

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

КІДАЛОВА НАТАЛІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 342.951:351.86

**ДИСЕРТАЦІЯ
ПУБЛІЧНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА СТРАТЕГІЧНИМИ ОБ'ЄКТАМИ
ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ**

081 «Право»
08 «Право»

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело. _____ Н.О. Кідалова

Науковий керівник
Ладиченко Віктор Валерійович,
доктор юридичних наук, професор

Київ - 2023

АНОТАЦІЯ

Публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право. Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ, 2023.

Дисертацію присвячено комплексному правовому дослідженню публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності.

Актуальність дослідження обумовлюється необхідністю формування дієвого механізму публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності. Діяльність стратегічних державних підприємств (організацій) оборонної галузі, гідротехнічних споруд, нафто-, газопроводів, електромережі, пунктів зберігання стратегічних запасів нафти і газу, хімічного виробництва, транспортних вузлів та іншого є визначальною умовою успішності економічної і безпекової складової держави. У період військової агресії, найбільш уразливими стають військові об'єкти, державні підприємства (організації) оборонного комплексу, енергетичні, водопостачальні, інформаційно-телекомунікаційні та інші компанії, що відповідають за життєзабезпечення та є стратегічними для держави. Відповідно, державою повинні бути забезпечені належні умови до процесу формування переліку стратегічних об'єктів, адміністративної процедури, визначення критеріїв віднесення державних підприємств до стратегічних та взаємодія суб'єктів публічного контролю в цьому механізмі.

Здійснено огляд наукових праць, присвячених питанням понятійного апарату контролю за стратегічними об'єктами державної власності. З'ясовано правовий потенціал понять: «контроль», «публічний контроль», «державний контроль», «громадський контроль», «міжнародний контроль». Розроблено авторське визначення «публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності» під яким запропоновано розуміти активну діяльність певних суб'єктів публічної влади (уповноважені органи державної влади,

органи державної влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції, громадських організацій та інших суб'єктів), що полягає у перевірці, обліку, нагляду й оцінки за відповідністю діяльності об'єктів державної власності дотриманням ними законодавства по забезпеченню встановленим вимогам, а також визначення шляхів подолання перешкод для їх ефективного функціонування.

Визначено правову природу стратегічних об'єктів державної власності, де під поняттям «стратегічні об'єкти державної власності», слід розуміти підприємства, установи та організації державної власності, які підлягають публічному контролю, мають особливий (обмежений) режим управління та створюються, реорганізуються, ліквідуються за погодженням Кабінету Міністрів України, на підставі рішення уповноважених органів управління, за спеціально встановленими критеріями, які формуються відповідно до визначальних обов'язків держави.

Серед видів стратегічних об'єктів державної власності, варто виділити державні підприємства які є:

- 1) суб'єктами природних монополій;
- 2) займають монопольне (домінуюче) становище на загальнодержавному ринку товарів і послуг;
- 3) пов'язані із забезпеченням оборони і безпеки держави;
- 4) забезпечують функціонування інфраструктури загальнодержавного значення, зокрема електрозв'язку та пошти, залізничного, авіаційного та морського транспорту, магістральних газо- та нафтопроводів;
- 5) здійснюють видобування та переробку корисних копалин загальнодержавного значення;
- 6) становлять науково-технічний потенціал країни.

Розкрито зміст критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних. Пропонується, розробити та прийняти на рівні окремого законодавчого акту положення, яким обов'язково визначити критерії

віднесення об'єктів до стратегічних підприємств (організацій), передбачити заборону виведення таких підприємств з державної власності, та надати відповідні повноваження Кабінету Міністрів України розробити та затвердити механізм за яким буде здійснюватися такий відбір. Відповідно на рівні Закону України, повинні бути деталізовані критерії віднесення таких підприємств (організацій) до стратегічних: мати відношення до галузі та/або сфери важливої для економіки та безпеки держави; монопольне (домінуюче) становище, за умови соціально-економічного значення та мати науково-технічний потенціал для країни. Окремо, слід передбачити обов'язковість заборони подальшої приватизації даних стратегічних державних підприємств (організацій) та в разі порушення провадження у справі про банкрутство, забезпечити обов'язкове застосування механізмів державної підтримки для визначення оптимальних шляхів відновлення їх платоспроможності.

Розглянуто нормативно-правові засади забезпечення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, основу яких становлять розгалужена система нормативно-правових актів різної юридичної сили, які визначають:

- 1) загальні питання забезпечення безпеки стратегічних об'єктів державної власності;
- 2) концептуально-стратегічні засади запровадження заходів убезпечення стратегічних об'єктів державної власності;
- 3) перелік об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави;
- 4) порядок здійснення публічного контролю та правовий статус суб'єктів його здійснення.

Адміністративно-правове забезпечення стратегічних об'єктів державної власності, засновано на нормах адміністративного права, діяльність уповноважених суб'єктів, бере за мету забезпечити функціональність, цілісність і стійкість стратегічних об'єктів та своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізацію загроз безпеці її об'єктів.

Визначено та з'ясовано взаємодію суб'єктів, що здійснюються публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності. Зокрема, визначена класифікація суб'єктів публічного контролю за обсягом повноважень у сфері діяльності стратегічних об'єктів державної власності, так серед яких варто виділити: Кабінет Міністрів України, Фонд державного майна, центральні органи виконавчої влади, органи управління об'єктами що мають стратегічне значення, відповідальні посадові особи суб'єктів господарювання уповноважені контролювати процес віднесення до стратегічних, та особливе значення в цьому процесі відведено Міністерству економіки України, адже цей орган виконавчої влади безпосередньо розробляє з зацікавленими центральними органами виконавчої влади в певному порядку пропозиції відносно критеріїв віднесення підприємств до стратегічних і формує пропозиції до переліку таких господарюючих суб'єктів.

Додатково, до таких суб'єктів також варто віднесено:

- 1) органи державної статистики Державної служби статистики України щодо експорту та імпорту відповідної продукції у звітному році;
- 2) Державну службу геології та надр України щодо затвердженого пооб'єктного плану геологорозвідувальних робіт;
- 3) Національну Рада України з питань телебачення і радіомовлення щодо витягу з Державного реєстру телерадіоорганізацій України стосовно ліцензій на мовлення;
- 4) Державне космічне агентства України стосовно інформації з ліцензії на провадження господарської діяльності з розроблення, випробування, виробництва, експлуатації ракетноносіїв, космічних апаратів та їх складових частин, наземного комплексу управління космічними апаратами та його складових частин;
- 5) Антимонопольний комітет України щодо витягу з реєстрів суб'єктів природних монополій;
- 6) Податкові органи влади відносно інформації з Реєстру великих платників податків;

7) Міністерство юстиції України в частині видачі виписки з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, тощо. Водночас, окрему, однак головну роль у цій сфері відіграє Президент України та Верховна Рада України.

Проведений аналіз зарубіжного досвіду публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності дозволив акцентувати увагу на можливих шляхах його запозичення для України, зокрема в частині:

1) створення на зразок США системи стратегічно-концептуальних документів як основи для планування дій усіх суб'єктів забезпечення захисту та стійкості стратегічних об'єктів у разі безпекових інцидентів та кризових ситуацій;

2) зміни принципів системи захисту стратегічних об'єктів шляхом розподілу за прикладом Хорватії на центральну та локальну, забезпечення диференційного публічно-правового забезпечення відповідних об'єктів, перелік яких та відповідне супроводження на локальному рівні визначатиметься у муніципалітетах;

3) використання позитивного досвіду захисту стратегічних об'єктів державної власності шляхом сприяння контактам експертів і фахівців, обміну відкритою інформацією, публікації аналітичних матеріалів із зазначенням наряду тощо.

Сформовано низку пропозицій та рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, які мають бути спрямовані на:

1) прийняття класифікатору державного майна стратегічних об'єктів державної власності (далі – стратегічний класифікатор), основна мета якого забезпечення взаємоузгодженого комплексно ефективного управління майном, яке перебуває на балансі стратегічних об'єктів державної власності. Стратегічний класифікатор повинен бути побудований за специфікою майна: - нерухоме майно (будівлі, інженерні споруди, земельні ділянки, незавершене будівництво, інше нерухоме майно); рухоме майно (транспортні засоби,

обладнання, устаткування, інвентар, інше рухоме майно). Згідно даного стратегічного класифікатору буде здійснюватися публічний контроль за використанням стратегічними об'єктами державної власності майна, яке перебуває на їх балансі. Зокрема, серед суб'єктів публічного контролю: Фонд державного майна України буде здійснювати інвентаризацію та ведення обліку державного майна стратегічних об'єктів державної власності; орган управління, який здійснює відання за стратегічними об'єктами державної власності буде здійснювати контроль за ефективним використанням державним майном; уповноважений орган державної влади, орган управління за стратегічними об'єктами державної власності та створена незалежна громадська рада в межах компетенції буде надавати рекомендації, щодо удосконалення механізму управління об'єктами державної власності та разом з органом управління проводити моніторинг використання державного майна;

2) впровадження механізму та процедури здійснення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, де пропонується передбачити здійснення публічного контролю на підставі соціологічних та статистичних досліджень, публічного моніторингу, публічної експертизи, публічної перевірки, звітів про результати роботи суб'єктів публічного контролю та їх обов'язковий контроль на громадських слуханнях;

3) прийняти критерії віднесення державних підприємств (організацій) до таких, що мають стратегічне значення для держави. Пропонується з метою подолання негативних соціально-економічних наслідків приватизації, розробити та затвердити на рівні Кабінету Міністрів України окремим підзаконним нормативно-правовим актом положення, які будуть визначати критерії яким повинні відповідати державні підприємства (організації), обов'язково з визначенням: галузі та/або сфери державного підприємства; монопольного (домінуючого) становище, за умови соціально-економічного значення; науково-технічного потенціалу країни. Окремо в даному підзаконному нормативно-правовому акті визначити обов'язковість заборони подальшої приватизації даних державних підприємств та в разі порушення

провадження у справі про банкрутство, забезпечити обов'язкове проведення публічного контролю для визначення оптимальних шляхів відновлення їх платоспроможності;

4) внесення змін і доповнень до статті 96 Кодексу України з процедур банкрутства, щодо обов'язкового проведення в разі порушення провадження у справі про банкрутство державного підприємства (організації), що має стратегічне значення для держави – публічного контролю. Аналіз існуючої в Україні правозастосовної практики дає можливість стверджувати, що Кабінет Міністрів України, як і центральні органи виконавчої влади, своєю політикою та діями не запобігають банкрутству державних підприємств. З одного боку, фактично державна підтримки не здійснюється, а з іншого боку, суди і арбітражні керуючі не можуть ліквідувати або відновити платоспроможність (процедура санації) державних підприємств через законодавчі перепони.

Ключові слова: адміністративний нагляд, громадський контроль, державна власність, державне управління, державний нагляд (контроль), державні підприємства, критична інфраструктура, критичні підприємства, муніципальний контроль, об'єкти державної власності, об'єкти, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, приватизація, публічна влада, публічне адміністрування, публічний контроль, стратегічне значення, стратегічні об'єкти, стратегічні підприємства, форма власності.

ANNOTATION

Kidalova N.O. Public control over strategic objects of state ownership.

Qualified scientific work on the rights of the manuscript.

Thesis for a Doctor of Philosophy Degree, specialty 081 «Law». National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Kyiv, 2023.

The dissertation is devoted to a comprehensive legal study of public control over strategic objects of state ownership.

The relevance of the study is determined by the need to form an effective mechanism of public control over strategic objects of state ownership. The activities

of strategic state-owned enterprises (organizations) of the defense industry, hydrotechnical facilities, oil and gas pipelines, power grids, storage points for strategic oil and gas reserves, chemical production, transport hubs, and others are a determining condition for the success of the economic and security component of the state. In the period of military aggression military facilities, state enterprises (organizations) of the defense complex, energy, water supply, information and telecommunications and other companies that are responsible for life support and are strategic for the state are the most vulnerable. Accordingly, the state must ensure proper conditions for the process of forming a list of strategic objects, administrative procedures, determining the criteria for classifying state-owned enterprises as strategic, and the interaction of subjects of public control in this mechanism.

A review of scientific works devoted to the issues of the conceptual apparatus of control over strategic objects of state ownership was carried out. The legal potential of the concepts: «control», «public control», «state control», «social control», «international control» has been clarified. The author's definition of "public control over strategic objects of state ownership" has been developed. It was established that «public control over strategic objects of state ownership», which is proposed to be understood as the active activity of certain subjects of public authority (authorized state authorities, state authorities of the Autonomous Republic of Crimea, bodies of local self-government, specially authorized subjects in the field of anti-corruption, public organizations and other subjects), which consists in checking, accounting, supervising and evaluating the compliance of the activities of objects of state ownership with their compliance with the legislation to ensure the established requirements, as well as determining ways to overcome obstacles to their effective functioning.

The legal nature of strategic state-owned objects is defined, where the term «strategic objects of state ownership» should be understood as state-owned enterprises, institutions and organizations that are subject to public control, have a special (limited) management regime and are created, reorganized, liquidated with the approval of the Cabinet of Ministers of Ukraine, on the basis of the decision of

the authorized management bodies, according to specially established criteria, which are formed in accordance with the defining duties of the state.

Among the types of strategic objects of state ownership, it is worth highlighting the state-owned enterprises that are:

- 1) subjects of natural monopolies;
- 2) occupy a monopoly (dominant) position on the national market of goods and services;
- 3) related to ensuring the defense and security of the state;
- 4) ensure the functioning of infrastructure of national importance, in particular, telecommunications and mail, railway, aviation and sea transport, main gas and oil pipelines;
- 5) extract and process minerals of national importance;
- 6) constitute the scientific and technical potential of the country.

The content of the criteria for classifying state-owned objects as strategic has been revealed. It is proposed to develop and adopt a provision at the level of a separate legislative act, which must determine the criteria for classifying objects as strategic enterprises (organizations), provide for the prohibition of removing such enterprises from state ownership, and provide the appropriate powers to the Cabinet of Ministers of Ukraine to develop and approve a mechanism for by which such selection will be made. Accordingly, at the level of the Law of Ukraine, the criteria for classifying such enterprises (organizations) as strategic should be detailed: be related to the industry and/or sphere important for the economy and security of the state; monopoly (dominant) position, provided that it is of socio-economic importance and has scientific and technical potential for the country. Separately, it is necessary to provide for the mandatory prohibition of further privatization of these strategic state-owned enterprises (organizations) and, in the event of initiation of bankruptcy proceedings, to ensure the mandatory use of state support mechanisms to determine the optimal ways to restore their solvency.

The normative and legal principles of ensuring public control over strategic objects of state ownership are considered, the basis of which is an extensive system of normative and legal acts of different legal force, which determine:

- 1) general issues of ensuring the security of strategic objects of state ownership;
- 2) conceptual and strategic principles for the introduction of measures to secure strategic objects of state ownership;
- 3) a list of state-owned objects of strategic importance for the economy and security of the state;
- 4) the procedure for implementation and legal status of subjects of public control.

The administrative and legal support of strategic objects of state property, based on the norms of administrative law, the activity of authorized subjects, aims to ensure the functionality, integrity and stability of strategic objects and the timely detection, prevention and neutralization of threats to the security of its objects.

The interaction of subjects exercising public control over strategic objects of state ownership was defined and clarified. In particular, the classification of subjects of public control according to the scope of powers in the sphere of activity of strategic objects of state ownership is determined, among which it is worth highlighting: the Cabinet of Ministers of Ukraine, the State Property Fund, central bodies of executive power, bodies managing objects of strategic importance, responsible officials of business entities are authorized to control the process of classifying enterprises as strategic, and special importance in this process is given to the Ministry of Economy of Ukraine, because this body of executive power directly develops proposals with interested central bodies of executive power in a certain order regarding the criteria for classifying enterprises as strategic and forms proposals for the list of such business entities.

Additionally, such subjects should include:

- 1) state statistics bodies of the State Statistics Service of Ukraine regarding export and import of relevant products in the reporting year;

2) the State Geology and Subsoil Service of Ukraine regarding the approved site-specific plan of geological exploration works;

3) the National Council of Ukraine on Television and Radio Broadcasting regarding the extract from the State Register of Broadcasting Organizations of Ukraine regarding broadcasting licenses;

4) the State Space Agency of Ukraine regarding information from the license to carry out economic activities for the development, testing, production, operation of rocket carriers, space vehicles and their components, the ground-based control complex of space vehicles and its components;

5) the Antimonopoly Committee of Ukraine regarding the removal from the registers of subjects of natural monopolies;

6) tax authorities regarding information from the Register of large taxpayers;

7) The Ministry of Justice of Ukraine in terms of issuing an extract from the Unified State Register of Legal Entities and Individual Entrepreneurs, etc. At the same time, the President of Ukraine and the Verkhovna Rada of Ukraine play a separate but main role in this area.

The analysis of the foreign experience of public control over strategic objects of state ownership made it possible to focus on possible ways of borrowing it for Ukraine, in particular:

1) creation of a system of strategic and conceptual documents, similar to the USA, as a basis for planning the actions of all subjects to ensure the protection and stability of strategic objects in the event of security incidents and crisis situations;

2) changes in the principles of the system of protection of strategic objects by dividing, following the example of Croatia, into central and local, ensuring differential public and legal protection of relevant objects, the list of which and corresponding support at the local level will be determined by municipalities;

3) using the positive experience of protecting strategic objects of state ownership by facilitating the contacts of experts and specialists, exchanging open information, publishing analytical materials with an indication of the direction, etc.

A number of proposals and recommendations aimed at increasing the effectiveness of public control over strategic objects of state ownership have been formulated, which should be aimed at:

1) adoption of the classifier of state property of strategic objects of state ownership (hereinafter referred to as the strategic classifier), the main purpose of which is to ensure mutually coordinated and effective management of property that is on the balance of strategic state-owned objects. The strategic classifier should be built according to the specifics of the property: - immovable property (buildings, engineering structures, land plots, unfinished construction, other immovable property); movable property (vehicles, equipment, facilities, inventory, other movable property). According to this strategic classifier, public control over the use by strategic objects of state-owned property, which is on their balance, will be carried out. In particular, among the subjects of public control: the State Property Fund of Ukraine will carry out inventory and accounting of state property of strategic objects of state ownership; the management body that oversees strategic objects of state ownership will monitor the effective use of state property; the authorized body of state power, the management body for strategic objects of state ownership and the created independent public council can, within the limits of competence, provide recommendations on improving the management mechanism of state-owned objects; an independent public council together with the management body will monitor the use of state property;

2) implementation of the mechanism and procedure for public control over strategic objects of state ownership, where it is proposed to provide for public control on the basis of sociological and statistical research, public monitoring, public expertise, public inspection, reports on the results of the work of public control subjects and their duties language control at public hearings;

3) adopt the criteria for classifying state-owned enterprises (organizations) as having strategic importance for the state. In order to overcome the negative socio-economic consequences of privatization, it is proposed to develop and approve at the level of the Cabinet of Ministers of Ukraine by a separate by-law normative legal

act provisions that will determine the criteria that state enterprises (organizations) must meet, necessarily with the definition of: industries and/or spheres of state enterprise; monopolistic (dominant) position, subject to socio-economic significance; scientific and technical potential of the country. Separately, in this subordinate regulatory legal act, determine the obligation to prohibit the further privatization of these state-owned enterprises and, in the event of initiation of bankruptcy proceedings, to ensure the mandatory conduct of public control to determine the optimal ways to restore their solvency;

4) making amendments and additions to Article 96 of the Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures, regarding the mandatory conduct of public control in the event of initiation of bankruptcy proceedings of a state enterprise (organization) of strategic importance for the state. The analysis of the existing law enforcement practice in Ukraine makes it possible to assert that the Cabinet of Ministers of Ukraine, like the central bodies of the executive power, do not prevent the bankruptcy of state-owned enterprises with their policies and actions. On the one hand, in fact, state support is not provided, and on the other hand, courts and arbitration managers cannot liquidate or restore the solvency (sanitization procedure) of state enterprises due to legislative obstacles.

Key words: administrative supervision, public control, state property, state administration, state supervision (control), state enterprises, critical infrastructure, critical enterprises, critical infrastructure, municipal control, state-owned objects, objects of strategic importance for the economy and security of the state, privatization, public power, public administration, public control, strategic importance, strategic objects, strategic enterprises, management, form of ownership.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Кідалова Н.О. Правові проблеми захисту критичних об'єктів інфраструктури стратегічного значення в Україні: Формування понятійного апарату у сфері публічного контролю за стратегічним об'єктами державної власності: Науково-практичний журнал. «Право. Людина. Довкілля: науково-практичний журнал. 2019. 10(3). С. 124-131

2. Кідалова Н.О. Формування понятійного апарату у сфері публічного контролю за стратегічним об'єктами державної власності: Науково-практичний журнал. «Право. Людина. Довкілля: науково-практичний журнал. 2019. 10(4). С. 137-142

3. Кідалова Н.О. Адміністративно-правове регулювання стратегічно важливих об'єктів критичної інфраструктури з врахуванням міжнародного досвіду: Науково-практичний журнал. «Право. Людина. Довкілля: науково-практичний журнал. 2020. 11(1). С. 118-123

4. Кідалова Н.О. Правові аспекти приватизації об'єктів, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави: Науково-практичний журнал. «Право. Людина. Довкілля: науково-практичний журнал. 2020. 11(2). С. 169-174

Стаття в іншому науковому виданні

5. Natalia Kidalova Legal framework for strategic and critical infrastructure: *Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej, Częstochowa*, 2021, 45 (2021) nr 2, P. 196-200.

Тези наукових доповідей

6. Кідалова Н.О. До питання державного контролю з відбору об'єктів, які мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави. Актуальні шляхи удосконалення українського законодавства: VI Всеукраїнська науково-практична конференція, м. Харків, 18 листопада 2017 року: тези доповіді. Харків, 2017. С. 27-30

7. Кідалова Н.О. До питання законодавчого регулювання відбору об'єктів, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави. Актуальні проблеми юридичної науки: Міжнародна наукова конференція м. Хмельницький, 20-21 жовтня 2017 року: тези доповіді. Хмельницький, 2017. С. 202-204

8. Кідалова Н.О. До питання понятійного розуміння публічного контролю за стратегічними об'єктами. Актуальні проблеми наук про життя та природокористування: IV Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених, м. Київ, 25-27 квітня 2018 року: тези доповіді. Київ, 2018. С. 196-198

9. Кідалова Н.О. Проблеми державного обліку об'єктів стратегічного значення. Екологічна політика і право ЄС та їх імплементація у правову систему України: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 16 травня 2019 року: тези доповіді. Київ, 2019. С. 4-6

10. Кідалова Н.О. Публічне адміністрування стратегічних підприємств. Актуальні питання адміністративного права та процесу: V Всеукраїнська наукова конференція молодих вчених, м. Кривий Ріг, 29 листопада 2019 року: тези доповіді. Кривий Ріг, 2019. С. 34-36

11. Кідалова Н.О. Правові засади критичних об'єктів стратегічного значення. Законодавство: Історія розвитку, соціальна обумовленість та вдосконалення: VIII Науково-практична конференція, м. Бердянськ, 19-20 березня 2020 року: тези доповіді. Бердянськ, 2020. С.144-146

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	18
ВСТУП	19
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗА СТРАТЕГІЧНИМИ ОБ'ЄКТАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ	28
1.1. Публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності: поняття, зміст та види	28
1.2. Стратегічні об'єкти державної власності: поняття, види та особливості статусу	44
1.3. Нормативно-правові основи публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності	62
Висновки до розділу 1	83
РОЗДІЛ 2. ПУБЛІЧНИЙ КОНТРОЛЬ ПРИ ВІДНЕСЕНІ ОБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ ДО СТРАТЕГІЧНИХ	89
2.1. Публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних	89
2.2. Публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення	109
2.3. Взаємодія суб'єктів публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності	129
Висновки до розділу 2	146
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗА СТРАТЕГІЧНИМИ ОБ'ЄКТАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ	151
3.1. Міжнародний досвід публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності	151
3.2. Напрями вдосконалення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності	173
Висновки до Розділу 3	233
ВИСНОВКИ	237
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	243
ДОДАТКИ	267

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ВРУ – Верховна Рада України

Держгеокадастр – Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру

ДПНБУ – державна політика національної безпеки України

ЄС – Європейський Союз

І. – інфраструктура

КВЕД – класифікатор видів економічної діяльності

КМУ – Кабінет Міністрів України

Мінекономіки – Міністерство економіки України

Мін'юст – Міністерство юстиції України

НБУ – національна безпека України

НІСД – Національний інститут стратегічних досліджень

НПА – нормативно-правовий акт

ОПК – оборонно-промисловий комплекс

ПК – публічний контроль

СБУ – Служба безпеки України

Ст. - стаття

РНБОУ – Рада національної безпеки і оборони України

США – Сполучені Штати Америки

Угода про асоціацію – Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони

ФДМ України – Фонд державного майна України

Центр ДЗК – Центр державного земельного кадастру

Ч. - частина

ВСТУП

Актуальність теми. Одним із ефективних засобів розвитку та функціонування державних підприємств, установ, організацій є належно побудований публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності. Адже діяльність цих підприємств, є визначальною умовою успішності економічної і безпекової складової держави. У період військової агресії найбільш уразливими стають державні підприємства (організації) оборонного комплексу, енергетичні, водопостачальні, інформаційно-телекомунікаційні та інші, що відповідають за життєзабезпечення та відносяться до стратегічних об'єктів державної власності. Відповідно, для належної роботи даних підприємств, повинні бути забезпечені належні умови до процесу формування переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, визначенні критерії віднесення державних підприємств до таких, та головне взаємодія всіх суб'єктів публічного контролю за їхньою діяльністю.

Варто відмітити, що ефективно організований публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності, здатен створити механізм заходів захисту при потенційних загрозах внутрішнього характеру (приватизація або нецільового використання) та факторів зовнішнього впливу (військова агресія, наслідки коронавірусної інфекції 2019 р. (COVID-19), кліматичні зміни тощо) та попередження настання негативних результатів в кризовому становищі держави.

Отже, державні підприємства, установи, організації, які відносяться до стратегічних є важливими елементами національної економіки, без яких неможливе забезпечення ключових суспільних інтересів. Саме тому нагальною є потреба подальшого розвитку публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності з метою підвищення рівня ефективності їх функціонування. Відповідно, викладене вище вказує на актуальність і доцільність наукового дослідження адміністративно-правових

аспектів публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності та обумовили вибір теми дисертаційної роботи.

Теоретичну основу проблематики окремих аспектів публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності досліджували вітчизняні правознавці, серед яких: В. Авер'янов, О. Андрійко, І. Арістова, Ю. Битяк, В. Грохольський, В. Галуцько, О. Гулак, Ю. Данилюк, П. Діхтієвський, О. Дрозд, Н. Коваленко, Т. Коломоєць, В. Колпаков, О. Кузьменко, Б. Кормич, М. Корнієнко, О. Кохановська, Г. Красноступ, В. Курило, М. Кучерявенко, В. Ладиченко, В. Ліпкан, М. Лошицький, С. Мосьондз, О. Орлюк, В. Павловський, Л. Панькова, Ю. Піддубний, П. Рабінович, В. Сіренко, О. Світличний, О. Скрипнюк, І. Сопілко, С. Слюсаренко, В. Степанов, В. Тацій, О. Тильчик, Ю. Шемшученко, О. Яра та інші.

Разом із тим, незважаючи на наявність значного масиву різноманітних досліджень, наукові проблеми публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності комплексно і системно не розглядалися. Відтак малодослідженість окресленої теми робить її нагальною не тільки на доктринальному, але і на правозастосувальному рівні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження пов'язано із Стратегією реформування державного управління України на 2022 – 2025 роки, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 831-р, Стратегією реформування системи управління державними фінансами на 2022 – 2025 роки, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1805-р, Планом відновлення України, схваленим Національною радою з відновлення України від наслідків війни, липень 2022 р. Тема дисертації відповідає Річній національній програмі під егідою Комісії Україна – НАТО на 2020 р., затвердженій Указом Президента України від 26 травня 2020 р. № 203, Цілям сталого розвитку України на період до 2030 р., визначеним Указом Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722. Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої Ради юридичного факультету

Національного університету біоресурсів і природокористування України 17.11.2017 р. (протокол № 4). Дисертаційне дослідження виконувалось згідно плану науково-дослідної роботи юридичного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України в межах розкриття окремих аспектів державної бюджетної теми «Механізм державної влади в правовій державі» (номер державної реєстрації 0115U006024).

Мета і завдання дослідження. *Мета дисертаційного дослідження* полягає в комплексному дослідженні теоретико-методологічних засад та організації публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, створення державної системи захисту цих об'єктів і формування новітніх підходів до ефективного публічного регулювання. Досягнення поставленої мети сприяє розв'язання таких завдань:

- розкрити сутність та особливості публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності;
- з'ясувати правову природу стратегічних об'єктів державної власності, а саме визначити їх поняття, види та особливості статусу;
- провести аналіз нормативно-правових актів України щодо регулювання публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності;
- розкрити зміст публічного контролю при визначені критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних;
- розглянути спеціальні адміністративно-правові норми при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення та розкрити їх публічний контроль;
- визначити та з'ясувати взаємодію суб'єктів, що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності;
- проаналізувати міжнародний досвід публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності з метою можливої імплементації міжнародно-правових норм у вітчизняне законодавство;

– виявити існуючі недоліки та запропонувати зміни до національного законодавства в сфері публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини у сфері здійснення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності.

Предмет дослідження – особливості правового забезпечення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та реалізації задач дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання державно-правових явищ.

Формально-логічний метод був використано при дослідженні публічного контролю при визначенні критеріїв та формуванню переліків об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави (пп. 1.3, 2.1, 2.2). За допомогою лінгвістичного підходу та формально-юридичного методу було визначено понятійний апарат контролю за стратегічними об'єктами державної власності. Досліджено правовий потенціал понять: «контроль», «публічний контроль», «державний контроль», «громадський контроль», «міжнародний контроль». Розроблено авторське визначення поняття: «публічний контроль» та «публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності» (пп. 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 2.3). Структурно-функціональний метод сприяв формулюванню моделі системних компонентів захисту стратегічних об'єктів державної власності (пп. 2.1, 2.2, 2.3). Також у процесі дослідження використано порівняльно-правовий метод, зокрема, при дослідженні міжнародного досвіду та пошуку шляхів вдосконалення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності (пп. 3.1, 3.2).

Нормативною основою дослідження є положення Конституція України, закони та підзаконні нормативно-правові акти України та інших країн, наукові праці із загальної теорії держави і права, теорії державного управління, адміністративного та інших галузей права, а також літературні джерела.

Науково-теоретичну основу дослідження склали монографії, науково-методичні та інформаційно-аналітичні матеріали, наукові публікації у сфері адміністративного права.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень

Внаслідок проведеного дослідження в дисертації сформульовано низку нових наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем, а саме:

вперше:

– запропоновано авторське визначення «стратегічні об'єкти державної власності», під якими слід розуміти підприємства, установи та організації державної власності, які підлягають публічному контролю, мають особливий (обмежений) режим управління та створюються, реорганізуються, ліквідуються за погодженням Кабінету Міністрів України, на підставі рішення уповноважених органів управління, за спеціально встановленими критеріями, які формуються відповідно до визначальних обов'язків держави;

– обґрунтовано розробку класифікатору державного майна стратегічних об'єктів державної власності (далі – стратегічний класифікатор), основна мета якого – забезпечення взаємоузгодженого комплексного, ефективного управління майном, яке перебуває на балансі стратегічних об'єктів державної власності. Пропонується структура Стратегічного класифікатору: 1) нерухоме майно (будівлі, інженерні споруди, земельні ділянки, незавершене будівництво, інше нерухоме майно); 2) рухоме майно (транспортні засоби, обладнання, устаткування, інвентар, інше рухоме майно).

удосконалено:

– поняття «публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності», під яким запропоновано розуміти активну діяльність певних суб'єктів публічної влади (уповноважені органи державної влади, органи державної влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії

корупції, громадських організацій та інших суб'єктів), що полягає у перевірці, обліку, нагляду й оцінки за відповідністю діяльності об'єктів державної власності дотриманням ними законодавства по забезпеченню встановленим вимогам, а також визначення шляхів подолання перешкод для їх ефективного функціонування;

– механізми та процедури здійснення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, де пропонується передбачити здійснення публічного контролю на підставі соціологічних та статистичних досліджень, публічного моніторингу, публічної експертизи, публічної перевірки, звітів про результати роботи суб'єктів публічного контролю та їх обов'язковий контроль на громадських слуханнях;

– зміст критеріїв віднесення державних підприємств (організацій) до таких, що мають стратегічне значення для держави. Пропонується, розробити та прийняти на рівні окремого законодавчого акту положення, яким обов'язково визначити критерії віднесення об'єктів до стратегічних підприємств (організацій), передбачити заборону виведення таких підприємств з державної власності, та надати відповідні повноваження Кабінету Міністрів України розробити та затвердити механізм за яким буде здійснюватися такий відбір. Відповідно на рівні Закону України, повинні бути деталізовані критерії віднесення таких підприємств (організацій) до стратегічних: мати відношення до галузі та/або сфери важливої для економіки та безпеки держави; монопольне (домінуюче) становище, за умови соціально-економічного значення та мати науково-технічний потенціал для країни. Окремо, слід передбачити обов'язковість заборони подальшої приватизації даних стратегічних державних підприємств (організацій) та в разі порушення провадження у справі про банкрутство, забезпечити обов'язкове застосування механізмів державної підтримки для визначення оптимальних шляхів відновлення їх платоспроможності;

– процедуру банкрутства стратегічних об'єктів державної власності в частині внесення змін і доповнень до статті 96 Кодексу України з процедур

банкрутства щодо обов'язкового проведення в разі порушення провадження у справі про банкрутство державного підприємства (організації), що має стратегічне значення для держави – публічного контролю;

дістало подальшого розвитку:

– класифікація суб'єктів публічного контролю за обсягом повноважень у сфері діяльності стратегічних об'єктів державної власності, так серед яких варто виділити: Кабінет Міністрів України, Фонд державного майна, центральні органи виконавчої влади, органи управління об'єктами що мають стратегічне значення, відповідальні посадові особи суб'єктів господарювання уповноважені контролювати процес віднесення до стратегічних, та особливе значення в цьому процесі відведено Міністерству економіки України, адже цей орган виконавчої влади безпосередньо розробляє з зацікавленими центральними органами виконавчої влади в певному порядку пропозиції відносно критеріїв віднесення підприємств до стратегічних і формує пропозиції до переліку таких господарюючих суб'єктів. Додатково, до таких суб'єктів також варто віднесено: органи державної статистики Державної служби статистики України щодо експорту та імпорту відповідної продукції у звітному році, Державну службу геології та надр України щодо затвердженого пооб'єктного плану геологорозвідувальних робіт, Національну Рада України з питань телебачення і радіомовлення щодо витягу з Державного реєстру телерадіоорганізацій України стосовно ліцензій на мовлення, Державне космічне агентства України стосовно інформації з ліцензії на провадження господарської діяльності з розроблення, випробування, виробництва, експлуатації ракетноносіїв, космічних апаратів та їх складових частин, наземного комплексу управління космічними апаратами та його складових частин, Антимонопольний комітет України щодо витягу з реєстрів суб'єктів природних монополій, Податкові органи влади відносно інформації з Реєстру великих платників податків, Міністерство юстиції України в частині видачі виписки з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних

осіб – підприємців, тощо. Водночас, окрему, однак головну роль у цій сфері відіграє Президент України та Верховна Рада України;

– аргументація необхідності державного регулювання публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, яке повинно включати: - концептуальні засади щодо організації даного контролю; - оптимізаційну організаційну структуру державних контролюючих органів, громадських рад, спостерігачів від урядових та не урядових міжнародних організацій; уточнені й розмежовані окремі функції органів публічного контролю; - стандартизації форм і методів їх діяльності;

– наукові положення щодо узагальнення зарубіжного досвіду забезпечення стратегічних об'єктів державної власності від реальних і потенційних загроз, зокрема виділено дві моделі публічного контролю: «американську» та «європейську», а також запроваджено шляхи імплементації його позитивних надбань для України.

Практичне значення одержаних результатів. Дисертаційне дослідження може бути використано з метою подальших теоретичних досліджень та в цілях удосконалення практичних заходів в діяльності публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, зокрема, як підґрунтя для подальшого вивчення проблем публічного контролю у цій сфері, у процесі підготовки дисертацій, монографій, аналітичних доповідей. У науково-дослідній сфері – як підґрунтя щодо подальших наукових розробок із досліджуваної проблематики (довідка від 08.11.2023 р.). У правотворчій діяльності дане дисертаційне дослідження може бути використане – як наукова основа удосконалення чинного адміністративного законодавства, модернізації підходів до шляхів застосування юридичного термінознавства для вдосконалення адміністративно-правового регулювання державної системи захисту стратегічних об'єктів державної власності та формування ієрархічної системи нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у сфері захисту стратегічних об'єктів державної власності (акт впровадження від 12.12.2023 р. Інституту продовольчих ресурсів НААН

України; акт впровадження від 12.12.2023 р. Державного дослідного підприємства ІПР НААН України).

Апробація результатів дисертації. Основні положення, висновки та пропозиції дисертаційного дослідження були апробовані на: Міжнародній науковій конференції «Актуальні проблеми юридичної науки» (м. Хмельницький, 20-21 жовтня 2017 року); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні шляхи удосконалення українського законодавства» (м. Харків, 18 листопада 2017 року); IV Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених «Актуальні проблеми наук про життя та природокористування» (м. Київ, 25-27 квітня 2018 року); Міжнародній науково-практичній конференції «Екологічна політика і право ЄС та їх імплементація у правову систему України» (м. Київ, 16 травня 2019 року); V Всеукраїнській науковій конференції молодих вчених «Актуальні питання адміністративного права та процесу» (м. Кривий Ріг, 29 листопада 2019 року); VIII Науково-практичній конференції «Законодавство: Історія розвитку, соціальна обумовленість та вдосконалення» (м. Бердянськ, 19-20 березня 2020 року).

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження викладено у 11 наукових публікаціях здобувачки, з яких 4 статті у наукових фахових виданнях України, стаття в іншому науковому виданні, 6 тез наукових доповідей.

Структура дисертаційної роботи. Робота складається з анотацій, вступу, трьох розділів, восьми підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить – 271 сторінки. Список використаних джерел налічує 193 найменування

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗА СТРАТЕГІЧНИМИ ОБ'ЄКТАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ

1.1. Публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності: поняття, зміст та види.

Створення системи публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності є надзвичайно важливим завданням і повинно відповідати сучасним тенденціям економічного розвитку та безпеки держави. Вирішення цього завдання на сьогодні для нашої держави, в сучасних реаліях, залежить від належного функціонування державних інституцій, які повинні здійснювати системний публічний контроль. Дієва здатність у цьому напрямі перш за все ґрунтується на створенні понятійного апарату. Відповідно є необхідність у теоретико-методологічному дослідженні вказаної наукової проблеми. Понятійний апарат певної правової галузі, буде правильним розглянути в декількох аспектах, зокрема, як науки; в законотворчій діяльності державних інституцій; у правозастосовчій практиці. Тому, розгляд понятійного апарату буде відбуватися за допомогою дослідження концепції теорії та законодавчих актів.

Для ретельного дослідження, вважаємо за доцільне враховувати бачення понятійного апарату контролю за стратегічними об'єктами державної власності, що містяться у наукових працях таких вчених, як: Авер'янов В.Б. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики [1]; Кузьменко О. В. Курс адміністративного права України [60]; Андрійко О.Ф. Організаційно-правові проблеми державного контролю у сфері виконавчої влади [3]; Буханевич А.І. Публічний контроль за діяльністю органів державної влади: теоретико-методологічний аналіз [12]; Кравчук В.М. Публічний контроль у державі [56]; Гаращук В.М. Теоретико-правові

проблеми контролю та нагляду у державному управлінні [23]; Стеценко С.Г. Адміністративне право України [149] та інші.

На початку корисно розібратися з розумінням «публічного контролю». В загальному розумінні контроль – це перевірка відповідності контрольного об'єкту встановленим вимогам [14; 15, с. 569].

На думку Авер'янова В.Б., поняття контроль – це вид державної діяльності, спрямований на забезпечення подальшого розвитку суспільства. Він є одним із найважливіших каналів отримання об'єктивної інформації про суспільство загалом, політичні, економічні та соціальні процеси, що відбуваються в державі, та діяльність її органів. Контроль має сприяти досягненню поставлених завдань, дотриманню чіткості й доцільності роботи органів влади та управління, які є організаторами діяльності людей, зайнятих у різних сферах суспільного життя. Контроль відіграє важливу роль у підвищенні відповідальності держави в особі своїх органів та посадових осіб за свої дії перед суспільством [2, с. 343-344].

В адміністративному праві України контроль розглядається в широкому розумінні як один із способів забезпечення законності дисципліни в публічному адмініструванні, а саме як процес спостереження за дотриманням нормативно-правових актів різними суб'єктами адміністративного права. Сама контрольна діяльність здійснюється шляхом перевірок, планових і позапланових ревізій, обстежень, витребування звітів, проведення рейдів, оглядів та ін., і включає в себе низку послідовних дій, яку можна розділити на три стадії: підготовчу, центральну та підсумкову [60, с. 262].

В свою чергу, вони самі наповнюються конкретними етапами-діями. На підготовчій стадії: 1) обирається об'єкт контролю; 2) визначається предмет контролю встановлюється, що саме слід перевірити); 3) встановлюються засоби здійснення контролю; 4) призначаються особи, які здійснюватимуть контроль; 5) складаються плани його проведення. На центральній стадії здійснюються збирання і оброблення інформації. Зібрана інформація (часто одержана від різних джерел) аналізується порівнюється з реальним станом

справ на об'єкті, який перевіряється, оскільки інформація, одержана від керівництва такого об'єкта та з інших джерел, часто не збігається. До підсумкової стадії належать такі дії: 1) прийняття рішення за результатами контролю; 2) доведення його до адресата (а в необхідних випадках і до відома громадськості, правоохоронних органів інших осіб, зацікавлених у результатах контролю); 3) надання допомоги підконтрольній структурі в наведенні порядку на об'єкті; 4) контроль за виконанням рішень, прийнятих за підсумками контролю [60, с. 292].

При дослідженні наукових поглядів розуміння «публічного контролю», стає очевидним, що однозначного розуміння цього явища серед науковців не досягнуто. Так, Андрійко О.Ф. зазначає, що контроль – це об'єктивне суспільне явище, яке є результатом його розвитку, без якого воно не може обійтися надалі [3, с. 23-24]

В той же час науковець Буханевич А.І., публічний контроль розглядає як, довільну форму громадської участі щодо нагляду за діями інститутів управління, яка регламентується правовими нормами, санкціонованими з боку держави і є важливим інструментом розвитку громадянського суспільства, покликаною оптимізувати систему діяльності органів державної влади в сучасних умовах [12, с.18].

Разом з тим, Кравчук В.М., звертає увагу, що більшість учених окремо не виділяють поняття «публічний контроль», однак особливо чітко акцентують на важливості контролю в державному управлінні [56, с.210-215].

Зокрема, на думку Гаращука В.М., контроль - це основний спосіб забезпечення законності й дисципліни в державному управлінні. Він є одним із найважливіших елементів державного управління, важливою функцією держави. Без організації та здійснення контролю неможлива робота державного апарату, інших державних структур. Будь яке рішення. Будь яка дія у сфері державного управління закінчується контролем за їх виконанням, інакше вони не матимуть сенсу [23, с. 60].

Також, Стеценко С.Г., вказував, що контроль визначає як організаційно-правовий спосіб забезпечення законності й дисципліни, що характеризується спостереженнями і перевіркою правомірності діяльності об'єкта контролю та фактичної відповідності тих чи інших дій вимогам чинного законодавства з можливістю втручання в оперативно-господарську й виробничу діяльність для усунення виявлених недоліків та обґрунтовує необхідність класифікації контролю на два основних види (державний і громадський) [149, с. 192 – 193].

Дискурс науковців та неоднозначність сприйняття ними поняття «публічного контролю», пов'язано не в малому значенні з відсутністю урегульованості на законодавчому рівні і як результат недотримання його на практиці.

При аналізі вказаних наукових досліджень встановлено, що питання понятійного апарату публічного контролю та в тому числі і щодо об'єктів, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави в якості інституту права як об'єктивно відокремлена всередині галузі група взаємопов'язаних однопорядкових юридичних парадигма.

Відповідно є потреба у дослідженні понятійного апарату публічного контролю в тому числі і за стратегічними підприємствами в площині теорії адміністративного права.

Мета визначення сутності понятійного апарату у цій сфері, що досліджується, сприятиме розв'язанню наступних завдань: 1) обґрунтування методологічних засад необхідності й сутності понятійного апарату адміністративного права у сфері публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності; 2) аналіз ключових понять визначеної тематики та розбивки на види; 3) формування пропозицій щодо створення нормативно-правової бази в сфері публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності.

Процес вирішення поставлених завдань передбачає застосування відповідного понятійного апарату. Відповідно для того, щоб розпочати процес правозастосування, такий апарат проходить певні процедури наукового

опрацювання, підсумовування, аргументування, певної селекції та систематизації.

Відповідно, понятійний апарат визначається за допомогою технік правотворчого та правозастосовного напрямків дослідження. І цей процес відбувається в площині юридичної науки. Доволі слушну думку має Баїк О. І., що виражається в наступному мисленні: «правова наука характеризується притаманною їй упорядкованою системою взаємопов'язаних, взаємозумовлених, а також взаємодіючих понять і категорій, які за своєю суттю і змістом визначаються предметом цієї науки і водночас відображають логіко-семантичну організацію знань у сфері держави і права» [4, с. 522].

Ключовий термін «поняття» у загальномовному сенсі тлумачиться як «одна з форм мислення, результат узагальнення суттєвих ознак об'єкта дійсності. Розуміння кимось чого-небудь, що склалося на основі якихось відомостей, власного досвіду» [15, с. 863].

Відповідно, ключовий термін «поняття» постає в процесі дослідження фактичної приналежності обставин змісту цього терміну, зіставлення існуючого з запропонованим.

Доволі цікавим на формування поняття є погляд Панова М. І., який правові поняття визначає, як основні одиниці розумової діяльності людини (її знань), які відтворюють суттєві, тобто загальні (типові) й відмінні ознаки (властивості, риси) фактів, явищ, процесів, становищ у сфері держави і права. Вони знаходять своє вираження в термінах (словах і словосполученнях), правових визначеннях (дефініціях), що закріплюються в тексті права й мають строгу логічну визначеність з точки зору їх змісту» [75, с. 50–60].

Понятійний апарат (дослідження) (від лат. apparatus - сукупність) це субординована система (ієрархія), що включає в себе всі терміни по проблемі конкретного дослідження. [143, с. 151].

Відповідно, сполучення термінів «понятійний апарат» демонструє процес пізнання та узагальнення наукових досліджень, що підтверджено відомостями у певній галузі знань в площині теорії і практики їх застосування.

Загальними функціями вказаного апарату є: 1) онтологічна (розкриття основ буття та розвитку сутності); 2) гносеологічна (пізнавальна); 3) номінативна (фіксація назв понять); 4) накопичувальна (фіксація і розвиток наукового пізнання); 5) інструментально-технологічна (раціоналізація процедури пізнання та узагальнення знань); 6) евристична (здобуття кардинально новітніх відкриттів); 7) експертно-оціночна (критичного мислення наявного, перегляд діючого); 8) регуляторно-управлінська (практичне як прикладне застосування апарату науки у правотворчій і правозастосовній діяльності).

Визначаючи підходи до аналізу понятійного апарату, можна зробити висновок, що системне дослідження наукової проблематики створюється з огляду на: 1) перелік пов'язаних між собою понять, які належать до сфери дослідження, з певним їх розмежуванням; 2) співпадіння між найменуванням правового терміну і його визначенням; 3) застосування ключових понять, які входять до термінології поняття, з подальшим їх поділом на категорії.

Визначені засади зумовили прив'язку дослідження обраної наукової проблематики також і з огляду довготривалого проєкту Закону України «Про публічний контроль», що так і не був прийнятий як закон. Метою цього проєкту закону передбачалось застосування механізму публічного контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування щодо відновлення довіри до органів публічної влади, забезпечення прозорості їх дій та їх підзвітності територіальним громадам для ефективного процесу створення спроможних територіальних громад [132].

В проєкті Закону України «Про публічний контроль», пропонувалось поняття публічний контроль, викласти в формулюванні як, діяльність суб'єктів публічного контролю з нагляду, перевірки та оцінки діяльності об'єктів публічного контролю на предмет відповідності такої діяльності вимогам, встановленим законодавством України та інтересам територіальної громади.

У цьому проєкті Закону України «Про публічний контроль» визначалось, що суб'єкт публічного контролю це повнолітні повноправні члени територіальної громади, які відповідно до вимог цього Закону мають право здійснювати публічний контроль, а також визначено, що об'єкт публічного контролю це органи місцевого самоврядування, їх посадові особи; комунальні підприємства та установи комунальної власності, їх посадові особи, за діяльністю якої відповідно до вимог цього Закону суб'єкти публічного контролю мають право здійснювати публічний контроль [132].

За допомогою аналізу в площині доктринальних і нормативно-правових аспектів доцільним є розробка визначення понятійного апарату публічного контролю в тому числі і за об'єктами стратегічного значення в наступному змісті.

Так, пропонується публічний контроль визначити як, діяльність суб'єктів публічного контролю, здійснювана з метою спостереження, аналізу та оцінки діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також підприємств, установ та організації всіх форм власності виданих ними актів та прийнятих рішень

Загальновідомою є структура правовідносин, де основними елементами виступають суб'єкти, об'єкт, зміст [147, с. 656].

Суб'єкти правовідносин – це їх учасники, правоздатні та дієздатні суб'єкти суспільного життя, які є носіями юридичних прав та обов'язків. Об'єкти правовідносин – це те, з приводу чого виникають, існують і розвиваються самі правові відносини, виникають і реалізуються суб'єктивні юридичні права та обов'язки їх учасників. Іншими словами, об'єкт правовідношення вказує, на що вони спрямовані, на що впливають права та обов'язки його суб'єктів [17, с. 303].

Публічний контроль здійснюється суб'єктами з приводу об'єкта та з урахуванням змісту необхідності. Публічний контроль по своєму змісту складається з елементів, що його і утворює

Так, в своєму дослідженні Петровська І.І. визначає їх досить детально, а саме:

1. Суб'єкти правовідносин публічного контролю. У відносинах публічного контролю, крім загальних ознак, що притаманні суб'єктам правовідносин, доцільно вказати, що обов'язково хоча б один (а можуть бути і всі) із суб'єктів публічного контролю є публічним - це основна їх ознака. При цьому ознака публічності розкривається з прив'язкою до характеристики суб'єктів публічного права, якими є держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, іноземні держави та інші суб'єкти публічного права (ч. 2. ст. 2. Цивільного кодексу України). Держава виступає учасником відносин через органи державної влади (законодавчої, виконавчої, судової) та політичних посадовців, які проходять публічну службу та здійснюють публічне управління. За суб'єктним складом відносини публічного контролю поділяються на ті, які виникають: 1) між суб'єктами публічного права; 2) між суб'єктом публічного права та суб'єктом приватного права. Серед інших особливостей суб'єктів правовідносин публічного контролю є наявність адміністративно-правових статусів (наприклад - державного службовця, особи, яка перебуває на політичній посаді, реєстратора, контролера, інспектора в публічних суб'єктів тощо).

2. Об'єкт правовідносин публічного контролю – це те, що контролюється. У системі публічного управління об'єктами контрольних відносин є громадська безпека та правопорядок, дотримання режиму законності, народне господарство в цілому, його окремі галузі, регіони, об'єднання та підприємства, правозастосовна діяльність (її види), публічна фінансова діяльність (та її види, наприклад окремі фінансово- валютні потоки, бюджетні кошти, дотримання фінансової дисципліни). Всередині органу управління об'єктами контрольних відносин є всі без винятку організаційно-управлінські процеси, здійснення повноважень суб'єктами, виконання поставлених завдань, програм, відповідність здійснюваної діяльності законодавству України тощо. Контролюються технологічні процеси, якість

продукції, що виготовляється, витрати сировини та матеріалів, інструменти, використання основних виробничих фондів, дані про продуктивність праці та заробітна плата, випуск продукції, постачання матеріалів і обладнання, реалізація продукції, відповідність санітарним та епідемічним нормам, державні закупівлі, публічні торги та ін.

Зміст правовідносин публічного контролю складають суб'єктивні права і обов'язки, повноваження суб'єктів публічного контролю. Матеріальний зміст правовідносин - це безпосередня поведінка (дія) його суб'єктів, пов'язана з реалізацією наявних в них прав і обов'язків, а юридичний зміст контрольних правовідносин - це закріплені правовими нормами права і обов'язки суб'єктів цих правовідносин. Отже, структура правовідносин публічного контролю тісно пов'язана з публічно-управлінською діяльністю (публічним адмініструванням), яка вивчається адміністративним правом. Основними елементами правовідносин публічного контролю є суб'єкти публічного контролю, його об'єкти та зміст, які набувають особливостей залежно від виду контролю та повноважень суб'єктів контрольної діяльності [79].

Згідно ст.81 Цивільного кодексу України, визначено, що юридична особа може бути створена шляхом об'єднання осіб та (або) майна. Юридичні особи, залежно від порядку їх створення, поділяються на юридичних осіб приватного права та юридичних осіб публічного права. Юридична особа приватного права створюється на підставі установчих документів відповідно до ст. 87 цього Кодексу. Юридична особа приватного права може створюватися та діяти на підставі модельного статуту в порядку, визначеному законом. Юридична особа публічного права створюється розпорядчим актом Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування. Цим Кодексом встановлюються порядок створення, організаційно-правові форми, правовий статус юридичних осіб приватного права. Порядок утворення та правовий статус юридичних осіб публічного права встановлюються Конституцією України та законом.

Юридична особа може бути створена шляхом примусового поділу (виділу) у випадках, встановлених законом [155].

Для здійснення реального та ефективного контролю необхідно, щоб відповідні органи та зацікавлені особи могли легко помітити та встановити незаконні або завдані збитки дії чи бездіяльність об'єкту публічного контролю. Також важливо, щоб суб'єкт публічного контролю міг побачити факти неправильних дій, їх причини, мотиви, цілі, які переслідують представники об'єктів публічного контролю.

При тому важливим є те, що ефективність будь-якої системи адміністративного контролю ґрунтується не тільки на наявності певних органів і методів контролю, але і на максимально доступному і ясному розумінні громадянами та організаціями дій адміністрації. Громадські інтереси будуть забезпечені якнайкраще в тому випадку, якщо населення матиме доступ до максимально більшого обсягу інформації. Тому до всіх форм контролю адміністративної діяльності необхідно віднести інформацію про внутрішній процес функціонування місцевої влади, тобто гласність її роботи.

Важливим засобом забезпечення публічного контролю є опублікування на офіційних сайтах об'єктів публічного контролю. Це дозволяє зацікавленим та уповноваженим особам отримати необхідну їм інформацію, яку їх часто намагаються позбавити. Інформованість суб'єкта публічного контролю створює передумови, про те що рішення, дія або бездіяльність об'єктів публічного контролю суперечить інтересам населення, держави і наражає на небезпеку, носить незаконний характер, і що таке рішення буде оскаржено з допомогою засобів судового, адміністративного чи політичного контролю. Для того, щоб мотиви того чи іншого рішення не викликали двозначного тлумачення, всі нормативні акти, повинні містити письмове обґрунтування. Обґрунтування має бути чітко сформульовано, щоб зацікавлені особи могли легко зрозуміти його мотиви.

В Україні постійно відбуваються трансформаційні процеси у всіх сферах «життєдіяльності» держави загалом, так і державних органах, установах та

організаціях, як суб'єктів владних повноважень безпосередньо. Пунктом 7 частини 1 ст. 4 Кодексу адміністративного судочинства України надано визначення суб'єкта владних повноважень – «орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадова чи службова особа, інший суб'єкт при здійсненні ними публічно-владних управлінських функцій на підставі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, або наданні адміністративних послуг» [46].

Постійні побудови та перебудови взаємодії владних повноважень призвели до відбування такого «заходу» як публічний контроль.

Застосування саме іменування «захід» є не випадковим фактором характеристики публічного контролю, оскільки він не тільки визначає повноваження певних суб'єктів владних повноважень де-юре (лат. *de iure*, *de jure* «юридично»), а і необхідність здійснення де-факто (лат. *de facto* – «фактично») певних заходів за допомогою наділення цих суб'єктів певними повноваженнями [15, с. 289-299].

Так, одним із повноважень суб'єктів владних повноважень є публічний контроль в тому числі і за стратегічними об'єктами державної власності.

З огляду на зазначене пропонується такі категорії публічного контролю як суб'єкт і об'єкт публічного контролю викласти в такій редакції: 1) суб'єкт публічного контролю – юридичні особи, об'єднання, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також підприємства, установи та організації всіх форм власності, що мають право здійснювати публічний контроль; 2) об'єкт публічного контролю це те що підлягає такому контролю організаційно-адміністративні процеси визначення критеріїв, здійснення повноважень при формуванні переліку, виконання завдань при взаємодії суб'єктів, що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності.

На думку Кравчук В.М. публічний контроль характеризується наявністю визначеної системи та структури. До публічного контролю, на її погляд,

відноситься: а) державний контроль; б) громадський контроль; в) муніципальний контроль; г) міжнародний контроль [55].

В свою чергу, Коломєць Т.О. вважає, що державний контроль включає контролюючі дії усіх без винятку державних структур та поглинає в себе контроль у сфері державного управління. Його основною метою виступає дослідження взаємовідносин суб'єктів державного управління з тим, щоб підтримати законність та дисципліну в державному управлінні [48, с. 192 – 108].

Громадський контроль як зазначає Кравчук В.М. варто розглядати як невід'ємну функцію громадянського суспільства, ключову складову демократичного суспільства і держави. Найбільш ефективні правові форми його реалізації є особливо актуальними для дослідження юридичної науки. Це обумовлюється тим, що співвідношення суспільства і держави – одна з найбільш складних проблем юриспруденції у контексті формування і розвитку громадянського суспільства. У силу об'єктивних причин державі (посадовим особам) нерідко властиві зловживання владними повноваженнями та реалізація своїх інтересів на шкоду суспільним. Така негативна тенденція веде до зміни сутності і соціального призначення держави, тому для її подолання потрібно обмеження влади, тобто контроль. У цьому відношенні громадський контроль можна вважати ефективним способом і каналом зв'язку громадськості та публічної адміністрації [55].

Законотворцями 13 травня 2015 було створено проєкт Закону України «Про громадський контроль», який повинен був визначати зміст державної політики щодо реалізації прав фізичних та юридичних осіб, об'єднаних у громадські об'єднання, на здійснення громадського контролю за діяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб. Але статус Закон України він так і не отримав [91].

Муніципальний контроль слід розглядати як механізм забезпечення законності та досягнення завдань місцевого самоврядування, у цьому відношенні поширеним контролем є діяльність місцевих рад як

представницьких органів місцевого самоврядування щодо перевірки виконання місцевими органами виконавчої влади програм соціально-економічного та культурного розвитку, бюджету, рішень ради із зазначених питань, а також щодо здійснення місцевими державними адміністраціями делегованих їм радою повноважень, створення тимчасових контрольних комісій з різних питань державного управління [55].

Міжнародний контроль – це контроль держави за виконанням міжнародних зобов'язань її органами, установами, юридичними та фізичними особами, який реалізується через систему міжнародних органів, урядових та неурядових організацій. Зокрема, міжнародний контроль здійснюється шляхом поширення на території держави юрисдикції: 1) органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є держава, наприклад – Організації з безпеки і співробітництва в Європі; Міжнародного валютного фонду; Міжнародного банку реконструкції та розвитку; Світової організації торгівлі тощо; 2) органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є держава, наприклад – Організації з безпеки і співробітництва в Європі; Міжнародного валютного фонду; Міжнародного банку реконструкції та розвитку; Світової організації торгівлі тощо [55].

Звичайно, що правильна функціональна структурованість публічного контролю з розбивкою її на види в теорії є якісним підходом до запровадження ефективного державного управління, однак втілення його в дію є ще найбільш важливим, оскільки це закріплює його виконання в дії на практиці.

Активність публічного контролю над державною владою базується на таких критеріях, як відповідність мети і змісту діяльності державної влади інтересам більшості населення та політичної і соціальної свідомості соціуму, який спостерігає за діяльністю органів державної влади. Отже, публічний контроль можна охарактеризувати як вияв власної волі громадян щодо нагляду за діями інститутів державної влади. На нашу думку, основою для здійснення ефективного публічного контролю є налагоджена система доступу громадськості до всіх, які не є державною таємницею, аспектів діяльності

держави, адже виміром соціальної ефективності влади є ступінь суспільної підтримки та довіри до її діяльності, рівень соціального схвалення та готовності населення безпосередньо допомагати владі, тобто співпрацювати з нею [59].

Намагання законотворців започаткувати урегульованість публічного контролю на нормативному рівні, було проявлено у проєкті Закону України «Про публічний контроль» від 06.07.2015 № 2297-а, однак до сьогодні він так і залишився лише проєктом з причин не надання позитивного висновку Головного науково-експертного управління та висновку Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя щодо відповідності положенням Конституції України. Така спроба прийняти цей закон обумовлено було невизначеністю об'єкту такого контролю, суб'єктів, які його здійснюють, процедуру проведення та наслідки такого контролю, а також він складений без врахування європейської демократичної практики, що ґрунтується на ідеї дорадчої демократії, врахуванні думки громадян у процесі прийняття владних рішень, що вважається однією із фундаментальних засад демократії [132].

В зв'язку з відсутністю роз'яснень на законодавчому рівні змісту поняття та видів публічного контролю втрачається його реальність в дії за стратегічними об'єктами державної власності. З науково-теоретичної точки зору, досліджень з питань публічного контролю саме за стратегічними об'єктами державної власності не здійснювалось.

Однак, зазначене питання повинно бути найпоширенішим в сучасних умовах інтенсивних перетворень, які не завжди мають гарний вплив на розвиток держави, збереження її цінних об'єктів інфраструктури таких підприємств, які забезпечують функціонування інфраструктури загальнодержавного значення, зокрема у сфері телекомунікацій та надання послуг поштового зв'язку, залізничного, автомобільного, авіаційного та морського транспорту, магістральних газо- та нафтопроводів, магістрального трубопровідного транспорту, підземних нафто- та газосховищ, підприємства,

які здійснюють видобування та переробку корисних копалин або ті що становлять науково-технічний потенціал країни і підприємства, контроль за діяльністю яких з боку держави гарантує захист громадян від наслідків впливу неконтрольованого виготовлення, використання або реалізації небезпечної продукції, послуг або небезпечних виробництв тощо.

Як вдало, Іващенко О.М. замітила в своїй науковій роботі необхідність участі держави впливає з мети, що держава покликана підтримувати цілісність галузевих, функціонально-технологічних і територіальних комплексів, без яких не може ефективно функціонувати економіка країни [43, с. 23-25].

Опосередковано публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності здійснюється згідно Закону України «Про управління об'єктами державної власності» від 21.09.2006 N 185-V. Згідно п. 1 ст. 5 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» від 21.09.2006 № 185-V Кабінет Міністрів України є суб'єктом управління, що визначає об'єкти управління державної власності, стосовно яких виконує функції з управління, а також об'єкти управління державної власності, повноваження з управління якими передаються іншим суб'єктам управління, визначеним зазначеним законом [137].

В той же час згідно п. 2 ст. 5 вказаного вище Закону здійснюючи управління об'єктами державної власності, Кабінет Міністрів України: п. 19 забезпечує контроль за ефективністю управління об'єктами державної власності; п. 22 погоджує рішення уповноважених органів управління щодо створення, реорганізації та ліквідації діяльності підприємств державного сектору економіки, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави; п. 24 затверджує перелік об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

Відповідно до п. 12 ст. 5² цього ж Закону повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері управління об'єктами державної власності полягають і у

формуванні за пропозицією уповноважених органів управління пропозиції щодо критеріїв віднесення підприємств до тих, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, та пропозиції щодо переліку таких підприємств. В свою чергу згідно підпункту «е» пункту 1 розділу 1 ст. 7 зазначеного Закону, Фонд державного майна України щодо державних підприємств, установ і організацій забезпечує лише розроблення умов реструктуризації та санації підприємств, що перебувають у його управлінні, та їх погодження щодо господарських організацій, у статутних капіталах яких корпоративні права держави перевищують 50 відсотків, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави і це все. В ст. 6 вказаного Закону де зазначені повноваження уповноважених органів управління відсутні завдання щодо захисту чи контролю стратегічних підприємств, при тому, що ми пам'ятаємо про п. 1 ст. 5 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» який прямо вказує, що Кабінет Міністрів України є суб'єктом управління, що визначає об'єкти управління державної власності, стосовно яких виконує функції з управління, а також об'єкти управління державної власності, повноваження з управління якими передаються іншим суб'єктам управління, визначеним зазначеним Законом [137].

З врахуванням зазначеного вище, на перший погляд, вказаний закон нібито повинен ефективно регулювати управління об'єктами державної власності в тому числі і об'єктами, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держав. Однак, фактично він встановлює лише загальні засади для контролю за управлінням, якісний контроль можливий в разі конкретно прописаних норм в цільових законодавчих актах по стратегічним об'єктами, які б встановлювали зобов'язання та певну відповідальність, а не як сьогодні «формування пропозицій» щодо включення до стратегічних, що є абсурдним і як результат призводить до втрачання підприємств, що є стратегічно важливими для існування і розвитку держави.

Оскільки Закон України «Про управління об'єктами державної власності» [137] є основоположним нормативним документом, що регулює підхід до

діяльності стратегічних підприємств, його недосконалість є фатальним для підприємств, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави і на якому ґрунтуються нормативні акти вже безпосередньо направлені на сферу управління стратегічних об'єктів інфраструктури, такі як: - Постанова Кабінету Міністрів України «Про визначення критеріїв віднесення об'єктів державної власності до таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави» від 03.11.2010 № 999 [86]; - Постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 №398 «Про затвердження Порядку проведення органами державного нагляду (контролю) консультацій з громадськістю за ініціативою громадських об'єднань» теж не регулює сферу публічного контролю за стратегічними підприємствами [118].

Порядок здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 19 червня 2007 р. № 832, проте і цим документом не врегульовано порядок контролю за стратегічними об'єктами інфраструктури [116].

Тобто, відсутність якісного законодавчого регулювання та неефективне державне управління призводить до втрати стратегічних об'єктів, що забезпечують національну безпеку країни.

1.2 Стратегічні об'єкти державної власності: поняття, види та особливості статусу.

Одним із факторів, які впливають на дотримання безпеки держави та її економічного зросту, є віднесення підприємств (установ, організацій) до переліку, що мають стратегічне значення для країни. Відповідно за допомогою створення сприятливих нормативно-правових умов щодо забезпечення публічного контролю, можливо було б створити єдине поняття як терміну під яким розумілось об'єкти, що мають стратегічне значення. Закріплення таких стратегічних підприємств за певним нормативно-правовим актом є наслідком розповсюдження публічного контролю, водночас з визначенням спеціальних

характеристик для такої категорії юридичних осіб як об'єктів, що мають стратегічне значення.

Серед переліку підприємств, юридичних осіб як об'єктів, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, так і серед галузевого розподілу господарюючих суб'єктів, відсутнє їх загальновстановлене поняття або хоча б характеризуючі ознаки, яким би визначалось, розуміння об'єктів що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави і галузей: діяльності у сфері оборони, паливно-енергетичного комплексу, транспортної галузі, агропромислового комплексу, сфери телекомунікацій та зв'язку, авіаційної та ракетно-космічної промисловості, машинобудівної промисловості, металургійного комплексу, хімічного комплексу, наукової діяльності, сфери стандартизації, метрології та сертифікації, гідрометеорологічної діяльності, промисловості будівельних матеріалів, фінансово-бюджетної сфери, харчової промисловості, легкої промисловості, поліграфії, геологорозвідувальної галузі. Тобто, залишається не зрозумілим, що саме віднесено до економіки держави, безпеки держави, оборони, паливно-енергетичного комплексу, транспортної галузі, тощо.

Узагальнюючи розпорядчі нормативно-правові акти у сфері затвердження критеріїв з визначення підприємств, установ і організацій, які мають важливе значення для певних галузей не можуть слугувати характеризуючим змістом стосовно віднесення певних господарюючих суб'єктів до визначеної галузі із переліку таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави», згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 04.03.2015 р. № 83 «Про перелік об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави». Так, не розкривається вся суть характеризуючих ознак певної галузі за допомогою яких можна віднести певні організаційно-правові форми утворень, оскільки вони повинні містити не абстрактну спільність ознак, а і конкретно визначені властивості однорідних явищ [113].

Зокрема, економіка і безпека держави, є критерієм відібрання господарюючих суб'єктів до переліку стратегічних, проте не включається інші галузі, наприклад такі як екологія, культурна спадщина, архітектура, сільське господарство, торгівля. Вони залишені осторонь, нормативних актів як регуляторів стратегічних утворень в певних організаційно-правових формах, зокрема Постанови Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 999 «Про визначення критеріїв віднесення об'єктів державної власності до таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави», Постанови Кабінету Міністрів України від 04.03.2015 р. № 83 «Про перелік об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави», Наказу Міністерства економіки України 03.12.2010 № 1546 щодо Порядку подання та розгляду пропозицій щодо формування переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, а також наказу Міністерства економіки України від 29.05.2009 № 518 про затвердження Методичних рекомендацій щодо прогнозування наслідків та оцінки впливу на стан економічної безпеки держави приватизації деяких категорій підприємств [86; 113].

Щодо визначення поняття стратегічних об'єктів державної власності в змісті Постанови Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 999 «Про визначення критеріїв віднесення об'єктів державної власності до таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави», зафіксовано, що «...до об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, належать суб'єкти господарювання державного сектору економіки (далі - підприємства), які відповідають одному або кільком таким критеріям...» які перераховані. Проте, обсяг характеризуючи даних необразний, без особливостей окремих предметів що б виражали істотний зміст [86].

В ч. 2 п. 22 ст. 5 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» в частині повноважень Уряду визначено, здійснюючі управління об'єктами державної власності Кабінет Міністрів України: «погоджує рішення

уповноважених органів управління щодо створення, реорганізації та ліквідації діяльності підприємств державного сектору економіки, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави;». Таким чином в цьому законодавчому акті використано термін «підприємства» [137].

Щодо визначення стратегічних підприємства, так, Беляєв О.О., Бебело А.С., Дяченко І.І. зазначають, місце, ролі і відношення підприємств до стратегічних відбувається згідно галузевого розподілу з огляду на ознаки вагомості і пріоритетні для країни, в тому числі і з врахуванням обсягу виробництв [7, с. 3–8]. На думку Грегорі П. підприємств в економічній системі держави, визначають економічну складову між групами [26, с. 37–43]. Поняття «стратегічне підприємство» має багатоплановий цільовий напрямок згенерованих цілей закладених в кожен галузь, що поєднані в єдину стратегічну галузь.

Водночас, Зима Л. М. кваліфікує підприємства стратегічного значення, як забезпечувальна сфера державної економічної незалежності [42, с. 2–4].

Водночас, вважаємо за доцільне розглянути і розуміння стратегічних галузей в Україні. З початком повномасштабної війни в Україні технологічна, промислова, хімічна, металургійна, добувна, харчова, деревообробна на інші базові галузі зазнали значних відставань. Постановою Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2020 р. № 819 затверджено положення про Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України, що реалізовує державну: промислову політику, військово-промислову політику, політику у сфері державного оборонного замовлення, оборонно-промислового комплексу, літакобудівної галузі та у сфері космічної діяльності і визначає це все як стратегічну галузь промисловості [31].

Проте, визначити стратегічну галузь лише на рівні промисловості не є достатнім, особливо у період агресії зі сторони Росії. Стратегічна галузь повинна включати наприклад і сільське господарство, де наразі зерновий продаж за кордон високоякісної і натуральної продукції дає прибуток до бюджету і окремим господарствам. Тому правильним було б визначити на

нормативному рівні поняття стратегічної галузі. Більш того термін «стратегічна галузь» як окремого поняття науковцями не досліджувалась в площині понятійності і розкриття характерних ознак галузі.

В Постанові КМУ від 03.11.2010 № 999 «Про визначення критеріїв віднесення об'єктів державної власності до таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави» встановлено, що до об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, належать саме, суб'єкти господарювання державного сектору економіки, які відповідають одному або кільком критеріям і далі вже перераховуються конкретні господарювання, як суб'єкти і як об'єкти як види господарювання. Тобто є не зрозумілим, що саме підлягає публічному контролю суб'єкт як об'єкт чи підприємство як суб'єкт або об'єкт, якщо підходити з логічної точки зору то до об'єкту відноситься не тільки підприємство, а конкретно ті об'єкти, що обліковується на його балансі та набуте ним на законних підставах, чим здійснюється володіння, користування та розпорядження згідно мети своєї діяльності з урахуванням вимог законодавства та обмежень, встановлених законам, іншими нормативно-правовими актами [86].

Таким чином, така невизначеність у розумінні, за чим саме здійснюється чи не здійснюється контроль, призводить до неоднозначності формування видів стратегічних утворень.

Якщо держава немає правильного предметного робочого поняття не можливо досягнути і запланованого розвитку в паливно-енергетичній, транспортно-хімічній, магістрально-трубопровідній, гідрометеорологічній, телекомунікаційних та інших сферах.

Таким чином, не здійснюється реалізація довгострокового плану економічного розвитку країни і забезпечення безпеки, та реалізація наміченого самим цим підприємством, тому воно перестає бути суверенним, визначальним свою політику. Воно стає об'єктом планування інших держав, у

їх довгострокових стратегіях розвитку, які аж ніяк не відповідають інтересам України. Що стало свідченням періоду з 24 лютого 2022 року.

Належний публічний контроль є фактором стабільного функціонування таких об'єктів стратегічного значення, що повинно створювати підґрунтя для безпеки держави, економічного зростання, зміцнення країни у власному потенціалі, і як наслідок – сприяти утвердженню її суверенітету, територіальної цілісності як внутрішніх справах так і у зовнішніх відносинах.

Разом з тим, аналіз чинного законодавства, що регулює публічний контроль за діяльністю об'єктів, що мають стратегічне значення, свідчить про потребу його удосконалення, зокрема, положень, які стосуються процедури подання та розгляду пропозицій щодо формування переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

Відповідно доцільно розглянути поняття суб'єкту, об'єкту як видів господарювання. Терміни об'єкт, суб'єкт нібито хоч і обумовлюють стратегічні об'єкти державної власності проте, виникає певна розумова дискусійність в дотриманні вимог юридичної техніки нормотворчості. По-перше, відповідно до вимог юридичної техніки, в межах одного нормативно-правового акта не може бути різних варіантів дефініції одного й того ж поняття. По-друге, оформлення визначень у вигляді вставних конструкцій, поданих додатково у іншому найменуванні у дужках, суттєво впливає на чіткість правового змісту ключового поняття. По-третє, наведені терміни характеризуються фрагментарністю, а відтак не повною мірою відображають суттєві ознаки стратегічного об'єкта державної власності. Окрім того, сам публічний контроль являє собою багатокomпонентну розгалужену структуру з комплексами елементів, включаючи окремо суб'єкт, об'єкт відносно підприємств, які взаємопов'язані між собою та повинні вступати у відносини взаємодії у межах виконання певних повноважень та з метою досягнення визначених завдань.

З одного боку, існують Методичні рекомендації щодо приведення нормативно-правових актів центральних та місцевих органів виконавчої

влади, органів господарського управління та контролю у відповідність до Конституції України та інших актів законодавства України як додаток до Листа Міністерства юстиції України від 12.12.2000 № 33-8/1732. Указом Президента України «Про заходи щодо вдосконалення нормотворчої діяльності органів виконавчої влади» від 09.02.1999 № 145/99 Кабінету Міністрів України доручено запровадити єдину систему планування, координації та контролю за нормотворчою діяльністю органів виконавчої влади, а також установити, що функції з планування законопроектної роботи та роботи з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу за поданням міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, координації нормотворчої діяльності органів виконавчої влади та контролю за цією діяльністю здійснює Міністерство юстиції України. Проте така система не створена, також значною прогалиною є відсутність єдиної бази в електронному вигляді по локально-відомчим нормативним актам [64; 120].

Функціонуючі інформаційно-правові системи (зокрема, «Нормативні акти України», яка застосовується у Верховній Раді України, Адміністрації Президента України, Кабінеті Міністрів України, Конституційному суді України) не можуть задовольнити всіх потреб під час роботи з відомчими нормативними актами, адже ці системи містять незначну частину таких актів, а лише ті, що відповідно до вимог Указу Президента України «Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади» та Положення про державну реєстрацію нормативних актів міністерств, інших органів державної виконавчої влади, органів господарського управління та контролю стосуються прав, свобод і законних інтересів громадян або мають міжвідомчий характер [61].

Доцільно розглядати суб'єкт в площині права, відповідно за юридичним словником він визначається у вигляді певної фізичної або юридичної особи, а також це може бути держава та муніципальне утворення і ці всі суб'єкти мають на підставі законодавства можливість безпосередньо або шляхом

представництва права суб'єкта і наділені вони обов'язками в зв'язку з цим набувають статусу правосуб'єктності [15, с. 594].

Щодо наукового тлумачення суб'єкта права, то в доктринальній площині правників правосуб'єктністю це ототожнення наявності взаємних зобов'язально-правових відносини [38, с. 192]. Конкретно визначені особи та органи влади, які наділені правами чи обов'язками, вступають у конкретні відношення, використовуючи свою правосуб'єктність у таких правовідносинах [158, с. 21]. При використанні норм права у правовідносинах між суб'єктами застосовуються права та обов'язки в певній своїй частині [161, с. 33.]. Водночас пропонувалось і відокремити суб'єкт правовідносин як більш конкретну форму по відношенню до суб'єкта права [50, с. 65].

Автори Колпаков В. К. і Кузьменко О. В. теж притримуються позиції розуміння в розбіжностях суб'єкт адміністративного права та правовідносин, визначаючи суб'єкта адміністративного права як здатність діяти у адміністративних правовідносинах. Так, якщо особа не є правопорушником, апріорі вона і не може бути суб'єктом відносин. Також наявні норми права містять права і обов'язків для суб'єкта адміністративних правовідносин який за замовченням бере участь в управлінні таких правових зав'язків [49, с. 74-75].

Відповідно наявні права та обов'язки особи якими вони наділяються за фактом стають учасником суспільних відносин. Тому набуваючи за результатом статусу суб'єкта правовідносин за допомогою правової норми, виступають регулятором правовідносин наділяючи фізичну чи юридичну особу, певну установу, організацію чи орган державної влади правосуб'єктністю.

Суб'єкти права є учасниками правовідносин і як визначив Цвік М. В., суб'єкт правовідносин є суб'єктом суспільного життя, що може бути учасником правовідносин, оскільки має юридичні права і обов'язки [39, с. 338].

При господарюванні суб'єктами виступають є юридичні, фізичні особи, що здійснюють згідно законодавства свою діяльність, маючи права та обов'язки та несучи юридичну відповідальність. Тож суб'єкт має ознаки визначеної законом і це є організаційно-правової форми діяльності, наявність майна, правосуб'єктність (мати майнові або особисті немайнові права, обов'язки. Суб'єкти господарюють за допомогою власності; господарського відання; оперативного управління, використання майна, тощо [13].

Відповідно суб'єктів можна визначити як організаційно-правова форма наділена правоздатністю своїх прав і обов'язків у певному правовідношенні, що трансформується в учасника процесу адміністративного управління.

Згідно ст. 55 Господарського кодексу України, суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством [25].

Державна реєстрація це шлях до законного існування всіх суб'єктів господарського обігу. Система реєстрації суб'єктів господарювання сфокусована в юридичній площині на Законі України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» 15 травня 2003 року № 755-IV [95]. Згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 22.02.1996 року № 118 (у редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 22 червня 2005 р. № 499) затверджено Положення про Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України, тобто код ЄДРПОУ [136]. Це автоматизована база юридичних осіб всіх форм власності та організаційно-правових форм господарювання за якою і визначається код певного суб'єкта господарювання в тому числі і стратегічного підприємства. Відповідно об'єкти державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, фактично мають правовий статус суб'єкта.

Проте, Постановою Кабінету Міністрів України від 04 березня 2015 року № 83 визначено перелік саме об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

Водночас і Постановою Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 р. № 999 «Про визначення критеріїв віднесення об'єктів державної власності до таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави» та наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі зареєстровано в Міністерстві юстиції України 23 грудня 2010 р. за № 1325/18620 про затвердження Порядку подання та розгляду пропозицій щодо формування переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держав, зазначено інформацію щодо саме об'єктів [86].

Відповідно визначимось, з розумінням об'єктів. Елементами правовідносин, є їх матеріальний та юридичний зміст, суб'єкти та об'єкти. Матеріальний це і є сама діяльність, а юридичний права та обов'язки суб'єктів, якими вони наділяються при здійсненні своєї діяльності. Об'єктами виступають речі, цінності, нематеріальні активи у вартісному еквіваленті, та те що у результаті роботи суб'єктів виготовляється та застосовується. Тобто, все те що обліковується у балансових формах суб'єктів в процесі набуття майнових цінностей, що з економічного формулювання виражені у вигляді основних фондів, оборотних засобів, коштів, товарів. За критерієм основні фонди поділяються в свою чергу на цільове призначення їх, зокрема таке як виробниче і невиробниче і це такі як: будинки, споруди, машини, устаткування, обладнання, інструмент, виробничий інвентар і приладдя, господарський інвентар, а також майно довго тривалого застосування. Щодо оборотних засобів то до них відносять сировину, паливо, матеріали, малоцінні, а також майно виробничого або ж невиробничого призначення. В той же час, кошти, що є вираженням грошей у національній і іноземній валютах, цільове призначення яких полягає у використанні їх при товарних відносинах між господарюючими суб'єктами з іншими суб'єктами в тому числі і фінансового характеру. Товар по своїй суті це вже вироблена продукція, товарні запаси, а

також виконана робота або ж надані послуги. Також є цінні папери і вони теж є різновидом майна господарюючих суб'єктів [13].

Перелік об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 04 березня 2015 року № 83, визначення критеріїв віднесення об'єктів державної власності до таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 р. № 999 «Про визначення критеріїв віднесення об'єктів державної власності до таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави», а також порядок подання та розгляду пропозицій щодо формування переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави затверджений наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 23 грудня 2010 р. за № 1325/18620, перераховуються саме суб'єкти державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки у вигляді переліку юридичних осіб, державних підприємств, акціонерних товариств, відкритих акціонерних товариств, публічних акціонерних товариств, казенних науково-виробничих об'єднань, державних концернів, державних науково-виробничих підприємств, казенних підприємств, казенних об'єднань, державних науково-технічних підприємств, державних спеціалізованих підприємств, тощо [86].

Тобто переліку об'єктів у вигляді певного майна чи прав на нього відсутнє, відповідно вважаємо є помилковим кваліфікувати об'єктами те, що юридично виступає суб'єктом.

Водночас, доречним також додатково створити до цих стратегічних суб'єктів і класифікатор стратегічного майна як об'єктів цих господарюючих суб'єкт. Тоді і види майна будуть формуватися не тільки з огляду на поділ за кодом згідно з ЄДРПОУ, найменування об'єкту, що в свою чергу підрозділяється на певну сферу діяльності з визначення галузі розташування. Така розбивка за видами з визначення сфери дії певного господарювання або

юридичної особи без розшифрування цієї галузі як такої що виконує певну сферу стратегічних завдань і що саме вона, а не інакша галузь віднесена до стратегічної галузі і їй відведений певний суб'єкт зводить нанівець такий поділ. Що також відноситься і до поділу на види в залежності на область розташування, що також не обґрунтовано, так наприклад можна було здійснити поділ з огляду на місто розташування та навіть адресу. Водночас, з огляду на агресію Росії проти України певні установи познали релокації і переміщені в інші області, проте ця інформація в переліку не оновлена.

Захист об'єктів є невід'ємним елементом національної безпеки України, так Закон України «Про національну безпеку України» містить визначальні засади захисту суверенітету країни, її територіальної цілісності, а також демократичного конституційного ладу, інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз [124].

Так, Бегма В.М., Порохвостов В.К. ототожнюють стратегічні підприємства з великими підприємствами-монополістами. Прихильники такого підходу наголошують, що такі підприємства відіграють у країні особливо важливу роль в економічній, соціально-політичній, міжнародній, військовій, екологічній сферах та сфері регіональних відносин [6, с. 121–130].

Інші автори, такі як Беляєв О.О., Бебело А.С., Дяченко І.І. зазначають що визначення місця і ролі та відношення підприємств до стратегічних відбувається на основі галузевого аналізу або окремих підходів для народного господарства в цілому. При цьому за різним ознаками виділяються найбільш вагомі або пріоритетні галузі для економічного розвитку країни. Місце окремих підприємств визначається переважно виходячи з обсягів виробленої ними продукції [7, с. 3–8.].

Пропонується визначити поняття юридичних осіб стратегічного значення як - господарюючих організацій на базі об'єктів, що є важливими для економіки, безпеки та оборони країни, функціонування яких впливає на національний суверенітет, життєдіяльність людей та територіальну цілісність.

Як зазначав у своїй статті Рубан В.Г. розгляд підприємств як стратегічних є обґрунтованим і необхідним, але він не дозволяє охопити явище в цілому, тому він поняття «стратегічне підприємство» визначає як вагомість підприємства при досягненні генеральних цілей регіонів та галузей країни в цілому [144, с. 2].

Стратегічне підприємство має спеціальний статус державного значення які перш за все повинні мати чітко встановлені обмеження щодо їх приватизації, використання їх потужностей, спроможностей та якостей. Критерії відбору підприємств стратегічного значення повинно здійснюватися за видом їх діяльності та зокрема впливу на інфраструктуру країни.

Перелік таких підприємств має практичний вплив на встановлення сил безпеки і оборони у спосіб публічного контролю над ними. В Законі України «Про управління об'єктами державної власності» (п. 24 ч. 2 ст. 5) визначено, що Уряд здійснює затвердження переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. В цьому ж нормативному акті як регулятора сфери адміністрування господарських підприємств як об'єктів стратегічне значення відведено п. 22, 24, ч. 2 ст. 5, п. 12 ч. 1 ст. 5², п. «е», ч. 1 ст. 7, ч. ч. 8, 16 ст. 11 [137].

Термінологія об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави та державне підприємство не мають однакового значення оскільки державні підприємства стратегічного значення для економіки та безпеки держави можуть мати підприємства у володінні яких є майно цільове використання якого здійснюється відносно окремих видів діяльності. Задля належного збору, обробки, і реєстрації об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави їх перелік, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 р. № 83, необхідно здійснити наступні дії. За доцільне віднести до об'єктів що мають стратегічне значення не тільки підприємства державної форми власності, а і іншої [113].

Це дозволить створити захист для економічного суверенітету в нашій країні і як результат сприятиме дотриманню основних засад як у внутрішній так і зовнішній сферах економіки і безпеки України. На сьогодні лише встановлено перелік об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, що затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 р. № 83, який охоплює об'єкти, які здійснюють діяльність у таких сферах, як: діяльність у сфері оборони; паливно-енергетичний комплекс; транспортна галузь; підприємства, що забезпечують розміщення і зберігання матеріальних цінностей державного резерву; агропромисловий комплекс; сфера телекомунікацій та зв'язку; авіаційна та ракетно-космічна промисловість; машинобудівна промисловість; металургійний комплекс; хімічний комплекс; наукова діяльність; сфера стандартизації, метрології та сертифікації; гідрометеорологічна діяльність; промисловість будівельних матеріалів; фінансово-бюджетна сфера; харчова промисловість; легка промисловість; поліграфія; геологорозвідувальна галузь [113].

До об'єктів стратегічного значення можна віднести не тільки державні але і підприємства інших форм власності (комунальної, приватної), що відносяться до галузей геопросторових даних, кіберінформації інших інформаційно-телекомунікаційних систем, а також, центрального водопостачання та водовідведення.

Об'єкт – це певна одиниця (споруда, підприємство, ділянка місцевості і т. п.) господарюючого чи оборонного значення». Система об'єктів або суб'єктів не має чіткого розуміння моделі публічного контролю в цій системі. Тому виникає потреба наукового дослідження адміністративної сфери публічного контролю в площині об'єктів стратегічного значення, понятійно-термінологічного визначення, доктринального аналізу та практичного застосування [15, с. 4].

Достатньо доречно це було замічено Пановим М., який визначив наступне: «Чим глибше й детальніше розроблені (сформовані) правові поняття

й категорії юридичної науки, тим досконаліше саме позитивне право як таке, тим точніше і якісніше воно здатне регулювати відповідні суспільні відносини» [75, с. 51].

Автор О. Бондар до сфери до стратегічних підприємств відносить ті, що здійснюють забезпечення сировинними, енергетичними й іншими виробничими і споживчими ресурсами та експорт товарів і послуг в тому числі і у стратегічних сферах [10, с. 18]. Автор Грегорі П. стратегічно важливі розглядає як підприємства, впливаючого значення на кон'юнктуру ринків в макроекономічного та соціально ефекту [26, с. 37–43]. Автор визначає важливість галузь енергоносіїв, зв'язку, транспорту, житлової сфери, освіти, науки і техніки, охорони здоров'я, продовольства. Також О. М. Денисюк до переліку стратегічних відносити вважає за доцільне відносити не тільки з огляду на прибутковість чи кількість працюючих [29, с. 4].

Це цілковито доцільно оскільки критерії визначення враховувати з огляду не тільки кількості потрібно але затребуваності для безпеки державності і людей. Думка про потребу у визначенні стратегічних підприємств повинна зосереджуватись не тільки на доходах і кількості працюючих але і на критеріях потреби для стратегічних галузей. Звичайно кількісні показники зручні у використанні для віднесення до стратегічних певних підприємств. Проте змінність періоду у який такі показники можуть бути використані не можуть слугувати орієнтиром, оскільки умови сьогодення стрімко мінливі, а потреби у наявності підприємств стратегічного значення і недопущення їх роздержавлення є стратегічно важливим в гострі критичні моменти для країни. Критерій щодо впливу на кон'юнктуру ринку теж не може бути покладений в основу, адже розвиток технологій призводить показник впливу на ринкову складову переводячи потребу у певному підприємстві в площину інноваційної його цільового призначення.

Також треба враховувати що вироблення продукції, надання послуг тощо може бути використано в цілях експорту а це теж є за кінцевим результатом впливом на економічну складову бюджету країни. Тому при визначенні

критерієві для відібрання стратегічних утворень потрібно враховувати і інші фактори, що впливають не тільки на економіку та безпеку, що також повинна бути уточнена з певним розширенням таких критерії для відбирання, але і додавання соціальної, політичної, екологічної та інших сфер.

На думку Тенюха З., стратегічні підприємства це такі, що здійснюють виробництво надзвичайно важливих для життя продуктів, продукції, що розрахований на внутрішній ринок споживання та обмежений для експорту [151, с. 181]. Саме поняття стратегічне підприємство формується як критичне важливе для певної території країни, галузі, а можливо і світу взагалі.

Згідно змісту Методичних рекомендацій щодо прогнозування наслідків та оцінки впливу на стан економічної безпеки держави приватизації деяких категорій підприємств, впливом є економічна складова та безпекова значущість, що повинно корегуватись [70].

З огляду на наслідки коронавірусної інфекції (COVID-19), з 2014 року агресією Росії проти України на сході, тимчасовою анексією АР Крим та повномасштабним вторгненням 22 лютого 2022 року, акценти повинні розставлятись з пріоритетом не на приватизацію а поглиблене вивчення підкріплення державними дотаціями для збереження таких стратегічних господарювань та юридичних осіб і відповідно розширення критерієві до відібрання додаткових як таких що повинні не тільки перейти в розряд стратегічних але можливо перейти із приватної власності які були раніше приватизовані в державну та певні приватні юридичні особи створити як стратегічні та перевести приватні в розряд стратегічних.

В Указі Президента України про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Воєнної доктрини України» певним суб'єктам господарювання приділено увагу як важливих для оборони, безпеки і економіки держави [134].

Також важливим критерієм для відбору до стратегічних суб'єктів повинно бути враховано фактор довготривалості стратегічного значення з огляду на вплив національної економіки, її ролі в міжнародних зносинах і

політичного стану в зовнішній площині міждержавних відносин, військового технічного забезпечення, оснащення армії, та інших сферах що важливі для життєзабезпечення людей. Такий синергетичний ефект складових створить передумови воєнно-незламної, безпечної, націленої на високу якість довкілля, подолання бідності і захисту особистих прав людей.

Синергетичний ефект у сфері стратегічного маркетингу від оптимізації усього процесу в цілому, є значущим у порівнянні прибутку з окремими функціями та видами робіт або операцій [16, с. 192].

Окрім стратегічного ефекту важливих підприємств для оборони, безпеки та економіки країни, не менш важливими є суб'єкти господарювання з іншим науково-технічним, виробничим, природоохоронним, фінансовим та іншим потенціалом для національного рівня так і міжнародного.

Відповідно статус важливих для стратегічних галузей країни потрібно надавати суб'єктам що враховують інтереси країни у безпековій, військовій, соціальній, екологічній, економічній, науково-технологічній, та інших важливих сферах, що здійснюють значний вплив в певній галузі в певний період та на певній території.

Окремі термінології стратегічно важливих суб'єктів визначальним є і процес відбору до таких, і зокрема критеріїв за якими набувається такий статус. Наразі діють критерії визначені Постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 999 «Про визначення критеріїв віднесення об'єктів державної власності до таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави», які визначають наступне [86].

Об'єкти державної власності стратегічного значення включають насамперед підприємства в таких сферах, як оборона, паливно-енергетична, транспорту, зв'язку, аграрної сфери, певної промисловості, фінансової, бюджетної тощо. Постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 999 «Про визначення критеріїв віднесення об'єктів державної власності до таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави» визначено, що до такого підприємства відносять за умови що вид їх діяльності

є їх основним видом та те що певна частка його продукції у сфері ринку категорії таких товарів в нашій країні буде складати більше 20%. Також визначено, що підприємства: а) що складають науковий і науково-технічний потенціал для країни, а також виконують певні державні науково-технічних завдання, державні замовлення; підприємства як суб'єкти природних монополій на загальнодержавному ринку товарів; б) підприємства, де частка продукції на загальнодержавному ринку товарів соціально-економічного значення, не менше ніж 35 відсотків, або ж такі що в об'єднанні з одним або двома іншими підприємствами на визначену вище ринку мають сукупну частку яка не менше, 50 відсотків чи не більше ніж з чотирма іншими підприємствами мають на такому ринку сукупну частку, що не менше 70 відсотків; в) підприємства, де їх середньооблікова кількість штатних працівників не менше 5 тис. осіб; г) підприємства, що входять до категорії великих платників податків.

І ці критерії, на нашу думку, мають бути як галузевого так і кількісного змісту. На наш погляд, критерії віднесення підприємств до стратегічно важливих повинні мати не стільки галузеві, скільки якісно-кількісні з певним експертним визначенням якості стратегічного впливу з огляду на кількісний показник.

Конкуレントоздатність на тлі економічної складової важливим є фактор сучасного прогресу, що є важливим для національного прогресу. Доречи, щодо кількісного показника відчутним є зменшення кількості таких підприємств що знижує складову стратегічного важелю країни. Така динаміка на зменшення була зумовлена змінами у методиці щодо відбирання за певними критеріями таких підприємств до переліку стратегічних. Спочатку це зацікавлювало керівників сподіваючись отримати від держави дотації чи пільги на розвиток проте за відсутності таких навпаки зводились до мінімуму показники необхідні для визнання підприємств стратегічними. Відповідно система відбору до стратегічних здійснюється зі шкодою для стратегічної безпеки країни, і формується з огляду на уникнення бути з таким статусом

аніж навпаки. Контрольно-регулятивне направлення діяльності на такі стратегічні галузі повинно бути зумовлено якістю складеного механізму дій. Балансу якісно-кількісного складу. Це і належний статистичний звіт роботи, удосконалений механізм впливу на дотримання показників для критерії відбирання стратегічних підприємств, якісного адміністрування щодо господарюючих суб'єктів стратегічного значення з врахуванням сучасних тенденцій адміністрування. Тому публічне адміністрування сфери контролю за такими стратегічними господарюваннями є складно-утворюючим механізмом кількісно-якісного зв'язку критеріїв стратегічної сфери

Отже конструкція публічного контролю за стратегічними суб'єктами є ґрунтом у їх захисті від посягань як спроб роздержавлення та як результату втрати контролю над ними.

1.3 Нормативно-правові основи публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності

Раціональне використання об'єктів стратегічного за допомогою ефективного нормативного регулювання є запорукою контрольованого процесу зі сторони органів публічної влади.

Використання державного майна суб'єктів господарювання стратегічного значення повинно призводити не тільки до надходжень у державний бюджет від провадження але і виконувати роль механізму у економічній та безпековій забезпечуваності країни. Скорочення або як інколи використовують термін оптимізація у державному секторі використовують у ситуації не контрольованості за діяльністю стратегічних господарювань. Не достатній інформаційний облік за сферою розподілу публічного контролю як управління серед органів виконавчої влади призводить до усунення підстав для фактичної належності суб'єктів господарювання стратегічного значення. Саме вичерпна інформаційна наповненість про результати діяльності створює умови до розвитку у технічному, промисловому, кадровому, виробничому потенціалах. Фактично майно що перебуває у власності державних підприємств у багатьох

випадках є стратегічно важливим але такі підприємства не є стратегічними або виведені із переліку таких та приватизовані. Також майно державним підприємств в багатьох випадках юридично не зареєстровано як державне у визначному законодавством порядку і та класифікація такого майна відсутня у необхідних базах для публічного контролю за ними.

Правове регулювання наразі щодо питань управління державною власністю стратегічних об'єктів в тому числі і публічного контролю за суб'єктами господарювання державного сектору економіки і безпеки країни складається з наступного змісту.

Загальні засади правових особливостей стратегічних об'єктів закріплені в п. 22 та 24 ч.2 ст.5 Закону України від 21.09.2006 № 185-V «Про управління об'єктами державної власності». Згідно п. 1 ст. 5 вказаного Закону, Кабінет Міністрів України є суб'єктом управління, що визначає об'єкти управління державної власності, стосовно яких виконує функції з управління, а також об'єкти управління державної власності, повноваження з управління якими передаються іншим суб'єктам управління, визначеним зазначеним Законом. Також відповідно до нього Уряд здійснює погодження рішення прийнятого певними уповноваженими органами управління відносно діяльності стратегічних підприємств щодо їх створення, реорганізації, ліквідації та здійснює затвердження переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Частина восьма ст. 11 цього ж Закону закріплює факт того, що створення господарських організацій на базі об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, здійснюється за погодженням з Урядом. В частині шістнадцяті ст.11 вказаного Закону зазначено, що голосування про додаткову емісію акцій представником держави на загальних зборах господарських організацій, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, у статутному капіталі яких корпоративні права держави перевищують 10 відсотків, здійснюється на підставі рішення Кабінету Міністрів України [137].

Тобто здійснюючи управління об'єктами державної власності, Уряд забезпечує контроль за ефективністю управління об'єктами державної власності в тому числі шляхом погодження рішення уповноважених органів управління.

Згідно частини другої ст. 22 Господарського кодексу України, суб'єктами господарювання державного сектора економіки є суб'єкти, що діють на основі лише державної власності, а також суб'єкти, державна частка у статутному капіталі яких перевищує 50 відсотків чи становить величину, яка забезпечує державі право вирішального впливу на господарську діяльність цих суб'єктів [25].

На підставі Постанови Кабінету Міністрів України від 03.09.2008 № 777 про призначення керівника підприємства, що має стратегічне значення для економіки та безпеки держави і вартість активів якого за даними останньої фінансової звітності або річний розмір чистого доходу якого перевищує 200 млн. гривень, здійснюється виключно за результатами конкурсного відбору відповідно до порядку проведення конкурсного відбору керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки. Водночас, кандидатура, відібрана за результатами конкурсного відбору на посаду керівника підприємства, що має стратегічне значення для економіки та безпеки держави і вартість активів якого за даними останньої фінансової звітності або річний розмір чистого доходу якого перевищує 200 млн. гривень, погоджується Урядом за поданням керівника суб'єкта управління, окрім випадків, коли відповідне підприємство є особливо важливим для економіки [25; 131].

Постановою Кабінету Міністрів України від 10 березня 2017 р. № 143 Деякі питання управління об'єктами державної власності затверджено Порядок визначення та затвердження кандидатур представників держави, які призначаються до наглядових рад державних унітарних підприємств, і тих, які беруть участь у загальних зборах та обираються до наглядових рад господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі і він встановлює порядок обрання кандидатур

представників держави, що призначаються до наглядових рад державних унітарних підприємств, а також тих, що приймають участь у загальних зборах, а також обираються до наглядових рад господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі [33].

Відповідно до п. 12 ст. 5-2 Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо управління об'єктами державної та комунальної власності», який повинен був забезпечити формування та реалізацію державної політики у сфері управління об'єктами державної власності полягає і у формуванні за пропозицією уповноважених органів управління пропозиції щодо критеріїв віднесення підприємств до тих, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, та пропозиції щодо переліку таких підприємств [88]. Вказаний закон регламентує тільки основи з контролю за управлінням. Належний контроль можливий у випадку належно визначеного механізму порядкових дій контрольно-наглядових органів влади.

Як визначено в підпункті «е» п. 1 розділу 1 ст.7 зазначеного закону, Фонд державного майна України щодо підприємств які знаходяться під його управлінням, забезпечує розробку умов реструктуризації та санації таких підприємств, що перебувають у його управлінні, а також погодження господарських організацій, у статутних капіталах котрих корпоративні права держави перевищують 50 відсотків, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, цим повноваження і вичерпуються.

В той же час, в ст. 6 зазначеного Закону закріплені повноваження уповноважених органів управління, проте функція публічного контролю за об'єктами стратегічного значення та порядку віднесення об'єктів державної власності, до таких що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави немає. Тобто залишено поза контролем механізм вирішення уповноважених органів управління у питаннях створення, реорганізації або ліквідації стратегічно важливих підприємств. Інші важливі питання господарювання стратегічних підприємств теж залишені поза увагою

законодавчого регулювання органів управління, тобто завдання щодо не допущення роздержавлення, привласнення, розтрата або заволодіння стратегічним майном не контролювані зі сторони публічної влади [88].

Згідно наказу Міністерства економіки України затверджено Порядок подання та розгляду пропозицій щодо формування переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави від 03.12.2010 № 1054 визначено процес подання і розгляду пропозицій щодо включення або ж виключення об'єктів що перебувають у переліку стратегічних, тобто таких що є важливими для економіки і безпеки України. Так пропозиції відносно внесення або виключення із переліку подаються уповноваженими органами управління які підписуються керівником з певним обґрунтуванням стосовно кожного окремо взятого підприємства з обґрунтуванням потреби включення або ж виключення з переліку і в яких визначаються факти відповідності або ж невідповідності їх діяльності критеріям за якими відносять об'єкт державної власності до таких що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Ці критерії затверджені Постановою Уряду від 03.11.2010 № 999 де визначено що інформація органу управління уповноваженого визначати вплив підприємства на діяльність інших підприємств певної галузі економіки та галузь в цілому і на підприємства взагалі інших галузей. На сьогодні процедура віднесення об'єктів державної власності до таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави визначається за критеріями, що закріплені в Постанові Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 року № 999 «Про визначення критеріїв віднесення об'єктів державної власності до таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави». Відповідно вказаної Постанови підприємство вважається таким, що відповідає критеріям віднесення об'єктів визначених в ній, якщо ці умови є основним видом його діяльності і частка його продукції на ринку відповідних товарів в Україні становить не менш як 20 відсотків. Але в редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 15.05.2003 року № 695 «Про визначення критеріїв

віднесення підприємств (організацій) до таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави» (втратила чинність згідно Постанови КМУ № 999 від 03.11.2010), визначено 15 відсотковий поріг частки продукції певного підприємств та організації на ринку певного товару в Україні [86].

Водночас, у зв'язку з прийняттям Постанови № 999 вилучено пункт де Державній податковій адміністрації надається право змінювати в разі потреби визначені Постанові № 695, кількісні показники за умови досягнення яких підприємства (організації) зараховуються до категорії великих платників податків.

В той же час в Постанові № 999 додано пункт де на Міністерство економіки покладено зобов'язання створити порядок подання і розгляду пропозицій відносно складання переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

Відповідно Міністерство економіки України видає Наказ від 03.10.2010 року № 1546 «Про затвердження Порядку подання та розгляду пропозицій щодо формування переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави», що зареєстровано в Міністерстві юстиції України 23.12.2010 р. за № 1325/18620. В Порядку цьому визначено що пропозиції подаються уповноваженими органами управління за підписом керівника з певним обґрунтуваннями відносно кожного підприємства. В обґрунтуванні в цьому випадку має бути зазначено інформацію щодо впливу підприємства на діяльність певної галузі економіки, на галузь у цілому, а також на підприємства інших галузей економіки. До обґрунтування обов'язкового додаються і документи що підтверджують, зокрема документи щодо основних видів діяльності, забезпечення цим цілісності об'єднаної енергетичної системи, а також розрахунок частки продукції, робіт та послуг за основним видом діяльності на загальнодержавному ринку товару. За допомогою інформації суб'єктів господарювання здійснюється такий розрахунок з огляду на певні обсяги на загальнодержавному ринку з огляду на натуральні чи вартісні показники в

тому числі і від органів державної статистики відносно експорту та імпорту певної продукції у звітному році [117].

У цьому Порядку закріплено положення при якому, у випадку невідповідності одержаних пропозицій вимогам визначеним у цьому Порядку Міністерство економічного розвитку і торгівлі України в місячний строк письмово про це повідомляє уповноважений орган управління відносно відмови у внесенні певних змін у перелік. Це є фактором того що перелік об'єктів, що мають стратегічне значення наповнюється тими підприємствами, які за певними критеріями будуть відібрані до таких. Проте треба прикласти немало зусиль щодо доведення того що саме певне підприємство потребує внесення до переліку стратегічних, відповідно до таких до яких повинні бути застосовані обмежень відносно їх приватизації.

Наказом міністерства фінансів України від 14.02.2006 року № 170 затверджено Методику аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки який зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27.03.2006 року за № 332/12206. В Методиці визначено, об'єктивні та суб'єктивні причини збитковості, створення підходів при оцінці фінансово-господарського стану, а також ефективності управління суб'єктів державного сектору економіки України. Уповноважені органи управління як центрального так і місцевого рівня використовують цю Методику. За допомогою неї створюються нормативи показників щодо аналізу фінансово-господарського стану, податкової звітності та управління підприємствами. Ця Методика також повинна слугувати орієнтиром у перевірці економічної складової підприємств у разі його збитковості та результатів ефективності господарювання [111].

Рівень економічної безпеки залежить від факторів що на неї впливають. Саме суб'єкти господарювання стратегічної сфери галузей економіки і безпеки країни та їх стабільне функціонування впливає на захищеність країни та її економічний зріст. Проте, якщо переглянути динаміку переліку стратегічних підприємств, то вона йде на зменшення їх кількості та якості

виробничих потужностей. Це все залежить від правого підходу до статусу цих стратегічних підприємств. Оптимізація статусу значення таких суб'єктів господарювання полягає у створенні пропозицій в удосконаленні підходів до віднесення до стратегічних. Наразі Уряд погоджує рішення органу управління щодо створення, реорганізацій та ліквідації, водночас керівники визначених стратегічних об'єктів вартість активів яких згідно даних останньої фінансової звітності сягають 200 млн. грн. чи річний розмір чистого доходу складають таку суму призначають на посаду керівника такого підприємств за конкурсом згідно окремого спеціального порядку. За додаткову емісію акцій проводиться голосування на загальних зборах певної категорії акціонерних товариств за головуванням представника держави при тому що статутний капітал повинен складатись не менше 10 відсотків корпоративних прав держави але з обов'язковим погодженням з Кабінетом Міністрів України. Тобто прослідковується явна не зацікавленість у відібранні до стратегічних і віднесення їх не важливості значення на економіку і безпеку країни.

Автори Баланда А.Л., Павленко В.П., Рудченко О.Ю. притримуються точки бачення статусу стратегічних підприємств в площинного того, що значущість таких об'єктів для країни закріплюється наслідком державної підтримки з врахуванням економічної складової за рахунок комплексу заходів економічного та правового змісту [5, с. 18-22].

Попервах впровадження державної підтримки у забезпеченні підкріплення правового статусу стратегічних суб'єктів здійснювалось за рахунок закріплення в проєкті закону про Державний бюджет передбачати закладення коштів у розмірі не менш як 10 відсотків від приватизації направляти в інноваційну діяльність підприємств стратегічного значення. І це прямо закріплювалось в такому нормативному акті як Указі Президента України від 20 квітня 2004 року [138].

Однак, цього не дотримувалось, тому доцільно було б визначити порядкові дії щодо необхідності розробки дорожньої карти, стратегії, концепції та методологічні основи до трансформаційних перетворень

правового вдосконалення курсу до розвитку таких стратегічних об'єктів, а також конкретного закріплення за відповідальними обов'язків з санкціями у разі їх недотримання. Державну підтримку обумовити у необхідності закріплення статті державного бюджету на виділення у підтримку об'єктів стратегічного значення. Також пропонується окремо в Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» внести зміни, де запровадити конкретно умови допомоги для об'єктів що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави. Внести зміни до Кодексу України з процедур банкрутства в частині корегування процедур реструктуризації/санації зокрема щодо об'єктів що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Зазначені шляхи є факторами підтримки, розвитку, недопущення банкрутства та відновлення платоспроможності і виробничої потужності об'єктів стратегічного значення для України

Взагалі приватизаційний процес в Україні в тому числі і відносно стратегічних підприємств здійснюється широкими кроками обумовленими певними соціально-економічними умовами проєкту масштабного приватизаційного руху направлення до максимального зменшення державної частки в економіці країни. Це було закладено в Програмі економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» [141].

Проте, наразі це стало свідченням втрати підприємств які б могли бути під державним управлінням і виконувати функції оборонного направлення і це свідчення невідповідності суспільним та економічним та як результат безпековим функціям країни. Така оптимізація потребує розумного виваженого підходу де Господарський кодекс України відіграє роль стримувача такого процес віддаючи роль важливості державній формі власності [25]. Проте, цієї позиції не притримується інші законодавчі акти.

Автором Пересунько С.І. проаналізовано об'єкти державної форми власності у період ринкових реформ та важливість за вдосконалення державного направлення власності [78, с. 297]. Концепція роздержавлення і

приватизації підприємств, землі і житлового фонду схвалена Верховною Радою України ще за тих часів її прийняття у період становлення держави України як незалежної країни у 1991 році досягнута. [122]. Але наслідки наразі мають негативний відблеск на існуючий стан безпеки та економіки держави.

Наявність стратегічних об'єктів не допущення їх роздержавлення є фактором сприяння виконанню основоположних функцій держави що і забезпечують її існування, а це збереження цілісності суспільства, захист економічного суверенітету та національної безпеки, охорона правопорядку і навколишнього природного середовища і до них можна в своєму узагальненні віднести: цілісні майнові комплекси, підприємств що відповідають за валютні цінності, підприємства відповідальні за відпуск матеріальних цінностей державних резервів, підприємства з виготовлення, зберігання та збуту зброї військових формувань для озброєння держави підприємства чия діяльність пов'язана з радіоактивними відходами атомної енергетики, підприємства енергетичної системи, тощо, в тому числі і окремі об'єкти інших підприємств, що також можна віднести для стратегічних саме об'єктів, а не суб'єктів, як переліку підприємств, установ, організацій, наприклад магістральних та міждержавних електричних мереж.

В ч. 5 ст. 141 Господарського кодексу України визначено, що існує майно, що не може бути передано із державної сфери власності у приватну чи іншу сферу власності та таким чином має обмеження стосовно розпорядження таким майном, що відноситься до основних фондів державних підприємств, установ і організацій [25]. Проте, такий конкретний перелік в законодавстві не визначений, однак є Постанова Верховної ради України від 17 червня 1992 року № 2471-ХІІ «Про право власності на окремі види майна», Закон України про приватизацію державного та комунального майна» [130], Закон України «Про державні резерви» та інші [92]. Але визначення щодо виключного права власності саме державного майна норм права не існує. Визначено лише майно що не підлягає приватизації. За способами приватизації об'єкти поділяються на малу (вартісне перевищує 250 млн. грн.) на велику приватизації (єдині

майнові комплекси державних підприємств та пакети акцій (часток) суб'єктів господарювання, у статутному капіталі яких більше 50% акцій (часток) належать державі, вартість активів яких згідно з даними фінансової звітності за останній звітний рік перевищує 250 млн. грн).

20 жовтня набув чинності Закон № 145-IX «Про визнання таким, що втратив чинність, Закону України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації», з огляду на це було внесено зміни до Кодексу з процедур банкрутства та визначено, що при санації державних підприємств а також підприємств, в яких статутний капітал складається з частки державної власності, що перевищує 50 відсотків, тоді в цьому випадку таке нерухоме майно може бути відчужене, але лише у випадках, передбачених планом санації [84].

Також закріплено, що об'єкти права державної власності, що знаходяться на тимчасово окупованих територіях, не підлягають приватизації до повного відновлення конституційного ладу України.

І також не підлягають приватизації об'єкти спортивної інфраструктури, державні спортивні споруди, що забезпечують проведення всеукраїнських та міжнародних спортивних змагань, тренувань спортсменів з олімпійських видів спорту.

Водночас визначено цим законом, що не може бути застосована судова процедура санації по справам про банкрутство державних підприємств, у тому числі казенних підприємств, або акціонерних товариств, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує 50 відсотків. Лише винятком можуть бути підприємства які задіяні у виконанні державного оборонного замовлення, виробництві, розробленні, модернізації, ремонті, обслуговуванні озброєння та військової техніки.

І для них не може бути застосована судова процедура ліквідації, окрім тих, які ліквідуються згідно рішенням власника протягом трьох років з дня набрання чинності цим Законом. І при санації нерухоме майно визначених підприємств може підлягати відчуженню тільки тоді якщо це передбачено у

плані санації, однак з погодженим органу/суб'єктом, уповноваженим управляти державним майном.

Закон «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації» визнано таким, що втратив чинність. Верховна Рада України у першому читанні підтримала законопроект №4020 про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації, проте він так і залишився проектом, він повинен був містити переліки об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації: акціонерних товариств, у статутних капіталах яких частка корпоративних прав, що належать державі, не може бути меншою ніж 50 відсотків + 1 акція (9 об'єктів); господарських товариств та об'єднань, у статутних капіталах яких частка корпоративних прав, що належать державі, становить 100 відсотків державних комерційних та казенних підприємств; об'єктів культури та спорту; державних підприємств, що можуть бути перетворені в господарські товариства; об'єктів лісового господарства [84].

Позиція щодо виключного перебування у державній власності певного майна, де передача його у приватну сферу не допустима закріплена в ст.141 Господарського кодексу України. Так, і це зокрема, єдині майнові комплекси підприємств державної форми власності а також їх структури і їх майно, цінні папери (в тому числі не тільки державних підприємств), закріплене майно, передане на безоплатній формі користування або ж оренду. Водночас, держава здійснює управління через уповноважені представницькі органи державної майном українського народу, а саме землею, її надрами, в тому числі атмосферним повітрям, а також водними та іншими природними ресурсами, які перебувають в Україні та природними ресурсами її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони які є об'єктами права власності Українського народу. Таке управління здійснюється через Кабінет Міністрів України, центральні органи його виконавчої влади та представництва на місцях та за потреби іншими суб'єктами уповноваженими на виконання такого роду функцій [25].

Так, Уряд уповноважується на здійснення передачі із державної до комунальної форми власності, територіальних громад державного майна, при тому що така передача здійснюється з дотриманням умови щодо дозволеності такої передачі з врахуванням застереження відносно діяльності тільки державних суб'єктів. Відчуження державних основних фондів обумовлених з певними умовами виключного перебування у державній власності. Спеціальний режим об'єктів державної власності, які займаються передачею електричної енергії та транспортування чи зберігання природного газу згідно рішення певного суб'єкта управління згідно договору закріплюються і які на праві господарського відання закріплені за суб'єктами господарювання на праві їх відання, за умови перебування у їх статутному капіталі 100% державних корпоративних прав або ж для відокремлення транспортування природного газу зі статутним змістом капіталу 100 відсотків в цій частині суб'єктам. Проте, не створено окремого законодавчого акта стосовно який би містив конкретний перелік об'єктів що повинні перебувати тільки у державній формі власності виключно. Існують різноманітні законодавчі акти що містять інформацію стосовно цього питання. Так, Закони України «Про приватизацію державного та комунального майна» [130], «Про право власності на окремі види майна» [128], «Про гідрометеорологічну діяльність» [90], тощо.

Головне що визначені в них об'єкти не відображені як такі що можуть перебувати лише у державній формі власності. Необхідно розуміти розбіжність між поняттями об'єкт виключної державної власності та об'єкт що не підлягає приватизації, адже не приватизованими можуть бути не тільки державні але і умовно також і приватні проте з певних причин соціального, економічного або ж політичного впливу наразі перебувають у власності держави та у результаті певних змін можуть бути приватизовані за фактор їх виключення із заборони цього процесу. Щодо об'єктів які не підлягають приватизації то така заборона повинна бути безумовною навіть зі зміною певних обставин, особливо це важливо в умовах сьогодення стосовно об'єктів відповідальних обороноздатність країни.

Доцільно створити перелік і процедуру і особливо публічний контроль за переведення суб'єктів що виконують роль стратегічного впливу на економіку і безпеку України в державну власність набуваючи її з іншої форми власності. Це є потрібним важелем у стабілізації економіки, підняття виробництва, зниження інфляції, соціальних гарантій, розподілу ресурсів, тощо.

Діяльність держави з огляду на вплив часу і як результат зміну обставин обумовлених і доречно слушні є думки з цього приводу авторів Чувпило О.О. та Мамутов В.К., які зауважили зміни що відбувається в економічній складовій країни впливають стрибки виробництва і це може призвести до необхідності зміни видів права власності певних важливих виробництв [67, с. 182-185].

Державний механізм управління не може бути слабкіший за приватний ресурсний потенціал. В певні етапи розвитку країни коло стратегічних галузей відповідно сфер господарювання повинно бути заповнене заради сприяння реалізації державної безпекової та економічної політики.

Наразі в нашій країні державні підприємства в своїй основній кількості скорочуються за обсягом. Авторами зауважується про поспіх з приватизаційними процесами об'єктів базових галузей. Швидкий процес роздержавлення стає ризиковим для безпеки і економіки країни [142, с. 18].

Найкращими способами оптимізації у процесі публічного контролю за приватизаційними процесами є визначення взаємоузгоджених компетенцій органів управління виключної компетенції стосовно приватизації державних об'єктів стратегічного значення розвиток яких може сприятиме збереженню існуючих і створення нових обороноздатних об'єктів і важливих для економіки держави.

Актуальним є завдання щодо встановлення меж роздержавлення зокрема публічного контроль за виведення стратегічних підприємств із державного управління. А це створює небезпеку для економічного і безпекового стану країни. Проблеми структурних перетворень економіки України через приватизаційні процеси за наслідком яких втрачається публічний контроль за стратегічними підприємствами. Приватизаційним питанням присвячені

роботи певних науковців праці яких присвячені правовим та організаційним механізмам здійснення оптимізації через приватизацію.

Завдання публічного контролю за стратегічними об'єктами в сфері безпеки та економічної складової є регулювання адміністрування серед уповноважених на управління такими суб'єктами. Незворотність процесу з приватизації в державу суб'єктів стратегічного значення для економіки і безпеки країни створює залежність від інших країн в стратегічних галузях. Тому доцільно розробити законодавство яке б стосувалось механізму реприватизації.

Видання «Юридична енциклопедія» визначає поняття «реприватизація» від французького «re...» – префікс, як зворотну дію і «privatization» – від латинського «privatus» – як приватний, особистий, та розуміється у вигляді процесу зворотної приватизації, що закладається у непримусовому вилученні у державну або ж комунальну власність майна що було приватизовано у випадку неналежного використання новим власником за допомогою розірвання у судовому порядку договору купівлі-продажу або визнання договору недійсним згідно законодавства [159, с. 75-76].

Науковці мають також певні бачення стосовно розуміння реприватизації та характеризують наступним змістом. Спасибо-Фатєєва І. В. реприватизацію характеризує як процес повернення майна з приватизації у державу у випадку якщо був порушений цей процес [148].

Автор Білик Ю., реприватизацію розглядає як рейдерство через позов акціонерів або державою як способу поглинання шляхом скасування рішення суду і як результату перерозподілу пакету власності [8].

На думку Погрібного Д. І. реприватизація – це зворотній процес повернення до держави за допомогою розірвання договору купівлі-продажу за приватизацією при недотриманні процедури його укладання, виконання і дотримання, а також він визначає і поняття де приватизація, характеризуючи це як повернення у власність держави без порушень у процесі приватизації задля протерби держави і суспільства [81, с. 103].

Автори Грузінова П. і Пеньківський В., реприватизацію вбачають у націоналізації, що повно здійснювались з дотриманням процедури судового розсуду і компенсацією згідно законодавства [28, с. 264.].

Кліменко О.М. у реприватизації вбачає політичну волю управління у владі для відібрання приватизованого майна [45, с. 67-72.].

Склад майна, його параметри віднесеного до виду державного та комунального пов'язувалось на пряму з процесом приватизації тобто їх переходом у приватну власність і з огляду на відсутність концептуальних засад щодо меж та змісту такого майна виникають неузгодженості в цій сфері економіки країни [153].

Співставлення державного та приватного секторів економіки країни на думку автора Плакіді В. – це багатозмінне явище відповідно його точне встановлення є неможливим [80, с. 40].

З чим не можливо погодитись оскільки якщо заперечувати можливість законодавчого визначення переліку державного майна і особливо стратегічного, таким чином публічний контроль за ним стає неможливим і це призведе до небезпеки у країні.

Повинно бути встановлена заборона на приватизацію об'єктів стратегічного значення оскільки це галузь що повинна у своєму наповненні бути відповідальною за складову, військового, промислового, паливно-енергетичного потенціалу, інфраструктурних та інших галузей вирішального впливу на економіку і безпеку України.

Наразі чітко закріпленого розуміння стратегічно важливе підприємство відсутнє. Різні автори кожен по своєму вбачає розуміння цього визначення. Так, Бондар О. в стратегічних підприємствах пропонує характеризувати діяльність підприємств, що направлена на забезпечення сировинними, енергетичними та іншими виробничими і споживчими ресурсами, а також підприємств експортної орієнтації, що опосередковано доповнюють дефіцит у стратегічних ресурсах [10, с. 4].

Жалніна І. стратегічно важливими підприємства визначає їх діяльність що суттєво впливає на безпеку та ефективність національної економіки, її інноваційний розвиток, а також життєдіяльність населення через науково-технічний, інноваційний, експортний, інфраструктурний потенціали, виробництва прогресивної, соціально значущої або імпортозамісної продукції завдяки наявності особливих умов функціонування чи стратегічного ефекту як здатності отримувати економічний ефект чи запобігати втратам, зумовленим неможливістю реалізувати інтереси майбутнього розвитку підприємства чи відповідної сфери діяльності [37, с. 6].

Постійні зміни, що відбуваються у переліку у сторону зменшення у кількості стратегічних підприємств призводять до певних негативних наслідків у процесі діяльності підприємств у післяприватизаційний період. Це і зміна профілю підприємств, і руйнування коопераційних зав'язків, навмисне закриття, виведення за кордон нематеріальних активів, тощо.

09.08.2023 року прийнято Закон України «Про державні резерви» № 3310-ІХ законної сили якої набирає 16.12.2023 року, що визначає правові, організаційні та фінансово-економічні засади формування, розміщення, зберігання, переміщення, поставки, резервування, освіження, відпуску матеріальних цінностей державних резервів, а також створення та функціонування Єдиного реєстру державних резервів. Про порядок консервації [92].

Порядок консервації основних виробничих фондів підприємств визначений Постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 1997 р. № 1183 та за допомогою Міжвідомчої комісії з питань проведення консервації основних виробничих фондів підприємств, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави [127].

Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності він визначає правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, повноваження органів державного нагляду

(контролю), їх посадових осіб і права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю). Постановою Кабінету Міністрів України від 05 вересня 2018 року № 715 затверджено критерії за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) у сфері техногенної та пожежної безпеки Державною службою з надзвичайних ситуацій. Проте в них стосовно об'єктів що мають стратегічне значення для економіки та безпеки країни мови не йде [125].

Рішенням Ради національної безпеки і оборони України визначено забезпечення національних інтересів і національної безпеки у сфері приватизації та концептуальні засади їх реалізації рішення введено в дію Указом Президента № 200/2008 від 06.03.2008, в ньому розглянемо комплекс проблем, пов'язаних із приватизацією державного майна, Рада національної безпеки і оборони України відмічає наявність системних недоліків у цій сфері, що створює загрозу національним інтересам і економічній безпеці держави в якому відведена певна роль стратегічними галузям і відмічене що не допускати приватизацію підприємств які мають, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки, якщо це матиме наслідком монополізацію відповідного ринку товарів. А також забезпечувати публічність приватизаційного процесу та прозорість цієї процедури щодо підприємств стратегічного значення через рішення Уряду і громадські слухання доцільності такої приватизації та сприяти відновленню платоспроможності стратегічних підприємств і запобігання їх банкрутству, тощо [133].

В наявних нормативних актах відсутні конкретно прописані норми, кодифікованих цільових законодавчих актів по стратегічним об'єктами не має. Так, не встановлені зобов'язання та певна відповідальність щодо формування пропозицій стосовно включення до стратегічних, що є абсурдним і як результат призводить до втрачання підприємств, що є стратегічно важливими для існування і розвитку держави.

Наявні нормативно-правові акти потребують вдосконалення в моніторингових планах з розрахунку не тільки на рік а на довгострокову перспективу та в розрізі фактичних показників, прозорому аналізі фінансово-господарської діяльності у розвитку окремо взятого господарювання. Це і багато іншого перешкоджає розвитку стратегічних підприємств.

Публічний контроль за стратегічними об'єктами по своїй суті скоординований на компетенції керівників з замкненістю їх повноважень. І це пов'язано з відсутністю норм щоб визначали межі компетенцій з певною відповідальністю. Водночас уповноважені органи влади в сфері публічного контролю не проводять заходи нагляду в сфері відібрання підприємств до стратегічних. Фактор низькооплачуваної роботи фахівців цієї сфери призводить до відтоку кадрового потенціалу, а керівний склад задовольняє матеріальну складову своїх потреб за рахунок джерел що перебувають у їх розпорядженні.

Водночас є потреба у перерозподілі функціоналу щодо контролю зі сторони органів публічної влади а також і громадського контролю між уповноваженими органами влади та іншими суб'єктами контролю, зокрема, вищими, центральними, місцевими органами влади, громадського контролю, правоохоронного та Фонду державного майна, міністерств, інспекцій, агентств, міжнародних суб'єктів тощо.

При тому Міністерство економіки України є провідним органом в системі публічного контролю за стратегічними суб'єктами серед виконавчих органів. Забезпечення публічного контролю в економічному і безпековому стані стратегічних об'єктів фактично є більш теоретичним аніж практичним з огляду на нормативну неврегульованість системного здійснення нагляду за інформаційною забезпеченістю, опрацювання та створення пропозицій та висновків. Всі проблеми публічного контролю за об'єктами державної власності що мають статус стратегічно важливих потрібно вирішувати шляхом оновлених нормативних підходів спрямованих на забезпечення функціонування, збереження від роздержавлення, стимулювання до розвитку

та якісного використання та виконання комплексних заходів. Інвестиційно непривабливі об'єкти намагаються приватизувати уникаючи фактору їх стратегічності для країни.

Важливим є також нормативне регламентування обліку стратегічних об'єктів державної власності, інвентаризації їх майна та оцінки а також іншого впорядкування публічного контролю за ними через органи виконавчої влади, громадськість, органи управління, тощо тобто з відповідним включенням зазначеного в окремі законодавчі та інші нормативно-правові акти. Окрім переліку об'єктів стратегічного значення для економіки та безпеки держави доцільним є створити електронні бази даних з єдиним реєстром переліку майна стратегічних підприємств та підприємств де на обліку перебуває стратегічно важливе для економіки та безпеки країни майно з відміткою про передачу його в оренду (лізинг), концесію або заставу.

Відповідно сенс створити нормативно-регуляторний акт класифікатору стратегічного майна підприємств і не тільки державної форми власності, де визначити їх класифікацію, вартість за бухгалтерським обліком, адреси, локації за «GPS» координатами, а також приналежності до сфери управління, обтяжень, тощо.

Саме ефективне нормативно-правове регулювання публічного контролю за об'єктами стратегічного значення для економіки та безпеки країни є важливим в адмініструванні цієї сфери. Тобто є потреба у створенні нормативно-правової бази для належного публічного контролю. Законодавче забезпечення контролю за господарюванням стратегічних суб'єктів державного сектору є запорукою якісних показників фінансово-господарської діяльності суб'єктів стратегічного значення для економіки і безпеки країни.

Тому нормативне забезпечення повинно включати прозоре організаційне функціонування єдиної цифрової системи збору, класифікації, аналізу, обробки даних щодо майна, планових і фактичних показників за допомогою органів управління, уповноважених органів влади, громадськості тощо.

Важливим є також передбачити жорсткі умови запровадження конкурсного відбору керівників таких суб'єктів господарювання, що які мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави.

Передбачити також і оприлюднення фінансових звітів, аудитування їх діяльності через стратегію розвитку стратегічних суб'єктів. В нормативних актах передбачити публічний контроль за стратегічними об'єктами запровадивши процедура призначення уповноважених представників органів виконавчої влади з покладанням на них персональної відповідальності за звітно-фінансову діяльність та рентабельність діяльності таких господарювань. Так виконання функцій з адміністрування такої категорії стратегічних підприємств повинно включати відповідальність за понесені збитки в результаті управління. Водночас потрібна система заохочень у вигляді матеріальної винагороди за якісне адміністрування, поліпшення технічного стану виробництва та потужностей, дотримання податкових вимог, ефективного використання і збереження стратегічного майна, розвитку кадрового потенціалу, не допущення заборгованостей тощо.

З метою дотримання зазначеного вище є потреба створити єдиний кодифікований нормативно-правовий акт як регулятор функціонування стратегічних суб'єктів власності та стратегічного майна, удосконаливши таким чином системи розподілу функцій з адміністрування стратегічної сфери органами управління, виконавчої влади ієрархічного підпорядкування, в тому числі і Міністерства економіки України, Фонду державного майна України.

Створення кодифікованого нормативного акту створить умови для змоги розширити стратегічну галузь, збільшити перелік стратегічних суб'єктів та відповідного майна, збільшити обсяги потужностей, виробництва, підвищити прибутковість, збільшити їх активи, що як результат збільшить відрахування до бюджету та розвине економічний потенціал і зміцнить безпеку стратегічної сфери країни.

З огляду на вище викладене, пропонується наступне: 1) розробити кодифікований акт який би містив механізм публічного контролю за

стратегічними суб'єктами, стратегічним майном; 2) перепрофілювати певні господарювання на стратегічну сферу їх діяльності; 3) створити механізм збереження стратегічного майна та стратегічних господарювань; 4) створення комісії зі здійснення моніторингу та аналізу діяльності стратегічних суб'єктів господарювання; 5) створити постійно діючу робочу групу з представників органів виконавчої влади, уповноважених органів управління та контролю по збору, обробки та систематизації фінансових показників та планів; 6) запровадити інвентаризацію та оцінку стратегічного майна; 7) створити класифікатор стратегічного майна як об'єктів що складаються за загальними ознаками, способу використання; можливістю змін їх цільового використання, ефективністю використання, тощо. Серед державного майна слід виділити рухоме та нерухоме майно, в тому числі і земельні ділянки, споруди, будівлі, основні засоби виробничого призначення, виробничі основні фонди земляне полотно, штучні споруди, транспортні засоби, машини, обладнання та інше. Тобто майнова база стратегічних об'єктів буде значна.

Висновки до розділу 1

Проведене дослідження загальних засад публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності дало змогу дійти таких узагальнень:

– здійснено огляд наукових праць, присвячених питанням понятійного апарату контролю за стратегічними об'єктами державної власності. З'ясовано правовий потенціал понять: «контроль», «публічний контроль», «державний контроль», «громадський контроль», «міжнародний контроль». Розроблено авторське поняття «публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності». Встановлено, що «публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності», під яким запропоновано розуміти активну діяльність певних суб'єктів публічної влади (уповноважені органи державної влади, органи державної влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого

самоврядування, спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції, громадських організацій та інших суб'єктів), що полягає у перевірці, обліку, нагляду й оцінки за відповідністю діяльності об'єктів державної власності дотриманням ними законодавства по забезпеченню встановленим вимогам, а також визначення шляхів подолання перешкод для їх ефективного функціонування;

– окреслено, що публічний контроль здійснюється суб'єктами з приводу об'єкта та з урахуванням змісту що складається з елементів, що його і утворює. Визначено, що контроль здійснюється через відповідні органи та уповноважених осіб, що сприятиме виявленню і встановленню незаконних дій/бездіяльності та завдані збитки об'єкту публічного контролю, а також причини, мотиви, цілі, що переслідували правопорушники;

– ефективність будь-якої системи публічного контролю ґрунтується не тільки на наявності певних органів і методів контролю, але і на максимально доступному і ясному розумінні громадянами та організаціями дій. Важливим засобом забезпечення публічного контролю є гласність дій суб'єкта публічного контролю. Запропоновано такі категорії публічного контролю як суб'єкт і об'єкт публічного контролю викласти в такій редакції: - суб'єкт публічного контролю – юридичні особи, об'єднання, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також підприємства, установи та організації всіх форм власності, що мають право здійснювати публічний контроль; - об'єкт публічного контролю це те що підлягає такому контролю організаційно-адміністративні процеси визначення критеріїв, здійснення повноважень при формуванні переліку, виконання завдань при взаємодії суб'єктів що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності;

– визначено правову природу стратегічних об'єктів державної власності, де під поняттям «стратегічні об'єкти державної власності», слід розуміти підприємства, установи та організації державної власності, які підлягають публічному контролю, мають особливий (обмежений) режим

управління та створюються, реорганізуються, ліквідуються за погодженням Кабінету Міністрів України, на підставі рішення уповноважених органів управління, за спеціально встановленими критеріями, які формуються відповідно до визначальних обов'язків держави. Серед видів стратегічних об'єктів державної власності, варто виділити державні підприємства які є: суб'єктами природних монополій; - займають монопольне (домінуюче) становище на загальнодержавному ринку товарів і послуг; - пов'язані із забезпеченням оборони і безпеки держави; - забезпечують функціонування інфраструктури загальнодержавного значення, зокрема електрозв'язку та пошти, залізничного, авіаційного та морського транспорту, магістральних газо- та нафтопроводів; - здійснюють видобування та переробку корисних копалин загальнодержавного значення; - становлять науково-технічний потенціал країни;

– пропонується такі категорії публічного контролю як: суб'єкт і об'єкт публічного контролю викласти в такій редакції: 1) суб'єкт публічного контролю – юридичні особи, об'єднання, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також підприємства, установи та організації всіх форм власності, що мають право здійснювати публічний контроль; 2) об'єкт публічного контролю це те що підлягає такому контролю організаційно-адміністративні процеси визначення критеріїв, здійснення повноважень при формуванні переліку, виконання завдань при взаємодії суб'єктів, що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності;

– доведено, що Закон України «Про управління об'єктами державної власності» встановлює лише загальні засади контролю за управлінням об'єктами державної власності, та відповідно його положення в частині управління та публічного контролю мають ознаки банкетних норм, що на сьогодні є абсурдним і як результат призводить до втрачання важливих державних підприємств, чим завдає негативних ризиків економіці та безпеці держави;

- пропонується визначення «юридичних осіб стратегічного значення» під яким розуміються господарюючі організації, які є важливими для економіки, безпеки та оборони країни, функціонування яких впливає на національний суверенітет, життєдіяльність людей та територіальну цілісність;
- доведено, важливість вдосконалення нормативно-правового регламентування обліку стратегічних об'єктів державної власності, на законодавчому рівні визначити механізм інвентаризації їх майна та оцінки, а також розробити правовий механізм публічного контролю за ними через органи виконавчої влади, громадськість, органи управління, тобто з відповідним включенням зазначеного в окремі законодавчі та інші нормативно-правові акти. Окрім переліку об'єктів стратегічного значення для економіки та безпеки держави доцільним є створити електронні бази даних з єдиним реєстром переліку майна стратегічних підприємств та підприємств де на обліку перебуває стратегічно важливе для економіки та безпеки держави майно з відміткою про передачу його в оренду (лізинг), концесію або заставу;
- пропонується розробити нормативно-регуляторний акт класифікатору стратегічного майна підприємств і не тільки державної форми власності, де визначити їх класифікацію, вартість за бухгалтерським обліком, адреси, локації за GPS координатами, а також приналежності до сфери управління, обтяжень, тощо;
- нормативне забезпечення повинно включати прозоре організаційне функціонування єдиної цифрової системи збору, класифікації, аналізу, обробки даних щодо майна, планових і фактичних показників за допомогою органів управління, уповноважених органів влади, громадськості тощо;
- при проведенні аналізу нормативно-правових актів у сфері публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, пропонується: 1) Розробити кодифікований нормативно-правовий акт, який би містив механізм публічного контролю за стратегічними суб'єктами, стратегічним майном; 2) перепрофілювати певні господарювання на стратегічну сферу їх діяльності; 3) створити механізм збереження стратегічного майна та стратегічних

господарювань; 4) створення комісії зі здійснення моніторингу та аналізу діяльності стратегічних суб'єктів господарювання; 5) створити постійно діючу робочу групу з представників органів виконавчої влади, уповноважених органів управління х контролю по збору, обробки та систематизації фінансових показників та планів; 6) запровадити інвентаризацію та оцінку стратегічного майна; 7) створити класифікатор стратегічного майна як об'єктів що складаються за загальними ознаками, способу використання; можливістю змін їх цільового використання, ефективністю використання, тощо. Серед державного майна слід виділити рухоме та нерухоме майно, в тому числі і земельні ділянки, споруди, будівлі, основні засоби виробничого призначення, виробничі основні фонди земляне полотно, штучні споруди, транспортні засоби, машини, обладнання та інше;

– розглянуто нормативно-правові засади забезпечення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, основу яких становлять розгалужена система нормативно-правових актів різної юридичної сили, які визначають: 1) загальні питання забезпечення безпеки стратегічних об'єктів державної власності; 2) концептуально-стратегічні засади запровадження заходів убезпечення стратегічних об'єктів державної власності; 3) перелік об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави; 4) порядок здійснення та правовий статус суб'єктів публічного контролю;

– пропонується: 1) Розробити кодифікований акт який би містив механізм публічного контролю за стратегічними суб'єктами, стратегічним майном. 2) Перепрофілювати певні господарювання на стратегічну сферу їх діяльності. 3) Створити механізм збереження стратегічного майна та стратегічних господарювань. 4) Створення комісії зі здійснення моніторингу та аналізу діяльності стратегічних суб'єктів господарювання. 5) Створити постійно діючу робочу групу з представників органів виконавчої влади, уповноважених органів управління х контролю по збору, обробки та систематизації фінансових показників та планів. 6) Запровадити

інвентаризацію та оцінку стратегічного майна. 7) Створити класифікатор стратегічного майна як об'єктів що складаються за загальними ознаками, способу використання; можливістю змін їх цільового використання, ефективністю використання, тощо. Серед майно це і рухоме, нерухоме, в тому числі і земельні ділянки, споруди, будівлі, основні засоби виробничого призначення, виробничі основні фонди земляне полотно, штучні споруди, транспортні засоби, машини, обладнання та інше. Тобто майнова база стратегічних об'єктів буде значна.

РОЗДІЛ 2.

Публічний контроль при віднесенні об'єктів державної власності до стратегічних.

2.1. Публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних.

Процес наповнення переліку об'єктів, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки країни затверджується центральним органом виконавчої влади, зокрема Кабінетом Міністрів України. Такі контрольно-розпорядчі урядові дії здійснюються у формі що визначена нормативною наявною законодавчою базою. Так, Закон України «Про управління об'єктами державної власності» що є основоположним регуляторним актом щодо стратегічних об'єктів [137]. Локальний акт у вигляді Постанови Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 999 визначає критерії віднесення об'єктів державної власності до таких які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Критерії визначають перелік державних стратегічних суб'єктів господарювання [86]. Суб'єктами що виконують покладені на них функції є державні підприємства і суб'єкти, де державна частка у статутному капіталі яких перевищує 50 відсотків або ж становить величину, яка забезпечує державі право вирішального впливу на господарську діяльність цих суб'єктів. Таке положення закріплено у частині другій ст. 22 Господарського кодексу України [25]. Сам порядок подання та розгляду пропозицій щодо формування переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, затверджений наказом Міністерстві економіки України датований 03.12.2010 під № 1546, що зареєстрований в Міністерстві юстиції України 23.12.2010 за № 1325/18620 [117].

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 999 «Про визначення критеріїв таких, що мають стратегічне значення для

економіки і безпеки держави» до таких критеріїв віднесено: паливно-енергетичний комплекс; транспортування хімічних продуктів магістральними трубопроводами та обслуговування таких трубопроводів; підприємства, що розуміють геологічне вивчення і розробку нафтогазоносних надр [86]; підприємств з отримання відомостей та переробки корисних копалин загальнодержавного значення відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 12.12.1994 № 827 якою визначені переліки корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення; газ природний та нафта; підприємства топографо-геодезичної і картографічної діяльності; підприємства гідрометеорологічну діяльність; підприємства діяльності у сфері телекомунікацій, користування радіочастотним ресурсом та надання послуг поштового зв'язку, державне радіо і телекомпанії; підприємства залізничного транспорту загального користування; підприємства автомобільного, морського та річкового транспорту; підприємства авіаційної та ракетно-космічної промисловості; підприємства віднесені категорії цивільної оборони; підприємство, що гарантує контроль за діяльністю з боку держави захист громадян від наслідків впливу неконтрольованого виготовлення, використання або реалізації небезпечної продукції, послуг або небезпечних виробництв; хлібоприймальні та хлібозаготівельні підприємства, що становлять наукову і науково-технічний потенціал; підприємства - суб'єкти природних монополій, які провадять діяльність на загальнодержавному ринку товарів; підприємства, частка продукції яких на загальнодержавному ринку товарів, що має важливе соціально-економічне значення, перевищує 35%, або ті, які разом з одним або двома іншими підприємствами мають на такому сукупному ринку, що перевищує 50% або не більше ніж з чотирма іншими підприємствами мають на такому ринку сукупну частку, що перевищує 70 відсотків; підприємства, середньооблікова кількість штатних працівників яких перевищує 5 тис. осіб; підприємства, які належать до категорії великих платників податків [112].

Також підприємство вважається таким, що відповідає критеріям віднесення об'єктів державної власності до таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, визначеним в абзацах з другого по дев'ятий п. 1 Постанови Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 999 «Про визначення критеріїв таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави», якщо зазначені умови є основним видом його діяльності і частка його продукції на ринку відповідних товарів в Україні становить не менш як 20 відсотків [86].

На виконання пункту 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 999 «Про визначення критеріїв таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави», Міністерством економіки України наказом від 03.12.2010 під № 1546 затверджено Порядок подання та розгляду пропозицій щодо формування переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави що був зареєстрований в Міністерстві юстиції України 23 грудня 2010 за № 1325/18620. Відповідно до п. 3 Постанови Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 999 «Про визначення критеріїв таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави» міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, уповноваженим управляти об'єктами державної власності, подати у двомісячний строк Міністерству економіки пропозиції щодо кожного об'єкта з обґрунтуванням для прийняття Кабінетом Міністрів України відповідного рішення. Як видно зі змісту цієї Постанови питання публічного контролю щодо дотримання критеріїв не відображено [86; 110].

Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку підприємств, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави» від 02 червня 1999 року № 951 з метою подальшого впровадження системи управління державними корпоративними правами Уряд визначив передати безпосередньо Раді міністрів Автономної Республіки Крим, міністерствам, іншим центральним і місцевим органам виконавчої влади

повноваження з управління державними корпоративними правами господарських товариств згідно з переліками, що додані до цієї Постанови. Зокрема, Національному агентству з управління державними корпоративними правами здійснити розробку розробити з подальшим затвердженням умов цього процесу і завдань з управління державними корпоративними правами вказаних в переліку як додатку до Постанови згідно графіку погодженого з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, міністерствами, іншими центральними і місцевими органами виконавчої влади. Також визначено провести конкурси з обрання уповноважених осіб стосовно управління державними корпоративними правами господарських товариств, не включених до вказаних переліків [86; 126]. Цей нормативний акт на підставі Постанови Уряду від 07 березня 2003 р. № 301 «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» в результаті втратила чинність і в якій визначено було Фондові державного майна вжити заходів до розірвання в установленому порядку укладених договорів про передачу повноважень з управління державними корпоративними правами відповідних господарських товариств та покласти функції з управління державними корпоративними правами відповідних господарських товариств на Фонд державного майна [85].

Така передача функцій управління майном стратегічних підприємства до Фонду державного майна України в результаті зводиться до приватизації таких об'єктів у зв'язку з прийняттям рішення про приватизацію їх за результатами попереднього виключення їх із переліку об'єктів, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки країни. Це все є фактором того, що критерії віднесення таких підприємств до стратегічних більш ускладнюють процедуру бути підданим до віднесення або залишення у статусі суб'єктів господарювання стратегічного значення для країни. Водночас, вони не встановлюють функцію контролю зі сторони органів публічної влади щодо процесу здійснення визначення критеріїв що слугують підставою для відбору до стратегічних об'єктів та всього процесу такого відбору.

Проте, публічний контроль є фактором який впливає на забезпечення економічного суверенітету та безпеки країни. Саме належний публічний контролю у при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних створює сприятливі організаційні та правові умови діяльності таких об'єктів.

Внесення підприємств до переліку стратегічних є наслідком розповсюдження на них певного окремого правового режиму разом з інноваційним інвестуванням за рахунок державних коштів [115].

Усталене функціонування стратегічних об'єктів повинно створювати умови до економічного розвитку країни і її безпекового зміцнення. Потенціал що є наслідком належного функціонування таких підприємств сприятиме зміцнення суверенності і незалежності України у зовнішній та внутрішній діяльності держави.

Однак, законодавчий регуляторний базис об'єктів що мають стратегічне значення для економіки та безпеки країни не є достатньо наповненим регуляторним змістом процесу публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних.

При дослідженні проблематики в цій сфері є сенс зупинитись на проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України з питань приватизації» від 06.10.2005 року № 6009. Він передбачав, що тільки і саме закон повинен встановлювати критерії віднесення об'єктів до таких, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави. Парламент прийняв цей закон проте Глава країни не підписав його з огляду на великий проміжок часу до прийняття закону в якому визначатимуться 98 критерії для відбирання до стратегічних зупиняється процес приватизації таких об'єктів, які віднесені Державною програмою приватизації до групи «Г». Адже така групи містить цілісні майнові комплекси підприємств або пакети акцій акціонерних товариств, які мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави. Тому це стане перешкодою дотриманні цілей до надходжень коштів від

приватизації в державний бюджет у поточному і наступному роках, а це значна частина що запланована до одержання від цього процесу [87].

Проблеми публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних авторами на науковому рівні достеменно не досліджувалась. Система адміністрування публічного управління потребує удосконалення в крок з тенденціями розвитку законодавства. Так повинно бути чітко сформульовано мету і стадії публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних. Така контрольна-наглядова діяльність органів державного адміністрування при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних полягає у визначенні Постановки проблематики і законодавчого порядку якості її вирішення. Наразі країна перебуває в стадії пост травматичного періоду проти коронавірусних обмежувальних заходів та активної боротьби проти військової агресії Російської Федерації не призупиняючи водночас і євроінтеграційний процес.

І в такий складний історичний для України період, адміністрування в системі органів влади при управлінні об'єктами що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави має формуватися з огляду на належний публічний контроль уповноважених на то органів з чітким розподілом підрядних функцій щодо контролю у формуванні критеріїв та дотриманні їх. Такий процес повинен бути здійснений з огляду на реформування де визначальним буде формування державних інституцій які вплинуть на систему публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних. Відкритість адміністрування системи роботи органів публічної влади з дотриманням демократичних засад, принципів гармонізації до суспільства за допомогою адаптаційних інструментів, форм і методів як централізованого такі територіального з місцево-локальним підпорядкуванням в управління через контроль за процесом адміністрування об'єктів стратегічного значення.

Делегування повноважень в цьому процесі відіграє роль арбітра як імперативу прирівняному до Європейського Союзу.

Інтеграційний процес до європейської спільноти в Україні при адмініструванні системі державного управління об'єктів стратегічного значення повинен здійснюватися з дотриманням засад державності закріплених на рівні Конституції України як держави рівноправної, демократичної, соціальної, правової. Рівень публічного впливу на пряму впливає на процес контролю при формуванні критеріїв за дотриманням їх при визначенні об'єктів стратегічного значення що відповідають таким критеріям. Регіональний розподіл публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних, повинен бути здійснений за системою методів надання пропозицій, зауваження та корегувань не тільки на рівні Кабінету Міністрів України та Міністерства економіки України але і можливості впливати на їх зміст з обґрунтуванням надання пропозицій, на всіх рівнях публічного контролю з огляду на територіальне розташування таких стратегічних об'єктів.

З 2012 року критерії є незмінними, проте на сьогодні суб'єкти господарювання стратегічних галузей потребують більш виваженого віднесення, тому критерії можливо потрібно оновити. І вплив на такий процес повинен бути за участю не тільки органів публічної влади але і громадського контролю хоч б на рівні пропозицій та обговоренні у відкритому доступі. За фактом навіть Міністерство економіки України не впливає на пряму на процес визначення критеріїв та віднесення об'єктів державної власності до стратегічних з огляду на встановлені без його участі критерії. Міністерство економіки України є лише проміжною інституцією щодо констатування факту віднесення певних суб'єктів до об'єктів що мають стратегічне значення. Відповідно до п. 24 частини другої ст. 5 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» Уряд за поданням Фонду державного майна України затверджує перелік об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Відповідно до п. 12

частини першої ст. 5² Закону України «Про управління об'єктами державної власності» центральний орган виконавчої влади який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері управління об'єктами державної власності формує за пропозицією уповноважених органів управління пропозиції щодо критеріїв віднесення підприємств до тих, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, та пропозиції щодо переліку таких підприємств [137].

Розмежування публічного контролю в адмініструванні при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних повинно здійснюватися через його реалізацію на місцевому та регіональному рівнях з додатковим централізованим керуванням в межах компетенції. Це підвищить ефективність адміністрування та оптимізує вплив на економіку і рівень безпеки країни. Недоліки публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних також полягає і в неналежному кадровому забезпеченні, не чітко визначеному правовому статусі посадовців, не визначеної сфери діяльності і кола їх компетенцій та функціоналу. Гальмування публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних водночас зумовлено і відсутністю децентралізації у цій сфері що негативно позначається на законності та правопорядку вказаного процесу. Проблеми регіонального адміністрування в процесі публічного контролю потребують вирішення шляхом комплексного адміністративно-правового аналізу сутності змісту визначення критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних. Форми публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних як функції адміністрування.

Процес публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних здійснюється тоді, коли відбувається належна спільна діяльність всіх суб'єктів такого контролю при реалізації визначених завдань і поставлених цілей. Так публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до

стратегічних в узагальненому розуміння можна окреслити як комплекс потрібних способів впливу на ланки системи з визначення таких критеріїв задля упорядкування і належного розподілу функціоналу, побудови якісної системи публічного контролю, удосконалення і розвитку адміністрування при віднесенні об'єктів до стратегічних. Саме дієві перетворення в процесі публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних є фактором модернізації стратегічних підприємств їх розвитку економіки і збереження безпеки країни.

Реалізація визначених цілей має реалізовуватись за допомогою розподілу функцій нагляду за часовими періодами і стадіями роботи певного підприємства в залежності від діяльності, виробництва або ж послуги що надається, адже це пов'язано за результатами що досягають певним суб'єктом за конкретний період часу та з огляду на стадії його роботи.

За допомогою публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних забезпечується, по-перше, єдність, узгодженість, взаємозв'язок підприємства певної галузі, по друге, розвиток, зміни, вдосконалення роботи контролюючих органів та установ, що входить складу уповноважених установ що контролюють діяльність стратегічних підприємства. І лише так можливо досягнути розвитку об'єктів стратегічного значення і конкретних результатів їх збереженні.

Так, публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних потрібно здійснювати з врахуванням розподілу процесу визначення критерії при застосуванні належного організаційного, аналітичного, планувального, відтворювального, прогнозного, розподільчого, матеріального і технічного забезпечення, мотиваційного факторів роботи органів такого публічного контролю при складанні таких критеріїв.

Організаційний фактор обумовлений розподілом робіт між виконавцями контролюючих організацій з делегуванням завдань і повноважень щодо забезпечення організованості, дисципліни і відповідальності за певне

доручення з можливістю створення нових структурних підрозділів за для досягнення поставленої мети.

Аналітичний фактор передбачає збір і обробку, аналіз і оцінку даних задля підвищення якості та ефективності діяльності стратегічних підприємства, тобто дії стосовно оперування вихідними даними. Користь від аналітичної інформації безперечна, оскільки адмініструючи дії пов'язані і спрямовані на створення умов для реалізації потенціалу стратегічних підприємств.

Прогноз в публічному контролі при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних це конкретне передбачення, як судження про систему адміністрування в майбутньому, цілі розвитку, способи що потрібні. За допомогою прогнозу в публічному контролі при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних можливо забезпечити найбільш оптимальний вибір цілей та способів їх домогтись, визначити необхідні потреби і можливості їх дотримання та розпізнати можливі негативні наслідки певних тенденцій майбутнього стратегічних підприємства та адміністрування у сфері публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних і це є атрибутом кожної стадії у певний період часу циклу адміністративного процесу публічного контролю якщо обумовлює фактор планування.

Фактор планування формується з обґрунтування стабільності, що властиво належному адмініструванню сфери публічного контролю на всіх рівнях ієрархії при розробці і реалізації рішень з управлінського процесу, стану справ, потрібних результатів, шляхи їх досягнення.

Фактор відтворення визначає злагоджений процес збалансованого співвідношення між динамікою ресурсів на всіх стадіях публічного контролю і діяльності стратегічних підприємств в певний період часу, що забезпечить прибутковість такого суб'єкта державної власності й оптимізує публічний контроль, активізує інвестиційну привабливість на довгострокову перспективу.

Розподільчий фактор публічному контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних складається з формування і використання грошових фондів, оптимізованого структурування, розробці і реалізації належної політики в стратегічних галузях, розподілу прибутку задля відтворення ресурсів стратегічних підприємств.

Фактор матеріально-технічного забезпечення в публічному контролі при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних на пряму впливає на стратегічного суб'єкта і таким чином визначаються потреби, виявляються всі ресурси, якими оперує уповноважений органів публічного контролю для задоволення потреб діяльності стратегічних об'єктів державної власності, він же і здійснює публічний контроль за розподілом засобів у відповідності до їх належності й потреб, а також стежить за раціональним і економним використанням матеріальних і технічних здобутків. При матеріальному і технічному забезпеченні від органів публічного контролю потрібна організація статистичного спостереження, збір, опрацювання та аналіз інформаційних даних щодо дотримання планів, покладених завдань, використання ресурсів та виявлення втрат, утворення запасів, або ж зниження витрат. Тобто такий фактор слугуватиме забезпеченню функціонування всіх підрозділів об'єктів що мають стратегічне значення.

Мотиваційний фактор при виконанні уповноваженими посадовими особами ввірених їм завдань обумовлений достатнім матеріально-технічним забезпеченням, моральною та матеріальною підтримкою, спів падінням особистих цілей з цілями підприємства, та іншою зацікавленості персоналу у виконанні покладених обов'язків з публічного контролю при.

Така сукупність рушійних дій, які б спонукали уповноважених осіб на здійснення визначених дій у своєму сукупному використанні в публічному контролі призведе до ефективного раціонального розподілу функцій по

визначенню критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних.

Публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних здійснюється на основі інформації про функціонування системи суб'єкта господарювання, її конкретної ситуації, ускладнення, відхилення від плану, тощо. Публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних повинен бути покликаний забезпечувати єдність у адмініструванні, прийнятті рішень і їх реалізації. Це спосіб підвищення якості нагляду через систематичному спостереженні і перевірки позитивний та негативних динамік, і як результат застосування санкцій і заохочень.

Публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних заключається у діяльності що за своєю суттю є процесом, який полягає в сукупності послідовних дій в механізмі адміністрування [71, с. 24].

Закон України «Про управління об'єктами державної власності» визначає суб'єктів управління державними підприємствами є: Кабінет Міністрів України; Центральні органи виконавчої влади, на яких покладено: забезпечення реалізації державної політики у сфері управління об'єктами державної власності та формування та реалізує державної політику у сфері економічного розвитку; Міністерства та інші органи виконавчої влади як уповноважені органи управління; Фонд державного майна України; органи управління об'єктами державної власності, що забезпечують діяльність Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України; органи, які здійснюють управління державним майном відповідно до повноважень, визначених окремими законами; державні господарські об'єднання, державні холдингові компанії, інші державні господарські організації; Національну академію наук України, галузеві академії наук; на підставі рішенням Кабінету Міністрів України або центрального органу виконавчої влади, що здійснює функції з управління відповідними об'єктами державної

власності/корпоративними правами, державне підприємство, установа, організація або господарське товариство, 100 відсотків акцій (часток) якого належить державі або іншому господарському товариству, 100 відсотків акцій (часток) якого належать державі, здійснюють управління об'єктами державної власності в частині виконання повноважень концесіодавця; суб'єктом управління об'єктами державної власності, що використовуються у процесі провадження діяльності з транспортування та/або зберігання природного газу, передачі електричної енергії може бути лише уповноважене Кабінетом Міністрів України міністерство. Умови управління об'єктами державної власності визначаються у відповідному договорі згідно із законом. Інші суб'єкти управління об'єктами державної власності не можуть мати повноважень щодо об'єктів державної власності, переданих на таких умовах, якщо такі повноваження суперечать встановленим законом вимогам про відокремлення та незалежність [137].

На думку автора Корієв В. Л. доцільно на державних підприємствах мати певні групи або служби контролінгу у складі трьох-чотирьох контролерів [52, с. 148].

Така думка є слушною і ми її підтримуємо, адже на об'єктах стратегічного значення було б доцільно залучати незалежних експертів контролю, що повинні б сформувані стратегічні напрямки покращення діяльності стратегічних підприємств в частині подальшого інтенсивного інноваційного розвитку, забезпечення реалізації державної підтримки у налагодженні механізмів розвитку усіх стратегічних ланок, а також розробки та прийняття державної програми вдосконалення за рахунок новітніх технологій й технологічних рішень та забезпечення інтегрованих процесів на основі координації спільних дій та узгодженості інтересів. Таким чином, формування і впровадження оптимальної системи публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних вимагає певних підходів і системного аналізу. Використання цих підходів обумовлене

складною організаційною структурою сучасного державного адміністрування і різноманітністю індикаторів, що характеризують його діяльність.

Суть публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних полягає в тому, що уповноважені органи виконавчої влади повинні бути наділені такими розпорядчими повноваженнями щодо підпорядкованих органів, які б дозволяли скасовувати розпорядчі акти управління які є невідповідні закону. Метою контролю є виявлення відхилень від заданих параметрів та усунення недоліків або ж коригування. Забезпечення правопорядку повинно здійснюватися за рахунок розширення комплекс правових, організаційних, економічних, політичних, соціальних, інформаційних, екологічних, культурно-виховних та інших засобів впливу на формування критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних. Попередження, виявлення, припинення та розкриття правопорушень при визначенні критеріїв, а також притягнення винних осіб до різних видів юридичної відповідальності є ціллю публічного контролю. При публічному контролю проводиться попередження, виявлення та припинення порушень обов'язкових вимог, а також в рамках адміністративної компетенції уповноважених органів притягнення винних до адміністративної відповідальності. Виявлення і вжиття заходів щодо як добровільного так і примусового усунення виявлених недоліків у визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних є результатом відхилень в діяльності підконтрольного стратегічного об'єкта задля дотримання ним законності, доцільності та підвищення ефективності його діяльності при адміністративному контролі як публічної форми його прояву.

Видивим є виявлення порушень обов'язкових вимог та застосування примусу адміністративного характеру у вигляді попередження, припинення, відновлення та покарання щодо дотримання законності діяльності піднаглядних об'єктів стратегічного значення для економіки та безпеки країни в площині процесу визначення критеріїв віднесення об'єктів до стратегічних. Таким чином, результатами публічного контролю при визначенні критеріїв

віднесення об'єктів державної власності до стратегічних за допомогою подолання виявлених відхилень діяльності стають: усунення недоліків; оцінка ефективності діяльності; створення умов для збереження і сталого розвитку досягнутих позитивних результатів; використання заходів до оперативного інформування відповідних правоохоронних органів про правопорушення.

Суб'єктами публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних можуть виступати не тільки органи виконавчої влади, а й інші органи та організації публічного управління, які наділені або яким делеговано повноваження щодо здійснення такої діяльності. У правовому аспекті сфера дії Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», розповсюджується на здійснення дій з контролю та нагляду за виконанням органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, юридичними особами та громадянами встановлених Конституцією України, законами та іншими нормативними правовими актами загальнообов'язкових правил поведінки; видача органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами дозволів (ліцензій) на провадження певного виду діяльності та (або) конкретних дій юридичним особам та громадянам; реєстрація актів, документів, прав, про реєстрацію актів, документів, прав, об'єктів, а також видання індивідуальних правових актів [125].

Підконтрольними об'єктами, виступають органи державного управління та місцевого самоврядування, їх посадові особи, юридичні особи та громадяни, а владними суб'єктами дозвільної діяльності саме органи державної влади та місцевого самоврядування. Відповідно публічний контроль стосується не тільки зовнішнього але і внутрішнього контролю у випадку коли органи виконавчої влади безпосередньо підпорядковані вищим органам виконавчої влади. Елементи контрольної діяльності включають функціонал уповноважених законом центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, державних колегіальних органів, органів виконавчої

влади Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування в межах визначених законодавством повноважень, відносно виявлення та запобігання порушенням суб'єктами відповідальними за публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних.

Визначення критеріїв повинно здійснюватися із врахуванням інтересів суспільства, дотримання умов якості продукції, робіт та послуг, не допущення небезпеки для населення, навколишнього природного середовища.

Заходи покарання при застосуванні в результаті притягнення винних до відповідальності, не включені в поняття «державний контроль (нагляд) [18, с. 29–34].

Публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних на нормативному рівні не визначений, процедуру такого контролю в цій сфері характеризуються розгалуженістю, недосконалістю та недостатньою ефективністю. Це є наслідком дублювання функцій контролюючих уповноважених що і за фактом не забезпечує достатнього рівня координації та обміну інформацією, якісного усунення виявлених недоліків та подолання правопорушень.

Публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних має включати визначені шляхи розвитку і вдосконалення з метою підвищення якості процедури щодо їх визначення та ефективної суспільної потреби. Наразі публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних потребує оновлення за рахунок вдосконалення, що буде наслідком розвитку напрямку формування критеріїв що важливо для вирішення наявних проблем та для злагодженої роботи ланки уповноважених органів публічного контролю і комунікативних зав'язків із громадськістю.

Цілі державної політики у сфері публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних повинні бути орієнтовані на потреби суспільства для цього є необхідність створити

систему покрокових дій як першочергових завдань для нагального їх вирішення.

Залучення громадськості підвищить ефективність публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних і як факт призведе до розвитку організаційної і політичної культури у цьому процесі.

Комплекс проблем, пов'язаних із розвитком і вдосконаленням публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних створює потребу у комплексному дослідженні для застосування ефективної системи із застосуванням методики громадської комунікації, соціального проектування, механізмів модернізації, євроінтеграційного застосування.

Критерії ефективності публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних заключаються у соціальну спрямованість розвитку й удосконалення. Громадськість повинна бути залучена до процесу публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних задля створення надійного зворотного зв'язку з суспільством. Громадська думка є ефективним джерелом необхідним забезпечити рівень довіри до влади, скласти політичну свідомість всіх і кожного за стан справ в країні та підняття політичної культури суспільства. Потреба у комунікативній системі спілкування населення з органами влади з дотриманням стратегії розвитку якісного державного адміністрування з орієнтацією на потреби суспільства усіх соціальних груп.

Комплекс проблем публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних пов'язаний із розвитком і удосконаленням процесу адміністрування в процедурі контролю створення якісної системи нагляду при використанні засобів комунікації з громадськістю таким чином створення модернізаційних напрямків розвитку в тому числі і з орієнтиром на євроінтеграцію.

Соціально-комунікативна політика взаємодії між інституціями публічної служби з акцентом на демократизм умов побудови таких взаємовідносин призведе до зростання довіри та активізує управлінські системи та збільшить само управлінський ресурс функціонування суспільних сфер [19, с. 232].

Демократизм є складником успішного адміністрування при прийнятті рішень органами влади і такий інструмент грає роль при комунікативному зв'язку партнерської взаємодії в публічному контролі при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних за ланцюгом суспільство та влада.

Діалогове вікно органів публічної влади та громадянського суспільства повинно підвищити ефективність механізму публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних.

Налагодження системності у здійсненні політичних комунікацій буде значним важелем при розробці Закону про державну комунікативну політику, що є першочерговим питанням від якого залежатимуть усі подальші дії влади [54, с. 2–8.].

Такий соціально-правовий проєкт взаємодії розкриє потреби у досягненні цілей щодо розвитку стратегічних галузей за рахунок інноваційних ідей, пропозицій застосування певних засобів і процес в їх реалізації зорієнтованих вирішенні особистих проблем людей так і глобальних питань держави.

Саме досягнення соціально вагомих результатів при врахуванні потреб суспільства з залученням громадян забезпечить сформувати реально функціонуюче громадянське суспільство здатне спільними зусиллями вирішувати гострі соціальні проблеми суспільства і впроваджувати форми управління, що спрямовані на розв'язання конкретної соціальної проблеми місцевої громади і отримувати оптимальний кінцевий результат, від якого очікується максимально позитивний ефект [35, с. 177–186].

Незалежна Україна показує розвиток країни але кризові ситуації потребує модернового використання інновацій в публічному контролі при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних.

Світовий досвід потребує вивчення з теоретичного розуміння та практичного втілення позитивних здобутків іноземних елементів у власні дії.

Аналіз минулого досвіду і прогнози на майбутнє спроможні корегувати управлінські дії в певній соціальній реальності у потрібний момент, водночас модернізація наявного положення країни у зовнішньому і внутрішньому середовищі є важливим при комбінації методів стратегічного аналізу. Програма модернізації складається з аналізу наявної структури і функціоналу, так розглянемо коли функція не закріплена ні за однією організаційною ланкою або ж коли ланки мають незбалансоване навантаження за функціями та інші ситуації. Тому суттєвим є те, що ефективність включає індикатори як результати діяльності виконавчих ланок та їх взаємодія [77, с. 247–262].

Саме ефективність це інструмент у життєзабезпеченні людини, суспільства, держави, тому ці інструменти повинні бути властиві як невід'ємні елементи публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних, що і обумовлює об'єктивізацію дієвості адміністрування яке впливає на процеси керування в тому числі в економічній складовій.

Економічна ефективність – це отримання максимуму можливих благ від наявних ресурсів, тому є потреба у зіставленні благ і витрат з метою визначення ефективності за рахунок раціональної поведінки що полягає у прагненні до максимального прибутку як результату при мінімальних витратах [63, с. 390].

Соціально-орієнтоване публічне управління в контролі за критеріями формування стратегічних об'єктів що мають стратегічне значення для економіки та безпеки країни покликано бути спрямованим на потреби суспільства, держави та людини взагалі. Тому публічний контроль має включати результати виробництва та соціальний вплив на споживання виробництв, що в результаті змін економічний, соціальний, духовний, ідеологічний, моральний, політичний, екологічний та демографічний стан країни.

Явища соціальної ефективності є вкрай важливими при публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних, адже процеси державного нагляду і критерії цього спектру питань впливають на продуктивність, якість праці, рівень життя населення, впорядкованість, адміністрування, безпеку країни, економічну надійність, позитивний стан суспільних відносин, тощо.

Сучасність публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних потребує трансформації в сторону демократизації, євроінтеграції, інформатизації суспільства, підвищення відповідальності уповноважених посадових та службових осіб, створення правосвідомості та самосвідомості особистості.

Достатньо актуальним є проектний підхід у сучасному розвитку комплексу програм як заздалегідь спланованих взаємозалежних дій, що спрямовані на досягнення конкретних результатів. Такі програми створюють розуміння функціонування діяльності організацій на основі виробництва продукції чи послуг, що полягає в тому, що проект є одноразовою, унікальною діяльністю, яка завершується після досягнення цілей [72, с. 43–50].

Механізми вдосконалення системи публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних визначають результати, що дозволяють розглядати об'єктивні тенденції в розвитку цього процесу в системі адміністрування за допомогою оптимальних моделей функціонування і розвитку систем спостереження. Це являє собою сукупність правових основ, принципів, правил і процедур, що регламентують процеси за якістю, організаційними перетвореннями та керівництво персоналом, а відтак створюючи підґрунтя для реалізації критеріїв які б розширювали можливості підприємств стратегічного напрямлення. Динамічні виклики в системі публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних потребують орієнтиру на демократизацію суспільства, впровадженню модернізованих методик, інновацій і підняття

рівня політичної культури громадян через сталі комунікативні процеси на подолання проблем суспільства та державної безпеки.

Публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних це використання, аналізу та оцінки законності прийняття рішень, їх відповідність рішень нормативним, розпорядчим актам та іншим документам, які регламентують функціональні повноваження такого процесу.

Публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних обумовлює по своїй суті належний порядок адміністрування, розподіл між уповноваженими органами компетенцій через систему стримувань та противаг як розподілу державної влади, недопущення домінування однієї сфери влади над іншою і досягнення динамічної стабільності між ними, а також встановлення порядку реалізації функціональних повноважень у частині належного і повного обліку стратегічних об'єктів, спостереження за ефективністю використання таких об'єктів за рахунок повноти нормативно-правового врегулювання через досягнення уповноваженими органами контролю цілей шляхом визначення критеріїв при прийнятті управлінських рішень щодо віднесення об'єктів державної власності до стратегічних.

2.2. Публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

Ефективність публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави полягає у підвищенні органами державної влади адміністрування об'єктами що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави.

Конституція України, Закон України від 21.09.2006 № 185 «Про управління об'єктами державної власності» встановлюють правові засади

управління об'єктами державної власності, визначивши об'єкти управління державної власності, коло суб'єктів, які здійснюють управління такими об'єктами, їх повноваження. Таким чином законодавство об'єднує положення щодо управління об'єктами державної власності, які були до його прийняття в різних нормативно-правових актах [51; 137].

Публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави націлений на виконання повноважень з адміністрування такими об'єктами при нагляду за процесом формування переліку.

Управлінські рішення Фонду державного майна України з питань реалізації державної політики у цій сфері при виконання функцій при віднесенні до переліку певних державних підприємств і організацій, а також діяльність Міністерства економічного розвитку і торгівлі України з питань забезпечення формування переліку та реалізації державної політики у цій сфері за рахунок вибіркового перевірок.

Забезпечення формування та реалізацію державної політики публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави здійснюється за допомогою звернень у вигляді запитів відносно інформації з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань і Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України, надіслані Міністерству юстиції України та Державній службі статистики України, а також функціоналу уповноважених суб'єктів.

Ефективність публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави залежить від нормативної урегульованості, відповідність дій розпорядчим актам та документам, які регламентують зазначену процедуру та як результат ефективність використання ресурсів при здійсненні функціоналу уповноважених у частині адміністрування об'єктами державної

власності через забезпечення належного, повного обліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

Повнота нормативно-правового врегулювання ототожнюється з досягненнями органів публічного контролю у визначених цілях за допомогою прийняття певних управлінських рішень стосовно адміністрування в процесі такого контролю.

Питання публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави повинен бути закріплений у Постанові Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 р. № 83 «Про затвердження переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави». Відповідно до частини другої цього нормативного акту міністерствам або ж іншим суб'єктам управління об'єктами державної власності, систематично переглядати затверджений цією Постановою перелік і подавати в разі потреби щороку до 10 липня Міністерству економіки обґрунтовані пропозиції щодо кожного об'єкта для прийняття Кабінетом Міністрів України рішення про внесення до нього змін [113].

Взагалі, схема формування переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, здійснюється в такому порядку, де державні підприємства або ж включені до переліку господарського товариства з врахуванням розмірі державної частки у його статутному капіталі (суб'єктами господарювання державного сектора економіки є суб'єкти, що діють на основі лише державної власності, а також суб'єкти, державна частка у статутному капіталі яких перевищує 50% чи становить величину, яка забезпечує державі право вирішального впливу на господарську діяльність цих суб'єктів, що визначено частиною другою статті 22 Господарського кодексу України) [25], подають до органу управління, перелік яких закріплено в ст. 4 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» [137], інформацію за вимогами визначеними в Постанові Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 999, що формується на підставі

Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки затвердженої Наказом міністерства фінансів України від 14.02.2006 року № 170 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27.03.2006 року за № 332/12206 [111].

В подальшому орган управління при виконанні управлінських рішень та здійсненні відповідних заходів щодо включених до переліку об'єктів подають до Міністерства економіки України. При невідповідності наданих пропозицій вимогам Міністерства економіки України у місячний строк, письмово повідомляє уповноважений орган управління про відмову в унесенні запропонованих змін до переліку. Проте важливим є те, що такий порядок він більше обмежує можливість бути в переліку стратегічних підприємств аніж, сприяє їй потрапити в цей перелік. Адже, визначено чітку відмову в унесенні запропонованих змін до переліку у разі невідповідності наданих пропозицій вимогам Міністерства економіки України, без можливості продовження строків з огляду на поважність певних причин та усуненні недоліків допущених при подачі інформації з врахуванням критеріїв за визначеною методикою. А відсутність таким чином контролю зі сторони органів публічної влади, сприяє свавіллю в цій процедурі і виведенню із переліку наявних стратегічних підприємств та не введенню до цього переліку нових.

Процедура подачі і опрацювання складання переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, визначено Наказом Міністерства економіки України датований 03.12.2010 під № 1546 який зареєстрований в Міністерстві юстиції України 23.12.2010 за № 1325/18620. У відповідності до Порядку пропозиції щодо включення (виключення) об'єктів до (з) переліку складаються певним органом що уповноважений на управління такими підприємствами, він підписується керівником з певним обґрунтуваннями відносно кожного підприємства детально і окремо по кожному. Такі обґрунтування мають містити інформацію щодо відповідності (невідповідності) діяльності підприємств критеріям, в тому числі і інформацію відносно впливу підприємств на діяльність

підприємств певної галузі економіки, на галузь у цілому та на підприємства інших галузей економіки [117].

В свою чергу Порядком визначений перелік документів, які надається Міністерству економіки України. Якщо пропозиції не відповідають вимогам Порядку то протягом місяця у письмовому вигляді про певне прийняте рішення про відмову в унесені запропонованих змін до переліку повідомляється уповноважений орган управління.

Соціальна та економічна системи країни в публічному контролі при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, повинна включати основу діяльності і розвитку власності держави. Публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави в управлінні державною власністю – це реалізація уповноваженими органами перевірки компетенції та функціоналу у використанні прав органів влади як власника вказаних об'єктів, що є фактом володінням, користуванням і розпорядженням задля безпеки країни, задоволення, потреб суспільства і особи безпосередньо.

Вважаємо, що публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави є фактором володіння значною кількістю державних активів, тобто і такими об'єктами як стратегічні, тобто ті що мають загальнонаціональне значення.

Саме ефективний публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави позитивно-активно має важіль при розвитку країни на рівні економіки і державо-безпеці. Неefективний публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави руйнує оборонний потенціал держави та сприяє розвитку корупційної складової, і за результатом знижує довіру суспільства,

підриває таким чином режим демократії, дестабілізує економічну політику держави.

Важлива особливість державної власності закладається серед фактичних співвласників, які є всі громадяни, адже апіорі державна власність повинна задовольняти потреб осіб у суспільних благах, відповідно інтереси громадян стосовно об'ємів і структури державної власності характеризуються високим ступенем полярності і такі інтереси чиновників, уповноважених від імені держави управляти власністю не співвідносяться з визначними вище потребами певної категорії суспільства [62, с. 315].

Належний публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, здатен захисти державу від свавілля, розтрати державного майна та посягання на суверенітет країни.

Наразі державне підприємництво здійснюється в динаміці зменшення кількості та його якості за наслідками приватизаційного процесу [156, с. 645].

Публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави при такій формі власності, як державна, є ефективним у певній галузі при ситуації співвідношення постійних змін залежно від економічного і соціального розвитку країни в певний період в контексті перспектив економічного зростання.

Вид державної власності є ототожнення державної політики і тому оптимізація складу і структури є інструментом регулювання корпоратизації, приватизації, націоналізація (реприватизації), а також ліквідації, злиття і поглинання [95].

Отже, виведення з під публічного контролю об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави через певні форми оптимізації навалює зазначений перелік з відповідними наслідками для держави і для суспільства.

Невід'ємними складовими публічного контролю об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави є мета яка переслідується і що досягається щодо такого об'єкту. Це є потребою для зберігання стратегічно важливих об'єктів державної власності. Якісний баланс кількісно-якісного механізму публічного контролю при адмініструванні цього процесу досягається дотриманням системи стримувань та противаги серед органів контролюючого сектору через розподіл державної влади, недопущення домінування певної гілки влади над іншою при динамічній стабільності між ними.

Публічний контроль над об'єктами державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави та здійснення процесів приватизації, разом із іншими заходами державної політики, виникає сумнівність щодо позитивного впливу на розвиток фінансової складової. Проте є і позитивні аспекти такі як, зниження навантаження на бюджет, скорочення бюджетних дефіцитів, зменшилися розмірів державного боргу, але ж роздержавлення повинно сприяти не тільки поповненню дохідної частини бюджету, але і збереженню стратегічних об'єктів, безпеки країни.

Відсутність ефективної системи публічного контролю над об'єктами державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави призводить до наростання кризових явищ в державному секторі та до втрат бюджету, що є перешкодою до перебудови економіки за умов війни особливо.

До основних проблем у сфері публічного контролю над об'єктами державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави слід віднести: здійснення приватизація як спосіб наповнення державного бюджету, через навалювання стратегічного розвитку сектору економіки та стратегічних галузей (електро-енергетика, військово-оборонна промисловість, вугільна промисловість і нафтовий сектор, житлово-комунальне господарство разом з інфраструктурою) та і процес приватизації не трансформує ринкову економіку.

Публічний контроль над об'єктами державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави здійснюється неефективно, певна частина стратегічних об'єктів перебувають на стадії банкрутства, а інколи розмір державних корпоративних прав не є достатнім для ефективного здійснення адміністрування державних стратегічних галузей, через таку діяльність державних компаній та їх адміністрування, що є непрозорими тому і неефективним.

Причинами подібної ситуації є те що, публічний контроль над об'єктами державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави має несистемний характер та проводиться точково, а не комплексно, що є наслідком руйнування, відчуження за нелегальними схемами, банкрутства та ін.

Публічний контроль над об'єктами державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави здійснюється галузевими міністерствами, які одночасно здійснюють регуляторні функції, відповідно відбувається конфлікт інтересів, а це наслідком незахищеності прав власності, обмеженість реальних прав держави як власника та відсутність якісного механізму нагляду.

Удосконалення правового регулювання у сфері публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави є посилення економічних стимулів під час адміністрування адаптацію до сучасних умов господарювання.

Створення системи адміністрування в публічному контролі при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави потрібно здійснюватися з чітким визначенням об'єктів управління та закріплення конкретних об'єктів за суб'єктами адміністрування.

Правові засади публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави передбачає визначення статусу цих суб'єктів та їх повноваження і

функції, з чіткою системою взаємодії між ними, соціальну та економічну відповідальність відповідальних за ефективне Система делегування повноважень і розподіл їх між контролюючими органами повинні складати систему адміністрування які б чітко передбачали визначені цілі, завдання, відповідальність за їх не виконання або ж неналежне виконання, моніторингу й контролю за виконанням. Існування складної, непрозорої системи адміністрування в системі публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави і як результат формування системи механізмів відновлення цілісності національної економіки і безпеки суверенітету України.

Рівень управління державною власністю визначається не тільки системою фінансових показників, які відображають доходи і видатки бюджету, але ж здійснює вплив на розвиток соціальної сфери, тому наскільки ефективно збудований механізм управління державною власністю багато в чому залежить і результативність соціальної політики і безпеки держави [160, с. 319].

Процес адміністрування публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави має місце там, де відбувається спільна діяльність уповноважених інституцій з реалізації певних завдань та цілей. Це комплекс потрібних заходів впливу на групу, суспільство або його окремі галузі для упорядкування, збереження якісної специфіки, удосконалення і розвитку. На державному підприємстві стратегічного значення є системи діяльності підтримки життєдіяльності таких об'єктів. Стрімкі зміни потребують дієвих перетворень та модернізації публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Реалізація поставлених завдань має здійснюватися за допомогою якісного процесу адміністрування через окремі періоди як стадії діяльності, що взаємодіють задля кінцевої мети, для досягнення якісного публічного контролю. За допомогою публічного контролю при формуванні

переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави повинно бути забезпечено спільність ідеї взаємозв'язку усіх інституційних груп контролю спрямованих на розвиток, зміни, вдосконалення кожного стратегічного об'єкта.

Тому адміністрування діяльності публічного контролю проявляє себе в процесі здійснення покладеного функціоналу і служить завданням розвитку стратегічних об'єктів і досягненню конкретних результатів. Так, в публічному контролі при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави необхідно виділити потребу у розподілі робіт між виконавцями, делегування завдань і повноважень, забезпечення організованості, дисципліни, відповідальності за доручене завдання, можливість створення нових контролюючих інституцій для досягнення певної мети. За допомогою збору, обробки, аналізу і оцінці інформації з метою підвищення ефективності діяльності стратегічного об'єкта здійснюється оперування інформацією. Тому є важливість дій контролюючого суб'єкта адміністрування як з технічної точки зору так і управлінських дій в циклі і характеризуються стабільністю.

Прогнозне передбачення, як судження щодо стану системи публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, зокрема стосовно цілей, розвитку, засобів, та інших важелів необхідні для позитивного досягнення найбільш оптимального вибір таких цілей та засобів їх досягнення, через визначення основних потреб майбутнього та можливості їх задоволення, за допомогою аналізу негативних наслідків для при формуванні переліку стратегічних об'єктів.

Напрямки діяльності системи адміністрування на всіх рівнях ієрархії органів публічного контролю передбачають розробку рішення про майбутній процес, стану справ, бажані результати, шляхи їх досягнення. І саме визначення збалансованого співвідношення між динамікою матеріальних і фінансових ресурсів на всіх стадіях публічного контролю при формуванні

переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави здатне призвести до реалізації уповноважених функцій, що вимагає ефективного адміністрування при ресурсозабезпеченості, прибутковості, державного підприємства, оптимізації управлінського процесу.

Оптимальне структурування в реалізації публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави в стратегічних галузях обумовлено формуванням прибутку, його розподілу з метою забезпечення розширеного відтворення ресурсів. За допомогою забезпечення суб'єкта стратегічного управління визначальними потребами підтримки у матеріальних ресурсах, виявить всі ресурси, якими він оперує для задоволення потреб і їх розподілу у відповідності до їх належності за раціональним використанням матеріальних і технічних засобів. У процесі публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави потрібна організація спостереження, збору, опрацювання й аналіз даних про виконання планів, завдань, виявлення прогалин, створення якісних регуляторних норм для підтримання життєзабезпечення і досягнення найдосконалішого плану, організації забезпечення мотивацією, що є необхідним для рушійних сил, які спонукають до здійснення визначених дій.

Ефективний публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави значною мірою залежить від раціонального розподілу функціоналу між виконавцями для забезпечення єдності в прийнятті рішень та їх реалізації. Підвищення ефективності публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави передбачає виявлення не тільки недоліків, але і позитивних результатів, що досвід що відтворюються у всій системі.

Система спостереження і перевірки в процесі публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне

значення для економіки і безпеки держави виявляє відхилення від планів, що ускладнюють досягнення поставленої мети та результати в динаміці стану процесу в тому числі і через систему санкцій і заохочень серед уповноважених працівників Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері управління об'єктами державної власності, центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізацію державну політику у сфері економічного розвитку, міністерства та інші органи виконавчої влади, зокрема уповноважені органи управління, Фонду державного майна України, тощо.

Від публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави залежить стан стратегічних галузей, адже це істотно впливає на військову, продовольчу чи технологічну безпеку. Тобто, продукція стратегічних галузей безпосередньо впливає на ці види безпеки, такі як, сільськогосподарське виробництво, на продовольчу безпеку, а також лежить в основі забезпечення ресурсами виробництва у цих галузях такі як, металургійне виробництво для військово-промислового комплексу. Такий контроль в цьому процесі має бути в основі поточного технологічного укладу та бути необхідним у розвитку стратегічних галузей.

Таким чином, публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави фактично повинен виступати як основа національного матеріального виробництва та, відповідно, складати основу існування, функціонування, збереження та розвитку національної стратегічної системи галузей. Така значна роль цього пояснюється саме ефектом системності та роллю даних галузей у формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Відповідно, у разі припинення функціонування підприємств стратегічне значення будь-який галузей значно постраждає або обороноздатність держави, чи цілісність

країни, системність економіки, чи єдність галузей автомобільного, залізничного, повітряного, транспорту, що призведе до їх руйнування.

Ефективне адміністрування в інтересах народу України є найважливішою суспільною функцією держави в публічному контролі при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Здійснення публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави державою через уповноважені органи за допомогою повноважень відносно реалізації прав держави як власника стратегічних об'єктів за допомогою володіння, користування і розпорядження ними для успішності економічних реформ. Особливо потрібним є впровадження сучасних якісних методів адміністрування.

Питання політичного, законодавчого та економічного характеру при здійсненні публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, неможливо вирішити формування ефективності засобу регулювання.

Процес адміністрування в системі відносин, що складаються з приводу публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави потребує системного підходу до цих процесів за допомогою вдосконалення законодавчих та нормативно-правових актів, організаційних засад, субординаційних, координаційних складових процесу у чіткій послідовності дій для реприватизації стратегічних об'єктів для відновлення у власності держави.

Підвищення рівня керованості та ефективності функціонування державного сектору об'єктів стратегічного потрібно здійснювати за допомогою вдосконалення методологічних підходів і положень при використанні їх у законотворчому процесі, доктринальній практиці і правозастосуванні.

Об'єкти стратегічного значення повинні входити до такого переліку через принцип їх значущості для країни та фінансової привабливості за допомогою

публічного контролю зі сторони представницького органу влади, галузевого міністерства, уповноваженого органу як спеціального підрозділу та конкретного визначеного кола їх представників .а бо ж наприклад створення спеціальних агенцій з публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

Незахищеність на належному рівні об'єктів стратегічного значення позбавляє їх належного доходу, не враховуються пріоритети їх діяльності, а це є надзвичайно важливим для збереження їх у власності держави і підвищенню ролі держави в їх управлінні. За допомогою системного підходу, орієнтованого на удосконалення обліку через реєстру стратегічного майна, поліпшення системи планування і контролю, удосконалення протидії вимиванню активів та конвертації пільг таких як податки, компенсаційні виплати, списання боргів, а також посилення якісного складу, усунення дублювання функцій та нагляду за діяльністю осіб що повинні здійснювати публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

При розгляді публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави з позиції системного підходу, цей процес за своєю сутності виступає як складна система, що має механізми регулювання та адміністрування. Для коригування такої діяльності потрібно виділення інститутів, які забезпечать ефективну адміністративну взаємодію. Істотний вплив на функціонування контрольних органів стратегічних підприємств та організацій певних галузей потрібен системні інституційні та ресурсні підходи, здатні вплинути на якісне формування переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Державна політика у сфері розвитку стратегічних галузей повинна бути націлена на промислову, науково-технічну, продовольчу складову публічного контролю. Система нормативно-правових актів повинна стати регулятором функціонування механізму

функціонування та розвитку стратегічних галузей. Такі норми права повинні безпосередньо кореспондуватись з відповідними елементами у механізмі державного адміністрування в процесі публічного контролю націленого на розвиток стратегічних підприємств, організацій у організації виробництва продукції підприємств/організацій стратегічних галузей економіки. Можливо для забезпечення збереження стратегічних галузей доцільним було б здійснити об'єднання ресурсів різних секторів у процесі здійснення діяльності та виробництва стратегічно важливих благ.

Конкретна галузева специфіка формується із можливості впливу на діяльність координаційних дій органів публічної влади, дозволяючи покращити становище всіх учасників адміністративного процесу контролю.

Обмінний вплив переваг з розподілом їх ресурсів та функціонування вплине на розвиток стратегічних галузей, і в такий спосіб, фактично можна досягнути наповнення переліку ефективних підприємств/організацій стратегічних галузей. Юридично значуще вираження сприятливої державної політики у сфері функціонування та розвитку таких галузей не повинна обмежуватись виключно формальними методами, а і реалізовувати відповідні неформальні методи адміністрування, наприклад спонукання суспільства до здобуття відповідної освіти або кваліфікації, що може дозволити ліквідувати кадровий дефіцит у низці виробництв.

Незалежність національної економіки, насамперед для стратегічно важливих виробництв можливо досягти за рахунок високих темпів розвитку, залучення достатньої кількості державних дотацій, пільги у вигляді виділення землі, звільнення від мит, при цьому не втрачання контролю над діяльністю публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Особливо цікаво треба відноситись до видобувного сектору і розглядати як частину стратегічного комплексу галузей, державно-суспільна власність на природні ресурси надра, запаси корисних копалин, біологічні, водні, лісові ресурси, тощо.

Ми вважаємо, що в даних секторах за відповідних змін у адмініструванні публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави можуть бути успішно реалізовані механізми розвитку стратегічних галузей промисловості, у тому числі за рахунок доходів від використання надр та продажу природних ресурсів. І особливо це має бути здійснена реально, а не лише декларативно, та супроводжуватись розвитком механізму реалізації та адміністрування як ефективного менеджменту державної власності стратегічних галузей.

Неузгодженість між різними рівнями адміністрування негативно впливає на ефективність функціонування системи загалом, а отже, відсутність чіткого розмежування повноважень та компетенції між органами публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави в ієрархії функціоналу негативно впливають на можливість розвитку економіки та створює більші ризики для безпеки суверенітету країни. Проблема взаємодії між уповноваженими органами публічного контролю полягає також і у розвитку механізму реалізації адміністрування через інструменти, пов'язані із законодавчою діяльністю і зумовлених недосконалістю законодавчої системи, адже законодавчий акт має прогалини, які можна використовувати з метою втручання у процес публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

Це викликає необхідність розробки більш досконалих інститутів та механізмів розвитку соціально-економічних систем та переходу до нових технологічних укладів з метою підвищення ефективності використання таких складних інструментів виробництва опікуваних благ як організації/підприємства стратегічних галузей економіки. Проблеми розвитку стратегічних галузей полягає і у недооцінці ІТ індустрії і ця галузь є однією з найбільш таких що динамічно розвивається, і можна розглянути як стратегічну.

У структурі публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави необхідно виділити три рівні впливу на нього це зовнішні ризики, внутрішнє інституційне середовище держави, адміністрування господарських процесів, локальне середовище в самих стратегічних суб'єктах, маркетингова складова.

В інституційне середовище стратегічних галузей входять загальні, характерні для діяльності всіх економічних процесів інститути та специфічні інститути. Із загальних інститутів у сфері стратегічних галузей усталених є соціально-економічні системи що мають найбільш істотне значення і формальні інститути, пов'язані з реалізацією відносин власності на стратегічних підприємств.

Актуальними залишаються проблеми економічної безпеки стратегічних галузях економіки, забезпечення високих темпів розвитку, залучення достатньої кількості інвестицій та збереження контролю за діяльністю стратегічно важливих об'єктів.

Дієвий контроль в соціально-економічних системах при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави полягає у формуванні спеціалізованого законодавства щодо вказаного процесу.

Особливість публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави полягає у специфіці суб'єктів адміністративного права, як стійкий правовий зв'язок між інституціями держави і об'єктами стратегічного значення у функціонуванні державного механізму процесу господарювання і постійного контролю з боку державного апарату через державне адміністрування. Публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави потребує трансформації цього великого механізму державного адміністрування для високоефективного забезпечення благополуччя

суспільства та безпеки країни. І це повинно бути зумовлено прагненням держави посилити контроль за прийняттям рішень у вказаному процесі адже суб'єкти публічного контролю фактично є вбудованими у системи державного адміністрування, оскільки беруть участь у реалізації повноважень органами публічної влади.

В адмініструванні публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави повинні бути забезпечені стратегічні інтереси, обороноздатність і безпека держави, захист моральності, здоров'я, прав і законних інтересів людей. Організаційна структура публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави залежить також і кваліфікація суб'єктів адміністрування як елементів структури суб'єкта, на основі чого здійснюється функціонування цього виду контролю у вказаному процесі, адже він представляє особливе значення для країни.

Інституціоналізація адміністрування публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави починається з визначення державної політики в цій області за допомогою влади через спостереження та попередження, через єдину політику здійснення загального адміністрування в стратегічних галузях. Зважаючи на особливе значення публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави для забезпечення оборони та захисту країни потрібно постійно проводити наради для обговорення та об'єднання заходів з відновлення стратегічних галузей особливо зруйнованих під час війни. Певні перетворення здатні створити новий розвиток, докорінно змінити інфраструктуру і розпочати процес розвитку промислових підприємств та освоєння нових технологій для якісного здійснення публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

Спеціалізація адміністрування в публічному контролі при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави має величезну роль у забезпеченні стратегічних інтересів, обороноздатності та безпеки країни, адже їх робота покликана здійснювати і мобілізаційні заходи, і безперебійну доставку озброєння, бойової техніки, палива і продовольства для наступальних і стратегічних цілей таке колосальне навантаження для забезпечення стратегічних інтересів, обороноздатності та безпеки держави в умовах воєнного положення вимагає ефективного публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

Адміністрування в публічному контролі повинно знаходитись у віданні відповідальних державних органів які б здатні були керувати і одночасно очолював велику ієрархічну структуру інституцій контролю над чисельними господарськими одиницями на підставі планування, вирішенні проблема нестачі оборотних коштів, автоматизації та модернізацію, а також розвитку соціальних об'єктів: лікарень, житла, спортивних закладів, шкіл, дитячих садочків, тощо. І за допомогою цього розвинути і вивести стратегічні галузі на якісно інший рівень. Державне регулювання процесу публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, охорони державної власності, розвитку економіки та збільшення фінансів, розвитку технічного потенціалу, зовнішньоекономічного вдосконалення, підвищення кваліфікації кадрів, захисту праці та врегулювання соціальних питань спроможне зберегти та збагатити стратегічні галузі за активною державною участю через якісні організаційно-правові форми адміністрування система публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

Механізми практичного впливу держави на життя суспільства при співвідношенні публічне адміністрування та державного управління, адже

категорія державного управління виникла у доктрині адміністративного права України раніше, ніж категорія публічного адміністрування. Державне управління – це врегульована нормами права, юридично-владна, підзаконна виконавча та розпорядча діяльність органів державного управління (органів виконавчої влади) по виконанню покладених на них функцій з управління економічною, соціально-культурною та адміністративно-політичною сферами з метою практичного втілення законів у зазначених сферах. Публічне адміністрування як форма реалізації публічної влади – це адміністративна діяльність суб'єктів публічної адміністрації, яка є зовнішнім виразом реалізації завдань та функцій виконавчої влади, що здійснюється з метою задоволення публічного інтересу та відмежовується від законодавчої, судової та політичної діяльності. Порівняльний адміністративно-правовий аналіз категорій публічне адміністрування та державне управління свідчить про тотожність їх адміністративно-правового змісту. По суті, поняття «публічне адміністрування» та «державне управління» є синонімами. У категоріях публічного адміністрування та державного управління є тотожність їх адміністративно-правового змісту. Однак категорія публічного адміністрування за своєю адміністративно-правовою природою має менш імперативний характер, ніж категорія державного управління, оскільки поняття «публічне адміністрування» (public administration) покликане відображати людино-центристське спрямування адміністративного права України [74, с. 705-707].

Реформування системи публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави корінним образом повинно створити принципи нової нормативної бази його правового регулювання і чіткий поділ функцій державного регулювання через правозастосовні процеси зумовлюється наявністю розгалуженої адміністрації, що забезпечувала вирішення публічних завдань. безпроміжного етапу створення цивільної оборони, а також підвищення рівня соціального захисту працівників суспільства. Закріплюючи

право нормотворчої ініціативи у підготовці відповідних нормативних правових та інших актах відзначається особливий авторитет стратегічних галузей країни, що дозволить швидше реагувати на ринкові зміни, врегулювати пряме державне субсидування окремих найбільш збиткових видів стратегічних об'єктів, звільнити завантажений державний апарат від функцій безпосередньо адміністрування зі збереженням контролю за цим процесом. Орієнтація на реалізацію нормативно встановлених цілей, серед яких є якісний публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави і де вилучення прибутку має другорядне значення і основний орієнтир стратегічних підприємств з огляду на сьогоденні умови зв'язати на раціональні потреби держави і це є об'єктивною необхідністю у зв'язку з їх високою цінністю для забезпечення благополуччя населення і держави, що наочно можна побачити при такому функціонуванні в правильній організаційно-правовій формі стратегічних організацій винятково пов'язаних з державою з причин їх особливого значення.

2.3. Взаємодія суб'єктів що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності

За умов війни в Україні, роль державного сектору стратегічних об'єктів дуже важлива і забезпечення стійкості та обороноздатності країни завдяки функціональному розподілу повноважень, притаманних суб'єктам, що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності мають значний вплив на національну безпеку і раціональний економічний стан в державі.

Ефективність адміністрування досягається завдяки взаємодії суб'єктів, що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності через органи влади, що несуть відповідальність за юридичні та адміністративні аспекти адміністрування. Для ефективної взаємодії суб'єктів

що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності управління повинна бути застосована раціональна сукупність узгоджених методів та засобів цілеспрямованого впливу на суб'єктів процесу адміністрування для досягнення поставленої мети.

Умови взаємодії суб'єктів що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності впливає на якість адміністрування і як результат управління державним майном, його використання та розпорядження і це має бути пріоритетними для суб'єктів нагляду такої діяльності.

Адміністрування сфери взаємодії суб'єктів що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності спрямоване на формування сприятливих умов розвитку стратегічних галузі, зупинення їх руйнування, забезпечення реального якісного переведення стратегічних галузей на новий рівень і впровадження ефективного механізму для економіки і безпеки країни.

Уряд здійснюючі управління об'єктами державної власності, виступає суб'єктом управління, так Кабінет Міністрів України визначає об'єкти управління державної власності, та відносно них здійснює функції щодо управління. Так він управляє об'єктами державної власності через передачу іншим суб'єктам управління, визначеним Законом України «Про управління об'єктами державної власності». Управляючи такими об'єктами Кабінет Міністрів України здійснює погодження рішення уповноважених органів управління відносно питання зі створення, реорганізації та ліквідації об'єктів, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. За поданням Фонду державного майна України Уряд затверджує перелік об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Центральні органи виконавчої влади діяльність яких направлена забезпечення формування і реалізації державної політики у сфері управління об'єктами державної власності формує за пропозицією уповноважених органів управління пропозиції щодо критеріїв віднесення підприємств до тих, що

мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, та пропозиції щодо переліку таких підприємств [137].

Фонд державного майна забезпечує розробку умов реструктуризації та санації підприємств, які перебувають у його управлінні, та їх погодження щодо господарських організацій, у статутних капіталах яких корпоративні права держави перевищують 50 відсотків, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Створення господарських організацій на базі об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, здійснюється за погодженням з Вищим органом виконавчої влади. Голосування про додаткову емісію акцій представником держави на загальних зборах господарських організацій, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, у статутному капіталі яких корпоративні права держави перевищують 10 відсотків, здійснюється на підставі рішення Уряду [137].

Суб'єктами, що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності є: Кабінет Міністрів України, Фонд державного майна, центральні органи виконавчої влади, органи управління об'єктами що мають стратегічне значення, відповідальні посадові особи суб'єктів господарювання уповноважені контролювати процес віднесення до стратегічних, та особливе значення в цьому процесі відведено Міністерству економіки України, адже цей орган виконавчої влади безпосередньо розробляє з зацікавленими центральними органами виконавчої влади в певному порядку пропозиції відносно критеріїв віднесення підприємств до стратегічних і формує пропозиції до переліку таких господарюючих суб'єктів.

За статтею 116 Конституції України Кабінет Міністрів України здійснює управління об'єктами державної власності. Таке ж завдання Вищого органу виконавчої влади закріплено в статті 2 Закону України «Про Кабінет Міністрів України». Відповідно до ст. 45 цього ж законодавчого акту члени Уряду особисто несуть відповідальність за стан справ у доручених їм сферах державного управління [51]. За ст. 1 Закону України «Про управління

об'єктами державної власності» закріплено, що управління об'єктами державної власності – це здійснення Урядом та уповноваженим ним органами, іншими суб'єктами повноважень стосовно реалізації прав держави як власника таких об'єктів, пов'язаних з володінням, користуванням і розпорядженням ними у межах, визначених національним законодавством для задоволення державних та суспільних потреб [137].

Відповідно до наказу Міністерства економіки України від 03.10.2010 року № 1546 «Про затвердження Порядку подання та розгляду пропозицій щодо формування переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави», що зареєстровано в Міністерстві юстиції України 23.12.2010 р. за № 1325/18620, регламентовано процес подачі і розгляду пропозицій щодо включення/виключення стратегічних із перелік таких. Пропозиції подаються уповноваженими органами управління з підписом керівника господарюючого суб'єкту в якому обґрунтовуються підстави відповідності (невідповідності) критеріям щодо впливу підприємства на діяльність інших підприємств певної галузі економіки та на галузь у цілому та на підприємства інших галузей економіки [117].

Додатково у взаємодію вступають органи державної статистики Державного комітету статистики України кількості працівників та щодо експорту та імпорту відповідної продукції у звітному році, Державна служба геології та надр України щодо затвердженого пооб'єктного плану геологорозвідувальних робіт, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення щодо витягу з Державного реєстру телерадіоорганізацій України стосовно ліцензій на мовлення, Державне космічного агентства України стосовно інформації з ліцензії на провадження господарської діяльності з розроблення, випробування, виробництва, експлуатації ракетноносіїв, космічних апаратів та їх складових частин, наземного комплексу управління космічними апаратами та його складових частин, Антимонопольний комітет України щодо витягу з реєстрів суб'єктів природних монополій, Податкові органи влади відносно інформації з Реєстру

великих платників податків, Міністерство юстиції України в частині видачі виписки з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, тощо. Водночас до суб'єктів взаємодії в сфері стратегічних підприємств додатково можна віднести Президента України, Верховну Раду України.

Законодавче регулювання відносин у сфері стратегічного напрямку Верховна Рада України здійснює шляхом прийняття відповідних нормативно-правових актів. Парламент впливає шляхом реалізації функцій держави, так згідно зі ст. 85 Конституції України, Верховна Рада України приймає закони, затверджує Державний бюджет України та зміни до нього; визначає внутрішню та зовнішню політику; затверджує загальнодержавні програми. У парламенті є Комітет з питань економічної політики, що є робочим органом Парламенту, що має можливість формувати певні проєкти засад державної політики у сфері об'єктів що мають стратегічне значення для економіки та безпеки країни [51].

Публічне адміністрування сфери стратегічних об'єктів державної власності здійснює Глава Держави – Президент України. Згідно зі ст. 102 Конституції України, Президент України є Главою Держави, є гарантом права громадян, забезпечує виконання законодавства через систему органів виконавчої влади, реалізує державну політику та здійснює повноваження, що передбачені Конституцією України. На підставі Конституції України та законів України, Глава держави видає укази й розпорядження, які обов'язкові до виконання на території України, водночас він присвоює почесні звання, а також нагороджує державними нагородами, та встановлює президентські відзнаки і нагороджує ними. Глава держави відіграє важливу роль у суспільно-політичному житті держави має вплив на процеси публічного контролю. За допомогою виданих Президентом України указів та розпоряджень врегульовується питання функціонування стратегічних об'єктів державної власності. При щорічній доповіді Глава нашої країни перед Парламентом України доводить до відома народним депутатам стан реалізації державної

політики. Багатостороння діяльність Глави країни здійснюється через прийняття ним певних правових актів у відповідній сфері. Також напрямом його діяльності є організація державного регулювання шляхом затвердження відповідних. Президент України указами уповноважений врегульовувати певні питання публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності. Наступним суб'єктом регулювання є Кабінет Міністрів України, який, згідно зі ст. 113 Конституції України, є вищим органом у системі органів виконавчої влади, що забезпечує здійснення державної політики має забезпечувати розробку та виконання комплексних і цільових загальнодержавних програм, створення економічних, правових та організаційні механізми, що стимулюють до ефективної діяльності [51].

При взаємодії суб'єктів, що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності доцільно створити додатково певну колегіальну установа як орган при органі публічної влади на постійній чи тимчасовій формі для забезпечення участі громадян при адмініструванні справ державного або ж суспільного характеру. Їх діяльність може бути виражена шляхом проведення консультацій з громадськістю, попереднього обговорення питань, що віднесені до повноважень органу публічної влади та здійснення громадського контролю за його діяльністю через процес громадських слухань громадськими організаціями з обов'язковою участю засобів масової інформації.

Це може бути дорадча-консультаційна установа або ж координуюча установа при центральних органах виконавчої влади які б здатні були аналізувати діяльність наприклад щодо збитковості підприємств і запропонувати умови змін до публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, і розглянути спроможності країні застосувати прибуткові моделі збереження стратегічних об'єктів.

Відповідно до статті 5 Закону України «Про Фонд державного майна України» визначено повноваження цього органу з управління об'єктами, підпорядкованими йому та забезпечення ефективного використання певними

уповноваженими інституціями діяльність яких направлена на управління державною власністю [139].

Залучення представників громадськості до подання пропозицій щодо планувальної діяльності є ефективним засобом у використанні та розпорядженні об'єктами стратегічного значення, зокрема створення умов до забезпеченні гарантій здійснення прав фізичних і юридичних осіб за рахунок суспільного обговорення; налагодження процедурного процесу; реалізації владних повноважень спеціально уповноваженими суб'єктами.

Крім того, аналіз взаємодії суб'єктів, що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності породжує потребу у створенні спеціального реєстру майна, що має стратегічне значення для економіки та безпеки країни, з передбаченням форми запиту і доступу до цього реєстру як гарантії реалізацію прав фізичних та юридичних осіб на здійснення певних видів діяльності. Мета цього забезпечити гарантії здійснення захисту державних прав на стратегічне майно розуміючи засади законності та рівності прав громадян України відповідно врахування пропозицій та щодо продажу окремих наборів майна стратегічних підприємств.

Як зазначає автор Галіахметов, І. А., наразі є Єдиний реєстр об'єктів державної власності затверджений Постановою Кабінету Міністрів України № 467 від 14.04.2004 р. він є автоматизованою системою збирання, обліку, накопичення, оброблення, захисту та надання інформації про нерухоме майно, у тому числі передане в оренду, лізинг, концесію або заставу державних підприємств, об'єднань, установ та організацій, а також корпоративні права держави та державне майно, що не увійшло до статутних фондів господарських товариств, створених у процесі приватизації та корпоратизації (які іменуються як балансоутримувачі). Проте цей реєстр не віддзеркалює реальний склад державного майна та сформований на сучасних звітних даних без попередніх відомостей про об'єкти державного майна, які розкривали б їх обіг та стан. Розділяючи бачення цього автора, є сенс зупинитись ще на його зауваження, що широкі повноваження керівників державних унітарних

підприємств за умови відсутності відпрацьованих інструментів та порядку управління, контролю та мотивації керівників часто призводять до негативних результатів які включають збільшення неплатоспроможних підприємств зумовлене відсутністю належного управління та безконтрольність з боку держави і це потребує вжиття спеціальних заходів [21, с.113-116].

Взагалі система державних органів що взаємодіють в сфері управління за стратегічними об'єктами державної власності, в цілому включає: 1) Верховну Раду України, яка виконує законодавче регулювання парламентський контроль з додатковими функціями багатьох сфер; 2) Президента України, який здійснює певні адміністративні повноваження; 3) Уряд та інші органи виконавчої влади які здійснюють функцію управління об'єктами; 4) суди загальної юрисдикції здійснюють правозастосування у сфері управління державним майном та Конституційний Суд України, що впливає на сферу правотворчості; 5) додаткові органи, що реалізують свої повноваження в сфері управління державним майно.

Це обумовлено тим, що кожний державний органу має функціонал повноважень де містяться завдання щодо опрацювання матеріалів якими він володіє або ж має доступ у межах повноважень.

Адміністративна роль є ключовою у взаємодії суб'єктів що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності і суб'єкт адміністративної влади в системі адміністративних установ та організацій це Кабінет Міністрів України як найвища адміністративна установа, центральні органи виконавчої влади утворюють адміністративну систему органів влади, а також інші адміністративні організації що здійснюють управлінням державною власністю.

Серед органів виконавчої влади, як інших національних адміністративних органів, найважливішу роль в управлінні державним майном відіграє уряд. Адже саме Уряд є найвищим органом в системі виконавчої влади і визначальним за своїм характером та обсягом спроможностей як сукупності

всеосяжних у міжгалузевому управлінні у багатьох сферах суспільного життя та життєдіяльності країни взагалі.

Можливості національного управління Уряду має і конституційний важіль при реалізації єдиної політики в адміністративних функціях. Така керівна роль Вищого органу виконавчої влади в адмініструванні над державним майном можна прослідкувати через його функції організації, обліку, нагляд, прогнозу, планування і контролю.

Організаційні та конституційні компетенції Уряду відіграють створення державних підприємств та установ відносно утворення організацій з управління державною власністю, державними підприємствами, установами та організацій, які перебувають під сферою управління міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.

Регуляторна функція Уряду полягає в регулюванні управлінських дій щодо визначення правового статусу установ, що уповноважені управляти державною власністю.

Функція Кабінету Міністрів України щодо обліку та контролю за використанням державного майна, як об'єкту здійснення прав на державну власність яка підлягає управлінню як державною власності. Ці функції охоплюються адмініструванням в тому числі і за результатами контролю. Система публічного контролю при взаємодії суб'єктів стратегічного значення в основному виконується за допомогою адміністрування.

Відповідно до Указу Президента від 15 грудня 1999 р. № 1572 «Про систему центральних органів виконавчої влади» ця система включає центральні органи виконавчої влади України до якої входять міністерства, державні комітети (державні служби) та центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом. Міністерство є головним (провідним) органом у системі центральних органів виконавчої влади в забезпеченні впровадження державної політики у визначеній сфері діяльності, водночас, Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» представляють систему центральних органів виконавчої влади, що складають міністерства України та

інші центральні органи виконавчої влади. Система центральних органів виконавчої влади є складовою системи органів виконавчої влади, вищим органом якої є Кабінет Міністрів України. Міністерства забезпечують формування та реалізують державну політику в одній чи декількох сферах, інші центральні органи виконавчої влади виконують окремі функції з реалізації державної політики [135].

Ключові можливості міністерств як органів управління об'єктами, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки країни, що здійснюють організацію, нагляд, управління, координацію, контроль за цими підприємствами. Фонду державного майна України як центральна адміністрація у сфері управління державною шляхом відомчих нормативних актів та відповідних положень виконує функції взаємодії з центральними органами виконавчої влади, як орган зі спеціальним статусом.

Основний закон України передбачає існування Фонду державного майна України в системі державної власності у здійсненні єдиної національної політики у сфері управління державною власністю, що здійснює повноваження та координує і спрямовує діяльність усіх інших органів управління державним майном. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади у галузі управління стратегічними об'єктами мають відповідні повноваження в управлінні національною власністю.

Взаємодія суб'єктів що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності через управління як адміністрування процесами внутрішньої організації впливу.

Автор Білуха М. Т. зазначає, що контроль це функція управління суспільними процесами, соціального управління як спостереження і перевірка процедури функціонування певного об'єкта для відповідності його визначеним для нього параметрів, тобто блокування відхилень його діяльності за допомогою суб'єкта управління за заданою управлінською програмою, і за наявності аномалій здійснювати приведення керованої системи в стійке положення за допомогою всіх соціальних регуляторів [9, с. 3].

Таке розуміння контролю як функція управління майном спроможне відповідати встановленим стандартам та мати зразковий зміст цільових функцій.

Автор Залюбовська І. К., аналізуючи контроль зі сторони уряду та центральних органів виконавчої влади, зазначає про відсутність у нормативних актах чітко визначеної функції контролю у діяльності цих органів, тоді як присутність її об'єктивно обумовлена змістом і характером їх діяльності. Вона висвітлює, що законотворцями не досліджується питання державного управління як контролю, що стосується контролю зі сторони органів виконавчої влади, оскільки в законодавстві відсутнє єдине визначення державного контролю, немає чіткого розмежування термінів «контроль» та «нагляд» [41, с. 86–87].

Контроль це метод реалізації публічної влади, адже він здійснюється через органи публічної влади, водночас важливим є міжгалузеве управління, яке доцільно віднести теж до контролю як нагляду.

Автори підручника «Адміністративне право України. Академічний курс» розглядають контроль як зворотній зв'язок між суб'єктами управління через що отримується інформація стосовно результатів діяльності, помилки в роботі, певні зміни ситуації, тобто всі ті обставини, які можуть призвести до невиконання поставлених завдань або непередбачуваних результатів. За наявності потрібної інформації є можливість оперативно реагувати, застосувати певні важелі шляхом приведення до бажаних наслідків [1, с. 349].

Взаємодія суб'єктів що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності повинна бути ототожнена ефективним зворотнім зв'язком що забезпечується своєчасним інформуванням аспектів діяльності органів публічної влади, зі стратегічних питань, що дозволяє оцінити оперативність і якість реагування на виявлені проблеми, а також визначити можливі прорахунки і, за потреби, скоригувати план подальших дій. Тому досягнення бажаних результатів, потребує застосуванню спричинене

незначною частиною факторів і дій конструктивних чинників, засобів і способів.

Взаємодія суб'єктів що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності – це перевірка виконання покладних на посадових осіб уповноважених на виконання обов'язків як певний елемент системи адміністрування який формується при взаємодії через створення необхідних умови, зі стійкою і стабільною позитивною ціллю, а також для з'ясування, фіксації, розвиненні позитивних досягнень. Внутрішньо-організаційна діяльність суб'єкта публічного адміністрування в цілому, та його структур за ієрархічністю адмініструючої системи з огляду на розподіл влади, устрій, систему раціонального розподілу повноважень серед інституцій.

На думку Майданик О., контроль – це невід'ємна функція державної влади, що здатна забезпечити виконання державою покладених на неї завдань, за для ефективного функціонування державної влади для прогресивного розвитку суспільства і держави [65, с. 4–9].

Тобто автор, акцентує увагу на контролі як засобу нагляду у дотриманні законності всіма суб'єктами правовідносин згідно розподілу їх повноважень з позиці їх аналізу.

Автор Приходченко Л. Л. визначає, що ряд органів та установ, що забезпечують контроль над організаціями державного сектору, здійснює це з розподілом на кожному з них кола контрольної діяльності [82, с. 273].

Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», врегульовує правові та організаційні засади, основні принципи і порядок проведення цього державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, визначає повноваження органів державного нагляду (контролю), а також компетенцію посадових осіб в межах їх прав, обов'язків та відповідальності відносно з'ясування та попередження умов законодавства в інтересах суспільства. Проте, в ст. 2 цього нормативного акту

закріплено факт не розповсюдження дії цього закону на контроль за використанням державного та комунального майна [125].

Відповідно, оскільки на законодавчому рівні розуміння контролю за використанням державного майна, а тим більше публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності не встановлено, то і взаємодія суб'єктів в цій сфері не може бути злагоджена.

Частина друга статті 136 Господарського кодексу України, визначає, що власник майна, закріпленого на праві господарського відання за суб'єктом підприємництва, здійснює контроль за використанням та збереженням належного йому майна безпосередньо або через уповноважений ним орган, не втручаючись в оперативно-господарську діяльність підприємства [25].

Частина 1 статті 17 Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» визначає здійснення державного нагляду (контролю) одна з основних функцій інших центральних органів виконавчої влади, окрім міністерства. Ч. 2 вказаної ст. 17 визначає умови за яких більшість функцій центрального органу виконавчої влади складають контрольні-наглядові функції за дотриманням державними органами, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, юридичними та фізичними особами актів законодавства, центральний орган виконавчої влади утворюється як служба. Варто відмітити, що державний контроль до завдань Міністерств не відноситься [140].

Ст. 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» передбачає здійснення контролю за додержанням законодавства органами виконавчої влади, їх посадовими особами в числі основних повноважень Кабінету Міністрів України у сферах правової політики, законності, забезпечення прав і свобод людини та громадянина [121].

Стаття 16 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» фіксує контроль за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності шляхом здійснення Урядом, Фондом державного майна України, центральним органом виконавчої влади, які здійснюють забезпечення формування і реалізацію державної політики у сфері управління

об'єктами державної власності. Уповноважені органи управління, органи державної контрольно-ревізійної служби, інші контролюючі органи здійснюють через проведення аналізу законності та оцінки ефективності виконання суб'єктами управління визначених обов'язків відповідно до законодавства України. Згідно з п. 18 ч. 2 ст. 5 Уряд здійснює контроль за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності належать [137].

Порядок здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 19 червня 2007 р. № 832 в якому контроль за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності здійснюється через проведення єдиного моніторингу ефективності управління об'єктами державної власності через оцінку ефективності управління, показників фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання, стану виконання суб'єктами господарювання фінансових планів та їх платоспроможності, додержання законності відносно використання та збереження державного майна, виконання суб'єктами управління обов'язків відповідно до законодавства. Через завданнями окреслюється коло дій, а це збір, накопичення, аналіз інформації про виконання суб'єктами управління функцій з управління об'єктами державної власності [116].

З огляду на наведене вище можна сформулювати висновок за яким визначити, що поступово формується розуміння адміністрування в контролі за виконанням функцій з управління державною власністю, проте питання публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності та як результат процес взаємодії таких суб'єктів є відкритим. Порядок, певним чином фіксує функції управління об'єктами державної власності через моніторинг ефективності управління об'єктами державної власності за допомогою подання суб'єктами управління, Державною статистикою, Мінюстом, Фондом державного майна України, Міністерством економіки розвитку України. Відповідальні за допомогою проведення моніторингу

потрібної інформації, узагальнюють та аналізують в Мінекономіки, що в подальшому надається Уряду у вигляді певної форми звіту відносно ефективності управління об'єктами державної власності. Водночас складаються пропозиції відносно внесення змін до законодавства, в тому числі і щодо приватизації об'єктів державної власності, зміни суб'єкта їх управління, передачі в комунальну власність, закріплення в державній власності пакетів акцій відкритих акціонерних товариств або їх відчуження. Окрім того, окреслено подання Міністерством економіки України інформації про ефективність управління об'єктами державної власності Держаудит службі та Міністерстві фінансів України. У разі погіршення показників фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання через неефективне управління Держаудитслужбі та Мінфіну і правоохоронним органам готуються рекомендації у потребі провести державний фінансового аудиту або інспектування певних суб'єктів господарювання, щодо доцільності перевірки фактів порушень законодавства у сфері управління об'єктами державної власності посадовими особами, відповідальними за стан фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання, та уповноваженими особами, які виконують функції з управління корпоративними правами держави [116].

Отже бачимо, що Порядок визначає тільки підготовчі дії до проведення контролю за виконанням функцій тільки на рівні звітності органів управління як управлінську звітність та обробку інформації, про те це є не ефективним і свідчить про неможливість належним чином проаналізувати роботу державного сектору об'єктів стратегічного значення, а це є необхідним в діяльності окремих органів управління державною власністю щодо конкретних майнових об'єктів. Публічний контроль формується із взаємодії суб'єктів управління стратегічним майном. Навіть Законом України «Про управління об'єктами державної власності», контроль визначає як проведення аналізу законності та оцінки ефективності виконання суб'єктами управління визначених обов'язків, що здійснюється також органами Держаудитслужби та

інші контролюючі органи та органи загальної компетенції відповідно до законодавства України [137].

Таким чином, взаємодія суб'єктів що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності не врегульована, адже фактично контроль відбувається у вигляді нагляду за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності, тому, на нашу думку, потрібно визначати процедуру публічного контролю у взаємодії таких суб'єктів доповнивши регулюючими нормами Порядок здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності, що затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 19 червня 2007 р. № 832, через розширення повноважень органів публічного контролю дієвими функціями контрольних компетенцій, наприклад через інвентаризацію, перевірки, ревізії, контрольні обміри, аудити, закупівлі тощо.

Автор Кравчук О. О., зазначає, що саме повинен бути регламентований порядок збору, узагальнення та аналізу звітної інформації, з огляду на перелік визначених у Законі України «Про управління об'єктами державної власності» контролюючих органів, їх права і обов'язки по здійсненню цього контролю відповідно до законодавства [57, с. 148].

Важливо також забезпечити і внутрішній контроль на підприємствах стратегічного значення, що будуть мати незалежний статус та контролюватимуть процес збереження або ж визначення об'єкта, що може мати стратегічне направлення діяльності. Цей процес таким чином забезпечить ефективність дотримання принципів законності, ефективного використання, мети, завдань, планів, вимог щодо діяльності центрального органу виконавчої влади, органу управління та самого об'єкту стратегічного значення.

На думку автора Воронової Л. К., суспільні відносини виникають у процесі мобілізації коштів у публічні централізовані і децентралізовані фонди держави і органів місцевого самоврядування та інші фонди, які визначаються державою публічними, їх розподілу і використання, а також у ході контролю

за рухом цих коштів, їх ефективним і цільовим використанням, емісією та обігом грошових знаків [20, с. 33].

Майно об'єктів, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки країни це і оборотні і необоротні активи за рахунок фінансових ресурсів у власність придбавається майно і тоді він вже не охоплюється розумінням фінансових ресурсів. Тому контроль за фінансами та майном це різні категорії відповідно різні повноваження різних суб'єктів публічного контролю.

Контроль за використанням і збереженням державного майна, а також реалізація функцій з управління державною власністю є правовим регулюванням галузі адміністративного права [57, с. 150]. Зокрема, автори підручника «Адміністративне право України. Академічний курс» об'єкти внутрішнього (адміністративного) контролю, розглядають як діяльність органів виконавчої влади відносно забезпечення раціонального використання фінансових, матеріальних і трудових ресурсів, економічності та ефективності діяльності управлінського апарату [1, с. 360].

Автор Приходченко Л. Л. вважає, що контроль як невід'ємна частина всієї організаційної роботи повинен бути всеохоплюючим і, відповідно, ним повинні певною мірою займатись всі, а не лише спеціальні контрольні підрозділи [82, с. 272].

Ефективна взаємодія суб'єктів, що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності це дія органів влади що діє в інтересах українського народу і це є найважливішою суспільною функцією держави за допомогою реалізації прав держави як власника таких об'єктів стратегічного значення, що пов'язано з володінням, користуванням і розпорядженням таким майном, у межах, визначених національним законодавством задля задоволення державних та суспільних потреб.

Систем об'єктів, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки країни, ресурси яким володіють ці об'єкти є надзвичайно важливими для суспільства й держави, що засвідчується значущістю для забезпечення їх захисту, яке передбачає створення адміністративного напрямку публічного

контролю стосовно об'єктів, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки України.

Попри наявні нормативні акти сфери, що стосуються взаємодії суб'єктів, що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності це дія органів влади, донині не розроблено єдиного механізму такої взаємодії і це призводить до неузгодження дій різних суб'єктів, які здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами.

Отже, взаємодія суб'єктів, що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності це дія органів влади потребує консолідації адміністративного регулювання на підставі нормативної бази, програмних документів та концепцій, кращих практик правового регулювання у зарубіжних країнах в нормативній і теоретичній роботі.

Висновки до розділу 2

З'ясування особливостей публічного контролю при віднесенні об'єктів державної власності до стратегічних дало змогу сформулювати такі висновки:

– розкрито зміст публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних. Зокрема, щодо критеріїв віднесення державних підприємств (організацій) до таких, що мають стратегічне значення для держави, пропонується з метою подолання негативних соціально-економічних наслідків приватизації, розробити та затвердити на рівні Кабінету Міністрів України окремим підзаконним нормативно-правовим актом положення, які будуть визначати критерії яким повинні відповідати державні підприємства (організації), обов'язково з визначенням: галузі та/або сфери державного підприємства; монопольного (домінуючого) становище, за умови соціально-економічного значення; науково-технічного потенціалу країни. Окремо в даному підзаконному нормативно-правовому акті визначити обов'язковість заборони подальшої приватизації даних державних підприємств та в разі порушення провадження

у справі про банкрутство, забезпечити обов'язкове проведення публічного контролю для визначення оптимальних шляхів відновлення їх платоспроможності. Також, визначено механізми та процедури здійснення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, де пропонується передбачити здійснення публічного контролю на підставі соціологічних та статистичних досліджень, публічного моніторингу, публічної експертизи, публічної перевірки, звітів про результати роботи суб'єктів публічного контролю та їх обов'язковий контроль на громадських слуханнях;

– адміністративно-правове забезпечення при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення, засновано на нормах адміністративного права, бере за мету забезпечити функціональність, цілісність і стійкість стратегічних об'єктів та своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізацію загроз безпеці її об'єктів;

– визначено та з'ясовано взаємодію суб'єктів, що здійснюються публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності. Зокрема, визначена класифікація суб'єктів публічного контролю за обсягом повноважень у сфері діяльності стратегічних об'єктів державної власності, так серед яких варто виділити: Кабінет Міністрів України, Фонд державного майна, центральні органи виконавчої влади, органи управління об'єктами що мають стратегічне значення, відповідальні посадові особи суб'єктів господарювання уповноважені контролювати процес віднесення до стратегічних, та особливе значення в цьому процесі відведено Міністерству економіки України, адже цей орган виконавчої влади безпосередньо розробляє з зацікавленими центральними органами виконавчої влади в певному порядку пропозиції відносно критеріїв віднесення підприємств до стратегічних і формує пропозиції до переліку таких господарюючих суб'єктів. Додатково, до таких суб'єктів також варто віднесено: органи державної статистики Державної служби статистики України щодо експорту та імпорту відповідної продукції у звітному році, Державну службу геології та надр України щодо

затвердженого пооб'єктного плану геологорозвідувальних робіт, Національну Рада України з питань телебачення і радіомовлення щодо витягу з Державного реєстру телерадіоорганізацій України стосовно ліцензій на мовлення, Державне космічне агентства України стосовно інформації з ліцензії на провадження господарської діяльності з розроблення, випробування, виробництва, експлуатації ракетноносіїв, космічних апаратів та їх складових частин, наземного комплексу управління космічними апаратами та його складових частин, Антимонопольний комітет України щодо витягу з реєстрів суб'єктів природних монополій, Податкові органи влади відносно інформації з Реєстру великих платників податків, Міністерство юстиції України в частині видачі виписки з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, тощо. Водночас, окрему, однак головну роль у цій сфері відіграє Президент України та Верховна Рада України;

– визначено, що публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних здійснюється на основі інформації про функціонування системи суб'єкта господарювання, її конкретної ситуації, ускладнення, відхилення від плану, тощо. Публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних повинен бути покликаний забезпечувати єдність у адмініструванні, прийнятті рішень і їх реалізації. Це спосіб підвищення якості нагляду через систематичному спостереженні і перевірки позитивний та негативних динамік, і як результат застосування санкцій і заохочень;

– механізми вдосконалення системи публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних визначають результати, що дозволяють розглядати об'єктивні тенденції в розвитку цього процесу в системі адміністрування за допомогою оптимальних моделей функціонування і розвитку систем спостереження. Це являє собою сукупність правових основ, принципів, правил і процедур, що регламентують процеси за якістю, організаційними перетвореннями та керівництво персоналом, а відтак створюючи підґрунтя для реалізації критеріїв які б

розширювали можливості підприємств стратегічного напрямлення. Динамічні виклики в системі публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних потребують орієнту на демократизацію суспільства, впровадженню модернізованих методик, інновацій і підняття рівня політичної культури громадян через сталі комунікативні процеси на подолання проблем суспільства та державної безпеки;

– публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних це використання, аналізу та оцінки законності прийняття рішень, їх відповідність рішень нормативним, розпорядчим актам та іншим документам, які регламентують функціональні повноваження такого процесу;

– публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних обумовлює по своїй суті належний порядок адміністрування, розподіл між уповноваженими органами компетенцій через систему стримувань та противаг як розподілу державної влади, недопущення домінування однієї сфери влади над іншою і досягнення динамічної стабільності між ними, а також встановлення порядку реалізації функціональних повноважень у частині належного і повного обліку стратегічних об'єктів, спостереження за ефективністю використання таких об'єктів за рахунок повноти нормативно-правового врегулювання через досягнення уповноваженими органами контролю цілей шляхом визначення критеріїв при прийнятті управлінських рішень щодо віднесення об'єктів державної власності до стратегічних;

– процес адміністрування публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави має місце там, де відбувається спільна діяльність уповноважених інституцій з реалізації певних завдань та цілей. Це комплекс потрібних заходів впливу на групу, суспільство або його окремі галузі для упорядкування, збереження якісної специфіки, удосконалення і розвитку. На

державному підприємстві стратегічного значення є системи діяльності підтримки життєдіяльності таких об'єктів. Стрімкі зміни потребують дієвих перетворень та модернізації публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Реалізація поставлених завдань має здійснюватися за допомогою якісного процесу адміністрування через окремі періоди як стадії діяльності, що взаємодіють задля кінцевої мети, для досягнення якісного публічного контролю. За допомогою публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави повинно бути забезпечено спільність ідеї взаємозв'язку усіх інституційних груп контролю спрямованих на розвиток, зміни, вдосконалення кожного стратегічного об'єкта;

– публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави фактично повинен виступати як основа національного матеріального виробництва та, відповідно, складати основу існування, функціонування, збереження та розвитку національної стратегічної системи галузей. Така значна роль цього пояснюється саме ефектом системності та роллю даних галузей у формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Відповідно, у разі припинення функціонування підприємств стратегічного значення будь-якої галузей значно постраждає або обороноздатність держави, чи цілісність країни, системність економіки, чи єдність галузей автомобільного, залізничного, повітряного, транспорту, що призведе до їх руйнування;

– взаємодія суб'єктів, що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності це дія органів влади потребує консолідації адміністративного регулювання на підставі нормативної бази, програмних документів та концепцій, кращих практик правового регулювання у зарубіжних країнах в нормативній і теоретичній роботі.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗА СТРАТЕГІЧНИМИ ОБ'ЄКТАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ

3.1. Міжнародний досвід в публічному контролю за стратегічними об'єктами державної власності

Забезпечення суверенітету України це встановлення статусу підприємств та організацій, закріпивши за ними стратегічне значення для економіки і безпеки держави, водночас створивши умови принагідні для їх функціонування і це перш за все умов організаційно-правового характеру. Відповідно спеціальний статус потрібен для їх якісного функціонування, зростання на економічному рівні, розвиток потенціалу щодо дотримання незалежності, суверенності і міцності у внутрішніх та зовнішніх відносин.

Законодавчі акти, що виконують роль регулятора такого кола відносин в площині стратегічного стану таких об'єктів свідчать про потребу його удосконалення, зокрема в частині віднесення їх до таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Необхідність законодавчого забезпечення національних інтересів у всіх сферах суспільного життя та державотворення, потребує дослідження порушеного питання з врахуванням іноземного досвіду.

Публічне адміністрування в Україні особливо в умовах війни доцільно розглянути в напрацюваннях і іноземного елементу. Так, у французьких доктринах визначають публічне адміністрування як адміністративну діяльність суб'єктів публічної адміністрації, що здійснюється задля задоволення публічного інтересу. Вони відмежовують від публічного адміністрування юридичну діяльність, спрямовану на задоволення приватних інтересів, а також законодавчу та судову діяльність держави. Представники школи Німеччини як континентального адміністративного права, визначають публічне адміністрування як таке, що полягає в діяльності суб'єктів публічної

адміністрації з виконання виконавчих функцій, проте від такої діяльності відмежовується здійснення виконавчою владою політичних функцій. Іспанські ж вчені доводять, що публічним адмініструванням є будь-яка діяльність держави, окрім законодавчої, судової та кримінальної процесуальної [22, с. 19].

Проаналізувавши досвід інших країн відносно вирішення питань державо-управління і розв'язання пов'язаних військовими діями на своїй території проблем, розглянуто приклади Грузії, Хорватії та Ізраїлю. Так, досліджено роботу органів державної влади у період мобілізаційних потреб. Автор, Геєць В. відмічав роль соціально-культурних факторів в публічному управлінні та наближенні до влади з врахуванням стратегічної орієнтованості для відтворення соціально-культурних цінностей мати сталий характер не залежно від політичної волі [24, с. 21].

Автор Філіпенко А. окреслює, що розвиток публічного управління повинно здійснюватися в врахуванням розвитку ІТ технологій, адже сьогоденні засоби публічного управління мають бути адаптованими до новітніх [154, с. 1–2].

Автор В. Гришко обумовлює, наразі в Україні публічне управління залежить від державного управління, що потребує комплексного злагодженого функціонування органів державної влади через цілі, функції, завдання, ресурси, статус в системах їх організації. Адаптованість має діяти в системі публічного управління, адже це сприятиме подоланню бюрократичної складової та переорієнтує управління до дотримання процедур і правил для досягнення якісних кінцевих результатів [27, с. 84].

Проте, автор Мельник М. стверджує, що ефективний механізм публічного управління це просторово-функціональний зріз вивчення метрополізаційних процесів на місцях що пов'язані з концентрацією економічного, культурного та інформаційного потенціалу розвитку суспільства у великих містах і зонах їх впливу, реалізацією ними значущих функцій на світовому та макрорегіональному рівнях. Від вектора та рівня розвитку головних міст-

метрополісів, складності та різноманітності їх функціонального навантаження (статусу) залежить і розвиток прилеглої території, інтенсивність продукування та ретрансляції управлінських і технологічних інновацій, вищих досягнень і зразків матеріальної й духовної культури, входження регіонів країни до світового соціально-економічного простору [69, с. 87].

Наукові дискурси відносно використання якісних механізмів публічного управління в умовах воєнного стану в Україні належним чином не здійснювалось, оскільки за період незалежності Україна не стикалася з такими викликами, коли активними бойовими діями охоплена значна частина держави чи перебуває під окупацією.

З досвідом іноземних країн, викликами, з якими стикається держава це порушення системи роботи управлінської діяльності адміністрування в державних інституціях через різку переформування структури економіки, втрата бюджетних надходжень у великій її частині, поглиблення соціальних і демографічних проблем, бідність, безробіття, інфляція, зниження інвестиційної складової, тощо. Наприклад, Грузія стикнулася з військовим вторгненням росіян у 2008 р., і виникла потреба відшкодування завданих бойовими діями збитків місцевій інфраструктурі, необхідність забезпечувати харчуванням і житлом значну кількість людей, які були позбавлені можливості перебувати у власних оселях через війну та підсилення впливу на уряд опозицією [66].

Війна в Хорваті, що вирувала війна у період 1991–1995 рр. призвела до відмови від субсидій в певних галузях, адже за відсутності дотацій певні галузі могли б збанкрутувати ще у період 1980-х р., наприклад, суднобудування. Крім того, країна була змушена прискорено проводити ліберальні реформа, зокрема відійти держави від контролю над ціноутворенням та зняти певну частину обмежень у торговельних відносинах [36].

Держава Ізраїль, для якого війна 50-х років ХХ століття, як і для Хорватії та України, була війною за незалежність, і тут в основі полягла ідею запровадження « нової економічної політики », з 1952 р. в Ізраїлі скасовано

розподільну систему та держрегулювання цін, поступово впроваджується розвиток великих інфраструктурних проєктів, в тому числі будівництво підприємств енергетики, Національного ізраїльського водопроводу, розвиток портів та інші удосконалення. Політика країни налаштовується на дотаційні умови аграрної інфраструктури, легкої промисловості, військової промисловості. Тому ця країна стала лідером у світі в сфері військово-промислового комплексу, водночас і як роботодавця країни в тому числі і за рахунок експорту озброєння, що стало джерелом значних поповнень до бюджету країни [73].

Мобілізаційні процеси під час війни та після воєнний час певним чином відображаються на публічному управлінні і таким чином створюються умови для функціонування держави і населення в країні. Досвід таких країн як Ізраїль та Швейцарія, визначає, що наприклад в країні Ізраїль за рахунок мобілізаційного резерву, до якого належать усі колишні військовослужбовці, а на військову службу в країні призиваються всі здорові чоловіки у віці 18–29 років та незаміжні жінки, придатні за станом здоров'я, у віці 18–24 роки [145, с. 36–37].

У країні Швейцарія, армія формується за змішаною системою – завдяки контрактникам-офіцерам та призовникам. Призовники становлять резерв армії: службі підлягають усі громадяни чоловічої статі, вона триває зазвичай 260 днів, розподілених на 10 років [34].

Добовий мобілізаційний резерв армії Швейцарії складає понад 600 тис. вояків [58]. Фактично Швейцарія не утримує постійного війська, а опирається на озброєний народ. Військова служба здійснюється шляхом проведення тимчасових навчань, що зручно для призовників і малозатратно для держави. Так, здійснюється тісний зв'язок армії і населення, начальника з підлеглими, оперативність та зручність мобілізаційного процесу [146].

В нашій країні наразі застосувати повністю досвід інших країн доволі складно, проте адміністрування при публічному контролі за стратегічними об'єктами державної власності серед органів державної влади різних рівнів

можливо впорядкувати шаблі владної ієрархії за рахунок посилення владної вертикалі, у період воєнного стану та поствоєнного періоду.

Отже саме, розподіл адміністративних повноважень між органами управління через реалізацію ними повноважних компетенцій у сфері публічного контролю. Ситуація ускладнюється через корупцію та інші інституційні дисфункції, що знижує процес функціонування публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, в тому числі і через зловживання з оподаткуванням, розподілом гуманітарної допомоги, використанням майнових і земельних ресурсів та інше. Зважаючи на зазначене сьогодні першочергового значення набуває підвищення ефективності публічного управління на основі впровадження таких інституційних стандартів регулювання цієї сфери, які притаманні розвиненим державам світу.

Насамперед, це стосується нових підходів до розвитку стратегічної промисловості держави та регіонів особливо знешкоджених наслідками бойових дій за рахунок планування, бюджетування як видатки на реалізацію закладених в планах дій і це потребує об'єднання адміністративної системи публічного контролю серед органів державної влади, органів управління об'єктами стратегічного значення та іншими суб'єктами що задіяні у цьому процесі.

Додержання національних як державних інтересів в стратегічних галузях як серед найбільш впливових підприємств у вигляді базових і пріоритетних за впливом на економіку і безпеку держави. Ці ключові галузі потребують стимулювання зі сторони інноваційної та бюджетної сторони, адже сфери агро-промислового, житлово-комунального машино-будівельного комплексів, транспортної інфраструктури, курортно рекреаційної сфери і туризму та переробної промисловості повинні перебувати під особливою увагою та контролем держави, постійно перебувати під прихильними оком органів публічного контролю, задля оперативного впливу на них за допомогою податкових пільг, прямих субсидій, захисних заходів спрямованих на

підтримку та захист національного виробника від іноземної конкуренції на зовнішньому і внутрішньому ринках, тарифних бар'єрів на мито, регулювання імпорту через квоти, ліцензування, підтримка власного експорту за рахунок податкових пільг, субсидій, підтримка українських компаній у їх діяльності за кордоном, протидії недобросовісній конкуренції, для захисту робочих місць у країні, економії витрат при перебудови виробництва, для збереження пріоритетних умов для потреб сьогодення. Все це стане важелем у добробуті країні в довгострокових економічних вигодах і національній безпеки.

В Японії застосовують строкові національні інтереси такі як короткострокові та довгострокові, а також відокремлюють «галузі, що сходять» тобто за важелем експортної спроможності та з високим рівнем доданої вартості, а також та «галузі, що заходять», тобто ті що здійснюють виважену політику з підтримки та стимулювання розвитку більш вагомих з відповідним переміщення до них ресурсів. Уряд країни Японія створює і редагує так звану матрицю галузей, шляхом визначення перспективи розвитку кожної галузі на наступні 20 років, тобто цей період вважається достатнім за потреби для переорієнтації промисловості на інші пріоритети [68].

Національні інтересів і стратегічні галузі напряму пов'язанні з наявністю об'єктів що мають стратегічне значення їх функціонування і розвиток.

Федеративна республіка Сполучені Штати Америки не визначають терміну «стратегічна галузь», як такими вони вважають ключову інфраструктуру на кшталт атомних електростанцій, певних водних ресурсів, певні види транспорту та інше, водночас певні види бізнесу вони відносять до специфічної категорії національної безпеки, що розглядається окремо в кожному випадку індивідуально. Так, особливе ставлення держави здійснюється до сфери яка може піддатися ризикам банкрутства, що в подальшому вплине на інфраструктуру певної галузі. Наприклад, у кризовий період 2008 р. в розмірі 36 млрд. дол. США згідно рішення уряду Америки, здійснено підтримку автомобільним виробникам, що займають найбільше місце в цій галузі. тому Водночас пільгові кредити Chrysler Holding LLC

(Chrysler) і General Motors (GM), зберегти порядка 1,1 млн робочих місць, адміністрація таким чином інвестувала 12 млрд. дол. США у інноваційний розвиток галузі [187].

Федеративна Республіка Німеччина як і Америка не використовує поняття «стратегічне підприємство», проте у разі зацікавленості зі сторони іноземного інвестора попиту на придбання більше ніж 25 відсотків акцій компанії Німеччини, яка задіяна у виробництві продукції сфери національних інтересів у вигляді озброєння чи його вироблення, у цьому випадку цей інвестор зобов'язаний буде отримати дозвіл від німецького уряду.

Що стосується Республіки Польща, то в цій країні окремого переліку стратегічних підприємств не має, зокрема ті що під заборонаю як польськими претендентами так і іноземними. Проте, існує перелік галузей на кшталт видобутку вугілля й газу, оборонної промисловості, сталеливарної, банківської сфери, які піддати приватизації можливо тільки з дозволу усього уряду, а не тільки міністерства державної власності.

У деяких інших європейській країнах існує перелік стратегічно важливих об'єктів, так у Французькій Республіці, до такого переліку входять компанії «стратегічних» галузей, таких як оборонна, воєнних технологій, біотехнології, інформаційної безпеки, грального бізнесу (казино) та інші. Так, стратегічні об'єкти державного сектору національної економіки віднесено до так званого І рангу підприємств де основний критерій віднесення до нього це вплив на стан у певній галузі чи ринку, у зв'язку з чим держава має контрольний пакет акцій та право призначати своїх представників до складу вищих органів управління, а дочірні їх підприємства і компанії це вже II ранг, який передбачає зменшену увагу щодо контролю зі сторони держави. Також в цій країні на конституційному та законодавчому рівнях закріплена можливість проводити урядовий фінансово-економічний контроль за стратегічними для держави підприємствами. Так у Франції такі підприємства є об'єктами особливої уваги та контролю.

В Королівстві Іспанія існує перелік галузей, державні і приватизовані компаній, що можуть бути віднесені до категорії стратегічних, тобто такі які перебувають на «особливому режимі», і які діють у таких галузях, як військова промисловість, виробництво електроенергії, нафтопереробка та телекомунікації, авіаційний транспорт, видобуток певних видів корисних копалин, радіо, телебачення, гральний бізнес. На цей перелік розповсюджуються обмеження іноземного капіталу встановлені державою і залучення в них капіталів із країн, що не є членами Євросоюзу, допускається тільки за спеціальним рішенням Ради міністрів. Відносно військових виробництв, телекомунікацій, радіо й телебачення залучення капіталу з будь-якої країни здійснюється за обговоренням уряду з врахуванням обмежень відносно капіталу з країн, що не членів Євросоюзу. Підприємства так званого «особливого режиму» при розміру капіталу у одного іноземного інвестора, не може перевищувати 5 відсотків і цей капітал не дає права іноземцеві брати участь у керуванні стратегічними підприємствами.

Така умова розповсюджується і на іноземні компанії, які функціонують на території Європейського Союзу що належать громадянам «третіх» країн. Дуже широко застосовується розуміння стратегічно важливих підприємств у пострадянських країнах.

В Казахстані у 2003 р. ухвалений Закон «Про державний моніторинг власності в галузях економіки, що мають стратегічне значення», на підставі його здійснюється моніторинг ефективності управління активами найбільших підприємств. Галузі економіки, які мають стратегічне значення, відповідають за видобуток і переробку паливно-енергетичних корисних копалин такі як: вугілля, нафта, газ, уран та металева руда; а також машинобудування; хімічна промисловість; транспорт і зв'язок; виробництво й розподіл електроенергії; а також галузі, що виробляють продукцію військово-промислового призначення.

У Киргизькій Республіці до стратегічних об'єктів, крім майна військової й промислової галузей, транспортної, енергетичної інфраструктури,

гідро-тепло електростанцій, надр, лісового фонду й інших об'єктів належать також пакети акцій (частки, паї) юридичних осіб, у власності яких є стратегічні об'єкти.

Незважаючи на те що поняття «стратегічне підприємство» давно й широко вживається в економіці, його змістовна сутність дотепер достеменно не розкрита, а в законодавстві як розвинених країн, так і тих, що розвиваються, нема чіткого й конкретного визначення статусу цих підприємств. Так, якщо в одних дослідженнях вони ідентифікуються як підприємства, від міри розвитку і цін на продукцію яких багато в чому залежать загальні умови існування і розвитку певної економічної системи, її безпека, у других вони асоціюються з природними монополіями і підприємствами, що функціонують у основних галузях, а в третіх до них відносять підприємства, які забезпечують майбутнє держави [68].

В нашій країні поняття «стратегічно важливі підприємства для економіки та безпеки держави» по суті фактично не закріплено, є перелік об'єктів які до нього входять як суб'єкти господарювання, що теж є дискусійним об'єкт як суб'єкт чи навпаки або підприємство стратегічного значення, а доцільним взагалі додатково визначити стратегічне майно певного такого підприємства. Тобто існує орієнтовне розуміння на основі самого статусу підприємств/об'єктів/суб'єктів.

Закордонна практика говорить про можливість управління державною власністю за допомогою акцій уряду, або акціями інших державних структур, на кшталт державних інвестиційних фондів, державних пенсійних фондів, центральних банків. У Малайзії, Сінгапурі та країнах Західної Азії, державні інвестиційні фонди можуть мати частку більшості, урядовий пенсійний фонд Global, може мати вагомий важіль навіть і невеликої кількості пакетів акцій (Cuervo-Cazurra, 2018). Державна складається через велику кількість акціонерів за допомогою сукупності державних інвестиційних фондів, пенсійні фонди та додатково інших державних підприємств.

В країнах Європі розповсюджені невеликі підприємств з державною формою власності, вони мають філії у прикордонних країнах що є достатньо зручно [192, с. 26].

Такі підприємства з державною формою власністю складають майже 50 відсотків державних підприємств із мажоритарною власністю і активами до 5 мільярдів доларів США. В певних країнах Європи, великі державні підприємства були у певному відсотку приватизовані в період 90-х роках та стали поділятися на невеликі, і великі, де останніх в меншості. Такі підприємства мають назви урядових корпорацій, державних чи напоїв державних підприємств, державних компаній, публічних підприємств, підрозділів або ж підприємств державного сектору та інші назви. Назва звичайно не є визначальною, адже відрізняються вони і за сутнісною характеристикою [157].

Існує класифікація за трьома основними моделями власності Так, визначено першу модель, як централізовану, яка направлена на узагальнення практик нагляду і прозорості щодо підприємств з державною формою власністю за допомогою злагодженої політичної волі, якісного розподілу людських ресурсів, виважених напрямів підзвітності і докладного фіскального нагляду. Друга модель визначається у рівні відповідальності з розподілом між галузевим міністерством та одним або декількома центральними міністерствами і така модель діє у країнах Бразилії, Колумбії, Еквадор та Уругвай. Третя модель вона децентралізована чи галузева за якою контроль розподілений поміж кільком міністерствами, що в повній мірі не координують з центрального органу, який проводить контроль за державними підприємствами в межах своєї галузевої політики, така модель притаманна в Аргентині, Коста-Рикі та Мексиці. Згідно позиції Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) створення еталон нормативно-правової бази для державних підприємств передбачає, зрозумілий функціональний розподіл за власністю держави та іншими державними функціями, що може

впливати на умови державних підприємств, особливо сфера регулювання ринку.

Мета Урядів налагодити у застосуванні оперативні практики та придати якісну юридичну форму цим державним підприємствам. Передбачається, що така форма дозволить кредиторам заявити вимоги та розпочинати процедури неплатоспроможності. Також визначається, що на такі підприємства державної форми власності розповсюджуються загальні закони і правила. Вони провадять економічну діяльність за конкурентних умов відносно доступу до фінансів. Водночас було, зазначено, що поступове зменшення кількості державних підприємств у світі, обумовлено важливістю та значущістю для суспільства, соціально-економічного та політичного інструменту в тому числі для безпосередньо Уряду [171].

Закордонний досвід управління підприємствами з державною часткою в капіталі свідчить про тенденції до повільного їх скорочення загалом, проте з наявною потужною роллю у світовому господарстві [157].

Достатньо цікаві напрацювання з питання публічного контролю здійснені зарубіжними вченими, вони представлені у праці Рахуа В.К., що вважає, публічний контроль у державному управлінні важливим критерієм безпосередньої реалізації принципу публічності, відповідно до якого, запроваджуються регламентаційні механізми, які стимулюють громадян до участі у здійсненні контролю за діяльністю державної влади Засади публічності контролю зі сторони органів державної влади за участю громадськості має бути не тільки дискурсах науковців але і бути юридично фіксованим положенням закріп денним у законодавчому документі, таким чином буде формуватися суспільна ідеологія, спільна відповідальність за державні процеси, відповідно прозорості всіх процедур контролю. Французькі дослідники Давид Р. і Жоффре-Спинозі К., висловлюючи свої думки визначали публічний контроль є обов'язковою умовою для формування громадянського суспільства, а тому нагляд громадян за діями влади є запорукою її ефективності та результативності. Саме тому, Давіда Р., Жоффре-

Спинозі К., в зміст поняття публічного контролю вважають за доцільне включати такі елементи та норми, що впливатимуть на стосунки між людьми у сфері їх права на здійснення нагляду за діяльністю соціальних інститутів [59, с.112].

Італійський науковець Ратічері Н. в поняття публічного контролю, вкладає реалізацію інструментів громадянського та громадського обов'язку, актуальні проблеми держави і права відносно нагляду за діями інститутів державного управління, орієнтуючи окресленні сутності критеріїв публічного контролю, що спроможні виявити його юридичний зміст акцентуючи увагу на правах та обов'язках громадян та органів державної влади. Значимість публічного контролю на думку цього автора полягає в участі громадян у сфері публічного контролю що залежить від волі та бажання самих громадян у цій участі в державному управлінні [59, с.113].

Достатньо влучні висловлення Дюверже М., що визначає правління народу за допомогою народу або ж керування нацією за допомогою її представників Публічний контроль це ототожнення державної влади. Так, у статті 12 французької Декларації прав людини і громадянина 1789 року (далі – Декларація) зазначено: «Для гарантії прав людини і громадянина необхідна державна сила; вона створюється в інтересах всіх, а не для особистої вигоди тих, кому вона довірена». Тобто державна влада це сила що управляє народом для забезпечення прав людини, недопущення свавілля, шляхом використання права вибору представника влади та наділяючи його владними повноваженнями але право вимоги звітності щодо дотримання тих же самих законів що прийняти нашими обранцями повинно бути дотримано як народом так ними самими [59, с.112].

Така ідея подається італійським вченим Претто Р., що публічний контроль співвідносить з громадським обов'язком, який би забезпечувався публічною діяльністю певних гілок державної влади. Не потрібно виключати і публічний контроль у законодавчій владі для відкритості і прозорості

законодавчих ініціатив. Влада має бути підзвітною громадянами своєї країни що і є публічним контролем [11, с. 27].

Публічний контроль це показник довіри населення до державної влади дії якої мають бути «прозорими», адже контролювати можливо те що має доступний огляд, а ознака адміністративно-політичної комунікації між публічною владою та населенням була розроблена в англо-американській соціальній науці, де прозорість перед об'єктом державного управління визначалась поняттям «transparency», а відкритість влади для участі в державному управлінні з боку членів суспільства – поняттям «openness» [152, с. 7].

Англійський науковець Худа К., стверджує, що «транспарентність може означати, в широкому значенні, вимогу до уряду діяти відповідно до фіксованих та опублікованих норм, базуючись на інформації та процедурах, які доступні для громадськості, і в чітко окреслених галузях діяльності». Відкритість та доступність публічної влади для суспільства є транспарентністю [175, с. 5].

У французькій юридичній науці термін «транспарентність» від фр. la transparence – визначається як прозорість. Незважаючи на те, що цей термін у юридичний лексикон був введений французькими вченими не так давно, суть його була викладена ще в 1789 році у статті 15 славнозвісної Декларації: «Суспільство має вимагати від будь-якої посадової особи звіту про її діяльність» [166].

На законодавчому рівні у Франції це право закріплено Законом № 78-753 від 17 липня 1978 року «Про заходи, спрямовані на покращення відносин між органами управління та населенням, та про адміністративні, соціальні і фінансові положення», який доповнено Законом № 2000-321 від 12 квітня 2000 року «Про права громадян у їх відношеннях з адміністрацією». Виконання цих законів покладено на незалежну Комісію по доступу до адміністративних документів [177; 178].

Підтримка стратегічно важливих для національної економіки та безпеки видів економічної діяльності використовується промислово стабільними державами ще із середини ХХ ст., зокрема виробництв напівпровідників, мікроелектроніки, біотехнологій, аерокосмічних технологій, тощо [184].

Визначення пріоритетних галузей та їх послідовна підтримка стали важливими передумовами «економічного дива» країн – «азійських тигрів». Зокрема, Тайвань затвердив такі критерії визначення стратегічних галузей: розгалужені зв'язки з іншими галузями економіки, високий ринковий потенціал, технологічна інтенсивність, високий рівень доданої вартості, низька енергоємність, екологічність [172].

У федеративній республіці США, Планом стійкості ланцюгів постачання (Supply Chain Resilience Plan) адміністрації президента Дж. Байдена, визначені ключові зусилля щодо державної підтримки індустрій напівпровідників, акумуляторів великої ємності, критичних мінералів та матеріалів, фармацевтики та активних фармацевтичних інгредієнтів. Зокрема, передбачено надання 50 млрд. дол. США інвестицій у розбудову власного виробництва напівпровідників у США, започаткування кредитних та грантових програм фінансування внутрішнього виробництва акумуляторів, поширення преференцій у державних закупівлях із оборонної продукції на всі «критичні сектори», збільшення фінансування провідних технологій виробництва активних фармацевтичних інгредієнтів, упровадження програм інвестиційної й технічної підтримки малого й середнього підприємництва у чотирьох стратегічних секторах промисловості тощо [189].

У ЄС 2009 р. було затверджено перелік із шести ключових технологій (key enabling technologies), найперспективніших для розвитку секторів економіки та соціально-економічного розвитку в цілому, до нього увійшли передові промислові технології (робототехніка, 3D-друк, комп'ютерне моделювання та ін.); передові матеріали; технології, пов'язані з науками про життя; мікро-, марко-електроніка та фотоніка; штучний інтелект, цифрова безпека та зв'язок [169].

Проблеми недостатнього розвитку передових секторів та зростання залежності від імпорту критично важливих для економіки ЄС матеріалів і технологій спричинили в 2021 р. перегляд промислової політики, конкретизацію секторальних пріоритетів промислового розвитку з посиленням підтримки із забезпечення стійкості ланцюгів постачань у стратегічних секторах. До стратегічних секторів у 2021 р. було віднесено критичну сировину, активні фармацевтичні інгредієнти, літій-іонні акумулятори, «чистий» водень, напівпровідники, хмарні обчислення [167].

У 2022 р. було уточнено перелік критичної сировини та матеріалів, а також додано нові стратегічні сектори – фотоелектричні панелі й технології, кібербезпеку, програмне забезпечення [168].

Невикористання потенціалу, марнування та безперешкодне вивезення цінних критичних ресурсів з України, стримує потенціал розвитку високотехнологічних галузей, які їх використовують. Зі 120 видів корисних копалин, що споживаються у світі, в Україні виявлено 117. При цьому протягом багатьох років Україна, маючи власні запаси, імпортувала критичні для промисловості (у т. ч. оборонної) рідкоземельні метали, мінеральну сировину тощо. Наприклад, український ільменіт експортувався до РФ, його частка в російському імпорті цієї групи становила близько 70%. Цей мінерал, серед іншого, використовувався для виробництва військової техніки та зброї, яка наразі застосовується проти України. До Білорусі та РФ експортувалася сировина для виробництва скла, натомість із цих країн в Україну постачалася готова продукція. Досі з України безперешкодно експортуються кольорові метали та їх брухт, що могли би бути використані (також і повторно) для власного виробництва. Достатньо цікавим є факт підписання Україною та ЄС у липні 2021 р. Меморандум про стратегічне партнерство у сировинній галузі відкрив значні перспективи співпраці у сфері розроблення критичної сировини. У рамках співпраці Держгеонадра вже сформувала перелік із 20 стратегічних корисних копалин, розроблення яких сприятиме імпортозаміщенню та інноваційному розвитку [150].

Водночас розроблено «Інвестиційний атлас надрокористувача», проте існує ризик поглиблення сировинної пастки для української економіки в разі фокусування співпраці на залученні європейського капіталу в український видобуток критичної сировини з її наступним експортом. Пріоритетами України мають стати залучення європейських технологій інтелектуального видобутку, перероблення, створення ланцюгів виробництва всередині країни, винайдення спільних із ЄС інтересів щодо проєктів виробництва критичної продукції [44].

Також, недооцінювання ролі промислового сектору України у повоєнному відновленні під час формування інвестиційних проєктів та пакетів міжнародної фінансової допомоги. Найбільші обсяги міжнародної підтримки спрямовуються до оборонних, гуманітарних, інфраструктурних проєктів, які є пріоритетними в умовах війни. Проте дослідження Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) засвідчують, що розподіл допомоги зазвичай не має суттєвих відмінностей між мирними та повоєнними країнами. Так, у повоєнних країнах до виробничого сектору спрямовувалося лише 8% міжнародної допомоги. При цьому позитивний вплив зовнішньої фінансової допомоги оцінювався як доволі помірний – кожен додатковий відсоток міжнародної допомоги генерував зростання економіки на 0,05–0,1% що, цілком імовірно, було наслідком неефективної структури допомоги [173].

Саме мізерна частка (менше 3%) донорського фінансування промислового сектору в програмах повоєнної реконструкції балканських країн стала причиною слабких темпів повоєнного відновлення, призвела до зростання торговельного дефіциту, безробіття й тіньового сектору [163].

З середини 90-х років ХХ століття поняття «критична інфраструктура» було введено в нормативно-правові документи та практику міжнародного спілкування на дипломатичному рівні, в науковому та діловому колах. Значення цього терміну дещо відрізняється від країни до країни, але ці відмінності не є суттєвими. Зокрема, згідно з чинним законодавчим актом Сполучених Штатів, під критичною інфраструктурою розуміються: «системи

та об'єкти, фізичні чи віртуальні, настільки життєве важливі для держави, що недієздатність або знищення таких систем або об'єктів підриває національну безпеку, економіку, здоров'я або безпеку населення, або має своїм результатом будь-яку комбінацію з переліченого вище» [190].

Як правило, до критичної інфраструктури відносять енергетичні та транспортні магістральні мережі, нафто- та газопроводи, морські порти, канали швидкісного та урядового зв'язку, системи життєзабезпечення (вода та теплопостачання) мегаполісів, утилізації відходів, служби екстреної допомоги населенню та служби реагування на надзвичайні ситуації, високотехнологічні підприємства та підприємства військово-промислового комплексу, а також центральні органи влади. Слід зауважити, що у США критичну інфраструктуру розглядають у більш широкому розумінні, включаючи до неї національні символи (пам'ятки культурної спадщини). На сьогодні захист критичної інфраструктури ствердився як важливий напрям політики в сфері безпеки країн-членів НАТО та ЄС. До двох основних чинників, що сформували концепцію захисту критичної інфраструктури, слід віднести: по-перше, посилення боротьби з міжнародним тероризмом (система захисту критичної інфраструктури вдосконалювалася як відповідь на вчинені терористичні акти в США в 2001 р., Іспанії в 2004 р. та Великій Британії в 2005 р.) та, по-друге, забезпечення безпеки у процесі розробки та реалізації основних проектів в області інфраструктури для транспортування нафти, нафтопродуктів, газу та інших стратегічних сировинних матеріалів. Останнє ще було підтверджено заявою, зробленою за результатами саміту країн НАТО (п. 52) [154].

Аналіз міжнародного досвіду показує, що в основі забезпечення захищеності і безпеки критичної інфраструктури лежить вирішення низки питань, серед яких ключовими є: 1) координація та взаємодія силових відомств та обмін інформацією про загрози; 2) організація державно-приватного партнерства в сфері безпеки; 3) використання ризик-орієнтованого підходу при попередженні загроз критичній інфраструктурі.

Становлення нормативно-правової бази в сфері захисту критичної інфраструктури є тривалим процесом. Напевно найбільших успіхів в даній сфері досягли США. Адміністративний наказ Президента США № 13010 «Про роботу з дослідження вразливості захисту критичної інфраструктури від кібернетичних та фізичних загроз» (липень 1996 р.), а згодом Директива Президента США № 63 (травень 1998 р.) започаткували в США національну програму «Захист критичної інфраструктури». Продовження роботи з підсилення захисту критичної інформаційної інфраструктури відобразилося в Національному плані з захисту інформаційних систем (січень 2000 р.). Але переломним моментом у становленні концепції захисту критичної інфраструктури стала необхідність реагувати на терористичні акти, вчинені 11 вересня 2001 р. у Нью-Йорку [185].

Після цієї екстраординарної події уряд США кардинально переглянув підходи щодо забезпечення внутрішньої безпеки держави (як в технічному, так і в організаційному плані). Важливим висновком з трагедії стало прийняття нормативно-правового документу, аббревіатура назви якого перекладається як «Акт про патріотизм» (USA PATRIOT ACT), в ньому термін критична інфраструктура набув свого сучасного вигляду [190].

Саме після 11 вересня 2001 р. США постійно приділяють найсерйознішу увагу зусиллям, спрямованим на захист критичної інфраструктури, що знайшло своє відображення, зокрема, і в останніх стратегічних документах із забезпечення національної безпеки (Стратегії національної безпеки, 2010 р.), і в оновленому плані захисту національної інфраструктури (2009 р.). Щоб проілюструвати пріоритетну увагу політичного керівництва США цій проблематиці достатньо лише навести короткий перелік основних документів, прийнятих після 11 вересня 2001 р.: Адміністративний наказ Президента США № 13228 «Організація захисту США від терористичних загроз» та № 13231 «Про захист національних критичних інформаційних систем» (жовтень 2001 р.); Стратегія національної безпеки (липень 2002 р.); Національна стратегія захисту критичної інфраструктури і ключових фондів (лютий 2003 р.);

Директива Президента США з національної безпеки № 7 (грудень 2003 р.) [174]; План захисту національної інфраструктури (жовтень 2006 р.); План захисту національної інфраструктури (жовтень 2009 р.); Політика у сфері кіберпростору (2009 р.) [165]; Стратегія національної безпеки (березень 2010 р.) [184].

Про значимість захисту критичної інфраструктури свідчить рівень фінансування даного сегменту забезпечення національної безпеки. На захист критичної інфраструктури в США витрачається більша частина коштів, які виділяються у федеральному бюджеті на забезпечення внутрішньої безпеки (у 2012 р. – близько 67,9 млрд. дол. та у проекті бюджету на 2013 р. – 68,9 млрд. дол. США) [166]. При цьому у 2012 р. розподіл бюджетних коштів незазначені цілі відбувався таким чином: Міністерство внутрішньої безпеки – 52%, Міністерство оборони – 26%, 29 інших суб'єктів (міністерств, агентств та установ) – 22%. У США керівні документи з організації захисту та реагування на загрози критичній інфраструктурі постійно вдосконалюються, відповідні плани реагування та евакуації населення при надзвичайних ситуаціях періодично переглядаються. Відбувається оновлення технічних засобів попередження та реагування на надзвичайні ситуації, удосконалення способів та засобів інформування населення. В директиві Президента США з національної безпеки № 7 (грудень 2003 р.) визначено відповідальність Міністерства внутрішньої безпеки, інших міністерств та федеральних агентств, які є відповідальними за окремі сектори критичної інфраструктури [175].

На Міністерство внутрішньої безпеки покладено обов'язок формувати Національний план захисту критичної інфраструктури. Аналізуючи національні плани захисту критичної інфраструктури США (останній розроблений у 2009 р. та попередній – 2006 р.), можна зробити висновки про те, що зміни та вдосконалення були здійснені на таких головних напрямках: планування регіонального захисту, вдосконалення загального підходу до

управління ризиком, вдосконалення методики оцінок безпеки за секторами [183].

На відміну від США, де було створено єдиний орган виконавчої влади (Міністерство внутрішньої безпеки), на який покладено функції координації захисту критичної інфраструктури США, в ЄС такого органу немає, а функції захисту критичної інфраструктури виконують відповідні органи окремих країн-членів ЄС. В ЄС загальноєвропейський підхід до захисту критичної інфраструктури задекларовано в Директиві Європейської Комісії № 786 2006 р. [171].

До загальноєвропейської критичної інфраструктури відносять ті елементи національних критичних інфраструктури країн-членів ЄС, відмова, інцидент або атака на які може мати значний вплив як на країну, в якій ця подія відбудеться, так і хоча б на одну іншу країну-члена ЄС. Згадана директива започаткувала Європейську програму з захисту критичної інфраструктури, яка розроблена з метою підвищення рівня захищеності критичної інфраструктури шляхом створення спільного підходу до її захисту в країнах-членах ЄС і гармонізації національних законодавств в даній сфері. Слід відзначити, що провідні країни світу здійснюють захист своїх національних інтересів, не обмежуючись національними кордонами [180].

Окрім національної критичної інфраструктури, розглядаються зарубіжні об'єкти, безпека яких має важливе значення для тієї чи іншої держави. На підтвердження цього можна згадати, зокрема, той факт, що на веб-сайті WikiLeaks був оприлюднений список компаній і установ, який нібито був створений дипломатичними місіями на запит Державного департаменту США у 2009 р. До цього списку потрапили такі величезні об'єкти інфраструктури як Панамський канал, шахти та мінеральні ресурси в Африці (зокрема шахти з видобутку кобальту в Демократичній Республіці Конго), Азії та Південній Америці, підводні нафто- та газопроводи, трансатлантичні кабелі, морські порти в Китаї та Японії, французькі медичні та фармацевтичні компанії та вантажні термінали, заводи з нафтопереробки на Близькому Сході, об'єкти

гідроенергетики в Канаді, мережа транзитних газопроводів, яка проходить через Надим у російському Сибіру, а також багато менш масштабних об'єктів, такі як, наприклад, датський завод з виробництва інсуліну та фабрика, яка виробляє антидот від зміїної отрути в Австралії. В Європі серед таких об'єктів названі: завод у місті Людвігшафен німецького гіганта хімічної промисловості BASF (найбільший у світі інтегрований комплекс хімічної промисловості); завод у місті Ерлангенкомпанії Siemens AG (виготовлення хімічних речовин). Тому природно, враховуючи сучасні геополітичні реалії, що, наприклад, газотранспортна система України може розглядатися європейськими та трансатлантичними партнерами як елемент критичної інфраструктури, що має загальноєвропейське значення.

Цей аспект, безперечно, заслуговує на увагу при розгляді проблем захисту національної критичної інфраструктури, вирішенні питання власності на об'єкти національної газотранспортної системи, що матиме безпосередній вплив на процес формування ціни на газ для України. Для України може бути корисним досвід імплементації концепції захисту критичної інфраструктури в законодавствах деяких східноєвропейських країн. Наприклад, в нормативно-правовій базі Республіки Польща введено термін «захист критичної інфраструктури», під яким розуміються всі «зусилля, спрямовані на забезпечення функціональності, неперервності та цілісності критично важливих об'єктів інфраструктури в цілях запобігання загрозам, ризикам і вразливості та обмеження, а також нейтралізації їх наслідків і швидкого оновлення інфраструктури у випадку відмов, атак та інших випадків, що порушують її належне функціонування» [162].

Подібна ж ситуація спостерігається у нормативно-правовій базі Словацької Республіки, де в 2007 р. уряд ухвалив «Концепцію критичної інфраструктури в Словацькій Республіці, її захисту та оборони» [177].

На основі даної концепції в 2008 р. була розроблена «Національна програма захисту та оборони критичної інфраструктури» [182].

Проте обидва документи надають лише загальні (концептуальні) характеристики стратегії захисту критичної інфраструктури в Словацькій Республіці, але не надають детальний опис заходів з її здійснення. Інша країна-сусід України – Угорщина, будучи країною-членом ЄС з 2004 р., рішенням уряду в 2008 р. ввела в дію Програму захисту національної критичної інфраструктури, згідно з якою в Угорщині визначено 11 секторів критичної інфраструктури [188]. В законодавстві Хорватії термін «критична інфраструктура» визначено таким чином: «діяльність, мережі, послуги, матеріальні блага та інформаційні технології, вихід з ладу або знищення яких значно би вплинуло на здоров'я та безпеку громадян, або на діяльність державної влади» [193].

Термін було введено у в дію законодавчим актом, призначеним для регулювання охоронної діяльності в цій країні. В законодавстві Республіки Болгарії визначення «критична інфраструктура» надано в Законі «Про управління в умовах кризи» (на мові оригіналу, болгарською: «Закон за управління на кризи»), введений в дію в березні 2005 р. Проте даний закон втратив чинність вже у травні 2009 р [40; 189].

Саме визначення терміну було аналогічним прийнятому в законодавстві США. Ситуація, подібна до української, спостерігається в Румунії, де існує біля 15 переліків об'єктів, що відповідають терміну критична інфраструктура, але вони рознесені по різноманітним законодавчим актам [181].

Отже, важливою умовою в публічному контролі за стратегічними об'єктами державної власності є створення механізму забезпечення належного адміністративного процесу, взаємодіях органі уповноважених на виконання таких функцій і застосування кращих зарубіжних практик їх надбання що має бути використано для впровадження адміністративної спроможності в державне управління. Саме так можливо подолати кризове становище, усунути явища що негативно впливають на розвиток економіки і забезпечують безпеку країни.

Наразі в системі публічного контролю за об'єктами стратегічного значення в адмініструванні державної влади нашої країни відбуваються складні і суперечливі процеси відповідно, вона потребує адаптування до умов сьогодення, щоб це дало спроможність мати якісну, збалансовану, надійну та ефективну систему публічного адміністрування, яка б відповідала світовим стандартам за огляду на закордонні здобутки як успіхи інших країн так і їх прорахунки при постійній невизначеності у пріоритетах щодо реалізації публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності.

3.2. Напрями вдосконалення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності

Націленість держави повинна бути сформована у володінні, управлінні господарюючими суб'єктами з метою зберігання, розвинення та закріплення стратегічної інфраструктури. Так повинна бути додержані інтереси суспільства одночасно з прибутковою діяльністю стратегічних підприємств.

За допомогою уповноважених органів управління, держава виконуючи адміністративну функцію дотримується мети діяльності суб'єктів господарювання, що пов'язана з комерційними напрямом некомерційною діяльністю, що можливо відслідкувати через постійність звітного процесу.

Державна власність на стратегічні об'єкти, такі як військові бази, енергетична інфраструктура та критичні транспортні вузли, є ключовою характеристикою політики національної безпеки багатьох країн. Україна не є винятком, і держава повинна контролювати ці об'єкти для захисту свого суверенітету та забезпечення стабільності ключових галузей економіки. Досягнення балансу між інтересами національної безпеки та економічними інтересами та правами суспільства є одним із ключових моментів стратегічних об'єктів державної власності.

В Україні стратегічні об'єкти, наразі належать і управляються державою, перебування цих об'єктів у державній власності обґрунтовано необхідністю

забезпечення їх ефективної експлуатації та підтримання національної безпеки. У багатьох випадках приватна власність на стратегічні об'єкти заборонена законом, а держава має монопольне право власності на них.

Контроль здійснюється за допомогою ряду правових та адміністративних механізмів, включаючи нормативні акти, що регулюють право власності та експлуатацію цих об'єктів, а також закони, що регулюють використання землі та інших природних ресурсів. У багатьох випадках держава також має консультиватися з суспільством та іншими зацікавленими сторонами, перш ніж прийняти важливі рішення щодо стратегічних об'єктів.

Державна власність над стратегічними об'єктами та контроль публічного змісту над ними є важливою ознакою політики національної безпеки, саме збалансованість системи органів публічного контролю повинно здійснюватися з економічними та соціальними міркуваннями. Ефективне адміністрування та контроль за цими стратегічними об'єктами має важливе значення для забезпечення довгострокової стабільності та процвітання України.

Об'єкти державної власності відіграють значну роль в економіці та розвитку країни. Стратегічні об'єкти державної власності, зокрема, є такими, що є критично важливими для економічного розвитку країни, національної безпеки чи соціального добробуту країни. Право власності на ці об'єкти перебуває в руках держави, причому уряд має значний вплив на їх управління та діяльність. Проте контроль над цими стратегічними державними об'єктами є предметом дискусій і стурбованості урядів, громадян і міжнародних організацій.

Існують різні причини, чому контроль над стратегічними об'єктами державної власності є критичним. По-перше, ефективне управління цими об'єктами необхідне для забезпечення їх безперебійної роботи та ефективного використання ресурсів. По-друге, контроль над цими об'єктами необхідний для захисту інтересів держави, у тому числі для забезпечення їх сприяння економічному зростанню та соціальному добробуту країни. По-третє,

контроль над цими об'єктами є життєво важливим для забезпечення підзвітності та прозорості їх діяльності.

Публічний контроль та адміністрування органів управління над стратегічними державними об'єктами стали серйозною проблемою для багатьох країн. У деяких випадках відсутність належних механізмів контролю призвела до безгосподарності, корупції та неефективності. В інших випадках були занепокоєння щодо відсутності підзвітності та прозорості в діяльності цих об'єктів. Відповідно потрібно застосовувати кращі практики у механізмах контролю, які використовуються в адмініструванні стратегічними об'єктами державної власності.

Україна, як держава, що має багаті природні ресурси та економічний потенціал, що дозволяє її розглядати як одну з найбільш привабливих країн для інвесторів та підприємців. Водночас значна частина економіки країни знаходиться в державній власності, включаючи стратегічні об'єкти, такі як енергетика, транспорт, залізниці, авіація, телекомунікації тощо. Оскільки ці об'єкти є промисловими для економічного розвитку та безпеки держави, їх ефективне управління та контроль є виробництвом завдань.

Одним із способів забезпечення ефективного управління та контролю за стратегічними об'єктами державної власності є публічний контроль. Публічний контроль – це процес, за яким громадськість здійснює контроль за діяльністю державних органів та установ. Його мета відбувається в забезпеченні прозорості та відкритості владних процесів, уникненні корупції, захисті прав та інтересів громадян.

Важливість публічного контролю, питання його регулювання залишається недостатньо дослідженим, особливо щодо контролю за стратегічними об'єктами державної власності. Тому актуальним є дослідження нормативно-правових основ публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності.

Є потреба створити Концепцію розвитку стратегічних об'єктів державної власності де публічному контролю відвести ключову роль адже саме за

допомогою цього можливо досягнути розвитку промисловості та інфраструктури, чим забезпечити національну безпеку та стабільність країни. Обґрунтування права власності саме держави на ці стратегічні активи виникає під час управління ними, правові, економічні та політичні аспекти контролю над об'єктами стратегічного значення та спираючись на приклади різних країн. Результати цього дослідження підкреслюють важливість чіткої правової бази, ефективних структур адміністрування, а також необхідність стратегічного планування та підзвітності в управлінні цими об'єктами.

Відповідно для розгляду напрямів вдосконалення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, варто звернути увагу як на сильні та слабкі сторони законодавчої бази та структур адміністрування в різних країнах. Важливим є застосування підзвітності, прозорості та стратегічного планування в публічному контролі над стратегічними об'єктами державної власності, а також враховувати політичне втручання, корупцію та брак досвіду.

Важливо на рівні законодавчої бази мати чітко регламентоване фіксування, ефективну структуру адміністрування. Адже стратегічні об'єкти є складовими економіки та національної безпеки країни, що включають такі промислові галузі, як енергетика, транспорт, залізниця, авіація, телекомунікації, оборона тощо. Також до стратегічних об'єктів можуть відноситися великі інфраструктурні об'єкти, такі як порти, аеропорти, мости, тунелі та інші.

Основною метою державної власності на об'єкти стратегічного значення контроль за технічними та технологічними процесами у сфері цих об'єктів та забезпечувати їх ефективне функціонування це є гарантією соціальної відповідальності та дотримання вимог щодо екологічної безпеки та якості продукції.

Публічний контроль за об'єктами стратегічного ставить виклики, особливо в контексті ефективності та прозорості діяльності. До основних викликів можна віднести політичний вплив, де зважаючи на те, що стратегічні

об'єкти державної власності мають важливе значення для країни, уряд може намагатися використовувати їх як інструмент політичного впливу на інші країни, галузі або окремі особи, а також корупція де управління державними підприємствами може мати негативне суспільне явище, що проявляється в злочинному використанні уповноваженими особами наданих прав і посадових можливостей з метою особистого збагачення.

За допомогою аналізу в площині доктринальних і нормативно-правових аспектів є потреба запропонувати розуміння понятійного апарату публічного контролю. Тому пропонується публічний контроль визначити як діяльність суб'єктів публічного контролю, здійснювана з метою спостереження, аналізу та оцінки діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також підприємств, установ та організації всіх форм власності виданих ними актів та прийнятих рішень.

Для якісного публічного контролю є потреба створити механізм роботи уповноважених органів за допомогою якого можливо було оперативно виявити правопорушення, підвести підсумок по шкоді та виявити винних у діях чи бездіяльності що призвели до негативних наслідків.

Важливим є враховувати громадські інтереси з можливістю надання доступу суспільства до адміністративної діяльності суб'єктів уповноважених на здійснення публічного контролю за об'єктами стратегічного значення, наприклад за рахунок опублікування інформації на офіційних сайтах стосовно об'єктів, що мають стратегічне значення. Це дозволить зацікавленим та уповноваженим особам отримати необхідну їм інформацію, яку їх часто намагаються позбавити. Інформованість суб'єкта публічного контролю створює передумови, розуміння чистоти дій уповноважених осіб та не допущення двозначного тлумачення, тому всі нормативні акти, повинні містити письмове обґрунтування, що має бути чітко сформульовано, щоб зацікавлені особи могли легко зрозуміти його мотиви.

Трансформаційні процеси в Україні певним чином відображаються на суб'єкті владних повноважень, взаємодія владних повноважень повинна

відбудовуватись через захід публічного контролю, адже одним із повноважень суб'єктів владних повноважень є публічний контроль в тому числі і за стратегічними об'єктами державної власності.

З огляду на зазначене пропонується такі категорії публічного контролю як суб'єкт і об'єкт публічного контролю викласти в такій редакції: 1) суб'єкт публічного контролю –юридичні особи, об'єднання, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також підприємства, установи та організації всіх форм власності, що мають право здійснювати публічний контроль; 2) об'єкт публічного контролю це те що підлягає такому контролю організаційно-адміністративні процеси визначення критеріїв, здійснення повноважень при формуванні переліку, виконання завдань при взаємодії суб'єктів що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності.

В зв'язку з відсутністю роз'яснень на законодавчому рівні змісту поняття та видів публічного контролю втрачається його реальність в дії за стратегічними об'єктами державної власності. З науково-теоретичної точки зору, досліджень з питань публічного контролю саме за стратегічними об'єктами державної власності не здійснювалось.

В сучасних умовах інтенсивних перетворень, особливо це відчутно стало як ніколи, саме у період воєнного стану є велика цінність у об'єктах інфраструктури таких підприємств, які забезпечують функціонування інфраструктури загальнодержавного значення, зокрема у сфері телекомунікацій та надання послуг поштового зв'язку, залізничного, автомобільного, авіаційного та морського транспорту, магістральних газо- та нафтопроводів, магістрального трубопровідного транспорту, підземних нафто- та газосховищ, підприємства, які здійснюють видобування та переробку корисних копалин або ті що становлять науково-технічний потенціал країни і підприємства, контроль за діяльністю яких з боку держави гарантує захист громадян від наслідків впливу неконтрольованого виготовлення, використання або реалізації небезпечної продукції, послуг або

небезпечних виробництв тощо.

Водночас потребує вдосконалення Закон України «Про управління об'єктами державної власності» адже цей законодавчий акт є основоположним нормативним документом, що регулює підхід до діяльності стратегічних підприємств. Відповідно потрібне вдосконалене законодавче регулювання для ефективного державного. Так, створення сприятливих нормативно-правових умов для публічного контролю це єдиного поняття об'єкти, що мають стратегічне значення. Відповідно, закріплення цього поняття у нормативно-правовому акті є наслідком розповсюдження публічного контролю і визначення характеристик для такої категорії юридичних осіб як об'єктів, що мають стратегічне значення [137].

Серед переліку підприємств, юридичних осіб як об'єктів що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави так і серед галузевого розподілу господарюючих суб'єктів, відсутнє їх загальновстановлене поняття або хоча б характеризуючі ознаки, яким би визначалось, розуміння об'єктів що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави і галузей: діяльності у сфері оборони, паливно-енергетичного комплексу, транспортної галузі, агропромислового комплексу, сфери телекомунікацій та зв'язку, авіаційної та ракетно-космічної промисловості, машинобудівної промисловості, металургійного комплексу, хімічного комплексу, наукової діяльності, сфери стандартизації, метрології та сертифікації, гідрометеорологічної діяльності, промисловості будівельних матеріалів, фінансово-бюджетної сфери, харчової промисловості, легкої промисловості, поліграфії, геологорозвідувальної галузі. Тобто, залишається не зрозумілим, що саме віднесено до економіки держави, безпеки держави, оборони, паливно-енергетичного комплексу, транспортної галузі, тощо.

Критерії з визначення підприємств, установ і організацій, які мають важливе значення для певних галузей не можуть слугувати характеризуючі змістом стосовно віднесення певних господарюючих суб'єктів до визначеної галузі із переліку.

Особливо важливо включити до регуляторів стратегічних утворень галузі екології, культурної спадщини, архітектури, сільського господарства, торгівлі. Значною прогалиною є відсутність єдиної бази в електронному вигляді по локально-відомчим нормативним актам органів виконавчої влади, навіть на офіційних веб сайтах вони не в повному обсязі розміщені.

Також потрібним виділити в адміністративному управлінні суб'єктів яких можна визначити як організаційно-правова форма наділена правоздатністю своїх прав і обов'язків у певному правовідношенні, що трансформується в учасника процесу. Достатньо цікавим є аспект відносно того, що якщо в переліку об'єктів у вигляді певного майна чи прав на нього відсутнє, відповідно вважаємо є помилковим кваліфікувати об'єктами те, що юридично виступає суб'єктом.

За для розуміння змісту стратегічних підприємств, пропонується створити класифікатор стратегічного майна як об'єктів цих господарюючих суб'єктів. Тоді і види майна будуть формуватися з огляду на поділ за кодом згідно з ЄДРПОУ, найменуванням об'єкту, що в свою чергу підрозділяється на певну сферу діяльності з визначення області розташування. Така розбивка за видами з визначення сфери дії певного господарювання або юридичної особи без розшифрування цієї галузі як такої що виконує певну сферу стратегічних завдань і що саме вона, а не інакша галузь віднесена до стратегічної галузі і їй відведений певний суб'єкт зводить на нівець такий поділ. Що також відноситься і до поділу на види в залежності на область розташування, що також не обґрунтовано, так наприклад можна було здійснити поділ з огляду на місто розташування та навіть адресу. Водночас, з огляду на агресію Росії проти України певні установи познали релокації і переміщені в інші області, проте ця інформація в переліку не оновлена.

З метою правової зручності розуміння юридичних осіб стратегічного значення пропонується характеризувати їх як господарюючі організації на базі об'єктів, що є важливими для економіки, безпеки та оборони країни,

функціонування яких впливає на національний суверенітет, життєдіяльність людей та територіальну цілісність.

Стосовно стратегічних підприємств повинні бути встановлені чіткі обмеження щодо їх приватизації, використання їх потужностей, спроможностей та якостей. Ситуацію посилює відсутність однакового значення термінології об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави та державні підприємства стратегічного значення для економіки та безпеки держави, оскільки характеризуючи ознаки можуть мати підприємства у володінні яких є майно цільове використання якого здійснюється відносно окремих видів діяльності. Задля належного збору, обробки, і реєстрації об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави їх перелік, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 р. № 83, необхідно віднести до об'єктів що мають стратегічне значення не тільки підприємства державної форми власності, а і (комунальної та навіть приватної), що відносяться до галузей геопросторових даних, кіберінформації інших інформаційно-телекомунікаційних систем, а також, центрального водопостачання та водовідведення [113].

Це дозволить створити захист для економічного суверенітету в нашій країні і як результат сприятиме дотриманню основних засад як у внутрішній так і зовнішній сферах економіки і безпеки України.

Критерії визначення, необхідно враховувати з огляду не тільки кількісний стан показників, але і залежно від затребуваності для безпеки державності і людей. Думка про потребу у визначенні стратегічних підприємств повинна зосереджуватись не тільки на доходах і кількості працюючих але і на критеріях важливості для стратегічних галузей. Звичайно кількісні показники зручні у використанні для віднесення до стратегічних певних підприємств. Проте змінність періоду у який такі показники можуть бути використані не можуть слугувати орієнтиром, оскільки умови сьогодення стрімко мінливі, а потреби

у наявності підприємств стратегічного значення і недопущення їх роздержавлення є стратегічно важливим в гострі критичні моменти для країни.

Критерій щодо впливу на кон'юнктуру ринку теж не може бути покладений в основу, адже розвиток технологій преобразує показник впливу на ринкову складову переводячи потребу у певному підприємстві в площину іноваційності його цільового призначення. Також треба враховувати що вироблення продукції, надання послуг тощо, може бути використано в цілях експорту, а це теж є за кінцевим результатом впливом на економічну складову бюджету країни. Тому при визначенні критеріїв для відібрання стратегічних утворень потрібно враховувати і інші фактори, що впливають не тільки на економіку та безпеку, що також повинна бути уточнена з певним розширенням таких критеріїв для відбирання, але і додавання соціальної, політичної, екологічної та інших сфер.

З огляду на наслідки коронавірусної інфекції (COVID-19), з 2014 року агресією Росії проти України на сході, тимчасовою анексією АР Крим та повномасштабним вторгненням 22 лютого 2022 року, акценти повинні розставлятись з пріоритетом не на приватизацію, а поглиблене вивчення підкріплення державними дотаціями для збереження таких стратегічних господарювань та юридичних осіб і відповідно розширення критеріїв до відібрання додаткових як таких що повинні не тільки перейти в розряд стратегічних але можливо перейти із приватної власності які були раніше приватизовані в державну та певні приватні юридичні особи створити як стратегічні та перевести приватні в розряд стратегічних.

Також важливим критерієм для відбору до стратегічних суб'єктів повинно бути враховано фактор довготривалості стратегічного значення з огляду на вплив національної економіки, її ролі в міжнародних зносинах і політичного стану в зовнішній площині міждержавних відносин, військового технічного забезпечення, оснащення армії, та інших сферах що важливі для життєзабезпечення людей. Такий синергетичний ефект складових створить

передумови воєнно-незламної, безпечної, націленої на високу якість довкілля, подолання бідності і захисту особистих прав людей.

Окрім стратегічного ефекту важливих підприємств для оборони, безпеки та економіки країни, не менш важливими є суб'єкти господарювання з іншим науково-технічним, виробничим, природоохоронним, фінансовим та іншим потенціалом для національного рівня так і міжнародного. Відповідно статус важливих для стратегічних галузей країни потрібно надавати суб'єктам що враховують інтереси країни у безпековій, військовій, соціальній, екологічній, економічній, науково-технологічній, та інших важливих сферах, що здійснюють значний вплив в певній галузі в певний період та на певній території.

Доречи щодо кількісного показника відчутним є зменшення кількості таких підприємств що знижує складову стратегічного важелю країни, динаміка на зменшення була зумовлена змінами у методиці щодо відбирання за певними критеріями таких підприємств до переліку стратегічних. Спочатку це зацікавлювало керівників сподіваючись отримати від держави дотації чи пільги на розвиток проте за відсутності таких навпаки зводились до мінімуму показники необхідні для визнання підприємств стратегічними. Відповідно система відбору до стратегічних здійснюється зі шкодою для стратегічної безпеки країни, і формується з огляду на уникнення бути з таким статусом аніж навпаки. Контрольно-регулятивне направлення діяльності на такі стратегічні галузі повинно бути зумовлено якістю складеного механізму дій. Балансу якісно-кількісного складу. Це і належний статистичний звіт роботи, удосконалений механізм впливу на дотримання показників для критерії відбирання стратегічних підприємств, якісного адміністрування щодо господарюючих суб'єктів стратегічного значення з врахуванням сучасний тенденцій адміністрування. Тому публічне адміністрування сфери контролю за такими стратегічними господарюваннями є складно-утворюючим механізмом кількісно-якісного зв'язку критеріїв стратегічної сфери.

Отже конструкція публічного контролю за стратегічними суб'єктами є ґрунтом у їх захисті від посягань як спроб роздержавлення та як результату втрати контролю над ними.

Використання державного майна суб'єктів господарювання стратегічного значення повинно призводити не тільки до надходжень у державний бюджет від провадження але і виконувати роль механізму у економічній та безпековій забезпечуваній країни. Скорочення або як інколи використовують термін оптимізація у державному секторі використовують у ситуації не контрольованості за діяльністю стратегічних господарювань. Не достатній інформаційний облік за сферою розподілу публічного контролю як управління серед органів виконавчої влади призводить до усунення підстав для фактичної належності суб'єктів господарювання стратегічного значення. Саме вичерпна інформаційна наповненість про результати діяльності створює умови до розвитку у технічному, промисловому, кадровому, виробничому потенціалах. Фактично майно що перебуває у власності державних підприємств у багатьох випадках є стратегічно важливим але такі підприємства не є стратегічними або виведені із переліку таких та приватизовані. Також майно державним підприємств в багатьох випадках юридично не зареєстровано як державне у визначному законодавством порядку і та класифікація такого майна відсутня у необхідних базах для публічного контролю за ними.

Належний контроль можливий у випадку належно визначеного механізму порядкових дій контрольно-наглядових органів влади.

Повноваження уповноважених органів управління начебто в законодавстві визначена, проте функція публічного контролю за об'єктами стратегічного значення та порядку віднесення об'єктів державної власності, до таких що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави немає. Тобто залишено поза контролем механізм вирішення уповноважених органів управління у питаннях створення, реорганізації або ліквідації стратегічно важливих підприємств. Інші важливі питання господарювання стратегічних підприємств теж залишені поза увагою законодавчого регулювання органів

управління, тобто завдання щодо не допущення роздержавлення, привласнення, розтрати або заволодіння стратегічним майном не контролювані зі сторони публічної влади.

На сьогодні процедура віднесення об'єктів державної власності до таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави визначається за критеріями, що закріплені в Постанові Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 року № 999 «Про визначення критеріїв віднесення об'єктів державної власності до таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави». Відповідно вказаної Постанови підприємство вважається таким, що відповідає критеріям віднесення об'єктів визначених в ній, якщо ці умови є основним видом його діяльності і частка його продукції на ринку відповідних товарів в Україні становить не менш як 20 відсотків. Але в редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 15.05.2003 року № 695 «Про визначення критеріїв віднесення підприємств (організацій) до таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави» (втратила чинність згідно Постанови КМУ № 999 від 03.11.2010), визначено 15 відсотковий поріг частки продукції певного підприємств та організації на ринку певного товару в Україні [86].

Якщо переглянути динаміку переліку стратегічних підприємств, то вона йде на зменшення їх кількості та якості виробничих потужностей. Це все залежить від правого підходу до статусу цих стратегічних підприємств. Оптимізація статусу значення таких суб'єктів господарювання полягає у створенні пропозицій в удосконаленні підходів до віднесення до стратегічних.

Доцільно було б визначити порядкові дії щодо необхідності розробки дорожньої карти, стратегії, концепції та методологічних основ до трансформаційних перетворень правового вдосконалення курсу до розвитку таких стратегічних об'єктів, а також конкретного закріплення за відповідальними обов'язків з санкціями у разі їх недотримання. Державну підтримку обумовити у необхідності закріплення статті державного бюджету на виділення у підтримку об'єктів стратегічного значення. Також

пропонується окремо в Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» внести зміни, де запровадити конкретно умови допомоги для об'єктів що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави. Внести зміни до Кодексу України з процедур банкрутства в частині корегування процедур реструктуризації/санації зокрема щодо об'єктів що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Зазначені шляхи є факторами підтримки, розвитку, недопущення банкрутства та відновлення платоспроможності і виробничої потужності об'єктів стратегічного значення для України [93].

Наявність стратегічних об'єктів не допущення їх роздержавлення є фактором сприяння виконанню основоположних функцій держави що і забезпечують її існування, а це збереження цілісності суспільства, захист економічного суверенітету та національної безпеки, охорони правопорядку і навколишнього природного середовища і до них можна в своєму узагальненні віднести: цілісні майнові комплекси, підприємств що відповідають за валютні цінності, підприємства відповідальні за відпуск матеріальних цінностей державних резервів, підприємства з виготовлення, зберігання та збуту зброї військових формувань для озброєння держави, підприємства чия діяльність пов'язана з радіоактивними відходами атомної енергетики, підприємства енергетичної системи тощо, в тому числі і окремі об'єкти інших підприємств, що також можна віднести до стратегічних об'єктів, а не суб'єктів як переліку підприємств, установ, організацій, наприклад магістральних та міждержавних електричних мереж.

Важливо те, що не створено окремого законодавчого акта який би містив конкретний перелік об'єктів що повинні перебувати тільки у державній формі власності виключно. Існують різноманітні законодавчі акти що містять інформацію стосовно цього питання. Проте, визначені в них об'єкти не відображені як такі що можуть перебувати лише у державній формі власності. Необхідно розуміти розбіжність між поняттями об'єкт виключної державної власності та об'єкт що не підлягає приватизації, адже не приватизованими

можуть бути не тільки державні але і умовно також і приватні проте з певних причин соціального, економічного або ж політичного впливу наразі перебувають у власності держави та у результаті певних змін можуть бути приватизовані за фактом їх виключення із заборони цього процесу. Щодо об'єктів які не підлягають приватизації то така заборона повинна бути безумовною, навіть зі зміною певних обставин, особливо це важливо в умовах сьогодення стосовно об'єктів відповідальних обороноздатність країни.

Пропонується створити перелік процедур публічний контроль за переведення суб'єктів що виконують роль стратегічного впливу на економіку і безпеку України в державну власність набуваючи її з іншої форми власності. Це є потрібним важелем у стабілізації економіки, підняття виробництва, зниження інфляції, соціальних гарантій, розподілу ресурсів, тощо.

Державний механізм управління не може бути слабкіший за приватний ресурсний потенціал. В певні етапи розвитку країни коло стратегічних галузей відповідно сфер господарювання повинно бути заповнене заради сприяння реалізації державної безпекової та економічної політики.

Постійні зміни, що відбуваються у переліку у сторону зменшення у кількості стратегічних підприємств призводять до певних негативних наслідків у процесі діяльності підприємств у після приватизаційний період. Це і зміна профілю підприємств і руйнування коопераційних зав'язків, навмисне закриття, виведення за кордон нематеріальних активів, тощо

В наявних нормативних актах відсутні конкретно прописані норми, кодифікованих цільових законодавчих актів по стратегічним об'єктами не має. Так не встановлені зобов'язання та певна відповідальність щодо формування пропозицій стосовно включення до стратегічних, що є абсурдним і як результат призводить до втрачання підприємств, що є стратегічно важливими для існування і розвитку держави.

Наявні нормативно-правові акти потребують вдосконалення в моніторингових планах з розрахунку не тільки на рік а на довгострокову перспективу та в розрізі фактичних показників, прозорому аналізу фінансово-

господарської діяльності у розвитку окремо взятого господарювання. Це і багато іншого перешкоджає розвитку стратегічних підприємств.

Публічний контроль за стратегічними об'єктами по своїй суті скоординований на компетенції керівників з замкненістю їх повноважень. І це пов'язано з відсутністю норм щоб визначали межі компетенцій з певною відповідальністю. Водночас уповноважені органи влади в сфері публічного контролю не проводять заходи нагляду в сфері відібрання підприємств до стратегічних. Фактор низькооплачуваної роботи фахівців цієї сфери призводить до відтоку кадрового потенціалу, а керівний склад задовольняє матеріальну складову своїх потреб за рахунок джерел що перебувають у їх розпорядженні.

Водночас є потреба у перерозподілі функціоналу щодо контролю зі сторони органів публічної влади, а також і громадського контролю між уповноваженими органами влади та іншими суб'єктами контролю, зокрема, вищими, центральними, місцевими органами влади, громадського контролю, правоохоронного сектору та Фонду державного майна, міністерств, інспекцій, агентств, міжнародних суб'єктів тощо.

При тому, Міністерство економіки України є провідним органом в системі публічного контролю за стратегічними суб'єктами серед виконавчих органів. Забезпечення публічного контролю в економічному і безпековому стані стратегічних об'єктів фактично є більш теоретичним аніж практичним з огляду на нормативну неврегульованість системного здійснення нагляду за інформаційною забезпеченістю, опрацювання та створення пропозицій та висновків. Всі проблеми публічного контролю за об'єктами державної власності що мають статус стратегічно важливих потрібно вирішувати шляхом оновлених нормативних підходів спрямованих на забезпечення функціонування, збереження від роздержавлення, стимулювання до розвитку та якісного використання та виконання комплексних заходів. Інвестиційно непривабливі об'єкти намагаються приватизувати уникаючи фактору їх стратегічності для країни.

Важливим є також нормативне регламентування обліку стратегічних об'єктів державної власності, інвентаризації їх майна та оцінки а також іншого впорядкування публічного контролю за ними через органи виконавчої влади, громадськість, органи управління, тобто з відповідним включенням зазначеного в окремі законодавчі та інші нормативно-правові акти. Окрім переліку об'єктів стратегічного значення для економіки та безпеки держави доцільним є створити електронні бази даних з єдиним реєстром переліку майна стратегічних підприємств та підприємств де на обліку перебуває стратегічно важливе для економіки та безпеки країни майно з відміткою про передачу його в оренду (лізинг), концесію або заставу.

Відповідно є сенс створити нормативно-регуляторний акт класифікатора стратегічного майна підприємств і не тільки державної форми власності, де визначити їх класифікацію, вартість за бухгалтерським обліком, адреси, локації за GPS координатами, а також приналежності до сфери управління, обтяжень, тощо.

Саме ефективне нормативно-правове регулювання публічного контролю за об'єктами стратегічного значення для економіки та безпеки країни є важливим в адмініструванні цієї сфери. Тобто є потреба у створенні нормативно-правової бази для належного публічного контролю. Законодавче забезпечення контролю за господарюванням стратегічних суб'єктів державного сектору є запорукою якісних показників фінансово-господарської діяльності суб'єктів стратегічного значення для економіки і безпеки країни.

Тому нормативне забезпечення повинно включати прозоре організаційне функціонування єдиної цифрової системи збору, класифікації, аналізу, обробки даних щодо майна, планових і фактичних показників за допомогою органів управління, уповноважених органів влади, громадськості тощо.

Важливим є також передбачити жорсткі умови запровадження конкурсного відбору керівників таких суб'єктів господарювання які мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави.

Передбачити також і оприлюднення фінансових звітів, аудитування їх діяльності через стратегію розвитку стратегічних суб'єктів. В нормативних актах передбачити публічний контроль за стратегічними об'єктами запровадивши процедура призначення уповноважених представників органів виконавчої влади з покладанням на них персональної відповідальності за звітно-фінансову діяльність та рентабельність діяльності таких господарювань. Так виконання функцій з адміністрування такої категорії стратегічних підприємств повинно включати відповідальність за понесені збитки в результаті управління. Водночас потрібна система заохочень у вигляді матеріальної винагороди за якісне адміністрування, поліпшення технічного стану виробництва та потужностей, дотримання податкових вимог, ефективного використання і збереження стратегічного майна, розвитку кадрового потенціалу, не допущення заборгованостей тощо.

З метою дотримання зазначеного вище є потреба створити єдиний кодифікований нормативно-правовий акт як регулятор функціонування стратегічних суб'єктів власності та стратегічного майна, удосконаливши таким чином системи розподілу функцій з адміністрування стратегічної сфери органами управління, виконавчої влади ієрархічного підпорядкування, в тому числі і Міністерства економіки України, Фонду державного майна України.

Створення кодифікованого нормативного акту виробить умови для змоги розширити стратегічну галузь, збільшити перелік стратегічних суб'єктів та відповідного майна, збільшити обсяги потужностей, виробництва, підвищити прибутковість, збільшити їх активи, що як результат збільшить відрахування до бюджету та розвине економічний потенціал і зміцнить безпеку стратегічної сфери країни.

З огляду на вище викладене пропонується наступне: 1) Розробити кодифікований акт який би містив механізм публічного контролю за стратегічними суб'єктами, стратегічним майном. 2) Перепрофілювати певні господарювання на стратегічну сферу їх діяльності. 3) Створити механізм збереження стратегічного майна та стратегічних господарювань. 4) Створити

комісії зі здійснення моніторингу та аналізу діяльності стратегічних суб'єктів господарювання. 5) Створити постійно діючу робочу групу з представників органів виконавчої влади, уповноважених органів управління і контролю по збору, обробки та систематизації фінансових показників та планів. 6) Запровадити інвентаризацію та оцінку стратегічного майна. 7) Створити класифікатор стратегічного майна як об'єктів що складаються за загальними ознаками, способу використання; можливістю змін їх цільового використання, ефективністю використання, тощо.

Серед майно це і рухоме, нерухоме, в тому числі і земельні ділянки, споруди, будівлі, основні засоби виробничого призначення, виробничі основні фонди земляне полотно, штучні споруди, транспортні засоби, машини, обладнання та інше. Тобто майнова база стратегічних об'єктів буде значна.

Функцій управління майном стратегічних підприємства існуючі в Фонду державного майна України в результаті зводиться до приватизації стратегічних об'єктів у зв'язку з прийняттям рішення про приватизацію їх за результатами попереднього виключення їх із переліку об'єктів, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки країни. Це все є фактором того, що критерії віднесення таких підприємств до стратегічних більш ускладнюють процедуру бути підданим до віднесення або залишення у статусі суб'єктів господарювання стратегічного значення для країни. Водночас, вони не встановлюють функцію контролю зі сторони органів публічної влади щодо процесу здійснення визначення критеріїв що слугують підставою для відбору до стратегічних об'єктів та всього процесу такого відбору.

Проте публічний контроль є фактором який впливає на забезпечення економічного суверенітету та безпеки країни. Саме належний публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних створює сприятливі організаційні та правові умови діяльності таких об'єктів.

Внесення підприємств до переліку стратегічних є наслідком розповсюдження на них певного окремого правового режиму разом з інноваційним інвестуванням за рахунок державних коштів

Усталене функціонування стратегічних об'єктів повинно створювати умови до економічного розвитку країни і її безпекового зміцнення. Потенціал що є наслідком належного функціонування таких підприємств сприятиме зміцнення суверенності і незалежності України у зовнішній та внутрішній діяльності держави.

Однак, законодавчий регуляторний базис об'єктів що мають стратегічне значення для економіки та безпеки країни не є достатньо наповненим регуляторним змістом процесу публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних. Усталене функціонування стратегічних об'єктів повинно створювати умови до економічного розвитку країни і її безпекового зміцнення. Потенціал що є наслідком належного функціонування таких підприємств сприятиме зміцнення суверенності і незалежності України у зовнішній та внутрішній діяльності держави.

При визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних повинно здійснюватися через його реалізацію на місцевому та регіональному рівнях з додатковим централізованим керуванням в межах компетенції. Це підвищить ефективність адміністрування та оптимізує вплив на економіку і рівень безпеки країни. Недоліки публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних також полягає і в неналежному кадровому забезпеченні, не чітко визначеному правовому статусі посадовців, не визначеної сфери діяльності і кола їх компетенцій та функціоналу. Гальмування публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних водночас зумовлено і відсутністю децентралізації у цій сфері що негативно позначається на законності та правопорядку вказаного процесу. Проблеми регіонального адміністрування в процесі публічного контролю потребують

вирішення шляхом комплексного адміністративно-правового аналізу сутності змісту визначення критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних. Форми публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних як функції адміністрування.

Процес публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних здійснюється тоді, коли відбувається належна спільна діяльність всіх суб'єктів такого контролю при реалізації визначених завдань і поставлених цілей. Так публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних в узагальненому розумінні можна окреслити як комплекс потрібних способів впливу на ланки системи з визначення таких критеріїв задля упорядкування і належного розподілу функціоналу, побудови якісної системи публічного контролю, удосконалення і розвитку адміністрування при віднесенні об'єктів до стратегічних. Саме дієві перетворення в процесі публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних є фактором модернізації стратегічних підприємств їх розвитку економіки і збереження безпеки країни.

Реалізація визначених цілей має реалізовуватись за допомогою розподілу функцій нагляду за часовими періодами і стадіями роботи певного підприємства в залежності від діяльності, виробництва або ж послуги що надається, адже це пов'язано за результатами що досягають певним суб'єктом за конкретний період часу та з огляду на стадії його роботи.

За допомогою публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних забезпечується, по-перше, єдність, узгодженість, взаємозв'язок підприємства певної галузі, по друге, розвиток, зміни, вдосконалення роботи контролюючих органів та установ, що входить складу уповноважених установ що контролюють діяльність стратегічних підприємства. І лише так можливо досягнути розвитку об'єктів стратегічного значення і конкретних результатів їх збереженні.

Так, публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних потрібно здійснювати з врахуванням розподілу процесу визначення критерії при застосуванні належного організаційного, аналітичного, планувального, відтворювального, прогнозного, розподільчого, матеріального і технічного забезпечення, мотиваційного факторів роботи органів такого публічного контролю при складанні таких критеріїв.

Організаційний фактор обумовлений розподілом робіт між виконавцями контролюючих організацій з делегуванням завдань і повноважень щодо забезпечення організованості, дисципліни і відповідальності за певне доручення з можливістю створення нових структурних підрозділів за для досягнення поставленні мети.

Аналітичний фактор передбачає збір і обробку, аналіз і оцінку даних задля підвищення якості та ефективності діяльності стратегічних підприємства, тобто дії стосовно оперування вихідними даними. Користь від аналітичної інформації безперечна, оскільки адмініструючи дії пов'язані і спрямовані на створення умов для реалізації потенціалу стратегічних підприємств.

Прогноз в публічному контролі при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних це конкретне передбачення, як судження про систему адміністрування в майбутньому, цілі розвитку, способи що потрібні. За допомогою прогнозу в публічному контролі при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних можливо забезпечити найбільш оптимальний вибір цілей та способів їх домогтись, визначити необхідні потреби і можливості їх дотримання та розпізнати можливі негативні наслідки певних тенденцій майбутнього стратегічних підприємства та адміністрування у сфері публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних і це є атрибутом кожної стадії у певний період часу циклу адміністративного процесу публічного контролю що обумовлює фактор планування.

Фактор планування формується з обґрунтування стабільності, що властиво належному адмініструванню сфери публічного контролю на всіх рівнях ієрархії при розробці і реалізації рішень з управлінського процесу, стану справ, потрібних результатів, шляхи їх досягнення.

Фактор відтворення визначає злагоджений процес збалансованого співвідношення між динамікою ресурсів на всіх стадіях публічного контролю і діяльності стратегічних підприємств в певний період часу, що забезпечить прибутковість такого суб'єкта державної власності й оптимізує публічний контроль, активізує інвестиційну привабливість на довгострокову перспективу.

Розподільчий фактор публічному контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних складається з формування і використання грошових фондів, оптимізованого структурування, розробці і реалізації належної політики в стратегічних галузях, розподілу прибутку задля відтворення ресурсів стратегічних підприємств.

Фактор матеріально-технічного забезпечення в публічному контролі при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних на пряму впливає на стратегічного суб'єкта і таким чином визначаються потреби, виявляються всі ресурси, якими оперує уповноважений орган публічного контролю для задоволення потреб діяльності стратегічних об'єктів державної власності, він же і здійснює публічний контроль за розподілом засобів у відповідності до їх належності й потреб, а також стежить за раціональним і економним використанням матеріальних і технічних здобутків. При матеріальному і технічному забезпеченні від органів публічного контролю потрібна організація статистичного спостереження, збір, опрацювання та аналіз інформаційних даних щодо дотримання планів, покладених завдань, використання ресурсів та виявлення втрат, утворення запасів, або ж зниження витрат. Тобто такий фактор слугуватиме

забезпеченню функціонування всіх підрозділів об'єктів що мають стратегічне значення.

Мотиваційний фактор при виконанні уповноваженими посадовими особами ввірених їм завдань обумовлений достатнім матеріально-технічним забезпеченням, моральною та матеріальною підтримкою, співпадінням особистих цілей з цілями підприємства, та іншою зацікавленості персоналу у виконанні покладених обов'язків з публічного контролю при.

Така сукупність рушійних дій, які б спонукали уповноважених осіб на здійснення визначених дій у своєму сукупному використанні в публічному контролі призведе до ефективного раціонального розподілу функцій по визначенню критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних.

Публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних здійснюється на основі інформації про функціонування системи суб'єкта господарювання, її конкретної ситуації, ускладнення, відхилення від плану, тощо. Публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних повинен бути покликаний забезпечувати єдність у адмініструванні, прийнятті рішень і їх реалізації. Це спосіб підвищення якості нагляду через систематичному спостереженні і перевірки позитивний та негативних динамік, і як результат застосування санкцій і заохочень.

На об'єктах стратегічного значення було б доцільно залучати незалежних експертів контролю, що повинні б сформувані стратегічні напрямки покращення діяльності стратегічних підприємств в частині подальшого інтенсивного інноваційного розвитку, забезпечення реалізації державної підтримки у налагодженні механізмів розвитку усіх стратегічних ланок, а також розробки та прийняття державної програми вдосконалення за рахунок новітніх технологій й технологічних рішень та забезпечення інтегрованих процесів на основі координації спільних дій та узгодженості інтересів. Таким чином, формування і впровадження оптимальної системи публічного

контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних вимагає певних підходів і системного аналізу. Використання цих підходів обумовлене складною організаційною структурою сучасного державного адміністрування і різноманітністю індикаторів, що характеризують його діяльність.

Суть публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних полягає в тому, що уповноважені органи виконавчої влади повинні бути наділені такими розпорядчими повноваженнями щодо підпорядкованих органів, які б дозволяли скасовувати розпорядчі акти управління які є невідповідні закону. Метою контролю є виявлення відхилень від заданих параметрів та усунення недоліків або ж коригування. Забезпечення правопорядку повинно здійснюватися за рахунок розширення комплекс правових, організаційних, економічних, політичних, соціальних, інформаційних, екологічних, культурно-виховних та інших засобів впливу на формування критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних. Попередження, виявлення, припинення та розкриття правопорушень при визначенні критеріїв, а також притягнення винних осіб до різних видів юридичної відповідальності є ціллю публічного контролю. При публічному контролі проводиться попередження, виявлення та припинення порушень обов'язкових вимог, а також в рамках адміністративної компетенції уповноважених органів притягнення винних до адміністративної відповідальності. Виявлення і вжиття заходів щодо як добровільного так і примусового усунення виявлених недоліків у визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних є результатом відхилень в діяльності підконтрольного стратегічного об'єкта задля дотримання ним законності, доцільності та підвищення ефективності його діяльності при адміністративному контролі як публічної форми його прояву.

Публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних на нормативному рівні не визначений, процедура такого контролю в цій сфері характеризується розгалуженістю,

недосконалістю та недостатньою ефективністю. Це є наслідком дублювання функцій контролюючих уповноважених що і за фактом не забезпечує достатнього рівня координації та обміну інформацією, якісного усунення виявлених недоліків та подолання правопорушень.

Публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних має включати визначені шляхи розвитку і вдосконалення з метою підвищення якості процедури щодо їх визначення та ефективної суспільної потреби. Наразі публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних потребує осучаснення за рахунок вдосконалення, що буде наслідком розвитку напрямку формування критеріїв що важливо для вирішення наявних проблем та для злагодженої роботи ланки уповноважених органів публічного контролю і комунікативних зав'язків із громадськістю.

Цілі державної політики у сфері публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних повинні бути орієнтовані на потреби суспільства для цього є необхідність створити систему покрокових дій як першочергових завдань для нагального їх вирішення.

Залучення громадськості підвищить ефективність публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних і як факт призведе до розвитку організаційної і політичної культури у цьому процесі.

Комплекс проблем, пов'язаних із розвитком і вдосконаленням публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних створює потребу у комплексному дослідженні для застосування ефективної системи із застосуванням методик громадської комунікації, соціального проектування, механізмів модернізації, євроінтеграційного застосування.

Критерії ефективності публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних закладаються у

соціальну спрямованість розвитку й удосконалення. Громадськість повинна бути залучена до процесу публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних задля створення надійного зворотного зв'язку з суспільством. Громадська думка є ефективним джерелом необхідним забезпечити рівень довіри до влади, скласти політичну свідомість всіх і кожного за стан справ в країні та підняття політичної культури суспільства. Потреба у комунікативній системі спілкування населення з органами влади з дотриманням стратегії розвитку якісного державного адміністрування з орієнтацією на потреби суспільства усіх соціальних груп.

Комплекс проблем публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних пов'язаний із розвитком і удосконаленням процесу адміністрування в процедурі контролю створення якісної системи нагляду при використанні засобів комунікації з громадськістю таким чином створення модернізаційних напрямків розвитку в тому числі і з орієнтиром на євроінтеграцію.

Демократизм є складником успішного адміністрування при прийнятті рішень органами влади і такий інструмент грає роль при комунікативному зв'язку партнерської взаємодії в публічному контролі при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних за ланцюгом суспільство та влада. Відповідно творення «Діалогового вікна» органів публічної влади та громадянського суспільства повинно підвищити ефективність механізму публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних. Такий соціально-правовий проєкт взаємодії розкриє потреби у досягненні цілей щодо розвитку стратегічних галузей за рахунок інноваційних ідей, пропозицій застосування певних засобів і процес в їх реалізації зорієнтованих вирішенні особистих проблем людей так і глобальних питань держави.

Саме ефективність це інструмент у життєзабезпеченні людини, суспільства, держави, тому ці інструменти повинні бути властиві як невід'ємні

елементи публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних, що і обумовлює об'єктивізацію дієвості адміністрування яке впливає на процеси керування в тому числі в економічній складовій.

Соціально-орієнтоване публічне управління в контролі за критеріями формування стратегічних об'єктів що мають стратегічне значення для економіки та безпеки країни покликано бути спрямованим на потреби суспільства, держави та людини взагалі. Тому публічний контроль має включати результати виробництва та соціальний вплив на споживання виробництв, що в результаті змінне економічний, соціальний, духовний, ідеологічний, моральний, політичний, екологічний та демографічний стан країни.

Явища соціальної ефективності є вкрай важливими при публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних, адже процеси державного нагляду і критерії цього спектру питань впливають на продуктивність, якість праці, рівень життя населення, впорядкованість, адміністрування, безпеку країни, економічну надійність, позитивний стан суспільних відносин, тощо.

Сучасність публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних потребує трансформації в сторону демократизації, євроінтеграції, інформатизації суспільства, підвищення відповідальності уповноважених посадових та службових осіб, створення правосвідомості та самосвідомості особистості.

Механізми вдосконалення системи публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних визначають результатів, що дозволяє розглядати об'єктивні тенденції в розвитку цього процесу в системі адміністрування за допомогою оптимальних моделей функціонування і розвитку систем спостереження. Це являє собою сукупність правових основ, принципів, правил і процедур, що регламентують процеси за якістю, організаційними перетвореннями та керівництво персоналом, а відтак

створюючи підґрунтя для реалізації критеріїв які б розширювали можливості підприємств стратегічного направлення. Динамічні виклики в системі публічного контролю при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних потребують орієнту на демократизацію суспільства, впровадженню модернізованих методик, інновацій і підняття рівня політичної культури громадян через сталі комунікативні процеси на подолання проблем суспільства та державної безпеки.

Публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних це використання, аналізу та оцінки законності прийняття рішень, їх відповідність рішень нормативним, розпорядчим актам та іншим документам, які регламентують функціональні повноваження такого процесу.

Публічний контроль при визначенні критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних обумовлює по своїй суті належний порядок адміністрування, розподіл між уповноваженими органами компетенцій через систему стримувань та противаг як розподілу державної влади, недопущення домінування однієї сфери влади над іншою і досягнення динамічної стабільності між ними, а також встановлення порядку реалізації функціональних повноважень у частині належного і повного обліку стратегічних об'єктів, спостереження за ефективністю використання таких об'єктів за рахунок повноти нормативно-правового врегулювання через досягнення уповноваженими органами контролю цілей шляхом визначення критеріїв при прийнятті управлінських рішень щодо віднесення об'єктів державної власності до стратегічних.

Публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави націлений на виконання повноважень з адміністрування такими об'єктами при нагляду за процесом формування переліку.

Управлінські рішення Фонду державного майна України з питань реалізації державної політики у цій сфері при виконання функцій при

віднесенні до переліку певних державних підприємств і організацій, а також діяльність Міністерства економічного розвитку і торгівлі України з питань забезпечення формування переліку та реалізації державної політики у цій сфері потрібно постійно сканувати за рахунок вибіркового перевірок.

Ефективність публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави залежить від нормативної урегульованості, відповідності дій розпорядчим актам та документам, які регламентують зазначену процедуру та як результат ефективність використання ресурсів при здійсненні функціоналу уповноважених у частині адміністрування об'єктами державної власності через забезпечення належного, повного обліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

Повнота нормативно-правового врегулювання ототожнюється з досягненнями органів публічного контролю у визначених цілях за допомогою прийняття певних управлінських рішень стосовно адміністрування в процесі такого контролю.

При невідповідності наданих пропозицій вимогам Міністерства економіки України у місячний строк, письмово повідомляє уповноважений орган управління про відмову в унесенні запропонованих змін до переліку. Проте важливим є те, що такий порядок він більше обмежує можливість бути в переліку стратегічних підприємств аніж, сприяє їй потрапити в цей перелік. Адже, визначено чітку відмову в унесенні запропонованих змін до переліку у разі невідповідності наданих пропозицій вимогам Міністерства економіки України, без можливості продовження строків з огляду на поважність певних причин та усуненні недоліків допущених при подачі інформації з врахуванням критеріїв за визначеною методикою. А відсутність таким чином контролю зі сторони органів публічної влади, сприяє свавіллю в цій процедурі і виведенню із переліку наявних стратегічних підприємств та не введенню до цього переліку нових.

Соціальна та економічна системи країни в публічному контролі при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, повинна включати основу діяльності і розвитку власності держави. Публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави в управлінні державною власністю—це реалізація уповноваженими органами перевірки компетенції та функціоналу у використанні прав органів влади як власника вказаних об'єктів, що є фактом володінням, користуванням і розпорядженням задля безпеки країни, задоволення, потреб суспільства і особи безпосередньо.

Вважаємо, що публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави є фактором володіння значною кількістю державних активів, тобто і такими об'єктами як стратегічні, тобто ті що мають загальнонаціональне значення.

Саме ефективний публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави позитивно-активно має важіль при розвитку країни на рівні економіки і державобезпеці. Неефективний публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави руйнує оборонний потенціал держави та сприяє розвитку корупційної складової, і за результатом знижує довіру суспільства, підриває таким чином режим демократії, дестабілізує економічну політику держави.

Важлива особливість державної власності закладається у фактичними співвласниками є всі громадяни, адже апріорі державна власність повинна задовольняти потреб осіб у суспільних благах, відповідно інтереси громадян стосовно об'ємів і структури державної власності.

Належний публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки

держави, здатен захисти державу від свавілля, розтрати державного майна та посягання на суверенітет країни.

Публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави при такій формі власності, як державна, є ефективним у певній галузі при ситуації співвідношення постійних змін залежно від економічного і соціального розвитку країни в певний період в контексті перспектив економічного зростання.

Отже, виведення з під публічного контролю об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави через певні форми оптимізації невілює зазначений перелік з відповідними наслідками для держави і для суспільства.

Невід'ємними складовими публічного контролю об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави є мета яка переслідується і що досягається щодо такого об'єкту. Це є потребою для зберігання стратегічно важливих об'єктів державної власності, якісний баланс кількісно-якісного механізму публічного контролю при адмініструванні цього процесу досягається дотриманням системи стримувань та противаг серед органів контролюючого сектору через розподіл державної влади, недопущення домінування певної гілки влади над іншою при динамічній стабільності між ними.

Публічний контроль над об'єктами державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави та здійснення процесів приватизації, разом із іншими заходами державної політики, виникає сумнівність щодо позитивного впливу на розвиток фінансової складової. Проте є і позитивні аспекти такі як, зниження навантаження на бюджет, скорочення бюджетних дефіцитів, зменшилися розмірів державного боргу, але ж роздержавлення повинно сприяти не тільки поповненню дохідної частини бюджету, але і збереженню стратегічних об'єктів, безпеки країни.

Відсутність ефективної системи публічного контролю над об'єктами державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави призводить до наростання кризових явищ в державному секторі та до втрат бюджету, що є перешкодою до перебудови економіки за умов війни особливо.

До основних проблем у сфері публічного контролю над об'єктами державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави слід віднести: здійснення приватизація як спосіб наповнення державного бюджету, через нівелювання стратегічного розвитку сектору економіки та стратегічних галузей (електро-енергетика, військово-оборонна промисловість, вугільна промисловість і нафтовий сектор, житлово-комунальне господарство разом з інфраструктурою) та і процес приватизації не трансформує ринкову економіку.

Публічний контроль над об'єктами державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави здійснюється неефективно, певна частина стратегічних об'єктів перебувають на стадії банкрутства, а інколи розмір державних корпоративних прав не є достатнім для ефективного здійснення адміністрування державних стратегічних галузей, через таку діяльність державних компаній та їх адміністрування, що є непрозорими тому і неефективним.

Причинами подібної ситуації є те що, публічний контроль над об'єктами державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави має несистемний характер та проводиться точково, а не комплексно, що є наслідком руйнування, відчуження за нелегальними схемами, банкрутства і ін.

Публічний контроль над об'єктами державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави здійснюється галузевими міністерствами, які одночасно здійснюють регуляторні функції, відповідно відбувається конфлікт інтересів, а це наслідком незахищеності прав

власності, обмеженість реальних прав держави як власника та відсутність якісного механізму нагляду.

Удосконалення правового регулювання у сфері публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави є посилення економічних стимулів під час адміністрування адаптацію до сучасних умов господарювання.

Створення системи адміністрування в публічному контролі при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави потрібно здійснюватися з чітким визначенням об'єктів управління та закріплення конкретних об'єктів за суб'єктами адміністрування.

Правові засади публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави передбачає визначення статусу цих суб'єктів та їх повноваження і функції, з чіткою системою взаємодії між ними, соціальну та економічну відповідальність відповідальних за ефективне Система делегування повноважень і розподіл їх між контролюючими органами повинні складати систему адміністрування які б чітко передбачали визначені цілі, завдання, відповідальність за їх не виконання або ж неналежне виконання, моніторингу й контролю за виконанням. Існування складної, непрозорої системи адміністрування в системі публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави і як результат формування системи механізмів відновлення цілісності національної економіки і безпеки суверенітету України.

Процес адміністрування публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави має місце там, де відбувається спільна діяльність уповноважених інституцій з реалізації певних завдань та цілей. Це комплекс потрібних заходів впливу на групу, суспільство або його окремі галузі для упорядкування, збереження якісної специфіки, удосконалення і розвитку. На

державному підприємстві стратегічного значення є системи діяльності підтримки життєдіяльності таких об'єктів. Стрімкі зміни потребують дієвих перетворень та модернізації публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Реалізація поставлених завдань має здійснюватися за допомогою якісного процесу адміністрування через окремі періоди як стадії діяльності, що взаємодіють задля кінцевої мети, для досягнення якісного публічного контролю. За допомогою публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави повинно бути забезпечено спільність ідеї взаємозв'язку усіх інституційних груп контролю спрямованих на розвиток, зміни, вдосконалення кожного стратегічного об'єкта. Тому адміністрування діяльності публічного контролю проявляє себе в процесі здійснення покладеного функціоналу і служить завданням розвитку стратегічних об'єктів і досягненню конкретних результатів. Так, в публічному контролі при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави необхідно виділити потребу у розподілі робіт між виконавцями, делегування завдань і повноважень, забезпечення організованості, дисципліни, відповідальності за доручене завдання, можливість створення нових контролюючих інституцій для досягнення певної мети. За допомогою збору, обробки, аналізу і оцінці інформації з метою підвищення ефективності діяльності стратегічного об'єкта здійснюється оперування інформацією. Тому є важливість дій контролюючого суб'єкта адміністрування як з технічної точки зору так і управлінських дій в циклі і характеризуються стабільністю. Прогнозне передбачення, як судження щодо стану системи публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, зокрема стосовно цілей, розвитку, засобів, та інших важелів необхідних для позитивного досягнення найбільш оптимального вибір таких цілей та засобів їх досягнення, через визначення основних потреб майбутнього

та можливості їх задоволення, за допомогою аналізу негативних наслідків для при формуванні переліку стратегічних об'єктів.

Напрямки діяльності системи адміністрування на всіх рівнях ієрархії органів публічного контролю передбачають розробку рішення про майбутній процес, стану справ, бажані результати, шляхи їх досягнення. І саме визначення збалансованого співвідношення між динамікою матеріальних і фінансових ресурсів на всіх стадіях публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави здатне призвести до реалізації уповноважених функцій, що вимагає ефективне адміністрування при ресурсозабезпеченості, прибутковості, державного підприємства, оптимізації управлінського процесу.

Оптимальне структурування в реалізації публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави в стратегічних галузях обумовлено формуванням прибутку, його розподілу з метою забезпечення розширеного відтворення ресурсів. За допомогою забезпечення суб'єкта стратегічного управління визначальними потребами підтримки у матеріальних ресурсах, це є виявлення всіх ресурсів, якими він оперує для задоволення потреб і їх розподілу у відповідності до їх належності за раціональним використанням матеріальних і технічних засобів. У процесі публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави потрібна організація спостереження, збору, опрацювання й аналіз даних про виконання планів, завдань, виявлення прогалин, створення якісних регуляторних норм для підтримання життєзабезпечення і досягнення найдосконалішого плану, організації забезпечення мотивацією, що є необхідним для рушійних сил, які спонукають до здійснення визначених дій. Ефективний публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави значною мірою залежить від

раціонального розподілу функціоналу між виконавцями для забезпечення єдності в прийнятті рішень та їх реалізації. Підвищення ефективності публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави передбачає виявлення не тільки недоліків, але і позитивних результатів, що досвід що відтворюються у всій системі.

Система спостереження і перевірки в процесі публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави виявляє відхилення від планів, що ускладнюють досягнення поставленої мети та результати в динаміці стану процесу в тому числі і через систему санкцій і заохочень серед уповноважених працівників Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері управління об'єктами державної власності, центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізацію державну політику у сфері економічного розвитку, міністерства та інші органи виконавчої влади, зокрема уповноважені органи управління, Фонду державного майна України, тощо.

Від публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави залежить стан стратегічних галузей, адже це істотно впливає на військову, продовольчу чи технологічну безпеку. Тобто, продукція стратегічних галузей безпосередньо впливає на ці види безпеки, такі як, сільськогосподарське виробництво, на продовольчу безпеку, а також лежить в основі забезпечення ресурсами виробництва у цих галузях такі як, металургійне виробництво для військово-промислового комплексу. Такий контроль в цьому процесі має бути в основі поточного технологічного укладу та бути необхідним у розвитку стратегічних галузей. Таким чином, публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави фактично повинен виступати як основа національного матеріального виробництва та, відповідно, складати основу

існування, функціонування, збереження та розвитку національної стратегічної системи галузей. Така значна роль цього пояснюється саме ефектом системності та роллю даних галузей у формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Відповідно, у разі припинення функціонування підприємств стратегічне значення будь-якої галузей значно постраждає або обороноздатність держави, чи цілісність країни, системність економіки, чи єдність галузей автомобільного, залізничного, повітряного, транспорту, що призведе до їх руйнування.

Ефективне адміністрування в інтересах народу України є найважливішою суспільною функцією держави в публічному контролі при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Здійснення публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави державою через уповноважені органи за допомогою повноважень відносно реалізації прав держави як власника стратегічних об'єктів за допомогою володіння, користування і розпоряджання ними для успішності економічних реформ. Особливо потрібним є впровадження сучасних якісних методів адміністрування.

Питання політичного, законодавчого та економічного характеру при здійсненні публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, неможливо вирішити формування ефективності засобу регулювання.

Процес адміністрування в системі відносин, що складаються з приводу публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави потребує системного підходу до цих процесів за допомогою вдосконалення законодавчих та нормативно-правових актів, організаційних засад, субординаційних, координаційних складових процесу у чіткій послідовності дій для реприватизації стратегічних об'єктів для відновлення у власності держави.

Підвищення рівня керованості та ефективності функціонування державного сектору об'єктів стратегічного потрібно здійснювати за допомогою вдосконалення методологічних підходів і положень при використанні їх у законотворчому процесі, доктринальній практиці і правозастосуванні.

Об'єкти стратегічного значення повинні входити до такого переліку через принцип їх значущості для країни та фінансової привабливості за допомогою публічного контролю зі сторони представницького органу влади, галузевого міністерства, уповноваженого органу як спеціального підрозділу та конкретного визначеного кола їх представників .а бо ж наприклад створення спеціальних агенцій з публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

Незахищеність на належному рівні об'єктів стратегічного значення позбавляє їх належного доходу, не враховуються пріоритети їх діяльності, а це є надзвичайно важливим для збереження їх у власності держави і підвищенню ролі держави в їх управлінні. За допомогою системного підходу, орієнтованого на удосконалення обліку через реєстру стратегічного майна, поліпшення системи планування і контролю, удосконалення протидії вимиванню активів та конвертації пільг таких як податки, компенсаційні виплати, списання боргів, а також посилення якісного складу, усунення дублювання функцій та нагляду за діяльністю осіб що повинні здійснювати публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

При розгляді публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави з позиції системного підходу, цей процес за своєю сутності виступає як складна система, що має механізми регулювання та адміністрування. Для коригування такої діяльності потрібно виділення інститутів, які забезпечать ефективну адміністративну взаємодію. Істотний вплив на функціонування

контрольних органів стратегічних підприємств та організацій певних галузей потрібен системний інституційний та ресурсний підхід, здатен вплинути на якісне формування переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Державна політика у сфері розвитку стратегічних галузей повинна бути націлена на промислову, науково-технічну, продовольчу складову публічного контролю. Система нормативно-правових актів повинна стати регулятором функціонування механізму функціонування та розвитку стратегічних галузей. Такі норми права повинні безпосередньо кореспондуватись з відповідними елементами у механізмі державного адміністрування в процесі публічного контролю націленого на розвиток стратегічних підприємств/організацій у організації виробництва продукції підприємств/організацій стратегічних галузей економіки. Можливо для забезпечення збереження стратегічних галузей доцільним було б здійснити об'єднання ресурсів різних секторів у процесі здійснення діяльності та виробництва стратегічно важливих благ.

Конкретна галузева специфіка формується із можливості впливу на діяльність координаційних дій органів публічної влади, дозволяючи покращити становище всіх учасників адміністративного процесу контролю.

Обмінний вплив переваг з розподілом їх ресурсів та функціонування вплине на розвиток стратегічних галузей, і в такий спосіб, фактично можна досягнути наповнення переліку ефективних підприємств/організацій стратегічних галузей. Юридично значуще вираження сприятливої державної політики у сфері функціонування та розвитку таких галузей не повинна обмежуватись виключно формальними методами, а і реалізовувати відповідні неформальні методи адміністрування, наприклад спонукання суспільства до здобуття відповідної освіти або кваліфікації, що може дозволити ліквідувати кадровий дефіцит у низці виробництв.

Незалежності національної економіки, насамперед для стратегічно важливих виробництв можливо досягти за рахунок високих темпів розвитку, залучення достатньої кількості державних дотацій, пільги у вигляді виділення

землі, звільнення від мит, при цьому не втрачання контролю над діяльністю публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Особливо цікаво треба відноситись до видобувного сектору і розглядати як частину стратегічного комплексу галузей, державно/суспільна власність на природні ресурси надра, запаси корисних копалин, біологічні, водні, лісові ресурси, тощо.

Ми вважаємо, що в даних секторах за відповідних змін у адмініструванні публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави можуть бути успішно реалізовані механізми розвитку стратегічних галузей промисловості, у тому числі за рахунок доходів від використання надр та продажу природних ресурсів. І особливо це має бути здійснена реально, а не лише декларативно, та супроводжуватись розвитком механізму реалізації та адміністрування як ефективного менеджменту державної власності стратегічних галузей.

Неузгодженість між різними рівнями адміністрування негативно впливає на ефективність функціонування системи загалом, а отже, відсутність чіткого розмежування повноважень та компетенції між органами публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави в ієрархії функціоналу негативно впливають на можливість розвитку економіки та створює більші ризики для безпеки суверенітету країни. Проблема взаємодії між уповноваженими органами публічного контролю полягає також і у розвитку механізму реалізації адміністрування через інструменти, пов'язані із законодавчою діяльністю і зумовлених недосконалістю законодавчої системи, адже законодавчий акт має прогалини, які можна використовувати з метою втручання у процес публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

Це викликає необхідність розробки більш досконалих інститутів та механізмів розвитку соціально-економічних систем та переходу до нових технологічних укладів з метою підвищення ефективності використання таких складних інструментів виробництва опікуваних благ як організації/підприємства стратегічних галузей економіки. Проблеми розвитку стратегічних галузей полягає і у недооціненості ІТ індустрії і ця галузь є однією з найбільш таких що динамічно розвивається, і можна розглянути як стратегічну.

У структурі публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави необхідно виділити три рівні впливу на нього це зовнішні ризики, внутрішнє інституційне середовище держави, адміністрування господарських процесів, локальне середовище в самих стратегічних суб'єктах, маркетингова складова.

В інституційне середовище стратегічних галузей входять загальні, характерні для діяльності всіх економічних процесів інститути та специфічні інститути. Із загальних інститутів у сфері стратегічних галузей усталених є соціально-економічні системи що мають найбільш істотне значення і формальні інститути, пов'язані з реалізацією відносин власності на стратегічних підприємств.

Актуальними залишаються проблеми економічної безпеки стратегічних галузях економіки, забезпечення високих темпів розвитку, залучення достатньої кількості інвестицій та збереження контролю за діяльністю стратегічно важливих об'єктів.

Дієвий контроль в соціально-економічних системах при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави полягає у формуванні спеціалізованого законодавства щодо вказаного процесу.

Особливість публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки

держави полягає у специфіці суб'єктів адміністративного права, як стійкий правовий зв'язок між інституціями держави і об'єктами стратегічного значення у функціонуванні державного механізму процесу господарювання і постійного контролю з боку державного апарату через державне адміністрування. Публічний контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави потребує трансформації цього великого механізму державного адміністрування для високоефективного забезпечення благополуччя суспільства та безпеки країни. І це повинно бути зумовлено прагненням держави посилити контроль за прийняттям рішень у вказаному процесі адже суб'єкти публічного контролю фактично є вбудованими у системи державного адміністрування, оскільки беруть участь у реалізації повноважень органами публічної влади.

В адмініструванні публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави повинні бути забезпечені стратегічні інтереси, обороноздатність і безпека держави, захист моральності, здоров'я, прав і законних інтересів людей. Організаційна структура публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави залежить також і кваліфікація суб'єктів адміністрування як елементів структури суб'єкта, на основі чого здійснюється функціонування цього виду контролю у вказаному процесі, адже він представляє особливе значення для країни.

Інституціоналізація адміністрування публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави починається з визначення державної політики в цій області за допомогою влади через спостереження та попередження, через єдину політику здійснення загального адміністрування в стратегічних галузях. Зважаючи на особливе значення публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне

значення для економіки і безпеки держави для забезпечення оборони та захисту країни потрібно постійно проводити наради для обговорення та об'єднання заходів з відновлення стратегічних галузей особливо зруйнованих під час війни. Певні перетворення здатні створити новий розвиток, докорінно змінити інфраструктуру і розпочати процес розвитку промислових підприємств та освоєння нових технологій для якісного здійснення публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

Спеціалізація адміністрування в публічному контролі при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави має величезну роль у забезпеченні стратегічних інтересів, обороноздатності та безпеки країни, адже їх робота покликана здійснювати і мобілізаційні заходи, і безперебійну доставку озброєння, бойової техніки, палива і продовольства для наступальних і стратегічних цілей таке колосальне навантаження для забезпечення стратегічних інтересів, обороноздатності та безпеки держави в умовах воєнного положення вимагає ефективного публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

Адміністрування в публічному контролі повинно знаходитись у віданні відповідальних державних органів які б здатні були керувати і одночасно очолював велику ієрархічну структуру інституцій контролю над чисельними господарськими одиницями на підставі планування, вирішенні проблема нестачі оборотних коштів, автоматизації та модернізацію, а також розвитку соціальних об'єктів: лікарень, житла, спортивних закладів, шкіл, дитячих садочків, тощо. І за допомогою цього розвинути і вивести стратегічні галузі на якісно інший рівень. Державне регулювання процесу публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, охорони державної власності, розвитку економіки та збільшення фінансів, розвитку технічного потенціалу,

зовнішньоекономічного вдосконалення, підвищення кваліфікації кадрів, захисту праці та врегулювання соціальних питань спроможне зберегти та збагатити стратегічні галузі за активною державною участю через якісні організаційно-правові форми адміністрування система публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

Реформування системи публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави корінним образом повинно створити принципи нової нормативної бази його правового регулювання і чіткий поділ функцій державного регулювання через правозастосовні процеси зумовлюється наявністю розгалуженої адміністрації, що забезпечувала вирішення публічних завдань. безпроміжного етапу створення цивільної оборони, а також підвищення рівня соціального захисту працівників суспільства. Закріплюючи право нормотворчої ініціативи у підготовці відповідних нормативних правових та інших актах відзначається особливий авторитет стратегічних галузей країни, що дозволить швидше реагувати на ринкові зміни, врегулювати пряме державне субсидування окремих найбільш збиткових видів стратегічних об'єктів, звільнити завантажений державний апарат від функцій безпосередньо адміністрування зі збереженням контролю за цим процесом. Орієнтація на реалізацію нормативно встановлених цілей, серед яких є якісний публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави і де вилучення прибутку має другорядне значення і основний орієнтир стратегічних підприємств з огляду на сьогоденні умови зв'язати на раціональні потреби держави і це є об'єктивною необхідністю у зв'язку з їх високою цінністю для забезпечення благополуччя населення і держави, що наочно можна побачити при такому функціонуванні в правильній організаційно-правовій формі стратегічних організацій винятково пов'язаних з державою з причин їх особливого значення.

Ефективність адміністрування досягається завдяки взаємодії суб'єктів, що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності через органи влади, що несуть відповідальність за юридичні та адміністративні аспекти адміністрування. Для ефективної взаємодія суб'єктів що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності управління повинна бути застосована раціональна сукупність узгоджених методів та засобів цілеспрямованого впливу на суб'єктів процесу адміністрування для досягнення поставленої мети.

Умови взаємодії суб'єктів що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності впливає на якість адміністрування і як результат управління державним майном, його використання та розпорядження і це має бути пріоритетними для суб'єктів нагляду такої діяльності.

Адміністрування сфери взаємодії суб'єктів що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності спрямоване на формування сприятливих умов розвитку стратегічних галузі, зупинення їх руйнування, забезпечення реального якісного переведення стратегічних галузей на новий рівень і впровадження ефективного механізму для економіки і безпеки країни.

Уряд здійснюючі управління об'єктами державної власності, виступає суб'єктом управління, так Кабінет Міністрів України визначає об'єкти управління державної власності, та відносно них здійснює функції щодо управління. Так він управляє об'єктами державної власності через передачу іншим суб'єктам управління, визначеним Законом України «Про управління об'єктами державної власності». Управляючи такими об'єктами Кабінет Міністрів України здійснює погодження рішення уповноважених органів управління відносно питання зі створення, реорганізації та ліквідації об'єктів, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. За поданням Фонду державного майна України Уряд затверджує перелік об'єктів державної

власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Центральні органи виконавчої влади діяльність яких направлена забезпечення формування і реалізації державної політики у сфері управління об'єктами державної власності формує за пропозицією уповноважених органів управління пропозиції щодо критеріїв віднесення підприємств до тих, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, та пропозиції щодо переліку таких підприємств. Фонд державного майна забезпечує розробку умов реструктуризації та санації підприємств, які перебувають у його управлінні, та їх погодження щодо господарських організацій, у статутних капіталах яких корпоративні права держави перевищують 50 відсотків, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Створення господарських організацій на базі об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, здійснюється за погодженням з Вищим органом виконавчої влади. Голосування про додаткову емісію акцій представником держави на загальних зборах господарських організацій, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, у статутному капіталі яких корпоративні права держави перевищують 10 відсотків, здійснюється на підставі рішення Уряду.

Суб'єктами, що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності є: Кабінет Міністрів України, Фонд державного майна, центральні органи виконавчої влади, органи управління об'єктами що мають стратегічне значення, відповідальні посадові особи суб'єктів господарювання уповноважені контролювати процес віднесення до стратегічних, та особливе значення в цьому процесі відведено Міністерству економіки України, адже цей орган виконавчої влади безпосередньо розробляє з зацікавленими центральними органами виконавчої влади в певному порядку пропозиції відносно критеріїв віднесення підприємств до стратегічних і формує пропозиції до переліку таких господарюючих суб'єктів.

При взаємодії суб'єктів, що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності доцільно створити додатково

певну колегіальну установу як орган при органі публічної влади на постійній чи тимчасовій формі для забезпечення участі громадян при адмініструванні справ державного або ж суспільного характеру. Їх діяльність може бути виражена шляхом проведення консультацій з громадськістю, попереднього обговорення питань, що віднесені до повноважень органу публічної влади та здійснення громадського контролю за його діяльністю через процес громадських слухань громадськими організаціями з обов'язковою участю засобів масової інформації.

Це може бути дорадча-консультаційна установа або ж координуюча установа при центральних органах виконавчої влади які б здатні були аналізувати діяльність наприклад щодо збитковості підприємств і запропонувати умови змін до публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, і розглянути спроможності країні застосувати прибуткові моделі збереження стратегічних об'єктів.

Залучення представників громадськості до подання пропозицій щодо планувальної діяльності є ефективним засобом у використанні та розпорядженні об'єктами стратегічного значення, зокрема створення умов до забезпеченні гарантій здійснення прав фізичних і юридичних осіб за рахунок суспільного обговорення; налагодження процедурного процесу; реалізації владних повноважень спеціально уповноваженими суб'єктами.

Крім того, аналіз взаємодії суб'єктів, що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності породжує потребу у створенні спеціального реєстру майна, що має стратегічне значення для економіки та безпеки країни, з передбаченням форми запиту і доступу до цього реєстру як гарантії реалізацію прав фізичних та юридичних осіб на здійснення певних видів діяльності. Мета цього забезпечити гарантії здійснення захисту державних прав на стратегічне майно розуміючи засади законності та рівності прав громадян України відповідно врахування пропозицій та щодо продажу окремих наборів майна стратегічних підприємств.

Ключові можливості міністерств як органів управління об'єктами, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки країни, що здійснюють організацію, нагляд, управління, координацію, контроль за цими підприємствами. Фонду державного майна України як центральна адміністрація у сфері управління державною шляхом відомчих нормативних актів та відповідних положень виконує функції взаємодії з центральними органами виконавчої влади, як орган зі спеціальним статусом. І Основний закон України передбачає існування Фонду державного майна України в системі державної власності у здійсненні єдиної національної політики у сфері управління державною власністю, що здійснює повноваження та координує і спрямовує діяльність усіх інших органів управління державним майном. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади у галузі управління стратегічними об'єктами мають відповідні повноваження в управлінні національною власністю.

Взаємодія суб'єктів що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності через управління як адміністрування процесами внутрішньої організації впливу.

Таке розуміння контролю як функціях управління майном спроможне відповідати встановленим стандартам та мати зразковий зміст цільових функцій.

Контроль це метод реалізації публічної влади, адже він здійснюється через органи публічної влади, водночас важливим є міжгалузеве управління, яке доцільно віднести теж до контролю як нагляду.

Взаємодія суб'єктів що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності повинна бути ототожнена ефективним зворотнім зв'язком що забезпечується своєчасним інформуванням аспектів діяльності органів публічної влади, зі стратегічних питань, що дозволяє оцінити оперативність і якість реагування на виявлені проблеми, а також визначити можливі прорахунки і, за потреби, скоригувати план подальших дій. Тому досягнення бажаних результатів, потребує застосуванню спричинене

незначною частиною факторів і дій конструктивних чинників, засобів і способів.

Взаємодія суб'єктів що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності – це перевірка виконання покладних на посадових осіб уповноважених на виконання обов'язків як певний елемент системи адміністрування який формується при взаємодії через створення необхідних умови, зі стійкою і стабільною позитивною ціллю, а також для з'ясування, фіксації, розвиненні позитивних досягнень. Внутрішньо організаційна діяльність суб'єкта публічного адміністрування в цілому, та його структур за ієрархічністю адмініструючої системи з огляду на розподіл влади, устрій, систему раціонального розподілу повноважень серед інституцій.

Відповідно, оскільки на законодавчому рівні розуміння контролю за використанням державного майна, а тим більше публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності не встановлено, то і взаємодія суб'єктів в цій сфері не може бути злагоджена.

З огляду на наведене вище можна сформулювати висновок за яким визначити, що поступово формується розуміння адміністрування в контролі за виконанням функцій з управління державною власністю, проте питання публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності та як результат процес взаємодії таких суб'єктів є відкритим. Порядок певним чином фіксує функцій управління об'єктами державної власності через моніторинг ефективності управління об'єктами державної власності за допомогою подання суб'єктами управління, Держстатом, Мінюстом, Фондом державного майна України Міністерству економіки розвитку України. Відповідальні за допомогою проведення моніторингу потрібної інформації, узагальнюють та аналізують в Мінекономіки, що в подальшому надається Уряду у вигляді певної форми звіту відносно ефективність управління об'єктами державної власності. Водночас складаються пропозиції відносно внесення змін до законодавства, в тому числі і щодо приватизації об'єктів

державної власності, зміни суб'єкта їх управління, передачі в комунальну власність, закріплення в державній власності пакетів акцій відкритих акціонерних товариств або їх відчуження. Окрім того, окреслено подання Міністерством економіки України інформації про ефективність управління об'єктами державної власності Держаудит службі та Міністерстві фінансів України. У разі погіршення показників фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання через неефективне управління Держаудитслужбі та Мінфіну і правоохоронним органам готуються рекомендації у потребі провести державний фінансового аудиту або інспектування певних суб'єктів господарювання, щодо доцільності перевірки фактів порушень законодавства у сфері управління об'єктами державної власності посадовими особами, відповідальними за стан фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання, та уповноваженими особами, які виконують функції з управління корпоративними правами держави

Отже, бачимо, що Порядок визначає тільки підготовчі дії до проведення контролю за виконанням функцій тільки на рівні звітності органів управління як управлінську звітність та обробку інформації, про те це є не ефективним і свідчить про неможливість належним чином проаналізувати роботу державного сектору об'єктів стратегічного значення, а це є необхідним в діяльності окремих органів управління державною власністю щодо конкретних майнових об'єктів. Публічний контроль формується із взаємодії суб'єктів управління стратегічним майном. Навіть Законом України „Про управління об'єктами державної власності”, контроль визначає як проведення аналізу законності та оцінки ефективності виконання суб'єктами управління визначених обов'язків, що здійснюється також органами Держаудитслужби та інші контролюючі органи

Таким чином, взаємодія суб'єктів що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності не врегульована, адже фактично контроль відбувається у вигляді нагляду за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності, тому, на нашу думку, потрібно визначати

процедуру публічного контролю у взаємодії таких суб'єктів доповнивши регулюючими нормами Порядок здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності, що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19 червня 2007 р. № 832, через розширення повноважень органів публічного контролю дієвими функціями контрольних компетенцій, наприклад через інвентаризацію, перевірки, ревізії, контрольні обміри, аудити, закупівлі тощо [116].

Важливо також забезпечити і внутрішній контроль на підприємствах стратегічного значення, що будуть мати незалежний статус та контролюватимуть процес збереження або ж визначення об'єкта, що може мати стратегічне направлення діяльності. Цей процес таким чином забезпечує ефективність дотримання принципів законності, ефективного використання, мети, завдань, планів, вимог щодо діяльності центрального органу виконавчої влади, органу управління та самого об'єкту стратегічного значення.

Майно об'єктів, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки країни це і оборотні і необоротні активи за рахунок фінансових ресурсів у власність придбавається майно і тоді він вже не охоплюється розумінням фінансових ресурсів. Тому контроль за фінансами та майном це різні категорії відповідно різні повноваження різних суб'єктів публічного контролю.

Ефективна взаємодія суб'єктів, що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності це дія органів влади що діє в інтересах українського народу і це є найважливішою суспільною функцією держави за допомогою реалізації прав держави як власника таких об'єктів стратегічного значення, що пов'язано з володінням, користуванням і розпорядженням таким майном, у межах, визначених національним законодавством задля задоволення державних та суспільних потреб.

Систем об'єктів, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки країни, ресурси яким володіють ці об'єкти є надзвичайно важливими для суспільства й держави, що засвідчується значущістю для забезпечення їх захисту, яке передбачає створення адміністративного напрямку публічного

контролю стосовно об'єктів, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки України.

Попри наявні нормативні акти сфери, що стосуються взаємодії суб'єктів, що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності це дія органів влади, донині не розроблено єдиного механізму такої взаємодії і це призводить до неузгодження дій різних суб'єктів, які здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами.

Отже, взаємодія суб'єктів, що здійснюють публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності це дія органів влади потребує консолідації адміністративного регулювання на підставі нормативної бази, програмних документів та концепцій, кращих практик правового регулювання у зарубіжних країнах в нормативній і теоретичній роботі.

Законодавчі акти що виконують роль регулятора такого кола відносин в площині стратегічного стану таких об'єктів свідчать про потребу його удосконалення, зокрема в частині віднесення їх до таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Необхідність законодавчого забезпечення національних інтересів у всіх сферах суспільного життя та державотворення, потребує дослідження порушеного питання з врахуванням іноземного досвіду.

Наукові дискурси відносно використання якісних механізмів публічного управління в умовах воєнного стану в Україні належним чином не здійснювалось, оскільки за період незалежності Україна не стикалася з такими викликами, коли активними бойовими діями охоплена значна частина держави чи перебуває під окупацією.

З досвідом іноземних країн, викликами, з якими стикаються держава це порушення системи роботи управлінської діяльності адміністрування в державних інституціях через різку преформацію структури економіки, втрата бюджетних надходжень у великій її частині, поглиблення соціальних і демографічних проблем, бідність, безробіття, інфляція, зниження інвестиційної складової,

Мобілізаційні процеси під час війни та після воєнний час певним чином відображаються на публічному управлінні і таким чином створюються умови для функціонування держави і населення в країні. В нашій країні наразі застосувати повністю досвід інших країн складно, проте адміністрування при публічному контролі за стратегічними об'єктами державної власності серед органів державної влади різних рівнів можливо впорядкувати шаблі владної ієрархії за рахунок посилення владної вертикалі, у період воєнного стану та поствоєнного періоду.

Отже саме, розподіл адміністративних повноважень між органами управління через реалізацію ними повноважних компетенцій у сфері публічного контролю. Ситуація ускладнюється через корупцію та інші інституційні дисфункції, що знижує процес функціонування публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, в тому числі і через зловживання з оподаткуванням, розподілом гуманітарної допомоги, використанням майнових і земельних ресурсів та інше. Зважаючи на зазначене сьогодні першочергового значення набуває підвищення ефективності публічного управління на основі впровадження таких інституційних стандартів регулювання цієї сфери, які притаманні розвиненим державам світу. Насамперед, це стосується нових підходів до розвитку стратегічної промисловості держави та регіонів особливо знешкоджених наслідками бойових дій за рахунок планування, бюджетування як видатки на реалізацію закладених в планах дій і це потребує об'єднання адміністративної системи публічного контролю серед органів державної влади, органів управління об'єктами стратегічного значення та іншими суб'єктами що задіяні у цьому процесі.

Додержання національних як державних інтересів в стратегічних галузях як серед найбільш впливових підприємств у вигляді базових і пріоритетних за впливом на економіку і безпеку держави. Ці ключові галузі потребують стимулювання зі сторони інноваційної та бюджетної сторони, адже сфери агро-промислового, житлово-комунального машино-будівельного

комплексів, транспортної інфраструктури, курортно рекреаційної сфери і туризму та переробної промисловості повинні перебувати під особливою увагою та контролем держави, постійно перебувати під прихильними оком органів публічного контролю, задля оперативного впливу на них за допомогою податкових пільг, прямих субсидій, захисних заходів спрямованих на підтримку та захист національного виробника від іноземної конкуренції на зовнішньому і внутрішньому ринках, тарифних бар'єрів на мито, регулювання імпорту через квоти, ліцензування, підтримка власного експорту

В нашій країні поняття «стратегічно важливі підприємства для економіки та безпеки держави» по суті фактично не закріплено, є перелік об'єктів які до нього входять як суб'єкти господарювання, що теж є дискусійним об'єкт як суб'єкт чи навпаки або підприємство стратегічного значення, а доцільним взагалі додатково визначити стратегічне майно певного такого підприємства. Тобто існує орієнтовне розуміння на основі самого статусу підприємств/об'єктів/суб'єктів.

Невикористання потенціалу, марнування та безперешкодне вивезення цінних критичних ресурсів з України, стримує потенціал розвитку високотехнологічних галузей, які їх використовують

Отже, важливою умовою в публічному контролі за стратегічними об'єктами державної власності є створення механізму забезпечення належного адміністративного процесу, взаємодіях органні уповноважених на виконання таких функцій і застосування кращих зарубіжних практик їх надбання що має бути використано для впровадження адміністративної спроможності в державне управління. Саме так можливо подолати кризове становище, усунути явища що негативно впливають на розвиток економіки і забезпечують безпеку країни.

Наразі в системі публічного контролю за об'єктами стратегічного значення в адмініструванні державної влади нашої країни відбуваються складні і суперечливі процеси відповідно, вона потребує адаптування до умов сьогодення, щоб це дало спроможність мати якісну, збалансовану, надійну та

ефективну систему публічного адміністрування, яка б відповідала світовим стандартам за огляду на закордонні здобутки як успіхи інших країн так і їх прорахунки при постійній невизначеності у пріоритетах щодо реалізації публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності.

Відбір на призначення керівників суб'єктів господарювання, повинно здійснюватися за прозорою, чесною і конкурентною процедурою на підставі критеріїв, завчасно сформованих для такої процедури і публічно розповсюджених з огляду на навички, здібності кваліфікації, досвід та рівень освіти. Також є дуже важливим піддати їх відповідальності з метою не допущення корупційних дій для цього встановити обов'язок надання звітності та відкритості своєї діяльності.

Суб'єкти адміністрування значення є важливою ланкою в публічному контролі об'єктів, що мають стратегічне за діяльність яких відповідає держава. З огляду на винятковість права державної власності на об'єкти, що мають стратегічне значення необхідно переглянути перелік суб'єктів господарювання інших форм власності відносно необхідності віднесення їх до стратегічних, можливо націоналізації.

Встановити на законодавчому рівні можливість суб'єктам господарювання всіх форм власності розглядати можливість входження в переліки об'єктів що мають стратегічне значення.

Так трапляється що, у разі якщо суб'єкти господарювання державного сектору, які не відповідають критеріям які могли б віднести їх до стратегічних, в основному приймається рішення про передачу їх в концесію; державно-приватне партнерство; чого гірше приватизацію; передачу в комунальну власність; реорганізацію або ж взагалі припиненню. Не розглядається варіант державних дотацій для «тримання сили в руках держави», а не декількох можновладних власників, що володіють в основі інфраструктурою країни, а не народ, що уповноважує кожного разу на виборах представників держави використовувати на благо держави, суспільства, громадянина блага країни.

Повинні бути встановлені чіткі цілі діяльності суб'єктів публічного контролю з огляду на строки які окреслити в законодавстві, ключові цілі та ревізування досягнень як фінансового (прибутку) так і стратегічного направлення спеціального забезпечення загальносупільних інтересів.

Паритетність суб'єктів адміністрування публічного контролю та суб'єктів управління має здійснювати згідно законодавства яке б встановлювало важливість для економіки і безпеки України підприємства, які хоч і перетворювались би з державних унітарних підприємств в акціонерні товариства, проте 100% акцій яких би потрібно, що незмінно належала державі та вони не могли бути передані у іншу власність навіть частково.

Функцій суб'єкта адміністрування публічного контролю над об'єктами стратегічного значення має здійснюватися з дотриманням наступних основ: - держава діє в межах повноважень та у спосіб, що передбачені законодавством України; - послідовного впровадження кращих практик корпоративного управління суб'єктами господарювання стратегічного значення; - закріплення у статуті (положенні) суб'єкта господарювання стратегічного значення чіткого розподілу повноважень та не допущення дублювання повноважень; - визначення основних напрямів діяльності суб'єктів господарювання; - затвердження окремих політик державної власності для суб'єктів господарювання стратегічного значення; - визначення чітких цілей та ключових показників ефективності діяльності для суб'єктів господарювання стратегічного значення; - визначення розміру винагороди в професійності роботи уповноважених посадових чи службових осіб адміністрування публічного контролю над об'єктами стратегічного значення; - при функціонуванні публічного контролю над об'єктами стратегічного значення дотримуватись прозорості, публічності, звітності, постійності проведення аудиту фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів, у випадках передбачених законодавством України.

Кроки, що були здійснені країнами в процесі підготовки до членства в ЄС, були спрямовані на удосконалення взаємозалежних компонентів системи

публічного адміністрування, зокрема інституцій що відтворюють цей процес; порядків і процесів які є регуляторами їх внутрішній організації механізмів при взаємодії, а також кадрового забезпечення при підготовці фахівців з огляду на кваліфікацію адміністрування. Інституції відтворюють адміністративний процес публічного контролю над об'єктами стратегічного значення, а дієздатність системи адміністрування публічного контролю в основі своїй залежить від кадрового забезпечення – виконавців, координаторів, контролерів цих процесів. Закріплення і нарощування потенційної адміністративної спроможності публічного контролю над об'єктами стратегічного значення повинно бути націлене на модернізацію компетенцій при комунікації суб'єктів адміністрування активізація співробітництва між інституціями вказаного процесу та регіональними й місцевими органами влади та громадянським суспільством.

Прогноз економічного і безпекового розвитку країни є засобом обґрунтування вибору тієї чи іншої стратегії та прийняття конкретних рішень уповноваженими органами влади для майбутніх шляхів досягнення параметрів економічного і безпекового розвитку процесів на цільових програм публічного контролю в сфері об'єктів стратегічного значення. Доцільним є висвітлювати інформацію з Інспекційного порталу відносно планових заходів державного нагляду (контролю) та налагодити тісну взаємодію громадськістю та Державною регуляторною службою України, організувати взаємодію органів державного нагляду (контролю) з Державною регуляторною службою України при здійсненні комплексних заходів щодо узгодження між уповноваженими органами з генерованих планових заходів.

Сам статус підприємства, яке має стратегічне значення для економіки і безпеки держави має забезпечуватись гарантіями необхідного додаткового державного фінансування, окрім спрямування не менш як 10 % коштів, отриманих від приватизації державного майна, на фінансову підтримку інноваційної діяльності таких підприємств, що передбачено Указом Президента України «Про фінансову підтримку інноваційної діяльності

підприємств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави» № 454/2004 від 20.04.2004 р. передбачається, що під час розроблення проектів законів про Державний бюджет України Національному банку України рекомендовано вживати заходів до стимулювання участі комерційних банків у довгостроковому кредитуванні інноваційних проектів вказаних підприємств тощо. Проте цих заходів не достатньо з огляду на постійну динаміку на зменшення кількості стратегічних підприємств. Голова Фонду Держмайна Рустем Умеров, заявив виданню Bloomberg, що планують продати Одеський припортовий завод, Центренерго, Об'єднану гірничо-хімічну компанію, Запорізький титаномagneсвий комбінат та завод «Індар», який займається виробництвом інсуліну. Більш того, особливо важливо в умовах війни потрібно прийняти Закон України «Про реприватизацію» та дотриматись його виконання [138].

Публічний контроль за об'єктами, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави з огляду на адміністративно-правовий аспект регулювання захисту такої інфраструктури має бути побудована на підставі якісної нормативної бази, програмно-стратегічних програм, напрацьованого досвіду та кращих прикладів правового регулювання аналогічних інститутів у зарубіжних країнах.

Застосування процедур реприватизації з огляду на порушення умов законодавства чи коли новий власник не виконує умов що були визначені у приватизаційних зобов'язань, а також за потреби держави важливо використати процес зворотній процес, наприклад як це було у 2017 р. з «Укртелекому», Одеським нафтопереробним заводом.

Не треба виключати і роль спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації для ефективної національної економіці та безпеки країни. Цифровізація наразі теж спроможна відіграти велику роль у роботі стратегічних об'єктів, такі інструменти як: платформа цифрової взаємодії релокації бізнесу (ДП «Прозорро. Продажі»); додаток «Дія. Бізнес» як консультативна спроможність у бізнесі від експертів; урядова програма з

працевлаштування внутрішньо переміщених осіб; аграрна платформа Міністерства аграрної політики та продовольства України щодо потреб аграріїв під посівну онлайн agrostatus.org; онлайн-платформа для покращення логістичних маршрутів аграріїв в умовах воєнного стану prodsafety.org; чек-лист від ініціативи UA Anti-crisis, декларації онлайн – через додаток чи портал «Дія» або Єдиний державний веб-портал електронних послуг; національна платформа продовольчої безпеки від Держпродсправслужби; платформа Biz For Ukraine з пошуку міжнародних проєктів підтримки українських підприємців; платформа Keep Going для інформаційної, фінансової допомоги та експертної підтримки власників мікро- та малого бізнесу; торговельно-сервісна платформа LITERPROM для онлайн розміщення готової продукції легкої промисловості вітчизняних виробників; інформаційна сторінка від LIGA360 та LIGA ZAKON з інформацією для бізнесу під час війни; універсальний платіжний сервіс для бізнесу – безоплатний мобільний застосунок «Жабка», що дозволяє приймати безготівкові оплати у будь-якій соціальній мережі або месенджері; платформа підтримки підприємців (маркетплейс) Do Business with Ukrainians; питання щодо трудових відносин під час війни від Міністерства економіки України; безкоштовні онлайн курси та воркшопи для підприємців ReStart Meetings, СМСUkraine; інформаційний сайт Головного сервісного центру МВС України для забезпечення інформаційної підтримки на час війни та багато іншого.

Військові дії в країні внесли корективи у всі галузі і адміністрування і в публічному контролі не стало виключенням і вони повинні оновитись. Повномасштабна війни від 24 лютого 2022 року встановила пріоритети де забезпечення функціонування державних стратегічних підприємств і наскільки ефективно виконуватимуть адміністративні функції органів публічного контролю залежатиме рівень добробуту громадян, економічний і безпековий стан нашої країни.

Висновки до розділу 3

Дослідження шляхів вдосконалення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності дало змогу сформулювати такі висновки:

- проведений аналіз зарубіжного досвіду публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності дозволив акцентувати увагу на можливих шляхах його запозичення для України, зокрема в частині: - створення на зразок США системи стратегічно-концептуальних документів як основи для планування дій усіх суб'єктів забезпечення захисту та стійкості стратегічних об'єктів у разі безпекових інцидентів та кризових ситуацій; - зміни принципів системи захисту стратегічних об'єктів шляхом розподілу за прикладом Хорватії на центральну та локальну, забезпечення диференційного публічно-правового забезпечення відповідних об'єктів, перелік яких та відповідне супроводження на локальному рівні визначатиметься у муніципалітетах; - використання позитивного досвіду захисту стратегічних об'єктів державної власності шляхом сприяння контактам експертів і фахівців, обміну відкритою інформацією, публікації аналітичних матеріалів із зазначенням напряму тощо;

- сформовано низку пропозицій та рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, які мають бути спрямовані на:

- прийняття класифікатору державного майна стратегічних об'єктів державної власності (далі – стратегічний класифікатор), основна мета якого забезпечення взаємоузгодженого комплексно ефективного управління майном, яке перебуває на балансі стратегічних об'єктів державної власності. Стратегічний класифікатор повинен бути побудований за специфікою майна: - нерухоме майно (будівлі, інженерні споруди, земельні ділянки, незавершене будівництво, інше нерухоме майно); - рухоме майно (транспортні засоби,

обладнання, устаткування, інвентар, інше рухоме майно). Даний стратегічний класифікатор повинен бути затверджений Фондом державного майна України на виконання пункту 7 Постанови Кабінету Міністрів України від 30.11.2005 № 1121 «Про затвердження Методики проведення інвентаризації об'єктів державної власності». Згідно даного стратегічного класифікатору буде здійснюватися публічний контроль за використанням стратегічними об'єктами державної власності майна, яке перебуває на їх балансі. Зокрема, серед суб'єктів публічного контролю: - Фонд державного майна України буде здійснювати інвентаризацію та ведення обліку державного майна стратегічних об'єктів державної власності; - орган управління, який здійснює відання за стратегічними об'єктами державної власності буде здійснювати контроль за ефективним використанням державним майном; - уповноважений орган державної влади, орган управління за стратегічними об'єктами державної власності та створена незалежна громадська рада може в межах компетенції надавати рекомендації, щодо удосконалення механізму управління об'єктами державної власності; - незалежна громадська рада разом з органом управління буде проводити моніторинг використання державного майна;

– впровадження механізму та процедури здійснення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, де пропонується передбачити здійснення публічного контролю на підставі соціологічних та статистичних досліджень, публічного моніторингу, публічної експертизи, публічної перевірки, звітів про результати роботи суб'єктів публічного контролю та їх обов'язковий контроль на громадських слуханнях;

– прийняти критерії віднесення державних підприємств (організацій) до таких, що мають стратегічне значення для держави. Пропонується з метою подолання негативних соціально-економічних наслідків приватизації, розробити та затвердити на рівні Кабінету Міністрів України окремим підзаконним нормативно-правовим актом положення, які будуть визначати критерії яким повинні відповідати державні підприємства (організації), обов'язково з визначенням: галузі та/або сфери державного підприємства;

монопольного (домінуючого) становище, за умови соціально-економічного значення; науково-технічного потенціалу країни. Окремо в даному підзаконному нормативно-правовому акті визначити обов'язковість заборони подальшої приватизації даних державних підприємств та в разі порушення провадження у справі про банкрутство, забезпечити обов'язкове проведення публічного контролю для визначення оптимальних шляхів відновлення їх платоспроможності;

– внесення змін і доповнень до статті 96 Кодексу України з процедур банкрутства, щодо обов'язкового проведення в разі порушення провадження у справі про банкрутство державного підприємства (організації), що має стратегічне значення для держави – публічного контролю. Аналіз існуючої в Україні правозастосовної практики дає можливість стверджувати, що Кабінет Міністрів України, як і центральні органи виконавчої влади, своєю політикою та діями не запобігають банкрутству державних підприємств. З одного боку, фактично державна підтримки не здійснюється, а з іншого боку, суди і арбітражні керуючі не можуть ліквідувати або відновити платоспроможність (процедура санації) державних підприємств через законодавчі перепони;

– розподіл адміністративних повноважень між органами управління через реалізацію ними повноважних компетенцій у сфері публічного контролю. Ситуація ускладнюється через корупцію та інші інституційні дисфункції, що знижує процес функціонування публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, в тому числі і через зловживання з оподаткуванням, розподілом гуманітарної допомоги, використанням майнових і земельних ресурсів та інше. Зважаючи на зазначене сьогодні першочергового значення набуває підвищення ефективності публічного управління на основі впровадження таких інституційних стандартів регулювання цієї сфери, які притаманні розвиненим державам світу. Насамперед, це стосується нових підходів до розвитку стратегічної промисловості держави та регіонів особливо знешкоджених наслідками бойових дій за рахунок планування, бюджетування як видатки на реалізацію

закладених в планах дій і це потребує об'єднання адміністративної системи публічного контролю серед органів державної влади, органів управління об'єктами стратегічного значення та іншими суб'єктами що задіяні у цьому процесі;

– адміністрування в публічному контролі повинно знаходитись у віданні відповідальних державних органів які б здатні були керувати і одночасно очолював велику ієрархічну структуру інституцій контролю над чисельними господарськими одиницями на підставі планування, вирішенні проблема нестачі оборотних коштів, автоматизації та модернізацію, а також розвитку соціальних об'єктів: лікарень, житла, спортивних закладів, шкіл, дитячих садочків, тощо. І за допомогою цього розвинути і вивести стратегічні галузі на якісно інший рівень. Державне регулювання процесу публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, охорони державної власності, розвитку економіки та збільшення фінансів, розвитку технічного потенціалу, зовнішньоекономічного вдосконалення, підвищення кваліфікації кадрів, захисту праці та врегулювання соціальних питань спроможне зберегти та збагатити стратегічні галузі за активною державною участю через якісні організаційно-правові форми адміністрування система публічного контролю при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні здійснено теоретичне та практичне узагальнення особливостей публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності. Сформульовано низку практичних та теоретичних висновків, пропозицій та способів удосконалення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності.

1. Здійснено огляд наукових праць, присвячених питанням понятійного апарату контролю за стратегічними об'єктами державної власності. З'ясовано правовий потенціал понять: «контроль», «публічний контроль», «державний контроль», «громадський контроль», «міжнародний контроль». Розроблено авторське поняття «публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності» - під яким запропоновано розуміти активну діяльність певних суб'єктів публічної влади (уповноважені органи державної влади, органи державної влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції, громадських організацій та інших суб'єктів), що полягає у перевірці, обліку, нагляду й оцінки за відповідністю діяльності об'єктів державної власності дотриманням ними законодавства по забезпеченню встановленим вимогам, а також визначення шляхів подолання перешкод для їх ефективного функціонування.

2. Визначено, що під поняттям «стратегічні об'єкти державної власності», слід розуміти підприємства, установи та організації державної власності, які підлягають публічному контролю, мають особливий (обмежений) режим управління та створюються, реорганізуються, ліквідуються за погодженням Кабінету Міністрів України, на підставі рішення уповноважених органів управління, за спеціально встановленими критеріями, які формуються відповідно до визначальних обов'язків держави. Серед видів стратегічних об'єктів державної власності, виділено та схарактеризовано державні підприємства які є: суб'єктами природних монополій; - займають монопольне (домінуюче) становище на загальнодержавному ринку товарів і

послуг; - пов'язані із забезпеченням оборони і безпеки держави; - забезпечують функціонування інфраструктури загальнодержавного значення, зокрема електрозв'язку та пошти, залізничного, авіаційного та морського транспорту, магістральних газо- та нафтопроводів; - здійснюють видобування та переробку корисних копалин загальнодержавного значення; - становлять науково-технічний потенціал країни.

3. Встановлено, що в основі нормативно-правових засади забезпечення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, знаходиться розгалужена система нормативно-правових актів різної юридичної сили, які визначають: 1) загальні питання забезпечення безпеки стратегічних об'єктів державної власності; 2) концептуально-стратегічні засади запровадження заходів убезпечення стратегічних об'єктів державної власності; 3) перелік об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави; 4) порядок здійснення та правовий статус суб'єктів публічного контролю.

4. Розкрито зміст критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних. Пропонується, розробити та прийняти на рівні окремого законодавчого акту положення, яким обов'язково визначити критерії віднесення об'єктів до стратегічних підприємств (організацій), передбачити заборону виведення таких підприємств з державної власності, та надати відповідні повноваження Кабінету Міністрів України розробити та затвердити механізм за яким буде здійснюватися такий відбір. Відповідно на рівні Закону України, повинні бути деталізовані критерії віднесення таких підприємств (організацій) до стратегічних: мати відношення до галузі та/або сфери важливої для економіки та безпеки держави; монопольне (домінуюче) становище, за умови соціально-економічного значення та мати науково-технічний потенціал для країни. Окремо, як основний елемент публічного контролю слід передбачити обов'язковість заборони подальшої приватизації даних стратегічних державних підприємств (організацій) та в разі порушення провадження у справі про банкрутство, забезпечити обов'язкове застосування

механізмів державної підтримки для визначення оптимальних шляхів відновлення їх платоспроможності.

5. Встановлено, що адміністративно-правове забезпечення стратегічних об'єктів державної власності засновано на нормах адміністративного права, діяльність уповноважених суб'єктів бере за мету забезпечити функціональність, цілісність і стійкість стратегічних об'єктів та своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізацію загроз безпеці її об'єктів.

6. Визначено та з'ясовано взаємодію суб'єктів, що здійснюються публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності. Зокрема, визначена класифікація суб'єктів публічного контролю за обсягом повноважень у сфері діяльності стратегічних об'єктів державної власності, так серед яких варто виділити: Кабінет Міністрів України, Фонд державного майна, центральні органи виконавчої влади, органи управління об'єктами що мають стратегічне значення, відповідальні посадові особи суб'єктів господарювання уповноважені контролювати процес віднесення до стратегічних, та особливе значення в цьому процесі відведено Міністерству економіки України, адже цей орган виконавчої влади безпосередньо розробляє з зацікавленими центральними органами виконавчої влади в певному порядку пропозиції відносно критеріїв віднесення підприємств до стратегічних і формує пропозиції до переліку таких господарюючих суб'єктів. Додатково, до таких суб'єктів також варто віднесено: органи державної статистики Державної служби статистики України щодо експорту та імпорту відповідної продукції у звітному році, Державну службу геології та надр України щодо затвердженого пооб'єктного плану геологорозвідувальних робіт, Національну Раду України з питань телебачення і радіомовлення щодо витягу з Державного реєстру телерадіоорганізацій України стосовно ліцензій на мовлення, Державне космічне агентства України стосовно інформації з ліцензії на провадження господарської діяльності з розроблення, випробування, виробництва, експлуатації ракетноносіїв, космічних апаратів та їх складових частин, наземного комплексу управління космічними апаратами та його

складових частин, Антимонопольний комітет України щодо витягу з реєстрів суб'єктів природних монополій, Податкові органи влади відносно інформації з Реєстру великих платників податків, Міністерство юстиції України в частині видачі виписки з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, тощо. Водночас, окрему, однак головну роль у цій сфері відіграє Президент України та Верховна Рада України.

7. Проведений аналіз зарубіжного досвіду публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності дозволив акцентувати увагу на можливих шляхах його запозичення для України, зокрема в частині: - створення на зразок США системи стратегічно-концептуальних документів як основи для планування дій усіх суб'єктів забезпечення захисту та стійкості стратегічних об'єктів у разі безпекових інцидентів та кризових ситуацій; - зміни принципів системи захисту стратегічних об'єктів шляхом розподілу за прикладом Хорватії на центральну та локальну, забезпечення диференційного публічно-правового забезпечення відповідних об'єктів, перелік яких та відповідне супроводження на локальному рівні визначатиметься у муніципалітетах; - використання позитивного досвіду захисту стратегічних об'єктів державної власності шляхом сприяння контактам експертів і фахівців, обміну відкритою інформацією, публікації аналітичних матеріалів із зазначенням напряму тощо.

8. Сформовано низку пропозицій та рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, які мають бути спрямовані на:

– прийняття класифікатору державного майна стратегічних об'єктів державної власності (далі – стратегічний класифікатор), основна мета якого забезпечення взаємоузгодженого комплексно ефективного управління майном, яке перебуває на балансі стратегічних об'єктів державної власності. Стратегічний класифікатор повинен мати структуру відповідно до специфіки майна: - нерухоме майно (будівлі, інженерні споруди, земельні ділянки, незавершене будівництво, інше нерухоме майно); - рухоме майно (транспортні

засоби, обладнання, устаткування, інвентар, інше рухоме майно). Згідно стратегічного класифікатору буде здійснюватися публічний контроль за використанням стратегічними об'єктами державної власності майна, яке перебуває на їх балансі. Зокрема, серед суб'єктів публічного контролю: - Фонд державного майна України буде здійснювати інвентаризацію та ведення обліку державного майна стратегічних об'єктів державної власності; - орган управління, який здійснює відання за стратегічними об'єктами державної власності буде здійснювати контроль за ефективним використанням державним майном; - уповноважений орган державної влади, орган управління за стратегічними об'єктами державної власності та створена незалежна громадська рада може в межах компетенції надавати рекомендації, щодо удосконалення механізму управління об'єктами державної власності та проводити моніторинг використання державного майна;

– впровадження механізму та процедури здійснення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, де пропонується передбачити здійснення публічного контролю на підставі соціологічних та статистичних досліджень, публічного моніторингу, публічної експертизи, публічної перевірки, звітів про результати роботи суб'єктів публічного контролю та їх обов'язковий контроль на громадських слуханнях;

– прийняти критерії віднесення державних підприємств (організацій) до таких, що мають стратегічне значення для держави. Пропонується з метою подолання негативних соціально-економічних наслідків приватизації, розробити та затвердити на рівні Кабінету Міністрів України окремим підзаконним нормативно-правовим актом положення, які будуть визначати критерії яким повинні відповідати державні підприємства (організації), обов'язково з визначенням: галузі та/або сфери державного підприємства; монопольного (домінуючого) становище, за умови соціально-економічного значення; науково-технічного потенціалу країни. Окремо в даному підзаконному нормативно-правовому акті визначити обов'язковість заборони подальшої приватизації даних державних підприємств та в разі порушення

провадження у справі про банкрутство, забезпечити обов'язкове проведення публічного контролю для визначення оптимальних шляхів відновлення їх платоспроможності;

– внесення змін і доповнень до статті 96 Кодексу України з процедур банкрутства, щодо обов'язкового проведення в разі порушення провадження у справі про банкрутство державного підприємства (організації), що має стратегічне значення для держави – публічного контролю. Аналіз існуючої в Україні правозастосовної практики дає можливість стверджувати, що Кабінет Міністрів України, як і центральні органи виконавчої влади, своєю політикою та діями не запобігають банкрутству державних підприємств. З одного боку, фактично державна підтримки не здійснюється, а з іншого боку, суди і арбітражні керуючі не можуть ліквідувати або відновити платоспроможність (процедура санації) державних підприємств через законодавчі перепони.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Авер'янов В. Б. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах. Том 1. Загальна частина. Київ, 2004. 584 с.
2. Авер'янов В.Б. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики. За заг. ред. В.Б.Авер'янова. Київ, 2003. 384 с.
3. Андрійко О.Ф. Організаційно-правові проблеми державного контролю у сфері виконавчої влади: дис. ... докт. юрид. наук: спец. 12.00.07 Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право. Київ, 1999. 398 с.
4. Баїк О. І. Понятійно-категоріальний апарат податкового права України: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Львів, 2019. 522 с.
5. Баланда А.Л., Павленко В.П., Рудченко О.Ю. Інституційне забезпечення державного регулювання стратегічно важливих підприємств для економіки та безпеки держави. Формування ринкових відносин в Україні. 2016. № 5. С. 18-22
6. Бегма В.М., Порохвостов В.К. Уроки конверсії та приватизації оборонної промисловості. Стратегічна панорама. 1998. № 3–4. С. 121–130
7. Беляєв О.О., Бебело А.С., Дяченко І.І. Теоретичні аспекти структурної політики держави в перехідній економіці. Проблеми формування ринкової економіки. 1998. Вип. 4. С. 3–8.
8. Білик Ю. Рейдерство «в законі» по-новому. Ліга. Блог.2020. URL: <https://blog.liga.net/user/yubilyik/article/26827> (дата звернення: 10.09.2023).
9. Білуха М. Т. Теорія фінансово-господарського контролю і аудиту: Підручник. Київ, 1994. 3 с.
10. Бондар О. М. Організаційно-економічний механізм приватизації стратегічних підприємств (на матеріалах промислових підприємств України): автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. екон. наук.: спец 08.06.01. Київ, 2001. 21 с.
11. Буханевич А. Публічний контроль у контексті сучасних дослідницьких підходів. Вісник Національної академії державного управління

при Президентіві України. 2009. № 1. С. 2532. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2009_1_5. (дата звернення: 10.09.2023).

12. Буханевич А.І. Публічний контроль за діяльністю органів державної влади: теоретико-методологічний аналіз: авто-реф.дис. ... канд. держ. упр.: спец. 25.00.01 «Теорія та історія державного управління». К., 2010. 22 с.

13. Опришко В. Ф., Шульженко Ф. П., Шимон С. І. та ін.; За заг. ред. В. Ф. Опришка, Ф. П. Шульженка. - К.: КНЕУ, 2003. 767 с. URL: <https://buklib.net/books/25707/> (дата звернення: 10.09.2023).

14. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з додатками та доповненнями.).URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000728%5F3 (дата звернення: 08.11.2018).

15. Великий тлумачний словник сучасної української мови, [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. Київ; Ірпінь: Перун, 2003. 1440 с.

16. Верхоглядова Н. І. Синергетичний ефект впровадження концепції інтегрованої логістики при формуванні конкурентних переваг промислового підприємства. Економічний простір. 2013. №74. С.183–195.

17. Віхров О.П. Віхрова І.О. Теорія держави і права: курс лекцій: навч. посіб. Чернігів, нац. пед. ун-т ім. Т.Г. Шевченка. Чернігів: Десна Поліграф. 2015. 303 с.

18. Вороніна Ю.Є. Комунікативна політика в системі публічного управління. Збірник наукових праць. Вісник Академії митної служби України. Серія: «Економіка» Науковий погляд: економіка та управління. Дніпро, 2018. Вип. 3 (61). С. 29–34.

19. Воронкова В.Г. Теорія та історія державного управління: навч.-метод. посіб. Запоріжжя: ЗДІА. 2009. 232 с.

20. Воронова Л. К. Фінансове право України: Підручник. Київ, 2007. 448 с.

21. Галіахметов І. А. Адміністративно-правове регулювання відносин в економічному обороті України: проблеми управління об'єктами державного майна. Часопис Київського університету права 1 (2011): 113-116.
22. Галуцько В. Діхтієвський П. Кузьменко О. та ін. Адміністративне право України. Повний курс : підручник; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. Видання третє. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС. 2020. 584 с.
23. Гаращук В.М. Теоретико - правові проблеми контролю та нагляду у державному управлінні: дис. ...докт. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право». Харків, 2003. 413 с.
24. Геєць В. Економіка України: ключові проблеми і перспективи. Економіка і прогнозування. 2016. № 1. С. 7–22.
25. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 10.09.2023).
26. Грегорі П. Віртуальна економіка України: рух до постійного невірноваженого стану. У зб. Україна у перехідному періоді. Досвід і стратегія. Пер. з англ. Київ, 2000. С. 37–43.
27. Гришко В. Квадрат ефективності публічного управління. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 17–18. С. 81–84.
28. Грузінова, Л., Пеньківський, В. Деякі питання розвитку інституту власності і націоналізація в аспекті соціально-економічних проблем. Концепція розвитку законодавства України. Київ. 1996: Інститут законодавства Верховної Ради України. 264 с.
29. Денисюк О. М. Науково-методичні основи трансформації структури власності в Україні: автореф. дис. ... д-ра екон. наук за спец. 08.02.03. Київ: НДЕІ Міністерства економіки України, 2006. 34 с.
30. Деякі питання використання захисних споруд цивільного захисту від 10.03.2017 р. № 138. Постанова Кабінету Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/138-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

31. Деякі питання Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.09.2020 р. № 819. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

32. Деякі питання реалізації положень Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» щодо бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.2023 р. № 76. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/76-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

33. Деякі питання управління об'єктами державної власності на період воєнного стану від 31.05.2022 р. № 643. Постанова Кабінету Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/643-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

34. Дояр Л. Швейцарська модель для нашої армії. Голос України. URL: <http://www.golos.com.ua/article/327247> (дата звернення: 10.09.2023).

35. Драгомирецька Н., Артеменко А. Соціальне проектування як особлива форма побудови взаємодії суб'єктів державного управління з громадськістю: Збірн. наук. пр. НАДУ. К.: НАДУ, 2008. Вип. 2. С. 177–186.

36. Дяченко С. Як нам відбудувати Україну. Успішні світові кейси повоєнного відновлення. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubriceconomy/3493522-ak-nam-vidbuduvati-ukrainuuspisni-svitovi-kejsi-povoennogo-vidnovlenna.html> (дата звернення: 10.09.2023).

37. Жалніна І. О. Науково-методичні основи державного регулювання стратегічно-важливих підприємств: автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. екон.наук.: спец. 08.00.03. Київ, 2009. 23 с.

38. Загальна теорія держави і права. За ред. В. В. Копейчикова. Київ: Юрінком Інтер, 1998. 192 с.

39. Загальна теорія держави і права. За ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. Харків: Право, 2002. 338 с.
40. Закон за управление на кризи. Българският правен портал. URL:<http://www.lex.bg/forum/viewtopic.php?t=38583> (дата звернення: 10.09.2023).
41. Залюбовська І. Проблеми контрольних повноважень органів виконавчої влади. Адміністративне право в контексті європейського вибору України. Зб. наук. праць. Київ: Міленіум, 2004. С. 86–87.
42. Зима Л. М. Організаційно-економічні механізми управління економічною безпекою підприємств стратегічного значення : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.01; Донец. нац. ун-т. Донецьк, 2004. С. 2–4
43. Іващенко О.М.. Особливості правового регулювання управління об'єктами державної власності. Право і безпека.-2003/2'1– 219 с.
44. Інвестиційний атлас надрокористувача. Держ. служба геології та надр України. URL: <https://www.geo.gov.ua/> (дата звернення: 10.09.2023).
45. Кліменко, О. М. Проблеми правової невизначеності та кваліфікації понять «реприватизація» і «деприватизація». 2013. Бюлетень Міністерства юстиції України, С. 67-72
46. Кодекс адміністративного судочинства від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 10.09.2023).
47. Кодекс України з процедури банкрутства від 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text> (дата звернення: 10.09.2023).
48. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України: підручник, за заг. ред. д.ю.н., проф. Т.О. Коломоєць. Київ: Істина, 2008. 457 с.
49. Колпаков В. К., Кузьменко О. В. Адміністративне право України: Підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2003. С. 74-75.
50. Конституційне право України. За ред. В. Ф. Погорілка. Київ: Наук. думка, 2000. 65 с.

51. Конституція України прийнята на п`ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

52. Корінець В. Л. Сергеева К. О. Актуальні аспекти формування системи фінансового контролінгу на підприємстві. Держава та регіони. 2011. № 2. С. 147–150.

53. Корпоративні права держави: поняття, підстави виникнення, механізм реалізації [Текст]: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 Господарське право, господарсько-процесуальне право; наук. керівник І. А. Селіванова; офіц. опоненти: А. Г. Бобкова, Є. М. Білоусов; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків. 2008. 20 с.

54. Кохан А.І. Державна комунікативна політика – механізм ефективної діяльності інституту публічної влади в Україні: Вісник НАДУ «Держвне управління: теорія та практика». 2011. № 1. С. 2–8.

55. Кравчук В.М. Поняття та зміст публічного контролю у сучасній державі Науково-практична Інтернет-конференція - 2014. - Секція № 6. URL:http://legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=930%3A131014-13&catid=108%3A6-1014&Itemid=133&lang=ru (дата звернення: 10.09.2023).

56. Кравчук В.М. Публічний контроль у державі Юридичний вісник.- 2015. - № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2015_1_39. (дата звернення: 10.09.2023).

57. Кравчук О. О. Проблеми адміністративно-правового регулювання контролю за використанням державного майна та здійсненням функцій з управління цим майном. Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: Зб. наук. праць 2010. №3. С. 145–152.

58. Країна, де воювати вміє кожен. Ukrainian Military Pages. URL: <https://www.ukrmilitary.com/2020/05/switzerland.html> (дата звернення: 10.09.2023).

59. Крегул Я. М. Публічний контроль в Україні та Франції: порівняльно-правове дослідження URL: <http://apdp.onua.edu.ua/index.php/apdp/article/view/1833/2197> (дата звернення: 10.09.2023).

60. Кузьменко О. В. Курс адміністративного права України: підручник, за ред. О. В. Кузьменко. 3-тє вид., допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 904 с.

61. Кузьмич І. І. Стадії розробки військових нормативних актів органами військового управління. Юридичний вісник. 2013. № 2 (27). URL: [http://www.law.nau.edu.ua/-](http://www.law.nau.edu.ua/-images/Nauka/Naukovij_jurnal/2013/statji_n227_2013/Kuzmich_58.pdf) (дата звернення: 10.09.2023).images/Nauka/Naukovij_jurnal/2013/statji_n227_2013/Kuzmich_58.pdf

62. Лазня І.В. Відносини власності в умовах формування ринкової економіки. Київ: Логас, 1997. 315 с.

63. Леонова А. Ефективність державного управління в контексті євроінтеграції України: навч.-метод. посіб. Київ: Кондор, 2007. 390 с.

64. Лист Міністерства юстиції України від 12.12.2000 р. № 33-8/1732. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/210192___210257 (дата звернення: 10.09.2023).

65. Майданик О. Про роль контролю у здійсненні державної влади Юридична Україна. 2006. №5. С. 4–9.

66. МакФарлейн Н. Постреволюційна Грузія на межі? Критика. URL: <https://krytyka.com/ua/articles/postrevolyutsiyna-hruziya-na-mezhi> (дата звернення: 10.09.2023).

67. Мамутов В.К., Чувпило О.О. Господарче право зарубіжних країн: Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ: Ділова Україна, 1996. 352 с.

68. Манцуров, І. Г., Рудченко, О. Ю., & Новиков, В. В. (2017). Феномен стратегічно важливих підприємств в Україні. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f42a6896-cdb1-4680-ab67-d7fc0b663891/content> (дата звернення: 10.09.2023).

69. Мельник М. Метрополізаційні процеси в регіоні: концептуальні підходи до просторового аналізу. Регіональна економіка. 2014. № 3. С. 87–97.

70. Методичні рекомендації щодо прогнозування наслідків та оцінки впливу на стан економічної безпеки держави приватизації деяких категорій підприємств, затв. наказом Міністерства економіки України 29.05.2009 № 518). URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=5bbb5dbd65ec4771-b60>: (дата звернення: 10.09.2023).

71. Мішина С. В. Мішин О. Ю. Організаційно-економічний механізм управління фінансовими ресурсами на підприємстві. Харків: Вид-во ХНЕУ, 2006. 176 с.

72. Молоканова В. Запровадження моделі проектної зрілості в органах державної влади Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Д.: ДРІДУ НАДУ, 2010. Вип. 1(4). С. 43–50.

73. Нечипоренко М. Відродження після війни. Світовий досвід економічного успіху для України. The Page. URL: <https://thepage.ua/ua/news/yaki-varianti-vidnovlennya-ukrayini-ye-upovoyennij-chas> (дата звернення: 10.09.2023).

74. Омельченко А.В. Публічне адміністрування та державне управління: порівняльний адміністративно-правовий аналіз. Юридичний науковий електронний журнал. URL: <http://apdr.onua.edu.ua/index.php/apdr/article/view/1833>. (дата звернення: 10.09.2023).

75. Панов М. І. Проблеми методології формування категоріально-понятійного апарату юридичної науки. Право України. 2014. № 1. С. 50–60

76. Парасій-Вергуненко І.М. Методологічні засади оцінки ефективності діяльності державних підприємств. Міжнародний науково-практичний

журнал «Фінансовий простір» № 2(42) (2021). URL: <http://fpnpu.cibs.ubs.edu.ua/article/view/237971> (дата звернення: 10.09.2023).

77. Пахомова Т.І. Інноваційний розвиток державної служби в контексті підвищення якості надання публічних послуг. Акт. проблеми держ. упр.: зб. наук. пр. О.: ОРІДУ НАДУ, 2010. Вип. 3. С. 247–262.

78. Пересунько С.І. Право в Україні (історія, сучасність, перспективи) – Кіровоград: «Єлисавет», 1998. 297 с.

79. Петровська І.І. доцент, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» Загальна характеристика структури правовідносин публічного контролю в адміністративному праві. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/4359/2/%d0%97%d0%90%d0%93pdf>. (дата звернення: 10.09.2023).

80. Плакіда В.Т. Формування системи управління державною власністю в умовах трансформації економічних відносин в Україні: автореф. дис. ...д.держ.упр.: спец. 25.00.02. Київ, 2010. 40 с.

81. Погрібний, Д. Корпоративні права держави: поняття, підстави виникнення, механізм реалізації [Текст]: монографія; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків: ФІНН, 2009. 168 с.

82. Приходченко Л. Л. Сучасні методи контролю та шляхи їх впровадження. Актуальні проблеми державного управління та місцевого самоврядування: сучасний стан та перспективи регіонального розвитку: Матеріали щорічної науково-практичної конференції. 18 жовтня 2005 р. Одеса, 2005. С. 272–274.

83. Про введення воєнного стану в Україні. Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

84. Про визнання таким, що втратив чинність, Закону України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації». Закон України від 02.10.2019 р. № 145-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-20#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

85. Про визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.03.2003 р. № 301. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2003-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

86. Про визначення критеріїв віднесення об'єктів державної власності до таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 999 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/999-2010-%D0%BF#Tex> (дата звернення: 10.09.2023).

87. Про внесення змін до деяких законів України з питань приватизації щодо реалізації положень Державної програми приватизації на 2012-2014 роки. Закон України від 13.01.2012 року № 4336-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4336-17#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

88. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо управління об'єктами державної та комунальної власності. Закон України від 02.06.2016 р. № 1405-VIII. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T161405> (дата звернення: 10.09.2023).

89. Про встановлення критеріїв визначення підприємств, установ і організацій такими, що мають важливе значення для галузі національної економіки. Наказ Міністерство енергетики України від 24.02.2023 р. № 68. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0356-23#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

90. Про гідрометеорологічну діяльність. Закон України від 18.02.1999 р. № 443-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/443-14#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

91. Про Громадський контроль. Проект закону від 13.05.2015 № 2737-1 URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JH2411AA?an=3> (дата звернення: 10.09.2023).

92. Про державні резерви. Закон України від 09.08.2023 р. № 3310-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3310-20#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

93. Про державну допомогу суб'єктам господарювання. Закону України від 01.07.2014 р. № 1555-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1555-18#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

94. Про державну програму приватизації. Закон України від 13.01.2012 р. № 4335-VI, (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4335-17#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

95. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань. Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

96. Про затвердження Критеріїв визначення підприємств, установ і організацій, які мають важливе значення для галузей національної економіки чи задоволення потреб територіальної громади в особливий період. Наказ Фонду державного майна України від 31.05.2023 р. № 968. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1282-23#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

97. Про затвердження Критеріїв визначення підприємств, установ і організацій, які мають важливе значення для галузі національної економіки у сфері соціального захисту населення. Наказ Міністерства соціальної політики України від 07.04.2023 р. № 2023 р. № 122-Н. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0675-23#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

98. Про затвердження Критеріїв визначення підприємств, установ і організацій, що належать до сфери управління Мінреінтеграції, які мають важливе значення для галузей національної економіки в особливий період. Наказ Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 29.03.2023 р. № 104. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-23#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

99. Про затвердження Критеріїв визначення підприємств, установ і організацій, які мають важливе значення для галузей національної економіки. Наказ Міністерства економіки України від 17.02.2023 р. № 952. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0396-23#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

100. Про затвердження критеріїв визначення підприємств, установ та організацій, які мають важливе значення для галузей національної економіки в сфері культури та інформаційній сфері. Наказ Міністерства культури та інформаційної політики України від 10.03.2023 р. № 106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0512-23#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

101. Про затвердження Критеріїв визначення установ, які мають важливе значення для галузі національної економіки у сфері надання безоплатної правової допомоги. Наказ Міністерства юстиції України від 28.03.2023 р. № 1135/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0531-23#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

102. Про затвердження Критеріїв для визначення Міністерством з питань стратегічних галузей промисловості України підприємств, установ і організацій у сфері оборонно-промислового комплексу, промисловості, літакобудівній галузі та у сфері космічної діяльності такими, що мають важливе значення для національної економіки. Наказ Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України від 23.02.2023 р. № 27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0355-23#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

103. Про затвердження Критеріїв з визначення підприємств, установ і організацій, які мають важливе значення для національної економіки у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр в особливий період. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів від 14.08.2023 р. № 573. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1435-23#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

104. Про затвердження Критеріїв з визначення підприємств, установ та організацій, які мають важливе значення для національної економіки у сферах організації спеціального зв'язку, захисту інформації, кіберзахисту, захисту

критичної інфраструктури в особливий період. Наказ Адміністрації державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 31.05.2023 р. № 465. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1057-23#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

105. Про затвердження Критеріїв з визначення підприємств, установ та організацій, які мають важливе значення для національної економіки в галузі управління зоною відчуження і зоною безумовного (обов'язкового) відселення, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему, поводження з радіоактивними відходами на стадії їх довгострокового зберігання і захоронення в особливий період. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 24.04.2023 р. № 259. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0772-23#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

106. Про затвердження Критеріїв з визначення підприємств, установ та організацій, які мають важливе значення для національної економіки в галузі лісового та мисливського господарства в особливий період. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 17.04.2023 р. № 232. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0720-23#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

107. Про затвердження Критеріїв з визначення підприємств, установ та організацій, які мають важливе значення для національної економіки в галузі сільського господарства в особливий період. Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 21.02.2023 р. № 223. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0330-23#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

108. Про затвердження Критеріїв, за якими здійснюється визначення підприємств, віднесених до сфери управління Міністерства юстиції України, які мають важливе значення для галузі національної економіки. Наказ Міністерства юстиції України від 14.06.2023 р. № 2216/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0989-23#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

109. Про затвердження Критеріїв, за якими здійснюється визначення підприємства, установи та організації, які мають важливе значення для галузі національної економіки у сфері охорони здоров'я. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 28.02.2023 р. № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0460-23#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

110. Про затвердження Критеріїв, за якими Міністерство фінансів України визначає підприємства, установи й організації, які мають важливе значення для національної економіки. Наказ Міністерства фінансів України від 16.03.2023 р. № 137. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0491-23#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

111. Про затвердження Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки. Наказ Міністерства фінансів України від 14.02.2006 р. № 170. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

112. Про затвердження переліків корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.1994 р. № 827. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/827-94-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

113. Про затвердження переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Постанова Кабінету Міністрів України від 04.03.2015 р. № 83. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/83-2015-%D0%BF#n10> (дата звернення: 10.11.2023).

114. Про затвердження Положення про визначення Фондом гарантування вкладів фізичних осіб банків, тимчасова адміністрація або процедура ліквідації яких здійснюється ним, які є критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період. Рішення Виконавчої Дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 01.06.2023 р. № 651. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0980-23#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

115. Про затвердження Порядку визначення на конкурсних засадах підприємств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави, інноваційне інвестування яких здійснюватиметься за рахунок частини коштів, отриманих від приватизації державного майна, розподілу і використання цих коштів. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2003 р. № 1839. Офіційний вісник України. – 2003. – № 48. – Ст. 2522.

116. Про затвердження Порядку здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності та критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності. Постанова Кабінету Міністрів України від 19.06.2007 р. № 832. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/832-2007-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

117. Про затвердження Порядку подання та розгляду пропозицій щодо формування переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Наказ Міністерства економіки України від 03.12.2010 р. № 1546. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1325-10#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

118. Про затвердження Порядку проведення органами державного нагляду (контролю) консультацій з громадськістю за ініціативою громадських об'єднань. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 №398 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/398-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

119. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні». Закон України від 24.02.2022 р. № 2102-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

120. Про заходи щодо вдосконалення нормотворчої діяльності органів виконавчої влади. Указ Президента України від 09.02.1999 № 145/99. Офіційний вісник України. 2007 р., No 54, ст. 21

121. Про Кабінет Міністрів України. Закону України. Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

122. Про Концепцію роздержавлення і приватизації підприємств, землі та житлового фонду: Постанова Верховної Ради України від 31 жовтня 1991 р. № 1767-XII. Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 53. – Ст. 795

123. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію. Закон України від 21.10.1993 р. № 3543-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

124. Про національну безпеку України. Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

125. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. Закон України від 05.04.2007 р. № 877-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

126. Про передачу повноважень з управління державними корпоративними правами Раді міністрів Автономної Республіки Крим, міністерствам, іншим центральним і місцевим органам виконавчої влади. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.06.1999 р. № 951 (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/951-99-%D0%BF#Text>

127. Про порядок консервації основних виробничих фондів підприємств. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.1997 р. № 1183. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1183-97-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

128. Про право власності на окремі види майна. Постанова Верховної Ради України від 17.06.1992 р. № 2471-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2471-12#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

129. Про правовий режим воєнного стану. Закону України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

130. Про приватизацію державного та комунального майна. Закон України від 18.01.2018 р. № 2269-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

131. Про проведення конкурсу відбору керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки від 03.09.2008 р. № 777. Постанова Кабінету Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/777-2008-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

132. Про публічний контроль. Проекту Закону України № 2297а від 06.07.2015 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55907 (дата звернення: 10.11.2023).

133. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про забезпечення національних інтересів і національної безпеки у сфері приватизації та концептуальні засади їх реалізації. Указ Президента України від 06.03.2008 р. № 200/2008. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/200/2008#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

134. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України. Указ Президента України від 2 вересня 2015 р. «Про нову редакцію Воєнної доктрини України URL: <http://www.president.gov.ua/documents/555201519443> (дата звернення: 10.11.2023).

135. Про систему центральних органів виконавчої влади. Указ Президента України від 15.12.1999 р. № 1572/99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1572/99#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

136. Про створення Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України. Постанова Кабінету Міністрів України від 22.01.1996 р. № 118. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/118-96-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

137. Про управління об'єктами державної власності. Закон України від 21.09.2006 р. № 185-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

138. Про фінансову підтримку інноваційної діяльності підприємств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави: Указ Президента України від 20 квітня 2004 р. № 454/2004. Офіційний вісник України. 2004. № 16. Ст. 1094. (Із змінами).

139. Про Фонд державного майна України. Закон України від 09.12.2011 р. № 4107-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4107-17#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

140. Про центральні органи виконавчої влади. Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

141. Програма економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», розроблена і схвалена Комітетом з економічних реформ при Президентові України URL: http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf (дата звернення: 10.11.2023).

142. Процків О. Моделювання оптимального обсягу. Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2005. – № 5. С. 17 – 20

143. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 254 с.

144. Рубан В.Г. Особливості правового регулювання приватизації стратегічних підприємств України. Часопис Академії адвокатури України.- 2009 N5 URL:<http://e-pub.aau.edu.ua/index.php/chasopys/article/view/597/617> (дата звернення: 10.11.2023).

145. Савинець О. Іноземний досвід комплектування збройних сил. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. 2018. Вип. 51. Т. 2. С. 34–38.

146. Сировой М. Подоляк: Ми пропонуємо швейцарську модель армії для України, це не означає її скорочення. Ліга. Новини. URL: <https://news.liga.net/ua/politics/news/podolyakmy-predlagaem-shveytsarskuuyu->

model-armiidlya-ukrainy-eto-ne-znachit-ee-sokraschenie (дата звернення: 10.11.2023).

147. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підручник. Харків: Консум, 2001. 656 с.

148. Спасибо-Фатєєва, І. Проблемні аспекти націоналізації. Пріоритети, 4. (2020, вересень, 04). URL: <http://www.ucipr.kiev.ua/> (дата звернення: 10.11.2023).

149. Стеценко С.Г. Адміністративне право України: [навчальний посібник] - 3-є вид., перероб. та доп. - К.: Атікаа, 2011. 624с.

150. Стратегічні корисні копалини дороговказ розвитку для України. URL: <https://www.geo.gov.ua/wp-content/uploads/presentations/ukr/analiz-rozvytku-haluzey-krytychnykh-korysnykh-kopalyn.pdf> (дата звернення: 10.11.2023).

151. Тенюх З. Функціональна роль стратегічних підприємств в умовах глобалізації. XXI століття: Альтернативна модель розвитку суспільства. Третя світова теорія : матеріали V міжнар. наук.-теор. конф. – Кн. III. Економічні аспекти альтернативних моделей розвитку суспільства. – Київ : Фенікс, 2006. С. 178–182.

152. Транспарентність влади в контексті європейської інтеграції України: конспект лекції до короткотермінового семінару в системі підвищення кваліфікації кадрів, уклад: Е.А. Афонін, О.В. Суший. К.: НАДУ, 2010. 48 с.

153. Умови завершення приватизації в Україні (аналітичний звіт та рекомендації для програми приватизації). Центр соціально-економічних досліджень CASE. URL: <http://www.case-ukraine.com.ua>. (дата звернення: 10.11.2023).

154. Філіпенко А. Концептуальний устрій цифрової економіки. Діджиталізація сучасної системи міжнародних економічних відносин: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 2019. № 20. Т. 1.

URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ес_n/article/view/3751 (дата звернення: 10.11.2023).

155. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40–44. Ст. 356.

156. Чечетов М.В. Приватизація: теорія, методологія, практика. – К.:ІВЦ Держкомстату України, 2005. 645 с.

157. Чумак, О. В. Нормативно-правове інтерпретування та економічна ідентифікація об'єктів державної власності. Проблеми і перспективи економіки та управління. (2019). (2 (18)). С. 52-59.

158. Шаповал В. Суб'єкти конституційного права України: Постановка проблем теоретичного визначення. Право України. — 2000. — № 8. — С. 21

159. Шемшученко, Ю. (1999). Юридична енциклопедія. В 6 т. Київ: «Українська енциклопедія», С. 75-76

160. Шкільняк М.М. Управління державною власністю: теоретична концептуалізація та практичні аспекти: монографія. — Тернопіль: 2004. 319 с.

161. Якушев І. Юридичні властивості суб'єктів права. Вісник Львівського університету. Сер. юридична. — 2000. — Вип. 35. 33 с.

162. Act of 26 April 2007 on Crisis Management. – Пер. англ. мовою . Веб-сайт Урядового центру з питань безпеки, Республіки Польщі. URL: <http://rcb.gov.pl/eng/wpcontent/uploads/2011/03/ACT-on-Crisis-Management-final-version-31-12-2010.pdf> (дата звернення: 10.11.2023).

163. Bogdan Tetiana, Landesmann Michael and Grieveson Richard. The Vienna Institute for International Economic Studies. Evaluation of Ukraine's National Recovery Draft Plan. Vienna Institute for International Economic Studies. URL: <https://wiiw.ac.at/evaluation-of-ukraine-s-national-recovery-draft-plan-dlp-6405.pdf> (date of access: 20.11.2023)

164. Chicago Summit Declaration – Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Chicago on 20 May 2012. URL: <http://www.nato.int/> (date of access: 20.11.2023)

165. Cyber space policy review: Assuring a Trusted and Resilient Information and Communications Infrastructure – Washington: The White House, 2009. URL:http://www.whitehouse.gov/assets/documents/Cyberspace_Policy_Review_final.pdf] (date of access: 20.11.2023)

166. Defining Homeland Security: Analysis and Congressional Considerations. Congressional Research Service: Report for Congress R42462, April 3. – 2012. 15 p.

167. Declaration des droits de l’Homme et du citoyen de 1789. URL: <http://www.textes.justice.gouv.fr/textes-fondamentaux-10086/droits-de-lhomme-et-libertes-fondamentales-10087/declaration-des-droitsde-lhomme-et-du-citoyen-de-1789-10116.html> (date of access: 20.11.2023)

168. European Commission. Commission Staff Working Document: Strategic dependencies and capacities. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021SC0352&from=EN> (date of access: 20.11.2023)

169. European Commission. EU strategic dependencies and capacities: second stage of in-depth reviews. URL: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/48878> (date of access: 20.11.2023)

170. European Commission. Key enabling technologies policy. URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/research-area/industrial-research-and-innovation/key-enabling-technologies_en (date of access: 20.11.2023)

171. European programme for critical infrastructure protection (COM/2006/786 final). URL: <http://eur-lex.europa.eu> (date of access: 20.11.2023)

172. Governance of state-owned enterprises in the baltic states: public perceptions, regional & national rankings of SOEs, board structures and composition, the legal and institutional framework for SOE governance. Baltic Institute of Corporate Governance (p. 115). URL: <http://www.bicg.eu/wp-content/uploads/2016/02/Governance-of-State-Owned-Enterprises-in-the-Baltic-States.pdf>. (date of access: 20.11.2023)

173. Government Policy and Strategic Industries: The Case of Taiwan. URL:<https://core.ac.uk/download/pdf/6806582.pdf> (date of access: 20.11.2023)

174. Hoeffler Anke. Growth, aid and policies in countries recovering from war. ECED Development Co-Operation Working Papers. October 2012. 23 p. URL: <https://www.oecd.org/dac/conflict-fragility-resilience/docs/WP1%20Growth%20Aid%20and%20Policies.pdf> (date of access: 20.11.2023)

175. Homeland Security Presidential Directive 7: Critical Infrastructure Identification, Prioritization, and Protection URL: <http://www.dhs.gov/homeland-security-presidential-directive-7> (date of access: 20.11.2023)

176. Hood C., Heald D. eds Transparency: the key to better governance? 2006 (reprinted 2011), Proceedings of the British Academy (135). Oxford University Press Oxford, UK. 231 p. (date of access: 20.11.2023)

177. Konceptcia kritickej infraštruktúry v Slovenskej republike a spôsoby jej ochrany a obrany. Ministerstva vnútorných správ Republiky Slovacčina. – URL: <http://www.minv.sk/?ochrana-kritickej-infrastruktury&subor=10691> (date of access: 20.11.2023)

178. Loi 78-753 du 17 juillet 1978 portant diverses mesures d'amélioration des relations entre l'administration et le public et diverses dispositions d'ordre administratif, social et fiscal. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000339241&dateTexte=20200322>. (date of access: 20.11.2023)

179. Loi n 2000-321 du 12 avril 2000 relative aux droits des citoyens dans leurs relations avec les administrations. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000215117&dateTexte=20200322> (date of access: 20.11.2023)

180. Morag, N., Does Homeland Security Exist Outside the United States?. – Homeland Security Affairs. – Vol. 7. – 2011. P. 27 – 31

181. Muresan L, Caceu S., Critical infrastructures protection a Romanian perspective. Risk and security in the global world. Summer school, 2010. URL: <http://bsu.ase.ro/oldbsu/anexe/lectures2010/> (date of access: 20.11.2023)
182. Národný program pre ochranu a obranu kritickej infraštruktúry v Slovenskej republike. Веб-сайт Міністерства внутрішніх справ Республіки Словаччина. URL: <http://www.minv.sk/?ochrana-kritickej-infrastruktury&subor=10692> (date of access: 20.11.2023)
183. National Infrastructure Protection Plan: Partnering to enhance protection and resiliency. – US Dep. Homeland Security. – 2009. 188 p.
184. National Security Strategy. – Washington: The White House, May, 2010 URL: www.whitehouse.gov/ (date of access: 20.11.2023)
185. OECD. Strategic industries in a global economy: policy issues for the 1990s. URL: <https://www.oecd.org/futures/38464821.pdf> (date of access: 20.11.2023)
186. PDD-63, May, 1998: Critical Infrastructure Protection. Federation of American Scientists. URL: <http://www.fas.org/irp/offdocs/pdd/pdd-63.pdf> (date of access: 20.11.2023)
187. Rebuilding the American Auto Industry URL: <http://www.whitehouse.gov/files/documents/20100729autosreportfinal.pdf> (date of access: 20.11.2023)
188. Special underground facilities (UGF-s) serving for the critical infrastructure. New challenges in the field of military science international scientific conference, 7-8 november, 2006. URL: <http://hadmernok.hu/kulonszamok/newchallenges/szalai.html#12> (date of access: 20.11.2023)
189. Tagarev T., Pavlov N., Planning Measures and Capabilities for Protection of Critical Infrastructures // Information & security. – 2007. – Vol. 22. - P. 38 – 48. URL: http://infosec.procon.bg/v22/Tagarev_Pavlov_CIP.pdf (date of access: 20.11.2023)

190. The White House. Building Resilient Supply Chains, Revitalizing American Manufacturing, and Fostering Broad-Based Growth. 100-Day Reviews under Executive Order 14017. June 2021. 250 p. URL: <http://surl.li/fzrob> (date of access: 20.11.2023)

191. Uniting and strengthening America by providing appropriate tools required to intercept and obstruct terrorism (USA PATRIOT ACT, 2001) URL: <http://frwebgate.access.gpo.gov> (date of access: 20.11.2023)

192. World investment report (2019). Special economic zones. United Nations. URL: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2019_overview_en.pdf. (date of access: 20.11.2023)

193. Zakon o privatnoj zaštiti. Zakon HR. URL: <http://www.zakon.hr/z/291/Zakon-o-privatnoj-za%20titi> (date of access: 20.11.2023)

ДОДАТКИ

Додаток А

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Кідалова Н.О. Правові проблеми захисту критичних об'єктів інфраструктури стратегічного значення в Україні: Формування понятійного апарату у сфері публічного контролю за стратегічним об'єктами державної власності: Науково-практичний журнал. «Право. Людина. Довкілля: науково-практичний журнал. 2019. 10(3). С. 124-131

2. Кідалова Н.О. Формування понятійного апарату у сфері публічного контролю за стратегічним об'єктами державної власності: Науково-практичний журнал. «Право. Людина. Довкілля: науково-практичний журнал. 2019. 10(4). С. 137-142

3. Кідалова Н.О. Адміністративно-правове регулювання стратегічно важливих об'єктів критичної інфраструктури з врахуванням міжнародного досвіду: Науково-практичний журнал. «Право. Людина. Довкілля: науково-практичний журнал. 2020. 11(1). С. 118-123

4. Кідалова Н.О. Правові аспекти приватизації об'єктів, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави: Науково-практичний журнал. «Право. Людина. Довкілля: науково-практичний журнал. 2020. 11(2). С. 169-174

Стаття в іншому науковому виданні

5. Natalia Kidalova Legal framework for strategic and critical infrastructure: *Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej, Częstochowa*, 2021, 45 (2021) nr 2, P. 196-200.

Тези наукових доповідей

6. Кідалова Н.О. До питання державного контролю з відбору об'єктів, які мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави. Актуальні шляхи удосконалення українського законодавства: VI Всеукраїнська науково-практична конференція, м. Харків, 18 листопада 2017 року: тези доповіді. Харків, 2017. С. 27-30

7. Кідалова Н.О. До питання законодавчого регулювання відбору об'єктів, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави. Актуальні проблеми юридичної науки: Міжнародна наукова конференція м. Хмельницький, 20-21 жовтня 2017 року: тези доповіді. Хмельницький, 2017. С. 202-204

8. Кідалова Н.О. До питання понятійного розуміння публічного контролю за стратегічними об'єктами. Актуальні проблеми наук про життя та природокористування: IV Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених, м. Київ, 25-27 квітня 2018 року: тези доповіді. Київ, 2018. С. 196-198

9. Кідалова Н.О. Проблеми державного обліку об'єктів стратегічного значення. Екологічна політика і право ЄС та їх імплементація у правову систему України: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 16 травня 2019 року: тези доповіді. Київ, 2019. С. 4-6

10. Кідалова Н.О. Публічне адміністрування стратегічних підприємств. Актуальні питання адміністративного права та процесу: V Всеукраїнська наукова конференція молодих вчених, м. Кривий Ріг, 29 листопада 2019 року: тези доповіді. Кривий Ріг, 2019. С. 34-36

11. Кідалова Н.О. Правові засади критичних об'єктів стратегічного значення. Законодавство: Історія розвитку, соціальна обумовленість та вдосконалення: VIII Науково-практична конференція, м. Бердянськ, 19-20 березня 2020 року: тези доповіді. Бердянськ, 2020. С.144-146

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. директора
Інституту продовольчих ресурсів НААН України

Інституту продовольчих ресурсів НААН України
Ідентифікаційний код
00419880

Любомир ХОМІЧАК
(підпис)

Любомир ХОМІЧАК
(Ім'я, прізвище)

№ 323 від 12.12.2023 р.

«12» грудня 2023 р.

А К Т

**про впровадження/використання результатів
дисертаційного дослідження Кідалової Н.О.
на тему: «Публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності»
подане на здобуття наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»**

Цим Актом засвідчую, що результати наукового дослідження Кідалової Н.О., використані у практичній діяльності Інституту продовольчих ресурсів Національної академії аграрних наук України.

Висновки та пропозиції Кідалової Н.О., отримані Інститутом продовольчих ресурсів НААН України, обговорювалися на засіданнях та будуть використанні у адміністративній та господарській діяльності Інституту. Результати дисертаційного дослідження Кідалової Н.О. є актуальними та мають важливе практичне значення для вдосконалення законодавства щодо діяльності державних підприємств, які мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави.

В.о. директора
ІПР НААН України

Любомир ХОМІЧАК

Любомир ХОМІЧАК

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. директора
Державного дослідного підприємства
ІПР НААН України

Григорій Мисан
(підпис)
«12» грудня 2023 р.

Рох № 12/12 від 12.12.2023 р.

А К Т

про впровадження/використання результатів
дисертаційного дослідження Кідалової Н.О.
на тему: «Публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності»
подане на здобуття наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Основні положення дисертаційного дослідження Кідалової Наталії Олександрівни на тему «Публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності» подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», впроваджені та будуть використанні в адміністративній діяльності Державного дослідного підприємства ІПР НААН України. Також, дані положення дисертаційного дослідження знайшли практичну реалізацію в удосконаленні правових механізмів діяльності державного дослідного підприємства, зокрема у забезпеченні ефективності державних закупівель.

В.о. директора
ДДП ІПР НААН України

Григорій Мисан

Григорій МИСАН

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

«08» листопада 2023 р.

м. Київ

ДОВІДКА

Результати дисертаційного дослідження Кідалової Наталії Олександрівни використано в науковій роботі при дослідженні науково-дослідної теми «Механізм державної влади в правовій державі» (номер державної реєстрації 0115U006024) та визначено, що положення дисертаційної роботи знайшли практичну реалізацію в удосконаленні правових механізмів діяльності державної та публічної влади, формуванні нової моделі відносин в середині державних органів та удосконаленні механізму правової держави в Україні, зокрема, через удосконалення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності.

КЕРІВНИК ТЕМИ № 0115U006024
доктор юридичних наук, професор

Віктор ЛАДИЧЕНКО